

**AKCIONARSKO DRUŠTVO
SAVA OSIGURANJE PODGORICA**

**POJEDINAČNI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI
31. DECEMBRA 2019. GODINE I
IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA**

SADRŽAJ

	Strana
Izveštaj nezavisnog revizora	1-4
Pojedinačni finansijski izvještaji:	
Pojedinačni bilans uspjeha za godinu koja se završava 31. decembra 2019.	5
Pojedinačni bilans stanja na dan 31. decembra 2019.	6
Pojedinačni izvještaj o promjenama na kapitalu za godinu koja se završava 31. decembra 2019.	7
Pojedinačni bilans novčanih tokova za godinu koja se završava 31. decembra 2019.	8
Napomene uz pojedinačne finansijske izvještaje	9 – 68
Prilog 1: Izvještaj menadžmenta o poslovanju za 2019. godinu	

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima Akcionarskog društva „Sava osiguranje“, Podgorica

Mišljenje

Izvršili smo reviziju priloženih pojedinačnih finansijskih izvještaja (strane 5 do 68) Akcionarskog društva „Sava osiguranje“, Podgorica (u daljem tekstu „Društvo“), koji obuhvataju pojedinačni bilans stanja na dan 31. decembra 2019. godine i odgovarajući pojedinačni bilans uspjeha, pojedinačni izvještaj o promjenama na kapitalu i pojedinačni bilans novčanih tokova za godinu koja se završava na taj dan, kao i napomene uz pojedinačne finansijske izvještaje uključujući sumarni pregled značajnih računovodstvenih politika.

Po našem mišljenju, priloženi pojedinačni finansijski izvještaji daju istinit i objektivni prikaz, po svim materijalno značajnim aspektima, finansijske pozicije Društva na dan 31. decembra 2019. godine, i njegove finansijske uspješnosti i tokova gotovine za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa računovodstvenim propisima Crne Gore i propisima Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore koji regulišu izvještavanje društava za osiguranje.

Skretanje pažnje

Skrećemo pažnju na sledeće:

- a) Kao što je objelodanjeno u napomeni 2.4 uz priložene pojedinačne finansijske izvještaje, Društvo je matično pravno lice grupe koju pored Društva čine i entiteti navedeni u napomeni 2.4 (zajedno: „Grupa“), čiji konsolidovani finansijski izvještaji u skladu sa računovodstvenim propisima Crne Gore još uvijek nisu objavljeni. U napomeni 2.4 uz pojedinačne finansijske izvještaje je objelodanjeno kada će biti objavljeni konsolidovani finansijski izvještaji, kao i računovodstveni metod i ostala objelodanjivanja u vezi sa navedenim.
- b) Kao što je objelodanjeno u napomenama 13 i 16 uz priložene pojedinačne finansijske izvještaje, Društvo je od 1. januara 2019. godine započelo sa primjenom Međunarodnog standarda finansijskog izvještavanja 16 – Zakupi („MSFI 16“). Takođe, kako je objelodanjeno u napomeni 13, Društvo je izvršilo obračun za utvrđivanje potencijalnih poreskih efekata u skladu sa važećim zakonskim propisima u vezi sa primjenom MSFI 16. Međutim, do datuma izdavanja ovog izvještaja, u Crnoj Gori nije prilagođena zakonska regulativa za primjenu navedenog standarda sa poreskog aspekta, pa u skladu sa navedenim, efekte proizašle usled primjene MSFI 16, Društvo nije obračunalo i primijenilo u poreske svrhe. Nismo bili u mogućnosti da se uvjerimo u eventualne efekte koji mogu proizaći u skladu sa poreskim tretmanom usled primjene MSFI 16 na priložene pojedinačne finansijske izvještaje.

Naše mišljenje nije kvalifikovano u vezi sa prethodno navedenim pitanjima.

Osnova za mišljenje

Reviziju smo izvršili u skladu sa Međunarodnim standardima revizije, Zakonom o reviziji Crne Gore i Zakonom o računovodstvu Crne Gore. Naše odgovornosti u skladu sa tim standardima su detaljnije opisane u odjeljku izvještaja koji je naslovljen Odgovornost revizora za reviziju pojedinačnih finansijskih izvještaja. Mi smo nezavisni u odnosu na Društvo u skladu sa Etičkim kodeksom za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne etičke standarde za računovođe (IESBA Kodeks) i etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih izvještaja u Crnoj Gori, i ispunili smo naše druge etičke odgovornosti u skladu sa ovim zahtjevima i IESBA Kodeksom. Smatramo da su revizorski dokazi koje smo pribavili dovoljni i adekvatni da nam pruže osnovu za naše mišljenje.

Ključna revizorska pitanja

Ključna revizorska pitanja su ona pitanja koja su bila, po našem profesionalnom rasuđivanju, od najveće važnosti za reviziju pojedinačnih finansijskih izvještaja tekućeg perioda. Tim pitanjima smo se bavili u kontekstu naše revizije pojedinačnih finansijskih izvještaja kao cjeline i pri formiranju našeg mišljenja o njima, i mi ne dajemo zasebno mišljenje o tim pitanjima.

(nastavlja se)

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)

Akcionarima Akcionarskog društva „Sava osiguranje“, Podgorica (nastavak)

Ključna revizorska pitanja (nastavak)

Ključno revizorsko pitanje	Odgovarajuća revizorska procedura
<p>Vrednovanje tehničkih rezervi i test adekvatnosti obaveza</p> <p>Bruto tehničke rezerve Društva na dan 31. decembra 2019. godine iznose ukupno EUR 16.762.080 (napomena 26) i odnose se na: prenosnu premiju u iznosu od EUR 7.408.276, rezervisanja za štete u iznosu od EUR 9.171.408 i bruto druga osiguravajuća rezervisanja u iznosu od EUR 182.396. Navedene tehničke rezerve odražavaju neizvjesnosti koje su sastavni dio industrije osiguranja.</p> <p>Obračun tehničkih rezervi za ugovore u osiguranju je zahtjevan proces jer uključuje veliki stepen neizvjesnosti procjena, kao i kompleksne matematičke i statističke obračune.</p> <p>Vrednovanje rezervisanja na kraju godine zasniva se na integritetu osnovnih podataka, uključujući likvidacije šteta i pojedinačne procjene nelikvidiranih šteta koje procjenjuju odgovorna lica iz Službe za štete, spoljni advokati koji zastupaju Društvo i rukovodstvo Društva.</p> <p>Podaci o štetama se skupljaju i grupno posmatraju kako bi se odredio ukupan iznos budućih gubitaka po vrstama osiguranja. Modeli rezervacija za štete uzimaju u obzir iskustvo, razvoj šteta, tržišne uslove, kao i sve druge pretpostavke koje su osjetljive na pravne, ekonomske i razne druge faktore nesigurnosti kako bi se adekvatno procijenili buduću gubici. Tehničke rezerve se obračunavaju uzimajući u obzir fakturisane premije, prirodu rizika, i opšteprihvaćene aktuarske metode vrednovanja.</p> <p>Rukovodstvo Društva provjerava štete i premije, ulazne pretpostavke za modele, dok je Odbor direktora odgovoran za imenovanje ovlašćenih aktuara koji imaju zadatak da pregledaju procijenjene tehničke rezerve i da daju mišljenje o njihovoj adekvatnosti na dan 31. decembra 2019. godine.</p> <p>Takođe, Društvo je na dan 31. decembra 2019. godine izradilo test adekvatnosti obaveza sa ciljem utvrđivanja da li su sopstvene priznate rezerve za ugovore o osiguranju adekvatne.</p> <p>Zbog značaja navedenih procjenjivanja i iznosa tehničkih rezervi u ukupnoj pasivi Društva, smatramo njihovo vrednovanje i alokaciju ključnim revizorskim pitanjem.</p>	<p>Angažovali smo interne aktuare u sastavu revizorskog tima, da urade provjere ključnih pretpostavki za procjenu adekvatnosti tehničkih rezervi, kao i testa adekvatnosti obaveza na dan 31. decembra 2019. godine.</p> <p>Oni su imali zadatak da analiziraju i kritički preispitaju korišćenu metodologiju izračuna tehničkih rezervi, sprovedu nezavisne procjene u skladu sa dostupnim podacima, kao i da provjere test adekvatnosti obaveza koji su materijalno značajni i najviše podložne neizvjesnostima.</p> <p>Pored navedenog, naše revizorske procedure su uključivale testiranje internih kontrola i druge procedure revizije, uključujući:</p> <ul style="list-style-type: none"> • procjenu ključnih internih kontrola nad procesom obrade prijavljenih šteta, • prikupljanje i detaljno testiranje na uzorku dokumentacije o štetnim događajima na osnovu kojih je Društvo izvršilo rezervacije za nastale prijavljene štete, • procijenu da li su evidentirane tehničke rezerve u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Crnoj Gori i propisima Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje društava za osiguranje, • pregled informacija prezentovanih u pojedinačnim finansijskim izvještajima Društva da bismo ocijenili da li je njihova prezentacija dovoljna korisnicima pojedinačnih finansijskih izvještaja.

(nastavlja se)

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)

Akcionarima Akcionarskog društva „Sava osiguranje”, Podgorica (nastavak)

Odgovornost rukovodstva i lica ovlašćenih za upravljanje za pojedinačne finansijske izvještaje

Rukovodstvo je odgovorno za pripremu i fer prezentaciju ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore i propisima Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore koji regulišu izvještavanje društava za osiguranje i za one interne kontrole za koje odredi da su potrebne za pripremu pojedinačnih finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usled kriminalne radnje ili greške.

Pri sastavljanju pojedinačnih finansijskih izvještaja, rukovodstvo je odgovorno za procjenu sposobnosti Društva da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti, objelodanjujući, po potrebi, pitanja koja se odnose na stalnost poslovanja i primjenu načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove, osim ako rukovodstvo namjerava da likvidira Društvo ili da obustavi poslovanje, ili nema drugu realnu mogućnost osim da to uradi.

Lica ovlašćena za upravljanje su odgovorna za nadgledanje procesa finansijskog izvještavanja Društva.

Odgovornost revizora za reviziju pojedinačnih finansijskih izvještaja

Naš cilj je sticanje uvjerenja u razumnoj mjeri o tome da pojedinačni finansijski izvještaji, uzeti u cjelini, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usled kriminalne radnje ili greške i izdavanje revizorovog izvještaja koji sadrži mišljenje revizora. Uvjeravanje u razumnoj mjeri označava visok nivo uvjerenja, ali ne predstavlja garanciju da će revizija sprovedena u skladu sa Međunarodnim standardima revizije, Zakonom o reviziji Crne Gore i Zakonom o računovodstvu Crne Gore uvijek otkriti materijalno pogrešne iskaze ako takvi iskazi postoje. Pogrešni iskazi mogu da nastanu usled kriminalne radnje ili greške i smatraju se materijalno značajnim ako je razumno očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja.

Kao dio revizije u skladu sa Međunarodnim standardima revizije, Zakonom o reviziji Crne Gore i Zakonom o računovodstvu Crne Gore, mi primjenjujemo profesionalno prosuđivanje i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Isto tako, mi:

- Vršimo identifikaciju i procjenu rizika od materijalno značajnih pogrešnih iskaza u pojedinačnim finansijskim izvještajima, nastalih usled kriminalne radnje ili greške, osmišljavanje i obavljanje revizorskih postupaka koji su prikladni za te rizike i pribavljanje dovoljno adekvatnih revizorskih dokaza da obezbijede osnovu za mišljenje revizora. Rizik da materijalno značajni pogrešni iskazi koji su rezultat kriminalne radnje neće biti identifikovani veći je nego za pogrešne iskaze nastale usled greške, zato što kriminalna radnja može da uključi udruživanje, falsifikovanje, namjerne propuste, lažno predstavljanje ili zaobilaženje interne kontrole.
- Stičemo razumijevanje o funkcionisanju internih kontrola koje su relevantne za reviziju radi osmišljavanja revizorskih postupaka koji su prikladni u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema interne kontrole Društva.
- Vršimo procjenu primijenjenih računovodstvenih politika i u kojoj mjeri su razumne računovodstvene procjene i povezana objelodanjivanja koje je izvršilo Rukovodstvo.
- Donosimo zaključak o prikladnosti primjene načela stalnosti poslovanja od strane Rukovodstva kao računovodstvene osnove i, na osnovu prikupljenih revizorskih dokaza, o tome da li postoji materijalno značajna neizvjesnost u vezi sa događajima ili okolnostima koji mogu da izazovu značajnu sumnju u pogledu sposobnosti Društva da nastavi da posluje u skladu sa načelom stalnosti poslovanja. Ako zaključimo da postoji materijalna neizvjesnost, dužni smo da u svom izvještaju skrenemo pažnju na objelodanjivanja u vezi sa navedenim u pojedinačnim finansijskim izvještajima ili, ako takva objelodanjivanja nisu adekvatna, da modifikujemo svoje mišljenje. Naši zaključci zasnivaju se na revizorskim dokazima prikupljenim do datuma izvještaja revizora. Međutim, budući događaji ili okolnosti mogu dovesti do prestanka poslovanja Društva u skladu sa načelom stalnosti poslovanja.
- Vršimo procjenu ukupne prezentacije, strukture i sadržaja pojedinačnih finansijskih izvještaja, uključujući objelodanjivanja, kao i da li su u pojedinačnim finansijskim izvještajima osnovne transakcije i događaji prikazani na način kojim se postiže fer prezentacija.

(nastavlja se)

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)

Akcionarima Akcionarskog društva „Sava osiguranje“, Podgorica (nastavak)

Odgovornost revizora za reviziju pojedinačnih finansijskih izvještaja (nastavak)

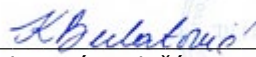
Saopštavamo licima ovlaštenim za upravljanje, između ostalog, planirani obim i vremenski raspored revizije i značajne revizorske nalaze, uključujući eventualne značajne nedostatke u sistemu internih kontrola koje smo identifikovali tokom revizije.

Izvještaj o drugim zakonskim i regulatornim uslovima

Rukovodstvo Društva je odgovorno za sastavljanje pojedinačnog godišnjeg izvještaja menadžmenta o poslovanju u skladu sa zahtjevima Zakona o računovodstvu Crne Gore, koji nije sastavni dio priloženih pojedinačnih finansijskih izvještaja. U skladu sa Zakonom o reviziji Crne Gore, naša odgovornost je da izrazimo mišljenje o usklađenosti priloženog pojedinačnog godišnjeg izvještaja menadžmenta o poslovanju za 2019. godinu sa pojedinačnim finansijskim izvještajima za tu poslovnu godinu. Prema našem mišljenju, finansijske informacije objelodanjene u pojedinačnom godišnjem izvještaju menadžmenta o poslovanju za 2019. godinu usaglašene su sa revidiranim pojedinačnim finansijskim izvještajima za godinu koja se završava 31. decembra 2019. godine, a pojedinačni godišnji izvještaj menadžmenta o poslovanju za 2019. godinu sadrži sve elemente definisane odredbama Zakona o računovodstvu.

Partner na revizorskom angažmanu čiji je rezultat ovaj izvještaj nezavisnog revizora je Katarina Bulatović.

Deloitte d.o.o. Podgorica
13. mart 2020. godine

Katarina Bulatović, Ovlašćeni revizor

(Licenca broj 067 izdata 31. marta 2015. godine)

POJEDINAČNI BILANS USPJEHA
 U periodu od 1. januara do 31. decembra 2019. godine

(Iznos u EUR)	Napomena	Tekuća 2019. godina	Prethodna 2018. godina
POSLOVNI PRIHODI		12.249.180	11.708.398
Prihodi od premije osiguranja i saosiguranja	5	11.522.629	10.955.771
Obračunate bruto premije osiguranja i saosiguranja		13.758.703	12.804.286
Smanjenje za udio reosiguranja u premijama osiguranja i za udjele retrocesionara u premijama osiguranja		(1.665.847)	(1.371.672)
Promjene bruto prenosnih premija (+/-)		(570.227)	(476.843)
Neto prihodi od ostalih usluga	6	726.551	752.627
POSLOVNI RASHODI		(6.342.853)	(5.404.072)
Rashodi naknada šteta	7	(5.529.862)	(4.569.678)
Obračunate bruto naknade šteta sa pratećim troškovima		(6.731.138)	(5.253.270)
Umanjenje za prihode ostvarene iz bruto regresnih potraživanja		245.023	227.313
Umanjenje za udio saosiguravača, reosiguravača i retrocesionara u naknadama šteta		837.444	316.569
Promjene na rezervisanjima za štete		119.114	139.710
Promjene ostalih neto tehničkih rezervisanja	8	15.320	32.484
Ostali troškovi, doprinosi i rezervisanja	9	(828.311)	(866.878)
DOBITAK - BRUTO POSLOVNI REZULTAT		5.906.327	6.304.326
TROŠKOVI SPROVOĐENJA OSIGURANJA	10	(4.861.719)	(5.213.147)
Troškovi sticanja osiguranja		(3.788.545)	(3.518.223)
Promjene u razgraničenim troškovima sticanja osiguranja		61.949	(2.858)
Amortizacija		(64.339)	(115.506)
Troškovi rada		(894.500)	(1.025.998)
Ostali operativni troškovi (materijalni i ostali troškovi usluga)		(393.653)	(736.680)
Umanjenje za prihode od provizije reosiguranja		217.369	186.118
DOBIT - NETO POSLOVNI REZULTAT		1.044.608	1.091.179
Neto finansijski rezultat od ulaganja sredstava tehničkih rezervi	11	533.524	757.794
Prihodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve		664.978	813.332
Rashodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve		(131.454)	(55.538)
Neto finansijski rezultat od ulaganja koja se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi	12	(221.332)	255.202
Prihodi od ulaganja koja se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi		14.613	259.764
Rashodi od ulaganja koja se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi		(235.945)	(4.562)
FINANSIJSKI REZULTAT OD ULAGANJA		312.192	1.012.996
DOBITAK PRIJE OPOREZIVANJA		1.356.800	2.104.175
POREZ NA DOBIT	13a	(122.882)	(160.895)
NETO DOBIT ZA POSLOVNU GODINU (+/-)		1.233.918	1.943.280
RASPODJELA NETO DOBITI		-	1.156.355
ZARADA PO AKCIJI	14	63,60	100,16

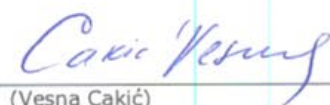
Napomene čine sastavni dio ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja (strane od 9 do 68)

Ovi pojedinačni finansijski izvještaji usvojeni su Odlukom Odbora direktora Akcionarskog društva Sava osiguranje, Podgorica br.02-2938/2020 od 20. januara 2020. godine.

Potpisano u ime Akcionarskog društva Sava osiguranje, Podgorica

Lice odgovorno za sastavljanje pojedinačnih
 finansijskih izvještaja

Izvršni direktor

 (Vesna Cakić)

 (Nebojša Šćekić)

Akcionarsko društvo Sava osiguranje Podgorica
Matični broj: 02303388
Šifra djelatnosti: 6512

POJEDINAČNI BILANS STANJA

(Iznos u EUR)	Napomene	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
AKTIVA			
Stalna imovina		13.227.036	15.097.139
Nematerijalna imovina	15	80.103	59.657
Nekretnine, postrojenja i oprema za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja	16	3.522.495	1.066.331
Dugoročna finansijska ulaganja		9.624.438	13.971.151
Investicione nekretnine	17	1.056.952	548.484
Dugoročna finansijska ulaganja u grupu društava, pridružena i zajednički kontrolisana društva	18	495.000	593.203
Dugoročni finansijska ulaganja kapitala i tehničkih rezervi	19	8.072.486	12.829.464
Odložena poreska sredstva	13	-	4.576
Obrtna imovina		13.250.651	9.005.511
Kratkoročna potraživanja	20	3.390.790	3.315.991
Kratkoročna finansijska ulaganja	21	7.863.452	4.168.205
Gotovinska sredstva	22	542.641	191.499
Udio reosiguravača u tehničkim rezervama	23	987.113	908.631
Aktivna vremenska razgraničenja	24	466.655	421.185
Ukupna aktiva		26.477.687	24.107.226
PASIVA			
Osnovni kapital	25	7.660.274	6.312.132
Akcijski kapital – obične akcije		4.033.303	4.033.303
Revalorizacione rezerve		312.438	198.214
Prenesena i neraspoređena dobit		2.080.615	137.335
Neraspoređena dobit tekuće godine		1.233.918	1.943.280
Rezervisanja		16.803.104	16.312.724
Bruto tehničke rezerve	26	16.762.080	16.247.497
Ostala rezervisanja	27	41.024	65.227
Kratkoročne obaveze	28	1.072.430	754.998
Dugoročne obaveze iz finansiranja i poslovanja		136.582	20.110
Druge finansijske obaveze		104.802	-
Odložene poreske obaveze	13c	31.780	20.110
Pasivna vremenska razgraničenja	29	805.297	707.262
Ukupna pasiva		26.477.687	24.107.226
Na dan 31. decembra 2019. godine			

Napomene čine sastavni dio ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja (strane od 9 do 68)

POJEDINAČNI IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU
U periodu od 1. januara do 31. decembra 2019. godine

(Iznos u EUR)	Uplaćeni kapital - redovne akcije	Revalorizaci ne rezerve - finansijska ulaganja (Napomena 25)	Neraspoređena dobit	Ukupno (kapital i rezerve)
Stanje na dan 1. januar 2018. godine	4.033.303	467.791	1.293.690	5.794.784
Promjena fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju	-	(269.577)	-	(269.577)
Dobitak prethodnog perioda	-	-	1.943.280	1.943.280
Dividende	-	-	(1.100.000)	(1.100.000)
Isplate zaposlenima iz dobiti	-	-	(56.355)	(56.355)
Stanje na dan 31. decembar 2018. godine	4.033.303	198.214	2.080.615	6.312.132
Stanje na dan 1. januar 2019. godine	4.033.303	198.214	2.080.615	6.312.132
Promjena fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju	-	114.224	-	114.224
Dobitak tekućeg perioda	-	-	1.233.918	1.233.918
Stanje na dan 31. decembar 2019. godine	4.033.303	312.438	3.314.533	7.660.274

Napomene čine sastavni dio ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja (strane od 9 do 68)

POJEDINAČNI BILANS NOVČANIH TOKOVA
U periodu od 1. januara do 31. decembra 2019. godine

(Iznos u EUR)	Tekuća 2019. godina	Prethodna 2018. godina
A. TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI		
Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	21.116.725	18.855.258
Prilivi od premija (iz osiguranja, saosiguranja i reosiguranja)	14.779.856	13.380.199
Prilivi od učešća u naknadi šteta (saosiguranje i reosiguranje)	598.086	184.498
Prilivi po osnovu ostalih poslovnih prihoda	5.706.092	5.255.769
Prilivi po osnovu vanrednih prihoda	32.691	34.792
Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	(19.563.622)	(17.686.636)
Odlivi po osnovu naknada šteta (iz osiguranja, saosiguranja i reosiguranja)	(6.274.115)	(4.997.031)
Odlivi po osnovu premija (iz osiguranja, saosiguranja i reosiguranja, kao i provizija po osnovu saosiguranja i reosiguranja)	(1.169.554)	(1.010.492)
Odlivi po osnovu bruto zarada, naknada zarada i drugih ličnih rashoda	(2.828.716)	(2.739.367)
Odlivi po osnovu poreza, doprinosa i drugih dažbina	(1.296.944)	(1.201.953)
Odlivi po osnovu zakupnina	(53.394)	(126.339)
Odlivi po osnovu provizija (zastupnicima i posrednicima)	(743.548)	(681.890)
Odlivi po osnovu drugih troškova poslovanja	(7.197.351)	(6.929.564)
Neto promjena gotovine iz poslovnih djelatnosti	1.553.103	1.168.622
B. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA		
Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja	6.650.976	5.300.638
Prilivi od prodaje hartija od vrijednosti	-	2.757.179
Prilivi od ulaganja u hartije od vrijednosti (dividende, učešća u dobiti, kamate i sl.)	2.479.340	694.907
Prilivi od prodaje nematerijalnih ulaganja i osnovnih sredstava	5.902	3.729
Prilivi od zakupnina	24.697	23.318
Ostali prilivi iz aktivnosti investiranja	4.141.037	1.821.505
Odliv gotovine iz aktivnosti investiranja	(7.775.068)	(5.467.161)
Odlivi po osnovu ulaganja u hartije od vrijednosti koje su izdate od strane Crne Gore	-	(3.538.778)
Odlivi po osnovu deponovanja i ulaganja kod banaka sa sjedištem u Crnoj Gori	(4.718.447)	(1.675.000)
Odlivi za kupovinu nematerijalnih ulaganja i ostalih sredstava	(2.495.729)	(77.383)
Ostali odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja	(560.892)	(176.000)
Neto promjena gotovine iz aktivnosti investiranja	(1.124.092)	(166.523)
C. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA		
Prilivi iz aktivnosti finansiranja	-	200.000
Prilivi po osnovu kratkoročnih kredita	-	200.000
Odlivi iz aktivnosti finansiranja	(77.869)	(1.300.042)
Odlivi po osnovu kratkoročnih kredita	-	(200.042)
Ostali odlivi po osnovu aktivnosti finansiranja	(77.869)	(1.100.000)
Neto promjena gotovine iz aktivnosti finansiranja	(77.869)	(1.100.042)
D. Neto promjena gotovine	351.142	(97.943)
Gotovina na kraju obračunskog perioda	542.641	191.499
Gotovina na početku obračunskog perioda	191.499	289.442

Napomene čine sastavni dio ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja (strane od 9 do 68)

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

1. OPŠTE INFORMACIJE

Akcionarsko društvo Sava osiguranje Podgorica (u daljem tekstu „Društvo“) osnovano je 30. septembra 1999. godine. Nakon nekoliko vlasničkih transformacija i promjena naziva, od decembra 2016. godine Društvo posluje pod sadašnjim nazivom - Sava osiguranje AD, Podgorica. Naziv „Sava osiguranje“ je promijenjen odlukom Skupštine Društva 005-2735/1 od 5. decembra 2016. godine, a nakon dobijanja saglasnosti Agencije za nadzor osiguranja, navedena promjena je registrovana u Centralnom registru privrednih subjekata u Podgorici dana 16. decembra 2016. godine, Rješenjem broj 4-0004670/088.

Društvo obavlja poslove svih vrsta neživotnih osiguranja, u skladu sa Rješenjem o izdavanju dozvole za obavljanje poslova osiguranja, broj 304-1/08 od 2. aprila 2008. godine, donijetim od strane Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore.

Pretežna djelatnost Društva predstavljaju poslovi obaveznih osiguranja, kombinovanog osiguranja motornih vozila, imovinskih osiguranja, osiguranja od posljedica nezgode i drugih vrsta neživotnih osiguranja u skladu sa odredbama Zakona o osiguranju („Službeni list Republike Crne Gore“, br. 078/06, 019/07, „Službeni list Crne Gore“, br. 053/09, 073/10, 040/11, 045/12, 006/13, 055/16). Društvo pored poslova neživotnih osiguranja obavlja i poslove saosiguranja, kao i druge poslove neposredno povezane sa poslovima osiguranja.

Od maja 2008. godine, Društvo je u 100% vlasništvu Pozavarovalnica Sava d.d. Ljubljana iz Slovenije (u daljem tekstu „Matično društvo“), čime je Društvo postalo dio Sava Re grupe.

U sastavu Društva, kao njegovi organizacioni djelovi, funkcioniše 15 poslovnih jedinica na teritoriji Crne Gore, sa sjedištem u Podgorici /3/, Nikšiću, Cetinju, Danilovgradu, Beranama, Bijelom Polju, Pljevljima, Herceg Novom, Kotoru, Tivtu, Budvi, Baru i Ulcinju.

Na osnovu Odluke Odbora direktora Društvo je u septembru 2010. godine osnovalo Društvo sa ograničenom odgovornošću Sava Car d.o.o. Podgorica, čija je pretežna djelatnost tehničko ispitivanje i analiza. Registracija je sprovedena u Centralnom registru Privrednog suda u Podgorici pod registarskim brojem 5-0588809/001.

Društvo je shodno Odluci Odbora direktora br. 004-421/2 od 27. februara 2014. godine 100% vlasnik Društva za zastupanje u osiguranju Montagent d.o.o. Podgorica koje je 30. decembra 2016. godine nakon registrovana u CRPS u skladu sa odlukom Odbora direktora od 16. decembra 2016. godine, promijenilo naziv u Društvo za zastupanje u osiguranju Sava Agent d.o.o. Podgorica.

Sjedište Društva je u Podgorici, Kane Radević 1.

Na dan 31. decembra 2019. godine Društvo je imalo 136 zaposlenih (31. decembra 2018. godine: 138 zaposlena).

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju pojedinačnih finansijskih izvještaja

Društvo ima obavezu da vodi svoje računovodstvene evidencije i sastavlja finansijske izvještaje u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore („Sl. list CG”, br. 052/16 od 09. avgusta 2016. godine).

Takođe, Društvo ima obavezu da svoje poslovanje obavlja u skladu sa Zakonom o osiguranju („Službeni list Republike Crne Gore”, br. 078/06, 019/07, „Službeni list Crne Gore”, br. 053/09, 073/10, 040/11, 045/12, 006/13, 055/16), regulativom propisanom od strane Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore i ostalom važećom regulativom Crne Gore.

Pojedinačni finansijski izvještaji su prikazani u formatu propisanom od strane Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore koji u pojedinim djelovima odstupa od načina prikazivanja određenih bilansnih pozicija kako to predviđa MRS 1 – „Prezentacija finansijskih izvještaja”. Pored toga, navedeni pojedinačni finansijski izvještaji ne uključuju sva objelodanjivanja koja se zahtijevaju u skladu sa MSFI 4 – „Ugovori o osiguranju”.

U skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore, MRS i MSFI objavljeni od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde, moraju biti prevedeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore koji posjeduje pravo prevoda i objavljivanja istih, odobreno od strane Međunarodne federacije računovođa (IFAC). Dakle, samo MRS i MSFI zvanično prevedeni, odobreni i objavljeni od strane Instituta sertifikovanih računovođa Crne Gore mogu biti u primjeni. Posljednji zvanični prevodi su objavljeni za dio MRS koji su u primjeni od 1. januara 2009. godine, odnosno dio MSFI u primjeni od 1. januara 2013. godine, a koji obuhvata samo osnovni tekst standarda i interpretacije i ne uključuje osnove za zaključivanje, ilustrativne primjere, uputstva za primjenu, komentare, mišljenja i ostali materijal objašnjenja. Dodatno, navedeni prevod ne sadrži prevod Osnova za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja. Takođe, izmjene i poboljšanja MRS-a nakon 1. januara 2009. godine, odnosno MSFI-a nakon 1. januara 2013. godine nisu prevedeni niti objavljeni.

Osim navedenog, određeni zakonski propisi odstupaju od MSFI i MRS. Shodno navedenom, a imajući u vidu efekte koje navedena odstupanja računovodstvenih propisa Crne Gore od MSFI i MRS mogu imati na prezentaciju pojedinačnih finansijskih izvještaja Društva, priloženi pojedinačni finansijski izvještaji se u tom dijelu razlikuju i odstupaju od MSFI i MRS.

Na osnovu Zakona o računovodstvu privredna društva su dužna da sastavljaju, dostavljaju i objavljuju pojedinačne i konsolidovane finansijske izvještaje kada imaju kontrolu (matična pravna lica) nad jednim ili više pravnih lica (zavisna pravna lica) u skladu sa MRS i MSFI.

Društvo je u sastavljanju svojih pojedinačnih finansijskih izvještaja primjenjivalo računovodstvene politike koje su obrazložene u napomeni 3 i koje su zasnovane na računovodstvenim i poreskim propisima Crne Gore.

Pojedinačni finansijski izvještaji su sastavljeni u skladu sa konvencijom istorijskog troška, osim ukoliko je u računovodstvenim politikama drugačije navedeno.

Zvanična valuta u Crnoj Gori i izvještajna valuta Društva je Euro (EUR).

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)

2.2 PRIMJENA NOVIH I DOPUNJENIH STANDARDARDA

Novi i dopunjeni Međunarodni standard finansijskog izvještavanja 16 – Zakupi („MSFI 16“) koji je primjenjiv za tekući period

Uticaj inicijalne primjene MSFI 16 - Zakupi

U tekućoj godini, Društvo je primijenilo MSFI 16 (izdat od strane Odbora za međunarodne etičke standarde za računovođe „IASB“ u januaru 2016. godine) koji je primjenjiv za godišnja razdoblja koja počinju na ili nakon 1. januara 2019. godine.

MSFI 16 uvodi nove ili izmijenjene zahtjeve u vezi sa računovodstvenim tretmanom zakupa. Ovaj standard uvodi značajne promjene u računovodstvenom tretmanu kod zakupaca uklanjajući razliku između operativnog i finansijskog lizinga i zahtijeva priznavanje prava na korišćenje imovine i obaveze za zakup na početku svih zakupa, osim kratkoročnih zakupa i zakupa imovine male vrijednosti. Nasuprot računovodstvenom tretmanu kod zakupaca, zahtjevi za računovodstvenim tretmanom kod zakupodavaca su ostali većinom nepromijenjeni. Više detalja o novim zahtjevima ovog standarda predstavljeno je u napomeni 3. Uticaj primjene MSFI 16 na finansijske izvještaje Društva su opisani ispod.

Datum inicijalne primjene MSFI 16 je 1. januar 2019. godine.

Društvo je primijenilo MSFI 16 koristeći modifikovani način primjene koji:

- zahtijeva da Društvo prizna kumulativni efekat inicijalne primjene MSFI 16 kroz prilagođavanje početnog stanja neraspoređene dobiti na dan inicijalne primjene.
- ne dozvoljava korekciju uporednih perioda, koji nastavljaju da se prezentuju prema MRS 17 i IFRIC 4.

(a) Uticaj nove definicije zakupa

Društvo je iskoristilo praktičnu olakšicu dostupnu prilikom prelaska na MSFI 16 da ne vrši ponovno razmatranje da li neki sporazum predstavlja ugovor o zakupu ili sadrži elemente zakupa. Prema tome, definicija zakupa u skladu sa MRS 17 i IFRIC 4 nastaviće se primjenjivati za zakupe zaključene ili promijenjene prije 1. januara 2019. godine.

Promjena u definiciji zakupa uglavnom se odnosi na princip kontrole. MSFI 16 određuje da li ugovor sadrži elemente zakupa na osnovu prava zakupca na kontrolu identifikovane imovine za određeni period u zamjenu za naknadu.

Društvo primjenjuje definiciju zakupa i povezana uputstva utvrđena u MSFI 16 na sve ugovore o zakupu koji su važeći 1. januara 2019. godine (bilo da je u svojstvu zakupodavca ili zakupca u predmetnim ugovorima o zakupu). U pripremi za inicijalnu primjenu MSFI 16, Društvo je sprovedo projekat implementacije. Projekat je pokazao da nova definicija MSFI 16 neće značajno promijeniti opseg ugovora koji zadovoljavaju definiciju zakupa za Društvo.

(b) Uticaj na računovodstveni tretman zakupaca

Bivši operativni zakupi

MSFI 16 mijenja način na koji Društvo računovodstveno obuhvata zakupe koji su ranije klasifikovani kao operativni zakupi u skladu sa MRS 17, koji nijesu prikazivani u bilansu stanja, odnosno vodili su se vanbilansno. Primjenom MSFI 16 na sve ugovore o zakupu (osim dolje navedenih), Društvo: priznaje imovinu s pravom korišćenja i obavezu po osnovu zakupa u bilansu stanja, inicijalno odmjerenu po sadašnjoj vrijednosti budućih plaćanja zakupa, s tim što imovinu s pravom korišćenja koriguje za iznos obaveza za zakup ili pretplata u skladu sa MSFI 16 – priznaje amortizaciju imovine s pravom korišćenja i kamatu na obaveze po osnovu zakupa u bilansu uspjeha.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)

2.2. PRIMJENA NOVIH I DOPUNJENIH STANDARDA (nastavak)

Novi i dopunjeni Međunarodni standard finansijskog izvještavanja 16 – Zakupi („MSFI 16“) koji je primjenjiv za tekući period (nastavak)

Uticaj inicijalne primjene MSFI 16 – Zakupi (nastavak)

(b) Uticaj na računovodstveni tretman zakupaca (nastavak)

Podsticaji u vezi sa zakupom (npr. periodi bez plaćanja zakupnine) se priznaju kroz odmjeravanje imovine s pravom korišćenja i obaveza po osnovu zakupa, dok su prema MRS 17 rezultirali priznavanjem podsticaja za zakup, amortizovanog kao smanjenje troškova zakupa na linearnoj osnovi.

Prema MSFI 16, imovina s pravom korišćenja se testira na obezvređenje u skladu sa MRS 36.

Za kratkoročne zakupe (rok zakupa do 12 mjeseci ili manje) i zakupe kod kojih je imovina pod zakupom male vrijednosti, Društvo je odabralo da prepozna trošak zakupa na linearnoj osnovi kako dozvoljava MSFI 16. Ovi troškovi prikazani su kao troškovi amortizacije koji su razvrstani u okviru funkcionalnih grupa troškova u bilansu uspjeha.

Društvo je koristilo olakšicu predviđenu MSFI 16 po kojoj nije izvršilo priznavanje imovine s pravom korišćenja za ugovore o zakupu kod kojih se rok zakupa završava u narednih 12 mjeseci od dana inicijalne primjene.

(c) Uticaj na računovodstveni tretman zakupodavaca

MSFI 16 nije suštinski promijenio način na koji zakupodavci računovodstveno tretiraju zakupe. Po zahtjevima MSFI 16, zakupodavac nastavlja da klasifikuje zakupe kao finansijske ili operativne i zasebno računovodstveno obuhvata ove dvije vrste zakupa.

Međutim, MSFI 16 je promijenio i proširio zahtijevana objelodanjivanja, posebno u vezi sa načinom na koji zakupodavac upravlja rizicima koji nastaju iz rezidualnog interesa u imovini datoj u zakup.

(d) Finansijski uticaj inicijalne primjene MSFI 16

Prosječna ponderisana kamatna stopa koja je korišćena u obračunu sadašnje vrijednosti obaveza za lizing je 2,578%, pri čemu su ponderi iznos budućih plaćanja zakupnina u neto iznosu.

Sledeća tabela prikazuje obaveze za operativni zakup objelodanjene u skladu sa MRS 17 na dan 1. januara 2019. godine, diskontovane korišćenjem inkrementalne stope zaduživanja na datum inicijalne primjene i obaveze po osnovu zakupa priznate u bilansu stanja:

	u EUR
	Iznosi
Obaveze za operativni zakup na dan 1. januara 2019.	364.848
Kratkoročni zakupi priznati kroz bilans uspjeha	(41.948)
Efekti diskontovanja gore navedenih iznosa	(27.316)
Obaveze za lizing priznate na dan 1. januara 2019. godine	295.584

Društvo je priznalo EUR 295.584 imovine sa pravom korišćenja i EUR 295.584 obaveza za zakup po prelasku na MSFI 16. Nije bilo uticaja na neraspoređenu dobit.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)

2.3. Koncept nastavka poslovanja

Pojedinačni finansijski izvještaji su sastavljeni u skladu sa konceptom nastavka poslovanja, koji pretpostavlja da će Društvo nastaviti da posluje u doglednoj budućnosti.

2.4. Konsolidacija

Na osnovu Zakona o računovodstvu („Sl. list CG“, br. 052/16 od 9. avgusta 2016. godine), privredna društva su dužna da sastavljaju, dostavljaju i objavljuju pojedinačne i konsolidovane finansijske izvještaje kada imaju kontrolu (matična pravna lica) nad jednim ili više pravnih lica (zavisna pravna lica) u skladu sa MRS i MSFI. Konsolidovani finansijski izvještaji su iskazi ekonomske cjeline koju čine matično i sva zavisna pravna lica. Takođe, u skladu sa ovim Zakonom matično pravno lice dužno je da sastavlja, dostavlja i objavljuje konsolidovani izvještaj menadžmenta.

Priloženi pojedinačni finansijski izvještaji predstavljaju pojedinačne finansijske izvještaje Društva. Društvo je ove pojedinačne finansijske izvještaje sastavilo na osnovu i prema zahtjevima zakona i propisa Crne Gore gdje su ulaganja u zavisna pravna lica iskazana po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za eventualna obezvređenja. Detaljniji prikaz finansijskog položaja Društva može se dobiti uvidom u konsolidovane finansijske izvještaje koje će Društvo sastaviti i predati Poreskoj upravi Crne Gore u zakonskom roku tj. do 30. septembra tekuće godine za prethodnu.

Zavisna pravna lica čiji je Društvo 100% vlasnik su:

<u>Naziv</u>	<u>Sjedište</u>	<u>% učešća</u>	<u>Osnovna djelatnost</u>
Sava Car d.o.o. Podgorica	Dr. Vukašina Markovića br. 184 Podgorica	100%	Tehničko ispitivanje i analize
Sava Agent d.o.o. Podgorica	Rimski trg broj 70, Podgorica	100%	Djelatnost zastupnika i posrednika u osiguranju

2.5. Korišćenje procjenjivanja

Prezentacija pojedinačnih finansijskih izvještaja zahtijeva od rukovodstva korišćenje najboljih mogućih procjena, objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja pojedinačnih finansijskih izvještaja, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja pojedinačnih finansijskih izvještaja, a budući stvarni rezultati mogu da se razlikuju od procijenjenih iznosa. Ove procjene se najvećim dijelom odnose na procjene obezvređenja finansijskih plasmana, učešća u kapitalu i hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju, procjene korisnog vijeka upotrebe nekretnina, postrojenja i opreme i nematerijalnih ulaganja, procjene obezvređenja nekretnina, procjene obezvređenja potraživanja iz poslovnih odnosa, rezervisanja za prijavljene, a nelikvidirane štete, rezervisanja za nastale, a neprijavljene štete, procjene obezvređenja vrijednosti nefinansijske imovine, rezervisanja po osnovu sudskih sporova, priznavanja odloženih poreskih sredstava, rezervisanja za jubilarne nagrade i otpremnine i ostala rezervisanja.

2.5.1. Značajna računovodstvena prosuđivanja i procjene

Obezvređenje finansijskih plasmana, učešća u kapitalu i hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju

Društvo vrši pregled finansijskih plasmana u cilju procjene ispravke vrijednosti i rezervisanja na mjesečnom nivou. Kod utvrđivanja da li gubitke po osnovu obezvređenja finansijskih plasmana treba priznati u bilansu uspjeha, Društvo procjenjuje da li postoje informacije/dokazi koje ukazuju na postojanje mjerljivog smanjenja procijenjenih budućih tokova gotovine.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)

2.5. Korišćenje procjenjivanja (nastavak)

2.5.1 Značajna računovodstvena prosuđivanja i procjene (nastavak)

Obezvredenje finansijskih plasmana, učešća u kapitalu i hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju (nastavak)

Društvo smatra učešća u kapitalu obezvrijeđenim kada postoji dokumentovano (tržišni podaci) ili procijenjeno smanjenje fer vrijednosti ovih sredstava ispod njihove nabavne vrijednosti.

U slučaju finansijskih instrumenata raspoloživih za prodaju, Društvo procjenjuje na pojedinačnoj osnovi da li postoje objektivni dokazi o obezvrijeđenju, na osnovu istih kriterijuma koji važe za finansijska sredstva koja se vrednuju po amortizovanoj nabavnoj vrijednosti. U slučaju instrumenata kapitala raspoloživih za prodaju, objektivnim dokazom se smatra i „značajan“ ili „prolongiran“ pad fer vrijednosti instrumenta kapitala ispod nabavne vrijednosti.

Koristan vijek trajanja nematerijalnih ulaganja i nekretnina, postrojenja i opreme

Određivanje korisnog vijeka trajanja nematerijalnih ulaganja i nekretnina, postrojenja i opreme se zasniva na prethodnom iskustvu sa sličnim sredstvima, kao i na anticipiranom tehničkom razvoju i promjenama na koje utiče veliki broj ekonomskih ili industrijskih faktora. Adekvatnost određenog korisnog vijeka trajanja se preispituje na godišnjem nivou ili kada god postoji indikacija da je došlo do značajne promjene faktora koji su predstavljali osnov za određivanje korisnog vijeka trajanja.

Ukoliko bi amortizacione stope, na osnovu procijenjenog ekonomskog vijeka trajanja nekretnina, opreme i nematerijalnih ulaganja, bile više (niže) za 10% u odnosu na one koje su korišćene za obračun amortizacije za godinu koja se završava na dan 31. decembra 2019. godine, iznos troškova amortizacije koji bi bili priznati u finansijskim izvještajima bio bi viši (niži) za EUR 14.643.

Obezvredenje vrijednosti nefinansijske imovine

Na dan bilansa stanja, rukovodstvo Društva analizira knjigovodstvenu vrijednost nefinansijske imovine. Ukoliko postoji indikacija da je neko sredstvo obezvrijeđeno, nadoknativ iznos te imovine se procjenjuje kako bi se utvrdio iznos obezvrijeđenja. Ukoliko je nadoknativni iznos nekog sredstva procijenjen kao niži od vrijednosti po kojoj je to sredstvo prikazano, postojeća vrijednost tog sredstva se umanjuje do visine nadoknativne vrijednosti.

Razmatranje obezvrijeđenja zahtijeva od rukovodstva subjektivno prosuđivanje u pogledu tokova gotovine, stopa rasta i diskontnih stopa za jedinice koje generišu tokove gotovine, a koje su predmet razmatranja.

Rezervisanje po osnovu sudskih sporova

Društvo je uključeno u određeni broj sudskih sporova koji proističu iz svakodnevnog poslovanja i odnose se na komercijalna i ugovorna pitanja, kao i pitanja koja se tiču radnih odnosa, a koja se rješavaju ili razmatraju u toku regularnog poslovanja. Društvo periodično procjenjuje vjerovatnoću negativnih ishoda ovih pitanja, kao i iznose vjerovatnih ili razumnih procjena gubitaka.

Razumne procjene obuhvataju prosuđivanje rukovodstva nakon razmatranja informacija koje uključuju obavještenja, poravnanja, procjene od strane pravnog sektora i sektora likvidacije šteta, dostupne činjenice, identifikaciju potencijalnih odgovornih strana i njihove mogućnosti da doprinesu rješavanju, kao i prethodno iskustvo. Rezervisanje za sudske sporove se formira kada je vjerovatno da postoji obaveza čiji se iznos može pouzdano procijeniti pažljivom analizom i odmjerava se po sadašnjoj vrijednosti izdatka potrebnog za izmirenje obaveze.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)

2.5. Korišćenje procjenjivanja (nastavak)

2.5.1. Značajna računovodstvena prosuđivanja i procjene (nastavak)

Potrebno rezervisanje se može promijeniti u budućnosti zbog novih događaja ili dobijanja novih informacija. Potencijalne obaveze kao i stavke koje ne zadovoljavaju kriterijume za rezervisanje se objelodanjuju, osim ako je vjerovatnoća odliva resursa koji sadrže ekonomske koristi veoma mala.

Rezervisane štete

Svaka prijavljena šteta se procjenjuje pojedinačno od strane Društva, uzimajući u obzir okolnosti vezane za štetu, dostupne informacije i istorijsko iskustvo o veličini sličnih šteta. Procjena rezerve štete za svaki slučaj pojedinačno se redovno kontrolira i ažurira kada su raspoložive nove informacije. Rezervisanja za štete se baziraju na informacijama koje su trenutno dostupne. Međutim, krajnje obaveze po štetama mogu varirati kao rezultat naknadnih promjena raspoloživih činjenica.

Odložena poreska sredstva

Odložena poreska sredstva priznaju se na sve neiskorišćene poreske gubitke i/ili poreske kredite do mjere do koje je izvjesno da je nivo očekivanih budućih oporezivih dobitaka dovoljan da se neiskorišćeni poreski gubici/krediti mogu iskoristiti.

Značajna procjena od strane rukovodstva Društva je neophodna da bi se utvrdio iznos odloženih poreskih sredstava koja se mogu priznati, na osnovu perioda nastanka i visine budućih oporezivih dobitaka i strategije planiranja poreske politike.

Otpremnine prilikom odlaska u penziju i ostale naknade zaposlenima nakon prekida radnog odnosa

Troškovi utvrđenih naknada zaposlenima nakon prekida radnog odnosa, odnosno odlaska u penziju nakon ispunjenih zakonskih uslova, utvrđuju se primjenom aktuarske procjene. Aktuarska procjena uključuje procjenu diskontne stope, budućih kretanja zarada, stope mortaliteta i fluktuacije zaposlenih. Zbog dugoročne prirode ovih planova, značajne neizvjesnosti utiču na ishod procjene.

2.6 Uporedni podaci

Računovodstvene politike i procjene koje se tiču priznavanja i vrednovanja sredstava i obaveza, korišćene prilikom sastavljanja ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja su konzistentne sa računovodstvenim politikama i procjenama primjenjenim u sastavljanju pojedinačnih finansijskih iskaza Društva za 2019. godinu izuzev promjena u napomeni 10. Naime, Društvo je za prethodni izvještajni period, utvrdilo da se na poziciji troška premije iznos od EUR 60.859 odnosi na direktne troškove sticanja pa je odradilo reklasifikaciju sa troška premije na trošak sticanja osiguranja u navedenom iznosu.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

3.1. Poslovni prihodi

3.1.1. *Neto prihodi od premije osiguranja i saosiguranja*

Poslovni prihodi obuhvataju prihode od premija osiguranja i ostale prihode. Prihodi se priznaju po fer vrijednosti primljenih nadoknada ili potraživanja.

Prihodi od premija osiguranja se, nakon umanjenja poreza na premiju osiguranja u skladu sa Zakonom o porezu na premiju osiguranja („Sl. list CG”, br. 061/13 i 006/14), priznaju kao prihod, u skladu sa rokovima i periodima pokrivanja rizika iz odgovarajućih ugovora o osiguranju i reosiguranju.

Neto prihodi od premija osiguranja obračunati su iz bruto premija osiguranja, umanjene za dio reosiguranja i ispravljene za promjenu bruto prenosne premije, koja je korigovana za učešće reosiguravača u prenosnoj premiji. Osnov za priznavanje bruto premija osiguranja su fakturisane premije.

Visina bruto premije utvrđena je tarifom premija prema vrsti osiguranja. Bruto premija se sastoji od tehničke premije, režijskog dodatka i preventive.

Režijski dodatak se koristi za pokriće troškova sprovođenja osiguranja. Maksimalnu stopu režijskog dodatka utvrđuje nadležni organ Društva, po prethodno pribavljenom mišljenju ovlaštenog aktuara.

Prenosna premija (rezerva za nezarađene premije) se obezbjeđuje da bi se obuhvatili dijelovi fakturisanih premija koji se odnose na prihode narednih obračunskih perioda. Obračun prenosne premije vrši se prema vremenu trajanja osiguranja odnosno metodom pro-rata-temporis.

3.1.2. *Neto prihodi od ostalih usluga*

Ostali poslovni prihodi predstavljaju druge stavke koje zadovoljavaju definiciju prihoda i mogu, ali ne moraju, da proisteknu iz uobičajenih aktivnosti Društva. U okviru ostalih poslovnih prihoda iskazuju se prihodi od usluga za obavljanje drugih poslova osiguranja (vještačenja po uslužnim štetama i sl.), naplaćena ispravljena ili otpisana potraživanja i drugo.

3.2. Poslovni rashodi

Poslovni rashodi obuhvataju troškove koji proističu iz uobičajenih aktivnosti Društva i gubitke.

3.2.1. *Neto rashodi naknada šteta i ostali troškovi i rashodi*

Poslovni rashodi obuhvataju rashode za štete i ostale troškove i rashode.

Neto rashodi za štete su obračunati bruto iznosi šteta (odštete i troškovi vezani za isplatu šteta), umanjene za regresna potraživanja i dio reosiguranja i ispravljene za promjenu bruto rezervi za štete, koje su korigovane za učešće reosiguranja u tim rezervama.

Troškovi vezani za isplatu šteta sadrže eksterne i interne troškove procjene opravdanosti iznosa odštetnih zahtjeva, kao i sudske troškove i troškove vještačenja. U okviru navedenih troškova sadržani su i troškovi naplate regresa, kao i dio operativnih troškova koji su nastali u službi šteta.

Rashodi reosiguranja predstavljaju rashode reosiguranja rizika po osnovu premije reosiguranja, u skladu sa ugovorima o reosiguranju.

Rashodi za rezervisane štete obračunavaju se u skladu sa opisanim u napomeni 3.16.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.2. Poslovni rashodi (nastavak)

3.2.1. Neto rashodi naknada šteta i ostali troškovi i rashodi (nastavak)

Ostali troškovi iz poslova osiguranja se odnose na: troškove doprinosa garantnom fondu, troškove nadzora osiguranja, troškove za preventivnu djelatnost, vatrogasni doprinos, rashode obezvređenja potraživanja, otpise potraživanja, i ostale neto troškove iz poslova osiguranja.

Troškovi doprinosa garantnom fondu obračunavaju se i iskazuju u skladu sa politikama opisanim u napomeni 3.19. Ostali troškovi koji se odnose na troškove sprovođenja osiguranja obuhvataju troškove sticanja osiguranja, koji obuhvataju direktne i indirektne troškove sticanja osiguranja i iskazani su po funkcionalnom principu, kao i promjenu u razgraničenim troškovima i ostale operativne troškove, razvrstane takođe po funkcionalnim grupama. Ukupni troškovi sprovođenja osiguranja se umanjuju za prihod od provizije reosiguravača.

Na dan sastavljanja pojedinačnih finansijskih izvještaja vrši se razgraničenje direktnih troškova sticanja osiguranja (troškovi provizija agenata) na naredni period u skladu sa odnosom prenosne premije u ukupnoj premiji.

3.3. Naknade za zaposlene

3.3.1. Doprinosi kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, Društvo je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Društvo je, takođe, obavezno da od bruto plata zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati tim fondovima. Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se knjiže na teret rashoda perioda na koji se odnose.

3.3.2. Ostala primanja zaposlenih

Društvo obezbjeđuje zaposlenima, primjenom Opšteg kolektivnog ugovora, regres za korišćenje godišnjeg odmora, naknade toplog obroka i prevoza, kao i pomoć zaposlenima, po odluci Izvršnog direktora Društva. Ukoliko Odbor direktora Društva donese odluku, isplaćuju se zaposlenima nagrade za uspješan rad tokom godine iz dobiti Društva.

3.3.3. Obaveze po osnovu otpremnina za odlazak u penziju i jubilarnih nagrada - ostala rezervisanja

Sadašnja vrijednost budućih obaveza po Opštem kolektivnom ugovoru, kao što su otpremnine za odlazak u penziju i jubilarne nagrade nakon ispunjavanja uslova, iskazane su po sadašnjoj vrijednosti očekivanih budućih isplata zaposlenima na datum sastavljanja pojedinačnih finansijskih izvještaja.

U skladu sa čl. 27 Opšteg kolektivnog ugovora obaveza poslodavaca je da prilikom odlaska u penziju zaposlenom isplati otpremninu u visini od 3 minimalne neto zarade.

Društvo tokom 2019. godine jednom zaposlenom izvršilo isplatu otpremnine po osnovu odlaska u penziju.

U pojedinačnim finansijskim izvještajima Društva na dan 31. decembra 2019. godine, izvršeno je rezervisanje obračunato od strane ovlašćenog aktuara, po osnovu procijenjene sadašnje vrijednosti sredstava za otpremnine za odlazak u penziju zaposlenima nakon ispunjenih uslova.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.3. Naknade za zaposlene (nastavak)

3.3.3. Obaveze po osnovu otpremnina za odlazak u penziju i jubilarnih nagrada - ostala rezervisanja (nastavak)

Iznos predviđen za jubilarne nagrade u zavisnosti od godina radnog staža ostvarenog u Društvu, prikazan je u sledećoj tabeli:

<u>Godine radnog staža u Društvu</u>	<u>Iznos jubilarnih nagrada u EUR</u>
10	100
20	200
30	300

3.3.4. Otpremnine u slučajevima prestanka potrebe za radom

Zaposlenima se isplaćuje otpremnina u slučajevima prestanka potrebe za radom usled tehnološkog viška, shodno odredbama Zakona o radu.

Društvo je tokom 2019. godine izvršilo isplatu otpremnine po osnovu sporazumnog raskida radnog odnosa za dva zaposlena lica.

3.4. Neto finansijski prihodi i rashodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi

Prihodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi čine: prihodi od kamata na finansijske plasmane, dobiti od finansijskih sredstava, prihodi od zakupa, pozitivne kursne razlike i drugi prihodi.

Rashode od ulaganja sredstava tehničkih rezervi čine: rashodi od kamata na pozajmice, gubici od finansijskih sredstava i finansijskih obaveza, rashodi od ulaganja u investicione nekretnine (amortizacija), negativne kursne razlike i drugi finansijski rashodi.

Prihodi od kamata i rashodi kamata se knjiže u korist, odnosno na teret obračunskog perioda na koji se odnose.

3.5. Preračunavanje stranih sredstava plaćanja i računovodstveni tretman kursnih razlika

Sva sredstva i obaveze u stranim sredstvima plaćanja su preračunate u EUR primjenom zvaničnih deviznih kurseva važećih na dan bilansa stanja. Poslovne promjene u stranim sredstvima plaćanja tokom godine preračunavaju se u EUR po zvaničnim deviznim kursovima važećim na dan poslovne promjene.

Pozitivne i negativne kursne razlike koje nastaju preračunom sredstava i obaveza iskazanih u stranim sredstvima plaćanja i preračunom transakcija u toku godine knjiže se u korist ili na teret bilansa uspjeha.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.6. Porezi i doprinosi

3.6.1. Porez na dobit

3.6.1.1. Tekući porez na dobit

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica („Službeni list Republike Crne Gore”, br. 065/01, 012/02, 080/04, „Službeni list Crne Gore”, br. 040/08, 086/09, 040/11, 014/12, 061/13, 055/16). Stopa poreza na dobit je proporcionalna i iznosi 9% od poreske osnovice.

Oporeziva dobit se utvrđuje na osnovu dobiti Društva iskazane u bilansu uspjeha uz usklađivanje prihoda i rashoda u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica.

Poreski propisi Crne Gore ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

3.6.1.2. Odloženi porez na dobit

Odloženi porez na dobit se obračunava korišćenjem metode utvrđivanja obaveza prema bilansu stanja, za privremene razlike proizašle iz razlike između poreske osnovice sredstava i obaveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti. Važeće poreske stope na datum bilansa stanja se koriste za utvrđivanje razgraničenog iznosa poreza na dobit. Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva se priznaju za sve odbitne privremene razlike i poreske gubitke i kredite, koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg će vjerovatno postojati oporeziva dobit od koje se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

3.6.2. Porezi i doprinosi koji ne zavise od rezultata

Porezi i doprinosi koji ne zavise od rezultata uključuju porez na imovinu, kao i druge poreze i doprinose u skladu sa propisima Crne Gore.

3.7. Nematerijalna ulaganja

Nematerijalna ulaganja iskazana su po nabavnoj vrijednosti i umanjena za akumuliranu amortizaciju i obezvređenje vrijednosti. Nematerijalna ulaganja se najvećim dijelom odnose na kupljene softvere za vođenje poslovnih knjiga i obračun premija osiguranja. Godišnje stope amortizacije odnosno, metod amortizacije je propisan Pravilnikom o računovodstvu i računovodstvenim politikama, koje je donio Odbor direktora Društva.

Primijenjene stope amortizacije nematerijalnih ulaganja su prikazane u sledećem pregledu i nijesu se mijenjale u odnosu na prethodni period:

Amortizaciona grupa	Godišnja stopa	Stopa koja se
	amortizacije (%)	priznaje u
Računarski program	20,00%	30,00%
Ostala nematerijalna ulaganja	prema vijeku upotrebe	20,00%

Metod amortizacije, koji koristi Društvo, je ravnomjerna vremenska amortizacija – proporcionalni metod. Društvo obračunava amortizaciju pojedinačno. Godišnje je potrebno provjeriti eventualna obezvređenja nematerijalnih ulaganja sa neodređenim vijekom upotrebe i nematerijalna sredstva, koja se još ne koriste.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.8. Nekretnine, postrojenja i oprema za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja

Pod nekretninama, postrojenjima i opremom za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja smatraju se ona sredstva čiji je očekivani korisni vijek upotrebe duži od jedne godine.

Društvo koristi model nabavne vrijednosti i nekretnine, postrojenja i opremu za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja vodi po njihovim nabavnim vrijednostima, umanjenim za ukupnu amortizaciju i akumulirane gubitke zbog umanjenja vrijednosti. Pod nabavnom vrijednošću se podrazumijeva vrijednost po fakturi dobavljača uvećana za sve troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti.

Dobici ili gubici koji se javljaju prilikom rashodovanja ili prodaje nekretnina i opreme, iskazuju se u bilansu uspjeha kao dio ostalih poslovnih prihoda ili ostalih poslovnih rashoda.

Naknadni troškovi: troškovi zamjene djelova opreme (ugradnja novih rezervnih djelova), troškovi generalnih popravki priznaju se kao povećanje sadašnje vrijednosti, ako je vjerovatno da će po tom osnovu doći do priliva budućih ekonomskih koristi i ako se ti troškovi mogu pouzdano izmjeriti. Troškovi nastali po osnovu tekućeg održavanja: zamjena i ugradnja sitnih rezervnih djelova i potrošnog materijala i troškovi svakodnevnih popravki smatraju se rashodom perioda u kom su nastali.

Stope amortizacije pojedinih nekretnina, postrojenja i opreme za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja određene su u zavisnosti od vijeka korišćenja, koji zavisi od: očekivanog korišćenja sredstava, očekivane fizičke istrošenosti i staranja, očekivane tehničke i tržišne zastarjelosti, očekivanih zakonskih i drugih ograničenja korišćenja.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.8. Nekretnine, postrojenja i oprema za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja (nastavak)

Provjera vijeka korišćenja nekretnina i opreme u izabranom metodu amortizacije vrši se godišnje. Amortizacija se obračunava za svako sredstvo pojedinačno.

Stope amortizacije u računovodstvene i poreske svrhe su ostale nepromijenjene. U tabelarnom pregledu koji slijedi stavljeni su dozvoljeni rasponi za primjenu amortizacije u računovodstvene svrhe, u skladu sa usklađenom računovodstvenom politikom na nivou Grupe. Primijenjene stope amortizacije prikazane u sledećem pregledu:

Amortizaciona grupa	Godišnja stopa amortizacije (%)	Stopa koja se priznaje u poreskom bilansu
Nekretnine - namijenjene za neposredno obavljanje djelatnosti	1,30	5,00
Nekretnine – koje nijesu namijenjene za neposredno obavljanje djelatnosti	1,80-2,00	5,00
Kancelarijski i ostali namještaj	10,00-12,50	20,00
Kompjuteri i računarska oprema	33,00	30,00
Automobili i ostala transportna sredstva	15,50-20,00	15,00
Rashladni uređaji	16,50	15,00
Telefoni, telefaksi i ostala oprema	6,60-20,00	25,00

U skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica metod obračuna amortizacije za poreske svrhe se razlikuje od metoda obračuna amortizacije za računovodstvene svrhe. Naime, amortizacija građevinskih objekata za poreske svrhe obračunava se primjenom proporcionalnog metoda, a za postrojenja i opremu primjenom degresivnog metoda za cijelu godinu, bez obzira na datum aktivacije.

3.9. Obezvredjenje vrijednosti imovine

Na dan bilansa stanja, Društvo analizira vrijednosti po kojima je prikazana materijalna imovina i procjenjuje da li postoje indikacije obezvređivanja nekog sredstva. Ukoliko postoji indikacija da je neko sredstvo obezvrijeđeno, nadoknadivi iznos te imovine se procjenjuje kako bi se utvrdio iznos obezvređenja (ukoliko obezvređenje postoji).

Kod procjenjivanja, da li postoje indikatori obezvređivanja, uzima se u obzir sljedeće:

- tržišna vrijednost sredstava se smanjila mnogo više od očekivanja zbog protoka vremena;
- javile su se značajne promjene u tehničkom, tržišnom, privrednom ili pravnom okruženju;
- povećale su se tržišne kamatne stope, a to povećanje će vjerovatno uticati na diskontnu stopu korišćenja kod obračuna upotrebne vrijednosti i suštinski smanjiti nadoknadivu vrijednost sredstva;
- ostali nagovještaji (dokazi o zastarjelosti ili fizičkoj oštećenosti sredstva, očekivane promjene korišćenja sredstava i drugi indikatori).

Ako postoje navedeni indikatori, Društvo vrši procjenu nadoknadive vrijednosti sredstava. Kao nadoknadiiva vrijednost uzima se veća od fer vrijednosti umanjena za troškove prodaje i upotrebne vrijednosti. Ukoliko je nadoknadiiva vrijednost sredstva manja od njegove knjigovodstvene vrijednosti, knjigovodstvenu vrijednost sredstva bi trebalo smanjiti na njegovu nadoknadivu vrijednost. Takvo smanjenje je gubitak zbog obezvređenja, koji se priznaje u bilansu uspjeha.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.9. Obezvredjenje vrijednosti imovine (nastavak)

Ako naknadno dođe do smanjenja ili ukidanja gubitaka zbog obezvredjenja priznatog u ranijim godinama, knjigovodstvena vrijednost sredstva se povećava do revidirane procjene o njenoj nadoknadivoj vrijednosti, ali tako da povećana vrijednost po kojoj se sredstvo vodi ne bude veća od vrijednosti po kojoj bi se sredstvo vodilo da nije bio u prethodnim godinama priznat utvrđeni gubitak zbog obezvredjavanja sredstva. Ukidanje gubitka zbog obezvredjavanja se priznaje kao prihod u bilansu uspjeha.

3.10. Investicione nekretnine

Investicione nekretnine su nekretnine koje Društvo ne koristi za neposredno obavljanje svoje djelatnosti, nego se drže u cilju ostvarivanja prihoda od zakupnine i/ili porasta vrijednosti kapitala.

Investicione nekretnine su nekretnina (zemljište ili objekat - ili dio objekta ili oboje) koje drži (vlasnik ili zakupac u okviru finansijskog lizinga) u cilju ostvarivanja prihoda od zakupa ili porasta vrijednosti kapitala ili i jednog i drugog, a ne za korišćenje u proizvodnji ili nabavci dobara ili usluga ili u administrativne svrhe, ili dalju prodaju u redovnom toku poslovanja.

Vrijednost investicionih nekretnina Društvo odmjerava po modelu nabavne vrijednosti. Nabavna vrijednost sadrži nabavnu cijenu i neposredno pripadajuće troškove. Način amortizacije i obezvredjenja investicione nekretnine je isti kao i kod nekretnina, postrojenja i opreme. Društvo periodično provjerava i objelodanjuje poštenu (fer) vrijednost investicione nekretnine, koju utvrđuje na osnovu javno dostupnih podataka o tržišnoj vrijednosti pojedinih vrsta nekretnina.

Provjera eventualnog obezvredjenja investicionih nekretnina, vrši se godišnje. Amortizacione stope su iste kao i kod nekretnina, postrojenja i opreme i opisani u napomeni 3.8. Postupci za obezvredjenje su isti kao kod nekretnina, postrojenja i opreme i opisani su u napomeni 3.9. Ako će se investiciona nekretnina prodati, odnosno stečena je s namjerom otuđenja, ili je njena prodaja veoma vjerovatna, nekretnina se razvrstava u stalnu imovinu koja se drži za dalju prodaju.

3.11. Finansijski instrumenti

Klasifikacija finansijske imovine zavisi od prirode i namjene finansijskog sredstva i utvrđena je u vrijeme početnog priznavanja i ukoliko je prikladno, ponovo se procjenjuje na svaki datum izvještavanja.

Finansijske investicije se razvrstavaju u sledeće grupe:

- finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (prva grupa)
- finansijske investicije u posjedu do dospelja na naplatu (druga grupa)
- finansijske investicije u zajmove i potraživanja (treća grupa)
- finansijska sredstva raspoloživa za prodaju (četvrta grupa).

Pri početnom priznavanju finansijskog sredstva Društvo vrši odmjeravanje po vrijednosti ulaganja koja uključuje troškove transakcija koji se mogu direktno pripisati sticanju finansijskog sredstva, izuzev u slučaju finansijskog sredstva koji se mjeri po poštenoj (fer) vrijednosti kroz dobitak ili gubitak za koji se navedeni trošak sticanja iskazuje kao rashod perioda. Nakon početnog priznavanja Društvo finansijske investicije odmjerava po poštenoj (fer) vrijednosti.

Dugoročne finansijske investicije, koje za naplatu dopijevaju u roku od godinu dana od datuma na koji glasi bilans stanja, se u bilansu stanja prenose u kratkoročne finansijske investicije.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.11. Finansijski instrumenti (nastavak)

3.11.1. Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (prva grupa)

Ulaganja u hartije od vrijednosti koje se mjere po poštenoj (fer) vrijednosti kroz dobit ili gubitak iskazani su po nabavnoj vrijednosti ulaganja, koja ne uključuje troškove nastale kod sticanja investicije, a nakon početnog priznavanja vrednuju se po njihovoj fer vrijednosti, bez odbitka za troškove transakcija koji mogu nastati prilikom prodaje ili drugog otuđenja. Dobit ili gubitak proistekao iz promjene fer vrijednosti plasmana u hartije od vrijednosti namijenjene trgovanju priznaju se u bilansu uspjeha.

Fer vrijednost hartija od vrijednosti koje se kotiraju na aktivnim tržištima zasniva se na važećim cijenama ponude. U slučajevima kada ne postoji aktivno tržište odnosno kada se hartije od vrijednosti u vlasništvu Društva ne kotiraju na aktivnim tržištima, fer vrijednost navedenih finansijskih ulaganja Društvo utvrđuje pomoću različitih tehnika procjene. Tehnike procjene obuhvataju primjenu metode jednakih uslova poslovanja, analizu diskontovanog toka gotovine, metode za određivanje cijena opcija i ostale tehnike procjene koje su zastupljene na tržištu.

Iznos više/manje ostvarene prodajne vrijednosti po osnovu prodaje hartija od vrijednosti u odnosu na vrijednost koja je iskazana u poslovnim knjigama Društva, iskazuje se kao dobit / gubitak u bilansu uspjeha i prikazuje kao dio finansijskih rezultata od ulaganja.

3.11.2. Finansijska sredstva u posjedu do dospijeca na naplatu (druga grupa)

Finansijska sredstva koja se drže do dospijeca predstavljaju nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim i odredivim isplatama i fiksnim dospijecem, i za koja rukovodstvo Društva ima pozitivnu namjeru i sposobnosti da ih drži do roka dospijeca. Ukoliko Društvo prodaje više od beznačajnog iznosa investicije koja se drži do dospijeca, čitava kategorija ulaganja se obilježava i reklasifikuje kao raspoloživa za prodaju.

3.11.3. Finansijske investicije u zajmove i potraživanja (treća grupa)

Potraživanja iz poslovnih odnosa predstavljaju nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim i odredivim isplatama, koja nisu kotirana na aktivnom tržištu. Prihod od kamate se priznaje primjenom efektivne kamatne stope, osim za kratkoročna potraživanja kada bi priznavanje kamate bilo nematerijalno. Depoziti kod banaka klasifikuju se kao zajmovi i potraživanja i vrednuju se po amortizovanom trošku umanjenom za gubitke od umanjenja vrijednosti.

Svi krediti i potraživanja se inicijalno priznaju po fer vrednosti. Nakon početnog vrednovanja, krediti se iskazuju u neotplaćenim iznosima plasmana, uzimajući u obzir sve popuste ili premije prilikom sticanja, umanjenim za iznose ispravki vrijednosti po osnovu obezvređenja. Prihodi i potraživanja po osnovu obračunatih kamata na ove instrumente se evidentiraju u okviru prihoda od kamata, odnosno potraživanja od kamata. Potraživanja se iskazuju po nominalnoj vrijednosti umanjenoj za procjenu rukovodstva o iznosu potencijalno nenaplativih potraživanja.

3.11.4. Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju (četvrta grupa)

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju predstavljaju ulaganja za koja postoji namjera držanja u posjedu tokom neodređenog vremenskog perioda, a koja se mogu prodati u slučaju potrebe za likvidnim sredstvima, a u slučaju promjene kamatnih stopa, deviznog kursa ili vrijednosti kapitala.

Navedeni plasmani iskazani su po nabavnoj vrijednosti ulaganja, koja predstavlja visinu izdatka uvećanu za troškove sticanja investicije, a nakon početnog priznavanja vrednuju se po njihovoj fer vrijednosti, bez odbitka za troškove transakcija koji mogu nastati prilikom prodaje ili drugog otuđenja. Dobit ili gubitak proistekao iz promjene fer vrijednosti plasmana u finansijska sredstva raspoloživa za prodaju priznaju se direktno u kapitalu kroz izvještaj o promjenama na kapitalu, osim za troškove od umanjenja vrijednosti i devizne gubitke i dobitke.

Prilikom prodaje finansijskog sredstva akumulirani dobitak ili gubitak prethodno priznat u kapitalu biće priznat kao dobit ili gubitak preko bilansa uspjeha.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.11. Finansijski instrumenti (nastavak)

3.11.5. Potraživanja za premije

Potraživanja za premije predstavljaju potraživanja od osiguranih lica za fakturisanu premiju osiguranja u skladu sa ugovorenim uslovima u zaključenoj polisi osiguranja. Fakturisanje se vrši isključivo na osnovu polise.

Obračun premije vrši se na osnovu uslova osiguranja i tarifama premije.

Procjena naplativosti potraživanja po premijama vrši se u skladu sa Pravilnikom Društva o procjenjivanju bilansnih pozicija. Nenaplativa potraživanja otpisana su direktnim metodom na osnovu predloga Popisne komisije.

3.11.6. Ostala kratkoročna potraživanja

Ostala kratkoročna potraživanja obuhvataju potraživanja po osnovu obračunatih kamata na depozite po viđenju, potraživanja po osnovu provizije iz poslova reosiguranja i potraživanja po osnovu datih avansa iz sredstava preventive, potraživanja za zakup poslovnog prostora, potraživanja po osnovu regresa, potraživanja od državnih organa i ostala potraživanja.

Regresna potraživanja se priznaju u okviru sredstava u slučaju kad je na osnovu podnesenog regresnog zahtjeva stečen odgovarajući pravni osnov (pravosnažna sudska odluka, zaključeni pisani sporazum sa osiguranikom ili dužnikom, početak otplate duga od strane osiguravača ili dužnika ili subrogacija kod kreditnih osiguranja).

3.11.7. Učešća u kapitalu drugih pravnih lica

Društvo priznaje i obračunava ulaganja u zavisna društva u pojedinačnim finansijskim izvještajima u visini nabavne vrijednosti. Ako Društvo kao investitor ima, neposredno ili posredno (npr. preko zavisnih društava), 20 ili više procenata glasačke moći društva u koje je investirano, uzima se da investitor ima značajan uticaj, osim ako se može jasno dokazati da to nije tako. Ako društvo-investitor ima, neposredno ili posredno (npr. preko zavisnih društava), manje od 20% glasačke moći u društvu u koje je investirano, smatra se da investitor nema značajan uticaj, osim ako se takav uticaj može jasno dokazati. Značajno ili većinsko vlasništvo od strane drugog investitora ne mora isključivati značajan uticaj društva-investitora.

Društvo mora bez obzira na prirodu svog učešća u društvu u kojem je investiralo, na osnovu ocjene da li to društvo kontroliše, odrediti da li je matično društvo.

3.11.8. Umanjenje vrijednosti potraživanja za premiju osiguranja i regresnih potraživanja

Na dan bilansiranja Društvo procjenjuje da li postoji bilo kakav dokaz da je došlo do umanjenja vrijednosti potraživanja. Procjenjivanje se vrši pojedinačno i sva potraživanja, za koja se procijeni da se ne mogu naplatiti iskazuju se kao rashod perioda i za iznos istih umanjuje se bilansna aktiva. Društvo vrši direktan otpis potraživanja ukoliko je nemogućnost naplate izvjesna i dokumentovana. Procjena vrijednosti nenaplativih potraživanja, vrši se kvartalno i na kraju godine, uzimajući u obzir ročnost dospjeća u kombinaciji sa bonitetom klijenta. Procjena vrijednosti potraživanja vrši se u skladu sa kriterijumima iz Pravilnika o procjeni aktive Društva.

3.11.9. Umanjenje vrijednosti finansijske imovine (opšte)

Finansijska imovina se procjenjuje sa ciljem identifikacije indikatora umanjenja vrijednosti na datum sastavljanja finansijskih izvještaja. Finansijska imovina je pretrpjela umanjenje vrijednosti tamo gdje je dokazano da, kao rezultat jednog ili više događaja koji su se desili nakon početnog priznavanja finansijske imovine, procijenjeni budući novčani tokovi investicije su izmijenjeni.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.11. Finansijski instrumenti (nastavak)

3.11.9. Umanjenje vrijednosti finansijske imovine (opšte) (nastavak)

Objektivni dokaz umanjenja finansijske imovine može uključiti:

- značajnu finansijsku teškoću pravnog lica ili
- kašnjenje ili propust u plaćanju ili
- kada postane vjerovatno da će dužnik otići pod stečaj ili finansijsku reorganizaciju.

Knjigovodstvena vrijednost potraživanja iz poslovnih odnosa umanjuje se upotrebom računa umanjenja vrijednosti. Kada je potraživanje nenaplativo, otpisuje se preko računa umanjenja vrijednosti. Naknadne naplate ranije otpisanih iznosa se knjiže na teret umanjenja vrijednosti odnosno u korist neto prihoda od ostalih usluga u bilansu uspjeha. U skladu sa propisima u Crnoj Gori za potraživanja iz poslova osiguranja od osiguranika, koji su pravna lica, u grupi osiguranja imovine, formira se obezvređenje na osnovu sljedeće strukture:

Starosna struktura	Procenat ispravke potraživanja
Dospjela do 90 dana	10 %
Dospjela od 91 do 180 dana	35 %
Dospjela od 181 do 360 dana	70 %
Dospjela preko 360 dana	100 %

Ako se, u narednom periodu, fer vrijednost dužničkog instrumenta klasifikovanog kao onaj koji je raspoloživ za prodaju poveća i ako se to povećanje bude moglo objektivno dovesti u vezu sa događajem koji se odigrao nakon što je gubitak zbog umanjenja vrijednosti priznat u bilansu uspjeha, gubitak zbog umanjenja vrijednosti treba da se stornira, a iznos storniranja prizna u bilansu uspjeha. Otpis ulaganja u hartije od vrijednosti vrši se u cjelosti za akcije privrednih društava koja su trajno prestala sa poslovanjem ili za koja je okončan postupak stečaja. Djelimičan otpis dugoročnih finansijskih plasmana vrši se za akcije privrednih društava kod kojih je došlo do smanjenja akcijskog kapitala po osnovu pokrića gubitaka iz poslovanja u skladu sa Odlukom Skupštine akcionara navedenih privrednih društava.

3.11.10. Prestanak priznavanja finansijske imovine (opšte)

Društvo prestaje priznavati finansijsku imovinu samo kada ugovorna prava na novčane tokove od finansijske imovine isteknu ili ako prenese finansijsku imovinu, pa samim tim i sve rizike i nagrade od vlasništva sredstva na drugi subjekt. Ako Društvo ne prenese finansijsku imovinu ili zadrži suštinski sve rizike i povrate od vlasništva i zadrži kontrolu nad finansijskom imovinom, Društvo nastavlja da priznaje finansijsku imovinu.

3.11.11. Obaveze prema dobavljačima

Obaveze prema dobavljačima se prvobitno prikazuju u iznosima primljenih sredstava, a nakon toga se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti uz primjenu ugovorene kamatne stope.

3.11.12. Prestanak priznavanja finansijske obaveze

Društvo prestaje priznavati finansijsku obavezu kada, i samo kada, su obaveze Društva otpuštene, otkazane ili ističu.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.11. Finansijski instrumenti (nastavak)

3.11.13. Novčana sredstva i novčani ekvivalenti

U izvještajima novčanih tokova pod novčanim sredstvima podrazumijevaju se novčana sredstva u blagajni i novčana sredstva na računima kod poslovnih banaka. Novčani ekvivalenti su kratkoročna, visoko likvidna ulaganja koja se brzo pretvaraju u poznate iznose gotovine i nisu pod značajnim uticajem rizika promjena vrijednosti. Novčane ekvivalente predstavljaju oročeni depoziti kod poslovnih banaka na period do tri mjeseca.

3.12. Unaprijed plaćeni troškovi sticanja osiguranja i ostala AVR

Unaprijed plaćeni troškovi sticanja osiguranja predstavljaju razgraničene troškove srazmjerno odnosu prenosne premije u ukupnoj premiji. U aktivnim kratkoročnim vremenskim razgraničenjima obuhvaćeni su i razgraničene unaprijed plaćene obaveze koje ne terete bilans uspjeha obračunskog perioda.

Društvo u skladu sa Pravilnikom o računovodstvu i Pravilnikom o načinu i metodologiji razvrstavanja i razgraničavanja troškova, vrši razgraničenje samo direktnih troškova pribave osiguranja - provizije na premiju osiguranja.

3.13. Kapital

U skladu sa Zakonom o osiguranju („Službeni list Republike Crne Gore", br. 078/06, 019/07, „Službeni list Crne Gore", br. 053/09, 073/10, 040/11, 045/12, 006/13, 055/16) kapital Društva za osiguranje čini: zbir osnovnog i dopunskog kapitala, umanjen za odbitne stavke.

Osnovni kapital Društva za osiguranje čine:

- 1) uplaćeni akcijski kapital društva za osiguranje, izuzev akcijskog kapitala uplaćenog na osnovu kumulativnih povlašćenih akcija;
- 2) rezerve kapitala koje se ne odnose na obaveze iz osiguranja - revalorizacione rezerve;
- 3) rezerve iz dobiti;
- 4) prenesena dobit iz prethodnih godina.

Obračunati osnovni kapital se umanjuje za:

- 1) otkupljene sopstvene akcije;
- 2) nematerijalnu imovinu;
- 3) preneseni gubitak i gubitak tekuće godine;
- 4) razliku nediskontovanih i diskontovanih tehničkih rezervi za rezervisane štete.

Dopunski kapital društva za osiguranje čine:

- 1) akcijski kapital uplaćen na osnovu kumulativnih povlašćenih akcija;
- 2) podređeni dužnički instrumenti;
- 3) rezerve kapitala povezane sa kumulativnim povezanim akcijama;
- 4) druge kategorije.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.13. Kapital (nastavak)

Druge kategorije dopunskog kapitala su:

- 1) revalorizacione rezerve imovine koje ne ulaze u sastav imovine za pokriće tehničkih rezervi.

Društvo za osiguranje može u obračunu dopunskog kapitala uključiti druge kategorije samo na osnovu saglasnosti regulatornog organa.

Iznos dopunskog kapitala ne smije prelaziti 50% iznosa osnovnog kapitala Društva.

Karakteristike podređenih dužničkih instrumenata koji se mogu uključiti u dopunski kapital propisuje regulatorni organ.

Odbitne stavke pri obračunu kapitala čine:

- 1) udjeli u drugim društvima za osiguranje, reosiguranje, bankama, brokersko-dilerskim društvima, društvima za upravljanje i drugim finansijskim institucijama, ako ti udjeli prelaze iznos od 20% učešća u kapitalu i ulaze u obračun adekvatnosti kapitala tih društava;
- 2) Ulaganje u podređene dužničke instrumente i druga ulaganja u društvu iz tačke 1, koja se uzimaju u obzir pri obračunu adekvatnosti kapitala tih društava;
- 3) Akcije koje se ne kotiraju na organizovanim tržištu i druga sredstva koja nije moguće koristiti za izmirenje dospjelih novčanih obaveza.

Kapital društva za osiguranje mora biti najmanje jednak margini solventnosti.

3.13.1. Garantni kapital

Garantni kapital čini zbir osnovnog i dopunskog kapitala u skladu sa Zakonom o osiguranju. Garantni kapital ne smije biti manji od 1/3 margine solventnosti. Društvo je dužno da garantni kapital održava najmanje u visini akcijskog kapitala propisanim Zakonom o osiguranju.

Prema Pravilniku o načinu obračuna margine solventnosti, ako je margina solventnosti za tekuću godinu manja od margine solventnosti prethodne godine, margina solventnosti ne može biti manja od proizvoda margine solventnosti prethodne godine i količnika rezervi za štete u samopridržaju na kraju tekuće godine i ukupnih rezervi za štete u samopridržaju na kraju prethodne godine, s tim da količnik ne smije biti veći od 1.

3.14. Revalorizacione rezerve

Revalorizacione rezerve su formirane na osnovu efekata revalorizacije, odnosno svođenja na fer vrijednost plasmana u finansijska sredstva raspoloživa za prodaju. U slučaju kad je poštena fer vrijednost veća pozitivni efekti svođenja se priznaju kao povećanje revalorizacione rezerve od investicija, dok se u suprotnom slučaju pokazuje kao njeno smanjenje.

3.15. Bruto tehničke rezerve

Formiranje tehničkih rezervi je propisano Zakonom o osiguranju, njegovim podzakonskim aktima i internim pravilnicima.

Osiguravajuće društvo je u obavezi da za sve poslove osiguranja koje obavlja formira odgovarajuće tehničke rezerve koje su namijenjene pokriću budućih obaveza iz osiguranja i eventualnih gubitaka zbog rizika, koji proizilaze iz poslova osiguranja, koje obavlja.

U skladu sa Zakonom o osiguranju, društvo za osiguranje koje obavlja poslove neživotnih osiguranja dužno je da formira sljedeće vrste tehničkih rezervi:

- rezerve za prenosne premije;
- rezerve za rezervisane štete;
- rezerve za bonuse i popuste;
- druge tehničke rezerve.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.15. Bruto tehničke rezerve (nastavak)

S obzirom da nije donešena podzakonska regulativa koja reguliše način i kriterijume obračuna rezervi za bonuse i popuste i druge tehničke rezerve, a u skladu sa instrukcijama dobijenim od strane Agencije za nadzor osiguranja, Društvo formira tehničke rezerve za prenosne premije i za rezervisane štete.

Detaljnija pravila i minimalne standarde za obračun tehničkih rezervi, propisuje Agencija za nadzor osiguranja.

U skladu sa Zakonom o osiguranju i propisima Agencije za nadzor osiguranja su u osiguravajućem društvu sastavljeni pravilnici za formiranje tehničkih rezervi.

Računovodstveno iskazivanje tehničkih rezervi raščlanjeno je po vrstama rezervi.

3.16. Tehničke rezerve za rezervisane štete

3.16.1. Rezervisanja za prijavljene, a neriješene štete

Rezerve za nastale, prijavljene a neriješene štete se obračunavaju za sve štete koje su prijavljene Društvu, a koje nijesu riješene do kraja obračunskog perioda, i to pojedinačnom procjenom za svaku štetu.

Izuzetno, za nastale prijavljene a neriješene štete u redovnom postupku (koje nijesu u sporu) za koje je utvrđen pravni osnov ali nijesu pribavljeni potrebni dokumenti na osnovu kojih bi se s većom preciznošću mogli obračunati rezervisani iznosi – rezerviše se, i to po svakoj šteti, iznos najmanje u visini prosječnog iznosa šteta riješenih u tekućoj godini za vrstu osiguranja kojoj ta šteta pripada. Iznos rezervisanih šteta ponovno se procjenjuje na kraju svakog obračunskog perioda. Rezervisane nastale prijavljene a neriješene štete u osiguranju od odgovornosti koje se isplaćuju u obliku rente, obračunavaju se u kapitalizovanim iznosima (sadašnja vrijednost budućih rentnih isplata).

3.16.2. Rezervisanja za nastale, a neprijavljene štete

Rezerve za nastale neprijavljene štete obračunavaju se primjenom onih aktuarskih metoda, koje po mišljenju ovlašćenog aktuara daju realnu procjenu rezervisanih šteta za pojedine vrste osiguranja. Rezervacije za nastale neprijavljene štete mogu se obračunavati primjenom pojedinačne metode ili kombinacijom više metoda, u skladu sa važećim pravilnikom koji je propisan od strane regulatornog organa.

3.16.3. Troškovi po osnovu šteta koje su rezervisane na dan procjene

Troškovi vezani za rješavanje i isplatu šteta sastavni su dio bruto rezervisanih šteta, a odnose se na direktne i indirektno troškove vezane za rješavanje i isplatu šteta.

Direktni troškovi vezani za rješavanje i isplatu šteta su troškovi koji se mogu direktno locirati na pojedinu štetu (npr. kamate, sudski troškovi i takse u sporovima i sl.). Indirektni troškovi vezani za rješavanje i isplatu šteta su troškovi koji nijesu locirani na pojedinu štetu a nastali su u procesu rješavanja i isplate šteta (npr. plate, administrativni troškovi i sl.) Za raspodjelu indirektnih troškova kao „ključ“ koristi se udio likvidiranih šteta pojedinačnih vrsta osiguranja u ukupno likvidiranim štetama tog izvještajnog perioda.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.16. Tehničke rezerve za rezervisane štete (nastavak)

Za obračun bruto rezervisanih šteta po vrstama osiguranja, ukupni iznosi rezervisanih nastalih prijavljenih a neriješenih šteta i nastalih neprijavljenih šteta koriguju se koeficijentom rezervacije troškova vezanih za rješavanje i isplatu šteta rt.

$r_t = 1 + T_t/S_{ut}$, pri čemu je

- r_t = koeficijent rezervacije troškova vezanih za rješavanje i isplatu štete, T_t = troškovi vezani za rješavanje i isplatu šteta S_{ut} = ukupan iznos riješenih šteta, odnosno naknade osiguranja na kraju obračunskog perioda (uključujući rentne štete).

Bruto rezervisane štete na datum procjene obračunavaju se kao proizvod koeficijenta r_t i iznosa rezervisanih šteta na taj datum.

3.17. Rezerve za izravnanje rizika

Društvo za osiguranje koje obavlja poslove osiguranja kredita, dužno je da formira rezerve za izravnanje rizika za tu vrstu osiguranja. Kako Društvo ne obavlja ovu vrstu osiguranja, nije dužno da formira rezerve za izravnanje rizika.

3.18. Rezerve za neistekle rizike

Rezerve za neistekle rizike obrazuju se za pokriće obaveza iz osiguranja po ugovorima o osiguranju iz tekućeg perioda koje nastaju u narednom periodu, odnosno za pokriće očekivanog iznosa šteta i troškova u narednom periodu ako taj očekivani iznos prelazi iznos rezervi za prenosne premije. Rezerve za neistekle rizike izračunavaju se prema sljedećem obrascu:

$URR = \max(\text{očekivane štete} + \text{očekivani troškovi} + \text{DAC} - \text{prenosna premija}, 0)$.

3.19. Doprinos Garantnom fondu

Visina redovnog doprinosa Garantnom fondu za 2019. godinu, po odluci br. 02-1189/2-18 od 25. decembra 2018. godine koju je donio Savjet Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore, iznosi 3,82% od ukupne fakturisane premije u 2018. godini za obavezno osiguranje putnika u javnom saobraćaju od posljedica nesrećnog slučaja, osiguranje vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima i osiguranje vlasnika odnosno korisnika plovnih objekata od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima. Izdvajanje za osiguranje vlasnika, odnosno korisnika vazduhoplova od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima iznosi 0,38% od bruto fakturisane premije u 2018. godini.

3.20. Fer (pravična) vrijednost

Poslovna politika Društva je da objelodani informacije o fer vrijednosti aktive i pasive za koju postoje zvanične tržišne informacije i kada se fer vrijednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti. Ne postoji dovoljno tržišnog iskustva, kao ni stabilnosti i likvidnosti kod kupovine i prodaje potraživanja i ostale finansijske aktive i pasive, pošto zvanične tržišne informacije nisu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, pravičnu vrijednost nije moguće pouzdano utvrditi u odsustvu aktivnog tržišta.

Rukovodstvo Društva vrši procjenu rizika i u slučajevima kada se ocijeni da vrijednost po kojoj se imovina vodi u poslovnim knjigama neće biti realizovana, vrši ispravku vrijednosti. Po mišljenju rukovodstva Društva, iznosi u ovim pojedinačnim finansijskim izvještajima odražavaju vrijednost koja je, u datim okolnostima, najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.21. Zakupi

Društvo je primijenilo MSFI 16 korišćenjem modifikovanog pristupa i skladno tome, nijesu izvršene korekcije uporednih perioda koji su prikazani u skladu sa MRS 17. Detalji računovodstvenih politika po MRS 17 i MSFI 16 su objelodanjeni niže.

Politike primjenjive od 1. januara 2019. godine

Društvo kao zakupac

Društvo procjenjuje da li neki sporazum predstavlja ugovor o zakupu ili sadrži elemente zakupa na početku ugovora. Društvo priznaje imovinu sa pravom korišćenja i odgovarajuću obavezu za zakup za svaki aranžman u kojem se javlja kao zakupac, osim za kratkoročne zakupe (definisani kao zakupi sa rokom od 12 mjeseci ili manje) i zakupe kod kojih je imovina sa pravom zakupa mala (kao što su tablet računari, lični računari ili sitni predmeti kancelarijskog namještaja i telefoni). Za ove zakupe, Društvo evidentira plaćanja zakupa kao trošak perioda na linearnoj osnovi tokom trajanja perioda zakupa, osim ako druga sistemski osnovna ne daje reprezentativniji vremenski obrazac u kojem se troše ekonomske koristi.

Obaveza za zakup se inicijalno mjeri po sadašnjoj vrijednosti zakupnina koje nijesu plaćene na dan početka, diskontovane korišćenjem stope podrazumijevane u ugovoru o zakupu. Ukoliko se ova stopa ne može lako utvrditi, zakupac koristi svoju inkrementalnu stopu zaduživanja.

Plaćanja zakupa koja se uključuju u odmjeravanje obaveze za lizing uključuju:

- Fiksne zakupnine (uključujući u suštini fiksna plaćanja), umanjene za sve podsticaje za zakup;
- Varijabilne zakupnine koje zavise od indeksa ili stope, inicijalno odmjerena korišćenjem indeksa ili stope na dan počinjanja zakupa;
- Iznos koji se očekuje da će biti plaćen po garancijama ostatka vrijednosti;
- Izvršne cijene opcija kupovine, ako zakupac razumno očekuje da će izvršiti ove opcije;
- Plaćanja kazni za raskid zakupa, ukoliko rok trajanja zakupa reflektuje izvršenje opcije da se raskine zakup.

Obaveza za zakup se prikazuje u okviru dugoročnih i kratkoročnih obaveza u bilansu stanja.

Obaveze za lizing se naknadno odmjeravaju na način da se njihova knjigovodstvena vrijednost povećava da bi reflektovala kamatu na obavezu za lizing (korišćenjem metode efektivne kamatne stope) i umanjuje da reflektuje plaćanja zakupnina.

Društvo ponovno odmjerava obavezu po osnovu zakupa i evidentira korekciju na odnosnu imovinu sa pravom korišćenja u slučajevima kad:

- se promijeni rok trajanja zakupa ili se dogodi značajni događaj ili promjena u okolnostima koje rezultiraju u procjeni izvršenja opcije za kupovinu, u kojem slučaju se obaveza ponovno mjeri diskontovanjem promijenjenih zakupnina korišćenjem izmijenjene kamatne stope;
- se plaćanja zakupnina promijene zbog promjena u indeksu ili stopi ili promjena u očekivanim plaćanjima po osnovu garancije ostatka vrijednosti, u kojim slučajevima se obaveza za lizing ponovo odjerava diskontovanjem promijenjenih plaćanja korišćenjem nepromijenjenih diskontnih stopa (osim ukoliko plaćanja lizinga nijesu promijenjena zbog promjene u varijabilnim kamatnim stopama, u kojem slučaju se koristi promijenjena diskontna stopa);
- se modifikuje ugovor i ta modifikacija se ne vodi kao zasebni zakup, u kojem slučaju se obaveza za zakup ponovno odmjerava na osnovu roka trajanja zakupa modifikovanog zakupa, diskontovanjem promijenjenih plaćanja korišćenjem promijenjene diskontne stope na datum kad je izvršena modifikacija.

Društvo nije napravilo ovakve izmjene u toku prikazanih perioda.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.21. Zakupi (nastavak)

Društvo kao zakupac (nastavak)

Imovina sa pravom korišćenja uključuje inicijalno odmjerenje odnosno obaveze za zakup, plaćanja zakupnina prije početka zakupa ili plaćanja na dan zakupa, umanjena za bilo kakve podsticaje za zakup i bilo kakve direktne troškove. Naknadno se imovina sa pravom korišćenja odmjera po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu ispravku vrijednosti i obezvređenje.

U slučajevima kad Društvo ima obavezu da snosi troškove za rastavljanje i uklanjanje zakupljene imovine, vraćanja mjesta na kojem se nalazi imovina ili vraćanja dotične imovine u stanje potrebno uslovima zakupa, Društvo priznaje rezervisanje u skladu sa MRS 37. U mjeri u kojoj se troškovi odnose na imovinu s pravom korišćenja, troškovi su uključeni u odnosnu imovinu sa pravom korišćenja, osim ukoliko su ti troškovi nastali za proizvodnju zaliha.

Imovina s pravom korišćenja se amortizuje kroz period trajanja zakupa i korisnog vijeka imovine s pravom korišćenja, zavisno od toga koji je kraći. Ukoliko se na kraju zakupa prenosi vlasništvo nad imovinom pod zakupom ili vrijednost imovine s pravom korišćenja reflektuje činjenicu da Društvo očekuje da će izvršiti opciju za kupovinu, odnosno imovina sa pravom korišćenja se amortizuje kroz period korisnog vijeka te imovine. Amortizacija počinje datumom početka zakupa.

Imovina s pravom korišćenja se prikazuje u okviru nekretnine, postrojenja i oprema.

Društvo primjenjuje MRS 36 da odredi da li je imovina s pravom korišćenja obezvrijeđena i evidentira troškove obezvređenja u skladu sa računovodstvenim politikama opisanim u dijelu za računovodstvene politike za „Nekretnine, postrojenja i opremu“.

Varijabilni zakupi koji ne zavise od indeksa ili stope ne uključuju se u odmjerenje obaveze za lizing i imovine s pravom korišćenja. Ova plaćanja se priznaju kao trošak u periodu u kojem se događaj ili uslov koji pokreće te isplate dogodi i uključuje se u ostale troškove u bilansu uspjeha.

Kao praktičnu olakšicu, MSFI 16 dozvoljava zakupcu da ne odvajaju komponente ugovora koji se ne odnose na zakup i da umjesto toga računovodstveno obuhvata komponente koje se odnose na zakup i komponente koje se ne odnose na zakup kao jedinstveni aranžman. Društvo nije koristilo ovu praktičnu olakšicu. Za zakupe koji sadrže komponente koje se odnose na zakup i jednu ili više dodatnih komponentata koje se odnose na zakup ili koje se ne odnose na zakup, Društvo alokira plaćanja u ugovoru na te komponente na bazi relativnih samostalnih cijena komponenti.

Društvo kao zakupodavac

Društvo zaključuje ugovore o najmu kao zakupodavac u pogledu nekih svojih investicionih nekretnina.

Zakupi u kojima se Društvo javlja kao zakupodavac se klasifikuju kao finansijski ili operativni. U slučajevima kad se na zakupca po osnovu ugovora o zakupu prenose svi rizici i benefiti od vlasništva, ugovor se klasifikuje kao finansijski zakup. Svi ostali zakupi se klasifikuju kao operativni zakupi.

Prihod od zakupa iz operativnog zakupa priznaje se linearno tokom trajanja odgovarajućeg zakupa. Početni direktni troškovi nastali u pregovorima i uređivanju operativnog zakupa dodaju se knjigovodstvenoj vrijednosti sredstava datih u zakup i priznaju se linearno, tokom trajanja zakupa.

Potraživanja od zakupaca po finansijskim zakupima se priznaju kao potraživanja u visini neto ulaganja Društva u zakupnina. Prihodi od finansijskog zakupa raspoređuju se u obračunske periode tako da odražavaju konstantnu periodičnu stopu prinosa na neto ulaganja Društva u pogledu zakupa.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.21. Zakupi (nastavak)

Društvo kao zakupodavac (nastavak)

U slučajevima kad lizing sadrži komponente vezane za zakup i komponente koje nijesu vezane za zakup, Društvo evidentira naknade po ugovoru svakoj komponenti.

Politike primjenjive prije 1. januara 2019. godine

Zakupi se klasifikuju kao finansijski kad god uslovi ugovora o zakupu prenose uglavnom sve rizike i koristi od vlasništva na zakupca. Svi ostali zakupi se klasifikuju kao operativni.

Društvo kao zakupac

Imovina koja se drži u okviru finansijskog lizinga priznaje se kao imovina Društva po fer vrijednosti ili, ako je niža, po sadašnjoj vrijednosti minimalnih zakupnina, pri čemu je svaka od njih određena na početku zakupa. Odgovarajuća obaveza prema zakupodavcu uključuje se u bilans stanja kao obaveza po osnovu finansijskog zakupa.

Plaćanja zakupnina se raspoređuju između finansijskih troškova i smanjenja obaveze za zakup tako da se postigne konstantna kamatna stopa na preostali saldo obaveze. Finansijski rashodi odmah se priznaju u bilansu uspjeha, osim ako se direktno pripisuju kvalifikovanoj imovini, u kom slučaju se kapitalizuju u skladu sa opštom politikom Društva za troškove. Nepredviđene zakupnine se priznaju kao trošak u periodima u kojima su nastali.

Zakupnine koje se plaćaju po operativnom zakupu evidentiraju se kao trošak na linearnoj osnovi, osim ako druga sistemska osnova ne daje reprezentativniji vremenski obrazac u kojem se troše ekonomske koristi. Potencijalne zakupnine koje nastaju po osnovu operativnog najma priznaju se kao trošak u periodu u kojem su nastale.

U slučaju da su primljeni podsticaji za zakup za ulazak u operativni zakup, takvi podsticaji se priznaju kao obaveza. Ukupna korist podsticaja priznaje se kao smanjenje troškova zakupa linearno tokom trajanja zakupa, osim ako druga sistemska osnova ne daje reprezentativniji vremenski obrazac u kojem se troše ekonomske koristi. Potencijalne zakupnine koje nastaju po osnovu operativnog najma priznaju se kao trošak u periodu u kojem su nastale.

Društvo kao zakupodavac

Potraživanja od zakupaca po finansijskim zakupima se priznaju kao potraživanja u visini neto ulaganja Društva u zakupnine. Prihodi od finansijskog zakupa raspoređuju se u obračunske periode tako da odražavaju konstantnu periodičnu stopu prinosa na neto ulaganja Društva u pogledu zakupa.

Prihodi od zakupnina se priznaju linearno tokom trajanja perioda odnosnog zakupa. Početni direktni troškovi nastali u pregovorima i uređvanju operativnog zakupa dodaju se knjigovodstvenoj vrijednosti sredstava datih u zakup i priznaju se linearno, tokom trajanja zakupa.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.21. Zakupi (nastavak)

Iznosi priznati u bilansu uspjeha na dan 31. decembra 2019. godine su kako slijedi:

- Trošak amortizacije u iznosu od EUR 125.613
- Troškovi koji se odnose na kratkoročne zakupe EUR 41.498

U nastavku pregled obaveza i dospijeće po godinama:

	U EUR	
	31. decembra	2018.
	2019.	2018.
Kratkoročne obaveze	89.566	-
Dugoročne obaveze	104.802	-
	194.368	-

	U EUR	
	31. decembra	2018.
	2019.	2018.
<i>Dospijeće obaveza za lizing:</i>		
- do jedne godine	89.566	-
- od jedne do dvije godine	76.412	-
- od dvije do tri godine	28.390	-
	194.368	-

Društvo se ne suočava sa značajnim rizikom likvidnosti u odnosu na svoje obaveze iz zakupa. Obaveze za zakup prate se unutar sektora.

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA

Društvo nastoji da se upravljanje rizicima ugradi kao standard u procese upravljanja, planiranja i donošenja odluka. Proces upravljanja rizicima predstavlja proces kontinuiranog identifikovanja i procjene rizika, definisanja mjera za upravljanje rizicima i praćenja njihove realizacije.

U Društvu je formirano Odjeljenje za upravljanje rizicima koje koordinira i razvija ovaj proces. U pomenutom odjeljenju, tokom godine sprovedene su sledeće aktivnosti:

- Ažuriran je i usvojen Pravilnik za upravljanje rizicima u skladu sa politikom na nivou Grupacije,
- Pripremljen je popis internih kontrola u Društvu,
- Katalog rizika je ažuriran dva puta i povezan sa popisom internih kontrola,
- Izvještavanje o rizicima,
- Edukacija i unapređenje znanja iz oblasti upravljanja rizicima (radionice u organizaciji Matičnog društva, seminari, obuke itd.).

U cilju efikasnijeg funkcionisanja sistema upravljanja rizicima, Društvo je propisalo i uspostavilo sistem interne kontrole i podjelu dužnosti. Upravljanje rizicima je integrisano u proces planiranja, tj. Finansijski i Strateški plan Društva pripremljeni su u skladu sa zadatim ciljevima definisanim Risk strategijom Grupacije. U tom smislu, prilikom planiranja za 2019. godinu i strateški period vodilo se računa da:

- Društvo ima dobru likvidnost tj. ima sposobnost blagovremenog isplaćivanja šteta i drugih obaveza Društva.
- Kombinovani koeficijent bude ispod 95%.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

4. UPRAVLJANJE RIZIKOM (nastavak)

- Adekvatnost kapitala u skladu sa domaćom regulativom bude na zadovoljavajućem nivou tj. da po osnovu ulaganja i deponovanja finansijskih sredstava Društvo ima pokrivenost tehničkih rezervi.
- Društvo zadrži već izgrađenu dobru reputaciju tj. ugled Društva.

U transakcijama s finansijskim instrumentima Društvo na sebe preuzima finansijske rizike. Ti rizici uključuju:

- tržišni rizik,
- kreditni rizik (uključujući i kreditni rizik reosiguranja) i
- rizik likvidnosti.

4.1. Tržišni rizik

Tržišni rizik predstavlja rizik koji proizlazi od fluktuacija i/ili volatilnosti tržišnih cijena imovine, obaveza i finansijskih instrumenata.

Tržišni rizik uključuje:

- valutni rizik – rizik da će se vrijednost finansijskih instrumenata mijenjati zbog promjena u kursu.
- rizik promjene kamatnih stopa – rizik da će se vrijednost finansijskih instrumenata mijenjati zbog promjene u tržišnim kamatnim stopama.
- cjenovni rizik – rizik da će se vrijednost finansijskih instrumenata mijenjati zbog promjene cijena na tržištu, bez obzira jesu li te promjene prouzrokovane faktorima koji se odnose specifično na taj instrument ili njegovog izdavaoca ili faktorima koji se odnose na sve instrumente kojima se trguje na tržištu.

Cjelokupan program upravljanja rizikom usmjeren je na nepredvidivost finansijskih tržišta, a rukovodstvo Društva svojom politikom nastoji svesti na minimum potencijalni negativni uticaj na finansijsko poslovanje Društva.

4.1.1. Rizik promjene kursa

Društvo se izlaže riziku promjene kursa kroz transakcije u stranim valutama. To je rizik da će se vrijednost finansijskog instrumenta mijenjati zbog promjene u kursu stranih valuta.

Zvanična valuta u Crnoj Gori je EUR. Kako Društvo većinu transakcija obavlja u EUR valutni rizik je minimalan.

4.1.2. Kamatni rizik

Izloženost Društva tržišnom riziku promjene u kamatnim stopama je koncentrisana u portfelju ulaganja. Poslovanje Društva je podložno riziku promjene kamatnih stopa, ako kamatonosna imovina i obaveze na koje se plaća kamata, dospijevaju u različitim rokovima i kamate im se različito mijenjaju. Portfelj ulaganja Društva je obezbijeđen fiksnim kamatama koje su u posmatranom periodu bile na visokom nivou. Društvo je izloženo riziku promjena u budućim gotovinskim tokovima koje proizilaze iz promjena kamatnih stopa na tržištu. Međutim, ovaj rizik je ograničen budući da sva kamatonosna ulaganja Društva na datum izvještavanja imaju fiksne kamatne stope.

Društvo prati ovu izloženost periodičnim pregledima stanja svoje imovine i obaveza. Procjene gotovinskih tokova, kao i uticaj promjena kamatnih stopa koje se odnose na portfelj ulaganja i tehničke rezerve, redovno se analiziraju. Cilj je da se ograniče neto promjene u vrijednosti imovine i obaveza koje proizilaze iz promjene kamatnih stopa.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

4. UPRAVLJANJE RIZIKOM (nastavak)

4.1. Tržišni rizik (nastavak)

4.1.3. Cjenovni rizik

Društvo je posebno izloženo cjenovnom riziku, kroz uticaj promjena cijena hartija od vrijednosti, sa kojima Društvo raspolaže u svom portfelju. Iako je u 2019. godini došlo do smanjenja plasmana u državne obveznice, zbog isteka roka dospijeca dijela obveznica.

Portfelj Društva koji se uglavnom sastoji od hartija od vrijednosti, koje se u pojedinačnim finansijskim izvještajima vode po fer vrijednosti, predstavlja izloženost Društva cjenovnom riziku. Cjenovni rizik je rizik da će se vrijednost finansijskog instrumenta mijenjati kao rezultat promjena tržišnih cijena.

Na datum izvještavanja Društvo nema značajnih plasmana koji se vode po fer vrijednosti za koje bi promjena tržišnih cijena imala materijalan značaj na finansijski položaj Društva.

4.1.4. Uparivanje imovine i obaveza

Društvo aktivno upravlja svojom imovinom i koristi pristupe koji uravnotežavaju kvalitet, diversifikaciju, uparivanje imovine i obaveza, likvidnost i povrat na investicije. Cilj procesa ulaganja je optimizirati prihod od ulaganja uz istovremeno osiguranje da se imovinom i obavezama upravlja na bazi gotovinskih tokova i ročnosti. Rukovodstvo periodično analizira portfelj, određuje investicione smjernice i limite i nadgleda proces upravljanja imovinom. Društvo je u cilju urednog izmirivanja obaveza, svoja sredstva plasiralo, u skladu sa Zakonom o osiguranju, u razne oblike finansijskih instrumenata, odnosno vršilo je deponovanje i ulaganje tehničkih rezervi i kapitala Društva u visokolikvidnu aktivu.

4.2. Kreditni rizik

Društvo se izlaže kreditnom riziku kroz sljedeće stavke imovine:

- udio reosiguranja u rezervisanim štetama,
- potraživanja od reosiguranja po isplaćenim štetama,
- potraživanja od osiguranika,
- depoziti i dati zajmovi,
- potraživanja od posrednika u osiguranju i ostala potraživanja i
- novac u banci.

Ovaj rizik se definiše kao nesposobnost dužnika u podmirenju dospjelog potraživanja. Društvo upravlja ovim rizikom redovnim pregledima i analizama od strane rukovodstva i redovnim sastancima s ciljem praćenja razvoja kreditnog rizika. U posmatranom periodu u Društvu je Samostalna služba za naplatu potraživanja radila na naplati zastarjelih potraživanja. Naplativost potraživanja po polisama se procjenjuje na pojedinačnoj osnovi. Za potraživanja za koja se procijeni da postoji mogućnost nenaplativosti ili nijesu naplaćena u razumnom roku se vrši ispravka vrijednosti. Kretanje ispravke vrijednosti potraživanja prikazano je u napomeni 20.

4.3. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti je rizik nemogućnosti transformacije pojedinih oblika imovine u novac, odnosno rizik nemogućnosti uravnoteženja kratkoročnih platežnih mogućnosti s jedne i kratkoročnih obaveza s druge strane. Rizik likvidnosti označava opasnost da za održavanje poslovnih aktivnosti Društva postoje nedovoljna likvidna sredstva. Uključuje sledeće podvrste rizika: rizik pada kreditnog rejtinga, rizik nedostupnosti i nelikvidnosti tržišta kapitala, rizik neočekivanih finansijskih obaveza i rizik neplaćanja obaveza.

Društvo je likvidno i tokom godine je zadovoljavalo zakonske zahtjeve za plaćanjem šteta i drugih obaveza na vrijeme. U sektoru finansija i računovodstva - dnevno se prate prilivi i odlivi finansijskih sredstava i rade se dnevne, nedjeljne i mjesečne analize. Na nivou Društva nedjeljno se održavaju sastanci Komiteta za praćenje likvidnosti (ALKO). Rizik likvidnosti se uzima u obzir prilikom ocjene uparivanja imovine i obaveza. Društvo drži portfelj likvidne imovine kao dio strategije upravljanja rizikom likvidnosti, čime osigurava kontinuirano poslovanje i udovoljavanje zakonskim zahtjevima.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

4. UPRAVLJANJE RIZIKOM (nastavak)

4.3. Rizik likvidnosti (nastavak)

4.3.1. Upravljanje kapitalom

Politika upravljanja kapitalom Društva je stroga primjena zakonskih zahtjeva izračunavanja garantnog kapitala. Ukupan iznos garantnog kapitala Društva je iznad visine propisanog akcijskog kapitala za sve vrste neživotnih osiguranja.

Takođe, Društvo prema zakonskim zahtjevima mora utvrditi marginu solventnosti, primjenom metoda premijske osnove i metoda osnove šteta. U skladu sa propisima o načinu obračuna margine solventnosti ako je margina solventnosti za tekuću godinu manja od margine solventnosti prethodne godine, margina solventnosti ne može biti manja od proizvoda margine solventnosti prethodne godine i količnika rezervi za štete u samopridržaju na kraju tekuće godine i ukupnih rezervi za štete u samopridržaju na kraju prethodne godine, s tim da količnik ne smije biti veći od 1.

4.4. Rizici u osiguranju

4.4.1. Rizik osiguranja

Odnosi se na neadekvatno preuzimanje rizika u osiguranju i rešavanje šteta i može nastati ako stvarne isplate šteta i naknada premašuju neto knjigovodstveni iznos obaveza iz osiguranja zbog slučajnosti, grešaka i/ili promjena okolnosti. Uključuje sledeće podvrste rizika: rizik premija, rizik rezervi, rizik otkaza osiguranja, rizik katastrofe, rizik troškova.

U cilju upravljanja rizicima osiguranja, u Društvu se sprovode različite aktivnosti. Društvo organizuje redovne obuke, kako za nove, tako i za postojeće prodavače, kako bi se postigao zadovoljavajući nivo obučenosti i poznavanja prodajnih vještina, a sve sa ciljem podizanja kvaliteta prodaje osiguranja i ostvarivanja planiranih ciljeva. Takođe, konstantno se radi na unapređenju postojećih i usvajanju novih procedura i uputstava u cilju optimizacije poslovanja. U cilju eliminacije navedenih rizika, u Društvu se prate kretanja na tržištu osiguranja, analiziraju trendovi, a od značaja je i razmjena iskustva i preporuke na nivou Grupacije.

Od posebnog značaja za Društvo je pravilno utvrđivanje visine samopridržaja odnosno maksimalnog iznosa obaveze koju društvo može da preuzme na sebe, a da pri tome ne ugrozi svoju likvidnost. U skladu sa tim, Društvo rizike iznad samopridržaja predaje u reosiguranje, sklapanjem ugovora o automatskom pokriću, koji se primjenjuju u homogenim vrstama osiguranja gdje Društvo čitav svoj portfelj, koji prelazi njegov samopridržaj, prenosi na reosiguravača, po tačno utvrđenim uslovima. Svi rizici koji nijesu obuhvaćeni ugovorima o automatskom pokriću prenose se u reosiguranje pojedinačno (fakultativno).

4.4.2. Rizik druge ugovorne strane

Ovaj rizik predstavlja rizik gubitka zbog nemogućnosti druge strane da na vrijeme i u cjelosti ispuni svoje obaveze. Uključuje sledeće podvrste rizika: rizik nemogućnosti naplate potraživanja, rizik nemogućnosti naplate potraživanja iz poslova osiguranja, rizik neispunjenja obaveza iz poslova reosiguranja. Upravljanje ovim rizikom vrši se kroz uspostavljanje postupaka kontrole naplate potraživanja i praćenja njihovog dospjeća. Odjeljenje za naplatu potraživanja intezivno radi na naplati zastarjelih potraživanja. Za potraživanja za koja se procijeni da ih nije moguće naplatiti ili nisu naplaćena u razumnim rokovima u Društvu se vrši ispravka vrijednosti.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

4. UPRAVLJANJE RIZIKOM (nastavak)

4.4.3. Operativni rizik

Operativni rizik je rizik gubitaka zbog neadekvatnih ili pogrešnih internih poslovnih procesa odnosno događaja prouzrokovanih greškama zaposlenih, greškama sistema ili nastupanja nepovoljnih spoljnih događaja.

Uključuje sledeće podvrste rizika: rizik internih i eksternih prevara, rizik zaposlenih i zaštite na radu, rizik povezan sa klijentima, proizvodima i poslovnom praksom, rizik oštećenja materijalne imovine, rizik prekida rada i pada sistema, rizik upravljanja procesima, rizik usklađenosti sa zakonima i propisima.

U Društvu se vodi računa da se operativni rizici svedu na minimum. U tom smislu, nastoji se da se blagovremeno donose i ažuriraju procedure i pravilnici rada, unaprijedi sistem internih kontrola i nadzora nad zaposlenima.

Posebna pažnja posvećuje se usavršavanju zaposlenih i unapređenju koordinacije između sektora i službi.

Takođe, kontinuirano se prate izmjene računovodstvenih politika i zakonske regulative, kao i usklađenost internih akata sa važećim zakonskim propisima.

4.4.4. Strateški rizik

Strateški rizik je rizik gubitka usled negativnih efekata odluka menadžmenta, promjena u poslovnom okruženju i negativnih kretanja na tržištu. Strateški rizici su svrstani u unutrašnje (rizik reputacije, rizik projekta, rizik strateškog planiranja, rizik strateškog investiranja itd) i spoljašnje (politički rizik, regulatorni rizik, rizik konkurencije, rizik ključnih partnera itd.).

Društvo svakodnevno preduzima aktivnosti u cilju minimiziranja strateških rizika: učešće u pripremama izmjena zakonske regulative, komunikacija sa regulatornim organima, kontinuirano praćenje i analiza dešavanja na tržištu osiguranja, izrada raznih analiza i sl.

5. PRIHODI OD PREMIJE OSIGURANJA I SAOSIGURANJA

(U EUR)	31. decembar. 2019.	31. decembar 2018.
Prihodi od premije osiguranja	13.758.703	12.804.286
Premija reosiguranja i saosiguranja	(1.665.847)	(1.371.672)
Promjena prenosnih premija (napomena 26)	(641.594)	(445.952)
Promjena prenosnih premija za reosiguravajući i saosiguravajući dio	71.367	(30.891)
	11.522.629	10.955.771

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

5. PRIHODI OD PREMIJE OSIGURANJA I SAOSIGURANJA (nastavak)

Neto prihodi premije osiguranja i saosiguranja po vrsta na osiguranja za 2019. godinu su prikazani u sledećem pregledu:

Vrsta osiguranja	Prihodi od premije osiguranja	Premija reosiguranja i saosiguranja	Promjena prenosnih premija	Promjena prenosnih premija za reosiguravajući i saosiguravajući dio	Ukupno
Osiguranje od posledica nezgode	939.675	(16.116)	13.122	-	936.681
Zdravstveno osiguranje	397.896	-	2.206	-	400.102
Osiguranje motornih vozila	1.843.919	(28.555)	(75.516)	(239)	1.739.609
	56.041	(46.937)	(15.618)	13.081	6.567
Osiguranje vazduhoplova	241.427	(182.390)	(720)	-	58.317
Osiguranje plovnih objekata	28.147	(10.346)	10.672	(2.808)	25.665
Osiguranje robe u prevozu	61.949	(39.538)	(1.914)	905	21.402
Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	755.915	(408.909)	(162.284)	71.637	256.359
Ostala osiguranja imovine	674.325	(423.196)	(13.153)	(19.672)	218.304
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	8.027.690	(223.466)	(358.462)	111	7.445.873
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	115.854	(106.827)	(292)	-	8.735
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovnih objekata	49.216	(29.720)	(1.084)	314	18.726
Osiguranje od opšte odgovornosti	254.549	(100.960)	(16.107)	7.184	144.666
Osiguranje finansijskih gubitaka	85.021	(48.887)	(4.870)	854	32.118
Osiguranje troškova pravne zaštite	32	-	8	-	40
Osiguranje pomoći na putovanju	227.047	-	(17.582)	-	209.465
	13.758.703	(1.665.847)	(641.594)	71.367	11.522.629

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

5. PRIHODI OD PREMIJE OSIGURANJA I SAOSIGURANJA (nastavak)

Neto prihodi premije osiguranja i saosiguranja po vrstama osiguranja za 2018. godinu su prikazani u sledećem pregledu:

<u>Vrsta osiguranja</u>	<u>Prihodi od premije osiguranja</u>	<u>Premija reosiguranja i saosiguranja</u>	<u>Promjena prenosnih premija</u>	<u>Promjena prenosnih premija za reosiguravajući i saosiguravajući dio</u>	<u>Ukupno</u>
Osiguranje od posledica nezgode	1.014.641	(10.245)	(39.280)	-	965.116
Zdravstveno osiguranje	344.128	(1.105)	(27.533)	-	315.490
Osiguranje motornih vozila	1.755.325	(21.095)	(160.338)	(608)	1.573.284
Osiguranje vazduhoplova	-	-	-	-	-
Osiguranje plovnih objekata	37.606	(12.772)	(34.516)	11.722	2.040
Osiguranje robe u prevozu	73.405	(50.331)	(3.811)	(1.368)	17.895
Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	841.808	(434.791)	(298.420)	114.403	223.000
Ostala osiguranja imovine	719.627	(473.091)	200.710	(163.857)	283.389
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	7.513.797	(209.385)	(48.571)	7.784	7.263.625
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	-	-	-	-	-
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovnih objekata	48.228	(29.795)	5.716	(3.241)	20.908
Osiguranje od opšte odgovornosti	207.580	(78.752)	(4.746)	7.392	131.474
Osiguranje finansijskih gubitaka	76.680	(50.310)	(542)	(3.118)	22.710
Osiguranje troškova pravne zaštite	58	-	13	-	71
Osiguranje pomoći na putovanju	171.403	-	(34.634)	-	136.769
	12.804.286	(1.371.672)	(445.952)	(30.891)	10.955.771

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

6. NETO PRIHODI OD OSTALIH USLUGA

(U EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Prihodi od zelenih kartona	397.140	366.660
Prihodi od uslužne obrade predmeta – šteta	51.590	55.115
Prihodi od uslužne obrade predmeta – šteta povezana pravna lica (napomena 30)	7.944	7.971
Prihodi od naplate obezvrjeđenih potraživanja (napomena 20)	129.539	174.254
Prihodi od ukinutih rezervisanja	75.020	60.997
Prihodi od direktno otpisanih potraživanja	14.530	11.211
Prihodi od drugih usluga	50.262	61.968
Ostali prihodi	526	14.451
	726.551	752.627

7. RASHODI NAKNADA ŠTETA

(U EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Bruto likvidirane štete	6.112.218	4.831.878
Troškovi vezani za likvidaciju šteta	618.920	417.666
Prihodi od regresa	(245.023)	(227.313)
Udio saosiguranja u likvidiranim štetama	-	3.726
Udio reosiguranja u likvidiranim štetama	(837.444)	(316.569)
Promjena rezervisanja za nastale prijavljene štete za saosiguravajući i reosiguravajući dio	(7.115)	(83.704)
Promjena bruto rezervisanja:		
- za nastale prijavljene štete (napomena 26)	(119.114)	424.006
- za nastale neprijavljene štete (napomena 26)	133.866	(412.702)
- za troškove likvidacije šteta (napomena 26)	(126.446)	(67.310)
	5.529.862	4.569.678

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

7. RASHODI NAKNADA ŠTETA (nastavak)

Rashodi naknada šteta po vrstama osiguranja za 2019. godinu su prikazani u sledećem pregledu:

Vrsta osiguranja	Bruto likvidirane štete	Troškovi vezani za likvidaciju šteta	Prihodi od regresa	Udio saosiguranja u likvidiranim štetama	Udio reosiguranja u likvidiranim štetama	Promjena rezervisanja za nastale štete za saosiguravajući i reosiguravajući dio	Promjena bruto rezervisanja			UKUPNO - NETO ŠTETE
							-za nastale prijavljene štete	-za nastale neprijavljene štete	-za troškove likvidacije šteta	
Osiguranje od posledica nezgode	745.385	137.772	-	-	-	111	6.598	(122.967)	21.924	788.823
Zdravstveno osiguranje	213.957	95.381	-	-	-	-	1.411	18.905	18.694	348.348
Osiguranje motornih vozila	1.065.392	80.313	(68.019)	-	-	-	6.153	(10.104)	1.577	1.075.312
Osiguranje vazduhoplova	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Osiguranje plovnih objekata	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Osiguranje robe u prevozu	2.346	2.163	-	-	(1.546)	-	-	24	74	3.061
Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	191.291	10.548	(1.022)	-	(116.554)	3.323	(6.770)	34.936	(1.663)	114.089
Ostala osiguranja imovine	98.667	22.474	(658)	-	(36.471)	(1.157)	4.312	1.060	42.581	130.808
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	3.728.571	241.243	(175.324)	-	(682.873)	80.848	(246.566)	198.016	(224.583)	2.919.332
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovnih objekata	-	1.971	-	-	-	-	-	-	-	1.971
Osiguranje od opšte odgovornosti	10.850	187	-	-	-	(90.240)	94.980	10.999	2.202	28.978
Osiguranje finansijskih gubitaka	984	2.060	-	-	-	-	-	(129)	205	3.120
Osiguranje troškova pravne zaštite	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Osiguranje pomoći na putovanju	54.775	24.808	-	-	-	-	20.768	3.126	12.543	116.020
	6.112.218	618.920	(245.023)	-	(837.444)	(7.115)	(119.144)	133.866	(126.446)	5.529.862

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

7. RASHODI NAKNADA ŠTETA (nastavak)

Rashodi naknada šteta po vrstama osiguranja za 2018. godinu su prikazani u sledećem pregledu:

Vrsta osiguranja	Bruto likvidirane štete	Troškovi vezani za likvidaciju šteta	Prihodi od regresa	Udio saosiguranja u likvidiranim štetama	Udio reosiguranja u likvidiranim štetama	Promjena rezervisanja za nastale štete za saosiguravajući i reosiguravajući dio	Promjena bruto rezervisanja:			UKUPNO - NETO ŠTETE
							-za nastale prijavljene štete	-za nastale neprijavljene štete	-za troškove likvidacije šteta	
Osiguranje od posledica nezgode	677.319	58.625	-	3.726	-	539	(11.748)	93.676	10.169	832.306
Zdravstveno osiguranje	120.440	8.121	-	-	-	-	8.193	17.274	1.716	155.744
Osiguranje motornih vozila	955.897	67.484	(35.794)	-	-	-	(12.804)	16.924	(1.023)	990.684
Osiguranje vazduhoplova	-	-	-	-	(31.517)	31.201	-	-	-	(316)
Osiguranje plovnih objekata	-	14	-	-	-	-	-	-	-	14
Osiguranje robe u prevozu	1.697	4	-	-	(1.128)	-	-	57	-	630
Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	130.726	10.599	-	-	(71.730)	22.668	(33.865)	1.495	1.918	61.811
Ostala osiguranja imovine	273.991	16.916	(344)	-	(173.924)	32.899	(11.839)	62.131	3.461	203.291
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	2.621.009	249.875	(191.175)	-	(38.270)	(171.011)	493.030	(604.868)	(81.203)	2.277.387
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovnih objekata	-	(1)	-	-	-	-	-	-	-	(1)
Osiguranje od opšte odgovornosti	4.246	17	-	-	-	-	(978)	(2.459)	(2.203)	(1.377)
Osiguranje finansijskih gubitaka	2.269	11	-	-	-	-	-	227	1	2.508
Osiguranje troškova pravne zaštite	-	-	-	-	-	-	(6.888)	(1.678)	-	(8.566)
Osiguranje pomoći na putovanju	44.284	6.001	-	-	-	-	905	4.519	(146)	55.563
	4.831.878	417.666	(227.313)	3.726	(316.569)	(83.704)	424.006	(412.702)	(67.310)	4.569.678

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

8. PROMJENE OSTALIH NETO TEHNIČKIH REZERVISANJA

(U EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Promjene drugih tehničkih rezervisanja	15.320	32.484
	15.320	32.484

Na dan 31. decembra 2019. godine Društvo je obračunalo rezerve za neistekle rizike. Rezerve za neistekle rizike obrazuju se za pokriće obaveza iz osiguranja po ugovorima o osiguranju iz tekućeg perioda koje nastaju u narednom periodu, odnosno za pokriće očekivanog iznosa šteta i troškova u narednom periodu ako taj očekivani iznos prelazi iznos rezervi za prenosne premije.

9. OSTALI TROŠKOVI, DOPRINOSI I REZERVISANJA

(U EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Troškovi preventive	164.704	196.431
Vatrogasni doprinos	26.168	24.474
Troškovi Garantnog fonda	290.007	294.835
Troškovi nadzornog organa	126.762	121.665
	607.641	637.405
Troškovi obezvređenja (napomena 20):		
Troškovi obezvređenja premije osiguranja	146.412	153.731
Troškovi obezvređenja regresnih potraživanja	162	21.683
Troškovi ispravke ostalih potraživanja	10.243	4.818
Ostali rashodi	2.021	1.677
	158.838	181.909
Ostala rezervisanja	61.832	47.564
	828.311	866.878

Na osnovu Zakona o osiguranju i Odluke o naknadama Agencije za nadzor osiguranja („Sl. list CG“, br. 004/08, 042/12, 017/13 do 049/13, 026/15 i 038/15), godišnja naknada za vršenje nadzora nad poslovanjem koju plaća Društvo iznosi 0,99% godišnje bruto premije.

Društvo je dužno da, do 1. marta svake godine, obavještava Agenciju za nadzor osiguranja o visini bruto premije osiguranja u prethodnoj kalendarskoj godini, koja služi kao osnovica za utvrđivanje godišnje naknade za vršenje nadzora u tekućoj godini. Dok se osnovica ne utvrdi, naknada u tekućoj godini se plaća po iznosima naknade utvrđenim za prethodnu kalendarsku godinu, pri čemu se svaka eventualna doplata ili pretplata uzima u obzir pri plaćanju prve rate utvrđene na osnovu konačnih podataka o visini osnovice.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

10. TROŠKOVI SPROVOĐENJA OSIGURANJA

(U EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Troškovi sticanja osiguranja	3.788.545	3.518.223
Promjene u razgraničenim troškovima sticanja osiguranja	(61.949)	2.858
Amortizacija	64.339	115.506
Troškovi zarada, naknada zarada i ostalih primanja zaposlenih	521.927	584.738
Porezi i doprinosi na isplaćene zarade	347.510	411.309
Drugi troškovi rada	25.063	29.951
Troškovi rada	894.500	1.025.998
Troškovi materijala za popravku i održavanje, otpis sitnog inventara i dr.	15.420	26.543
Troškovi kancelarijskog materijala	22.954	9.982
Troškovi energije	10.003	14.399
Materijalni troškovi	48.377	50.924
Troškovi konsultantskih usluga (troškovi po ug. o djelu, ug. o autorskom radu, intelektualnih usluga sa dažbinama)	57.246	107.546
Zakupnine	19.820	15.668
Troškovi reklame, propagande i reprezentacije	87.058	156.143
Troškovi platnog prometa i bankarskih usluga	8.571	23.029
Troškovi drugih usluga	127.222	295.683
Ostali troškovi usluga	299.917	598.069
Drugi troškovi	45.359	87.687
Umanjenje za prihode od provizije reosiguranja	(217.369)	(186.118)
	4.861.719	5.213.147

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

11. NETO FINANSIJSKI REZULTAT OD ULAGANJA SREDSTAVA TEHNIČKIH REZERVU

(U EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Prihodi od kamata	635.742	677.370
Prihodi od zakupa	20.580	19.320
Dobici od finansijskih sredstava	-	115.630
Drugi prihodi	8.656	1.012
Finansijski prihodi - ulaganja koja se finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi	664.978	813.332

(U EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Rashodi od amortizacije investicionih nekretnina (napomena 17)	(16.025)	(16.025)
Obezbvredjenje vrijednosti datih pozajmica (napomena 20)	(8.824)	(1.415)
Rashodi od umanjena vrijednosti novčanih sredstava	(8.447)	-
Drugi finansijski rashodi	(2.200)	(2.125)
Ostali rashodi od ulaganja	(95.958)	-
Rashodi od kamata (napomena 30)	-	(44)
Rashodi od umanjenja vrijednosti investicionih nekretnina	-	(35.929)
Finansijski rashodi - ulaganja koja se finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi	(131.454)	(55.538)
Neto finansijski rezultat od ulaganja sredstava tehničkih rezervi	533.524	757.794

12. NETO FINANSIJSKI REZULTAT OD ULAGANJA KOJA SE NE FINANSIRAJU IZ SREDSTAVA TEHNIČKIH REZERVU

(U EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Dobici od prodaje opreme	9.813	16.157
Prihodi od zakupa	4.800	6.798
Drugi prihodi	-	209
Prihod od dividendi	-	236.600
	14.613	259.764
Gubici po osnovu rashodovanja opreme	(229.632)	(4.562)
Kamate-neto sadašnja vri.budućih zakupa	(6.313)	-
	(235.945)	(4.562)
	(221.332)	255.202

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

13. POREZ NA DOBIT

a) Komponente poreza na dobit

(U EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Tekući porez	116.916	156.733
Odloženi porez	5.966	4.162
	122.882	160.895

b) Usaglašavanje iznosa poreza na dobit i proizvoda rezultata poslovanja prije oprezivanja i propisane poreske stope

(U EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Dobitak u bilansu uspjeha prije oporezivanja	1.356.800	2.104.175
Poreska stopa 9%	122.112	189.376
Poreski efekat po osnovu kapitalnih dobitaka	(19.976)	10.407
Poreski efekat rashoda koji se ne priznaju u poreske svrhe	17.475	21.376
Poreski efekti nabavljene opreme do 300 EUR	2.013	2.424
Poreski efekat rashoda koji se nijesu priznali u ranijem periodu	(23.474)	(45.635)
Ostala usaglašavanja	24.732	(17.053)
Ukupno porez na dobit prikazan u bilansu uspjeha	122.882	160.895

c) Odložene poreske obaveze i sredstva

(U EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Privremene razlike na nematerijalnim ulaganjima, opremi i investicionim nekretninama	3.661	(2.305)
Kretanja na privremenim razlikama po osnovu efekata promjene fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju – odložena poreska obaveza	28.120	20.110
Privremene razlike po osnovu efekata promjene fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju – odloženo poresko sredstvo	-	(2.271)
	31.781	15.534

Kretanja na odloženim poreskim sredstvima po osnovu privremenih razlika na nematerijalnim ulaganjima, opremi i investicionim nekretninama su prikazana u pregledu koji slijedi:

(U EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Stanje na početku godine	(2.305)	(6.467)
Obračunati odloženi porez u toku godine	5.966	4.162
Stanje na kraju godine – odloženi porez	3.661	(2.305)

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

13. POREZ NA DOBIT (nastavak)

c) Odložene poreske obaveze i sredstva (nastavak)

Kretanja na privremenim razlikama po osnovu efekata promjene fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju:

(U EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Obaveza		
Stanje na početku godine	20.110	42.101
Obračunati odloženi porez u toku godine	8.010	(21.991)
	28.120	20.110
Stanje na kraju godine – odloženi porez		
	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Stanje na početku godine	(2.271)	-
Obračunati odloženi porez u toku godine	2.271	(2.271)
	-	(2.271)
Stanje na kraju godine – odloženi porez		

Društvo je od 1. januara 2019. godine započelo sa primjenom MSFI 16. Dana 14. februara 2020. godine Institut sertifikovanih računovođa Crne Gore („ISRCG“) je izdao obavještenje u vezi sa primjenom MSFI 16. U skladu sa navedenim, primjena navedenog MSFI 16 nije u zvaničnoj upotrebi u Crnoj Gori i ISRCG, iako je podržao njegovu raniju primjenu, je naveo da u Crnoj Gori nije prilagođena zakonska regulativa za primjenu navedenog standarda sa poreskog stanovišta. Dakle, do datuma usvajanja ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja u Zakonu o porezu na dobit i Pravilniku o razvrstavanju osnovnih sredstava po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije još uvijek nisu obrađena neophodna prilagođavanja. Iz navedenog razloga Društvo efekte proizašle po navedenom standardu nije primijenilo u poreske svrhe. Dakle, Društvo prilikom obračuna poreza na dobit kao i za obračun odložene poreske obaveze nije uzelo u obzir amortizaciju kako za poreske tako i za računovodstvene svrhe.

Društvo je odradilo analizu osjetljivosti po sledećim poreskim grupama: I, III i V grupa, s obzirom da nije precizirano u kojoj amortizacionoj grupi sa poreskog stanovišta bi navedeno sredstvo proizašlo iz primjene MSFI 16 bilo pripisano. Obračunati efekti na odložene poreske rashode i rashode po osnovu tekućeg poreza na dobit su dati u nastavku:

(U EUR)	I Grupa	III Grupa	V Grupa
Tekući porez	9.795	5.267	2.248
Odloženi porez	(9.795)	(5.267)	(2.248)
	-	-	-

14. ZARADA PO AKCIJI

(U EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Neto dobit	1.233.918	1.943.280
Broj akcija - ponderisani prosjek	19.402	19.402
Zarada po akciji	63,60	100,16

15. NEMATERIJALNA IMOVINA

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

Kretanja na nematerijalnim ulaganjima – softverima za 2019. i 2018. godinu prikazano je u narednoj tabeli:

(U EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Nabavna vrijednost		
Stanje, 1. Januara	572.209	560.014
Povećanja	37.973	13.154
Prenos na investicione nekretnine	-	(959)
Rashod	(78.251)	-
Stanje, 31. decembra	531.931	572.209
Ispravka vrijednosti		
Stanje, 1. Januara	512.552	492.652
Amortizacija	17.527	20.313
Prenos na investicione nekretnine	-	(413)
Rahod	(78.251)	-
Stanje, 31. decembra	451.828	512.552
Sadašnja vrijednost		
Stanje, 31. decembra	80.103	59.657
Stanje, 1. januara	59.657	67.362

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

16. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA ZA NEPOSREDNO OBAVLJANJE DJELATNOSTI OSIGURANJA

Kretanja na nekretninama, postrojenjima i opremi za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja za 2019. i 2018. godinu prikazano je u narednoj tabeli:

Tabela kretanja na OS	Građevinski objekti	Neto sadasnja vrijednost buducih zakupa	Oprema	Osnovna sredstva u pripremi	Ukupno
NABAVNA VRIJEDNOST					
Stanje, 01. januar 2018. godine	1.263.084	-	1.269.355	17.561	2.550.000
Povećanja u toku godine	-	-	83.100	4.926	88.026
Otuđenja i rashodovanja	-	-	(17.803)	-	(17.803)
Prodaja	-	-	(98.860)	-	(98.860)
Prenos sa opreme na investicione	-	-	(67.518)	-	(67.518)
Prenos na opremu sa Pripreme	-	-	22.487	(22.487)	-
Stanje, 31. decembra 2018. godine	1.263.084	-	1.190.761	-	2.453.845
Stanje, 01. januar 2019. godine	1.263.084	295.584	1.190.761	-	2.749.429
Povećanja u toku godine	2.733.954	66.434	184.049	-	3.280.020
Rashod	-	-	(100.556)	-	(100.556)
Donacija	-	-	(4.452)	-	(4.452)
Smanjenje- otudjenje	-	(26.595)	-	-	(26.595)
Prodaja	(947.721)	-	(161.024)	-	(1.108.745)
Prenos sa opreme na investicione	-	-	(4.091)	-	(4.091)
Stanje, 31. decembra 2019. godine	3.049.317	335.422	1.104.686	-	4.489.427
ISPRAVKA VRIJEDNOSTI I OBEZVRIJEĐENJE					
Stanje, 01. januar 2018. godine	438.999	-	1.009.024	-	1.448.023
Amortizacija u toku godine	16.420	-	85.101	-	101.521
Otuđenja i rashodovanja	-	-	(17.600)	-	(17.600)
Prodaja	-	-	(98.675)	-	(98.675)
Prenos na investicione	-	-	(45.755)	-	(45.755)
Stanje, 31. decembra 2018. godine	455.419	-	932.095	-	1.387.514
Stanje, 01. januar 2019. godine	15.941	125.613	91.159	-	232.713
Amortizacija u toku godine	-	-	(100.361)	-	(100.361)
Rashod	-	-	(4.446)	-	(4.446)
Donacija	-	-	-	-	-
Smanjenje- otudjenje	-	(9.484)	-	-	(9.484)
Prodaja	(375.763)	-	(161.024)	-	(536.788)
Prenos na investicione	-	-	(2.217)	-	(2.217)
Stanje, 31. decembra 2019. godine	95.597	116.129	755.206	-	966.932
Sadašnja vrijednost					
31. decembra 2019. godine	2.953.720	219.293	349.481	-	3.522.495
31. decembra 2018. godine	807.665	-	258.666	-	1.066.331

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

16. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA ZA NEPOSREDNO OBAVLJANJE DJELATNOSTI OSIGURANJA (nastavak)

Provjerom stanja na tržištu prometa nekretnina tokom 2019. godine u Crnoj Gori, Društvo nije identifikovalo postojanje indikatora obezvređenja vrijednosti nekretnina za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja koje posjeduje na dan 31. decembra 2019. godine.

Društvo je na osnovu Odluke Skupštine akcionara, Odluke Odbora direktora i dobijene Ponude od društva „Bemax“ d.o.o. Podgorica, zaključilo Ugovor u toku 2019. godine o kupovini poslovnog prostora za potrebe Direkcije, koji se nalazi u vlasništvu „Bemax“ d.o.o. Podgorica 1/1. Ukupna površina kupljenog prostora iznosi 1.452 m², za cijenu od EUR 3.121.800.

Takođe, „Bemax“ d.o.o. Podgorica je dostavio ponudu Društvu za kupovinu poslovnog prostora Direkcije Društva koja se nalazi u PC Kruševac u Podgorici. Ponuđena cijena iznosi EUR 350.000, za poslovni prostor ukupne površine 441 m². Procijenjena vrijednost ove nekretnine koja je služila za obavljanje djelatnosti je odrađena od strane nezavisne proceniteljke 15. oktobra 2018. godine i iznosila je EUR 366.200.

Donijeta je Odluka Odbora direktora na osnovu koje se zaključilo Ugovor o prodaji poslovnog prostora Direkcije. Prodaja je sprovedena putem kompenzacije sa dijelom cijene za kupovinu novog poslovnog prostora koji se nalazio u vlasništvu „Bemax“ d.o.o. Podgorica, pri čemu je ostvaren kapitalni gubitak u iznosu od EUR 221.958.

17. INVESTICIONE NEKRETNINE

Kretanja na investicionim nekretninama i investicionim nekretninama u pripremi za 2019. i 2018. godinu prikazano je u narednoj tabeli:

	Investicione nekretnine	Oprema u investicionim nekretninama	Investicione nekretnine u pripremi	Ukupno
Nabavna vrijednost				
Stanje, 01. januar 2018. godine	890.282	-	-	890.282
Reklasifikacija	-	68.477	-	68.477
Prodaja	-	(100)	-	(100)
Rashod	-	(13.216)	-	(13.216)
Stanje, 31. decembra 2018. godine	890.282	55.161	-	945.443
Povećanja u toku godine	514.153	15.940	-	15.940
Reklasifikacija	-	4.091	-	4.091
Donacija	-	(19.939)	-	(19.939)
Stanje, 31. decembra 2019. godine	1.404.435	55.253	-	1.459.688
Ispravka vrijednosti i obezvređenje				
Stanje, 01. januar 2018. godine	309.214	-	-	309.214
Amortizacija	16.025	4.346	-	20.371
Reklasifikacija	-	46.168	-	46.168
Prodaja	-	(100)	-	(100)
Rashod	-	(13.203)	-	(13.203)
Obezvređenje	34.509	-	-	34.509
Stanje, 31. decembra 2018. godine	359.748	37.211	-	396.959
Amortizacija	16.025	5.774	-	5.774
Reklasifikacija	-	2.217	-	2.217
Donacija	-	(18.239)	-	(18.239)
Stanje, 31. decembra 2019. godine	375.773	26.963	-	402.736
31. decembra 2019. godine	1.028.662	28.290	-	1.056.952
31. decembra 2018. godine	530.534	17.950	-	548.484

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

17. INVESTICIONE NEKRETNINE (nastavak)

U cilju objelodanjivanja fer vrijednosti investicionih nekretnina, Društvo je na osnovu javno dostupnih podataka izvršilo provjeru tržišne vrijednosti svojih nekretnina, uporedivši ih sa prodajnim vrijednostima, na istim i sličnim lokacijama. Na osnovu odrađene uporedne analize kretanja cijena na tržištu nekretnina i knjigovodstvene vrijednosti investicionih nekretnina sa stanjem na 31. decembra 2019. godine, Društvo nije identifikovalo postojanje indikatora obezvrjeđenja vrijednosti.

Na osnovu odrađene analize kretanja cijena na tržištu nekretnina uvrđeno je da fer vrijednost investicionih nekretnina na dan 31. decembra 2019. godine iznosi EUR 1.274.756. Prihod koji je Društvo ostvarilo izdavanjem investicionih nekretnina u 2019. godini iznosi EUR 20.580 (2018. godine: EUR 19.320) (napomena 11).

18. DUGOROČNA FINANSIJSKA ULAGANJA U GRUPU DRUŠTAVA, PRIDRUŽENA I ZAJEDNIČKI KONTROLISANA DRUŠTVA

(U EUR)	Procenat učešća	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Učešća u kapitalu:			
„Sava Car“ d.o.o. Podgorica	100%	485.000	485.000
„Sava Agent“ d.o.o. Podgorica	100%	10.000	10.000
		<u>495.000</u>	<u>495.000</u>
Pozajmice:			
„Sava Car“ d.o.o. Podgorica		-	120.000
Minus: Tekuće dospijeće (napomena 21)		-	(21.797)
		<u>495.000</u>	<u>593.203</u>

Ulaganje u osnivački kapital „Sava Car“ d.o.o. Podgorica (u daljem tekstu „SAVA CAR“), zavisno društvo, u iznosu od EUR 485.000 je sprovelo sukcesivno u periodu od 2013. zaključno sa 2017. godinom.

Odbor direktora Društva je 4. jula 2018. godine Odlukom br. 004-1516/5b odobrio davanje pozajmice „Sava Car“ d.o.o. Podgorica u iznosu od EUR 120.000. Navedena sredstva su bila data na period od 5 godina, sa grejs periodom od 6 mjeseci i godišnjom kamatnom stopom od 2,5%. Pozajmica je data s ciljem obezbjeđenja nedostajućih sredstava za kupovinu od strane „Sava Car“ d.o.o. Podgorica stanice za tehnički pregled vozila. Po anuitetu otplate duga, mjesečni anuiteti su iznosili po EUR 2.130, sa prvom ratom dospijeća za uplatu 5. januara 2019. godine, a poslednjom 5. decembra 2023. godine.

Posle otplate 10. anuiteta „Sava Car“ se rukovodeći finansijskim stanjem i slobodnim raspoloživim sredstvima, obratio Društvu s predlogom za prijevremeno vraćanje preostalog iznosa duga. Uz dobijenu saglasnost od strane Društva „Sava Car“ je 22. i 23. oktobra 2019. godine otplatio cjelokupni iznos duga od EUR 101.026 (glavnicu sa pripadajućom kamatom).

19. DUGOROČNA FINANSIJSKA ULAGANJA KAPITALA I TEHNIČKIH REZERVI

(U EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Obveznice, odnosno druge dužničke hartije od vrijednosti	8.020.486	12.767.040
Dugoročni depoziti	2.000	5.000
Ostala dugoročna finansijska ulaganja	-	7.424
Učešće u kapitalu Nacionalnog biroa osiguravača Crne Gore	50.000	50.000
	<u>8.072.486</u>	<u>12.829.464</u>

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

19. DUGOROČNA FINANSIJSKA ULAGANJA KAPITALA I TEHNIČKIH REZERVI (nastavak)

19.1 Obveznice, odnosno druge dužničke hartije od vrijednosti

(U EUR)	<u>31. decembar 2019.</u>	<u>31. decembar 2018.</u>
Obveznice Države Crne Gore	8.020.486	12.767.040
	<u>8.020.486</u>	<u>12.767.040</u>

Državne obveznice Crne Gore na dan 31. decembra 2019. godine i 2018. godine su prikazane u tabeli:

	<u>Kamatna stopa (%)</u>	<u>Datum dospijeća</u>	<u>31. decembar 2019.</u>	<u>31. decembar 2018.</u>
Obveznice koje se drže do dospijeća sa fiksnom kamatnom stopom 2021	5,75%	10. mart 2021.	3.132.740	3.127.319
Obveznice raspoložive za prodaju sa fiksnom kamatnom stopom 2020	3,88%	18. mart 2020.	-	4.994.054
2021	5,75%	10. mart 2021.	1.398.038	1.416.647
2025	3,38%	21.aprila 2025	3.489.708	3.229.020
			<u>8.020.486</u>	<u>12.767.040</u>

Obveznice, odnosno druge dužničke hartije od vrijednosti sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine u iznosu od EUR 8.020.487 (31. decembra 2018. godine: EUR 12.767.040), od čega je tekuće dospjeće EUR 1.942.061, odnose se na obveznice koje je izdalo Ministarstvo finansija Crne Gore sa rokom dospijeća 20. maja 2019. godine i prinosom prikazanim u tabeli.

19.2. Dugoročni depoziti

Iznos od EUR 2.000 sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine je dio dugoročnog depozita od EUR 5.000 datog kao garancija Coris Ljubljana na ime regulisanja putne asistencije, čija saradnja datira iz 2007. godine. Dio depozita u iznosu od EUR 3.000 eura je tokom 2019. godine vraćen, a preostali iznos od EUR 2.000 će biti vraćen u aprilu 2020. godine, po isteku osiguravajućeg pokrića po izdatim polisama.

19.3. Učešće u kapitalu Nacionalnog biroa osiguravača Crne Gore

Učešće u kapitalu Nacionalnog biroa osiguravača Crne Gore sa stanjem na dan 31. decembra 2019. i 2018. godine u iznosu EUR 50.000 odnosi se na osnivački kapital udjela u ovom entitetu. Društvo ima obavezu shodno Odluci Skupštine Biroa od 4. decembra 2012. godine da po navedenom osnovu uplaćuje mjesečnu članarinu u iznosu EUR 2.000 za finansiranje rada biroa.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

20. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA

(U EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Potraživanja po osnovu premija osiguranja	1.781.063	1.892.549
Potraživanja po osnovu zelene karte	33.087	30.814
Minus: Obezbvredjenje vrijednosti	(702.225)	(802.083)
	1.111.925	1.121.280
Kratkoročna potraživanja za udjele u naknadama šteta	58.171	68.889
Kratkoročna potraživanja za udjele u naknadama šteta - povezana pravna lica (napomena 30)	57.757	33.836
Minus: Obezbvredjenje vrijednosti	-	-
	115.928	102.725
Kratkoročna potraživanja iz reosiguranja	2.333	-
Kratkoročna potraživanja iz reosiguranja - povezana pravna lica (napomena 30)	44.318	39.287
Minus: Obezbvredjenje vrijednosti	-	-
	46.651	39.287
Potraživanja za regresne štete	507.837	474.792
Minus: Obezbvredjenje vrijednosti	(378.817)	(390.517)
	129.020	84.275
Potraživanja iz finansiranja	1.899.807	1.817.132
Minus: Obezbvredjenje vrijednosti	-	-
	1.899.807	1.817.132
Druga kratkoročna potraživanja	112.956	170.558
Druga kratkoročna potraživanja - povezana pravna lica (napomena 30)	2.568	15.624
Minus: Obezbvredjenje vrijednosti	(28.065)	(34.890)
	87.459	151.292
	3.390.790	3.315.991

Potraživanja po osnovu premije osiguranja sa stanjem na dan 31. decembra 2019. i 2018. godine su prikazana u pregledu koji slijedi:

(U EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Obavezno osiguranje	274.209	220.312
Auto kasko osiguranje motornih vozila	639.489	697.353
Ostala osiguranja	867.365	974.884
	1.781.063	1.892.549
Minus: Obezbvredjenje vrijednosti	(702.225)	(802.083)
	1.078.838	1.090.466

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

20. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA (nastavak)

Potraživanja iz finansiranja sa stanjem na dan 31. decembra 2019. i 2018. godine su prikazana u pregledu koji slijedi:

(U EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Potraživanja po osnovu datih pozajmica odobrenih zastupniku u prodaji osiguranja (napomena 30)	1.899.807	1.817.132
	1.899.807	1.817.132

Kretanje na obezvređenju vrijednosti kratkoročnih potraživanja prikazano je u pregledu koji slijedi:

(U EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Stanje, na početku godine	1.227.490	1.402.522
Obezvređenje u toku godine (napomene 9 i 11)	165.641	181.647
Naplaćena obezvređenja potraživanja iz ranijih godina (napomena 6)	(129.539)	(174.254)
Otpis potraživanja u toku godine	(154.485)	(182.425)
Stanje, na kraju godine	1.109.107	1.227.490

Starosna struktura potraživanja po osnovu premija osiguranja sa stanjem na dan 31. decembra 2019. i 2018. godine prikazana je u sljedećem pregledu:

(U EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Nedospjela potraživanja	688.503	758.874
Od 1 do 30 dana	176.339	137.841
Od 30 do 60 dana	71.126	60.780
Od 60 do 90 dana	37.870	39.021
Od 90 do 180 dana	89.179	-
Od 90 do 270 dana	15.821	93.950
	1.078.838	1.090.466

21. KRATKOROČNA FINANSIJSKA ULAGANJA

(U EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Kratkoročni depoziti kod banaka	2.911.924	2.178.287
Obveznice sa dospijećem do 1 godine	4.923.189	1.934.441
Tekuće dospijeće pozajmica povezanim pravnim licima (napomena 18)	-	21.797
Druga kratkoročna finansijska ulaganja	28.339	33.680
Ukupno	7.863.452	4.168.205

Druga kratkoročna finansijska ulaganja sa stanjem na 31. decembra 2019. godine sastoje se od pozajmica iz preventive ostalim poslovnim partnerima.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

21. KRATKOROČNA FINANSIJSKA ULAGANJA (nastavak)

Kratkoročni depoziti kod banaka sa stanjem na dan 31. decembra 2019. i 2018. godine su prikazana u pregledu koji slijedi:

(U EUR)	<u>31. decembar 2019.</u>	<u>Dospijeće</u>	<u>Kamata</u>	<u>31. decembar 2018.</u>	<u>Dospijeće</u>	<u>Kamata</u>
Komercijalna banka AD Podgorica	110.178	20.6.2020	2,00%	-	-	-
Komercijalna banka AD Podgorica	500.807	1.8.2020	2,00%	-	-	-
Komercijalna banka AD Podgorica	25.040	1.8.2020	2,00%	-	-	-
Komercijalna banka AD Podgorica	300.485	17.10.2020	2,00%	-	-	-
Erste banka	1.000.005	29.2.2020	0,20%	-	-	-
NLB banka	910.324	6.12.2020	0,50%	-	-	-
Lovčen banka	65.084	9.8.2020	2,20%	-	-	-
Addiko banka AD, Podgorica	-	-	-	492.796	1.7.2019	2,10%
Addiko banka AD, Podgorica	-	-	-	383.593	31.7.2019	1,90%
Prva banka Crne Gore	-	-	-	200.229	5.8.2019	1,40%
Prva banka Crne Gore	-	-	-	200.229	5.8.2019	1,40%
Komercijalna banka AD, Podgorica	-	-	-	500.814	30.6.2019	2,00%
Komercijalna banka AD, Podgorica	-	-	-	300.489	15.9.2019	2,00%
Lovčen banka AD, Podgorica	-	-	-	100.137	10.8.2019	2,40%
	<u>2.911.924</u>			<u>2.178.287</u>		

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

21. KRATKOROČNA FINANSIJSKA ULAGANJA (nastavak)

(U EUR)	Kamatna stopa (%)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Obveznice	5,38%	-	1.934.441
Obveznice	3,88%	4.923.189	-
		4.923.189	1.934.441

Kratkoročne obveznice raspoložive za prodaju sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine u ukupnom iznosu od EUR 4.923.189 odnose se na obveznice koje je izdalo Ministarstvo finansija Crne Gore, a čiji je rok dospijanja 18. marta 2019. godine i čiji je prinis od 3,88% na godišnjem nivou.

22. GOTOVINSKA SREDSTVA

(U EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Žiro računi	542.594	191.423
Blagajna	47	76
	542.641	191.499

23. UDIO REOSIGURAVAČA U TEHNIČKIM REZERVAMA

(U EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Udio u prenosnoj premiji, stanje na početku godine	569.586	600.476
Promjena udjela reosiguravača u prenosnoj premiji	71.366	(30.891)
Udio u prenosnoj premiji, stanje na kraju godine	640.952	569.585
Udio reosiguravača u rezervisanim štetama, stanje na početku godine	339.046	255.342
Promjena udjela reosiguravača rezervisanim štetama	7.226	84.243
Promjene udjela saosiguravača u rezervisanim štetama	(111)	(539)
Ukupni udio reosiguravača u rezervisanim štetama, stanje na kraju godine	346.161	339.046
Ukupno udio reosiguravača u tehničkim rezervama	987.113	908.631

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

24. AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA

(U EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Odloženi troškovi sticanja osiguranja: Troškovi provizije	410.488	348.539
Ostala aktivna vremenska razgraničenja: Unaprijed plaćeni troškovi zakupa	4.896	28.264
Unaprijed plaćeni ostali troškovi	51.271	44.382
	56.167	72.646
	466.655	421.185

25. OSNOVNI KAPITAL

(U EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Akcijski kapital-obične akcije	4.033.303	4.033.303
Revalorizacione rezerve	312.438	198.214
Preneseni i neraspoređeni (dobitak)	3.314.532	2.080.615
- Prenesena dobit iz prethodnih godina	2.080.615	137.335
- Neraspoređena dobit tekuće poslovne godine	1.233.918	1.943.280
Ukupno rezerve:	7.660.274	6.312.132

Akcije Društva su obične (redovne) akcije koje glase na ime i čine jednu klasu akcija. Društvo ima 19.402 akcija čija nominalna vrijednost jedne akcije iznosi EUR 207,8808. Jedini akcionar Društva je Pozavarovalnica SAVA d.d. Ljubljana iz Slovenije.

Društvo je registrovano za obavljanje poslova svih vrsta neživotnih osiguranja. U skladu sa Članom 21 Zakona o osiguranju („Službeni list Republike Crne Gore", br. 078/06, 019/07, „Službeni list Crne Gore", br. 053/09, 073/10, 040/11, 045/12, 006/13, 055/16), Društvo za osiguranje je dužno da obezbijedi minimalni akcijski kapital koji ne može biti manji od EUR 3.000.000 za sve vrste neživotnih osiguranja. Akcijski kapital Društva sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine iznosi EUR 4.033.303 čime ispunjava minimalno propisane zahtjeve po navedenom osnovu.

Tokom 2019. godine nije bilo isplate dividende vlasniku iz dobiti kao ni zaposlenima, već se ostatak dobiti kumulirao. Namjera Društva je bila sredstva usmjeriti za kupovinu novog poslovnog prostora, čija je realizacija sprovedena do kraja 2019. godine.

Ostatak zadržane dobiti iz prethodne godine na dan 31. decembra 2019. iznosi EUR 2.080.614, dok neraspoređena dobit iz tekuće godine iznosi EUR 1.233.918.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

25. OSNOVNI KAPITAL (nastavak)

25.1. Margina solventnosti

Društvo je dužno da izračunava marginu solventnosti u skladu sa Pravilnikom o načinu obračuna margine solventnosti („Sl. list Crne Gore“, br. 14/13) i da u svom poslovanju obezbijedi da margina solventnosti uvijek bude u visini koju je utvrdio regulatorni organ. Cjelokupni obračun margine solventnosti na dan 31. decembra 2019. i 31. decembra 2018. godine sastoji se iz obračuna na osnovu premijskog faktora i obračuna na osnovu štetnog faktora, kako je prikazano u pregledu:

(u EUR)	31. decembra 2019.
Margina solventnosti tekuće 2019. godine	2.268.498
Margina solventnosti prethodne 2018. godine	2.155.874
Rezerve za štete u samoprdržaju na kraju tekuće 2019. godine	8.825.247
Rezerve za štete u samoprdržaju na kraju prethodne 2018. godine	8.944.056
Margina solventnosti za 2019. godinu iznosi	2.268.498

(u EUR)	31. decembra 2018.
Margina solventnosti tekuće 2018. godine	2.155.874
Margina solventnosti prethodne 2017. godine	2.113.970
Rezerve za štete u samoprdržaju na kraju tekuće 2018. godine	8.944.055
Rezerve za štete u samoprdržaju na kraju prethodne 2017. godine	9.083.766
Margina solventnosti za 2018. godinu iznosi	2.155.874

Visina garantnog kapitala na dan 31. decembra 2019. godine iznosi EUR 6.033.814 i iznad je obračunate margine solventnosti koja iznosi EUR 2.268.498. Za 2019. godinu margina solventnosti je obračunata u skladu sa Pravilnikom o načinu obračunavanja margine solventnosti („Sl. list CG“, br. 014/13).

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

25. OSNOVNI KAPITAL (nastavak)

25.2. Adekvatnost kapitala

Obračun adekvatnosti kapitala prikazan je u sljedećem pregledu:

(U EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
OBRAČUN KAPITALA		
I OSNOVNI KAPITAL (1 + 2 + 3 + 4 - 5 - 6 - 7 - 8)	6.033.815	4.309.195
1 Uplaćeni akcijski kapital društva za osiguranje, izuzev akcijskog kapitala	4.033.303	4.033.303
2 Rezerve kapitala koje se ne odnose na obaveze iz osiguranja	-	198.214
3 Rezerve iz dobiti	-	-
4 Prenesena dobit iz prethodnih godina	2.080.615	137.335
5 Otkupljene sopstvene akcije	-	-
6 Nematerijalna imovina	(80.103)	(59.657)
7 Preneseni gubitak i gubitak tekuće godine	-	-
8 Razlika nediskontovanih i diskontovanih tehničkih rezervi za rezervisane štete	-	-
II DOPUNSKI KAPITAL	-	-
III GARANTNI KAPITAL (I + II)	6.033.815	4.309.195
IV STAVKE ODBITKA	-	-
V KAPITAL (I + II - IV)	6.033.815	4.309.195

Da bi osiguravajuće društvo imalo adekvatnost kapitala 3 kriterijuma moraju biti zadovoljeno u skladu sa Zakonom o osiguranju:

1. Ukupan kapital mora biti najmanje jednak margini solventnosti;
2. Garantni kapital ne smije biti manji od 1/3 margine solventnosti i
3. Garantni kapital mora biti najmanje jednak iznosu akcijskog kapitala propisanog Čl. 21 Zakona o osiguranju

Društvo sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine ispunjava uslove adekvatnosti kapitala iz Čl. 98 i 98a Zakona o osiguranju. Kapital Društva veći je od margine solventnosti, garantni kapital veći je od 1/3 margine solventnosti odnosno garantni kapital veći je od iznosa akcijskog kapitala propisanog čl. 21. Zakona o osiguranju (koji ne može biti manji od EUR 3.000.000 za društva za osiguranje koje obavlja sve zakonom propisane poslove neživotnih osiguranja) što je prikazano u sljedećem pregledu:

	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Kapital	6.033.814	4.309.193
Garantni kapital	6.033.814	4.309.193
Margina solventnosti	2.268.498	2.155.874
Minimalni akcijski kapital	3.000.000	3.000.000

U skladu sa prikazanim, Društvo je bilo kapitalno adekvatno na dan 31. decembra 2019. godine, visina kapitala je dovoljna sa aspekta obezbjeđenja sigurnosti i stabilnosti poslovanja Društva u budućem periodu.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

26. BRUTO TEHNIČKE REZERVE

(U EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Prenosna premija obaveznog osiguranja od autoodgovornosti	3.962.080	3.603.620
Prenosna premija ostalih osiguranja	3.446.196	3.163.061
	7.408.276	6.766.681
Bruto rezervisanja za nastale prijavljene štete	1.855.555	1.974.669
Bruto rezervisanja za nastale i neprijavljene štete	6.659.221	6.525.354
Bruto rezervisanja za troškove likvidacije šteta	656.632	783.078
	9.171.408	9.283.101
Bruto druga osiguravajuća tehnička rezervisanja	182.396	197.715
	16.762.080	16.247.497

Promjene na prenosnim premijama imovinskih osiguranja u toku godine bile su sledeće:

(U EUR)	2019.	2018.
Prenosna premije osiguranja, stanje na dan 1. januara	6.766.682	6.320.730
Promjena u toku godine (napomena 5)	641.594	445.952
Prenosna premija osiguranja, stanje na dan 31. decembra	7.408.276	6.766.682

Društvo sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine u cjelosti ima pokriće bruto tehničkih rezervi propisanim oblicima aktive u iznosu od EUR 16.762.080. Sredstva koja se u skladu sa zakonskom regulativom mogu koristiti za pokriće iznose EUR 17.920.710, tako da na kraju 2019. godine Društvo ima investiranih sredstava preko pokrića bruto tehničkih rezervi u iznosu od EUR 1.158.632, ili je na nivou pokrića od 106,91%.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

26. BRUTO TEHNIČKE REZERVE (nastavak)

Društvo prihode od prodaje zelenih kartona ne razgraničava kao obračunatu bruto premiju, već ih cjelokupno priznaje u periodu nastanka transakcije.

Promjene na rezervisanim štetama neživotnog osiguranja u toku godine bile su sljedeće:

(U EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Prijavljene a nelikvidirane štete, stanje na dan 1. januara	1.974.669	1.550.663
Promjena u toku godine (napomena 7)	<u>(119.114)</u>	<u>424.006</u>
Rezervisanja za prijavljene a nelikvidirane štete, stanje na dan 31. decembra	<u>1.855.555</u>	<u>1.974.669</u>
Nastale neprijavljene štete, stanje na dan 1. januara	6.525.355	6.938.057
Promjena u toku godine (napomena 7)	<u>133.866</u>	<u>(412.702)</u>
Rezervisanja za nastale neprijavljene štete, stanje na dan 31. decembra	<u>6.659.221</u>	<u>6.525.355</u>
Troškovi likvidacije šteta, stanje na dan 1. januara	783.078	850.388
Promjena u toku godine (napomena 7)	<u>(126.446)</u>	<u>(67.310)</u>
Rezervisanja za troškove likvidacije šteta, stanje na dan 31. decembra	<u>656.632</u>	<u>783.078</u>
	<u>9.171.408</u>	<u>9.283.102</u>
	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Bruto druga osiguravajuća tehnička rezervisanja, stanje na dan 1. januara	197.716	230.200
Promjena u toku godine (napomena 8)	<u>(15.320)</u>	<u>(32.484)</u>
Bruto druga osiguravajuća tehnička rezervisanja, stanje na dan 31. decembra	<u>182.396</u>	<u>197.716</u>

Izmjenama Zakona o osiguranju („Sl. list CG”, br. 045/12) koji je stupio na snagu 17. avgusta 2012. godine, ukinuta je obaveza formiranja rezervi za izravnjanje rizika za ostale vrste neživotnih osiguranja, osim za društva koja obavljaju poslove kreditnog osiguranja. Kasnijim izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju („Sl. list CG”, br. 006/13 i 055/16) ova odredba je ostala nepromijenjena, te od strane Društva ne postoji potreba formiranja istih.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

27. OSTALA REZERVISANJA

(U EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Rezervacije za otpremnine i jubilarne nagrade	28.524	28.727
Rezervacije za sudske sporove	12.500	36.500
	41.024	65.227

Rezervisanje za naknade zaposlenima odnose se na dugoročna rezervisanja po osnovu zakonskih otpremnina za odlazak u penziju i jubilarne nagrade nakon ispunjavanja uslova. Rezervisanja za penzije, jubilarne nagrade i otpremnine u iznosu EUR 28.524 sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine izvršena su na osnovu sadašnje vrijednosti očekivanih budućih isplata zaposlenima po osnovu otpremnina za odlazak u penziju nakon ispunjavanja uslova i jubilarnih nagrada. U skladu sa čl. 27 Opšteg kolektivnog ugovora obaveza poslodavaca je da prilikom odlaska u penziju zaposlenom isplati otpremninu u visini od 3 minimalne neto zarade.

Sadašnja vrijednost očekivanih budućih isplata otpremnina za odlazak u penziju nakon ispunjavanja uslova utvrđena je od strane ovlaštenog aktuaru sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine u skladu sa pravilima aktuarske matematike. Tehničke osnove korišćene za obračunavanje sadašnje vrijednosti očekivanih budućih isplata uključuju primjenu:

- a) fluktuacija zaposlenih 2,47%;
- b) godišnje kamatne stope u intervalu od 0,018% do 2,226% u zavisnosti od godina zaposlenog, a za diskontovanje očekivanih budućih isplata zaposlenima;
- c) stopa rasta otpremnina i nagrada 1,80%

Rezervacija za sudske sporove u iznosu od EUR 12.500 se odnosi na ostale sporove pasivne legitimacije van sporova iz osnovne djelatnosti Društva. Rezervisanje je izvršeno u skladu sa procedurom za rezervisanje ovih sporova, a na osnovu mišljenja o osnovanosti istih od strane pravnog zastupnika ili advokatske kancelarije Društva.

28. KRATKOROČNE OBAVEZE

(U EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Obaveze prema dobavljačima	152.617	77.337
Obeveze prema dobavljačima u grupi	107.142	19.207
Obaveze za reosiguranje	43.096	17.695
Obaveze za reosiguranje u grupi	160.010	140.696
Obaveze po osnovu primljenih avansa	77.486	42.967
Obaveze za poreze na premiju osiguranja i požarnu taksu	94.063	75.118
Obaveze po osnovu šteta	3.235	2.114
Obaveza za Garantni fond	-	24.570
Kratkoročne obaveze po osnovu poreza na dobit	116.916	156.734
Ostala rezervisanja za zaposlene	164.565	148.142
Rezervisanje za neiskorištene godišnje odmore	50.569	46.476
Ostale kratkoročne obaveze	1.890	3.942
Kratkoročne obaveze po osnovu zakupa	89.566	-
Ukalkulisane obaveze	8.900	-
Kratkoročne obaveze po osnovu zakupa u grupi	2.375	-
	1.072.430	754.998

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

28. KRATKOROČNE OBAVEZE (nastavak)

U cilju održavanja tekuće likvidnosti, Društvo je sa Pozavarovalnicom Sava d.d. Ljubljana sklopilo kratkoročni ugovor o revolving kreditu broj 000-1599 od 16. jula 2018. godine, sa rokom trajanja do 12. jula 2019. godine. Od 12. novembra 2019. godine sačinjen je novi ugovor broj 06-31466/2019, sa rokom trajanja do 12. jula 2020. godine. U skladu sa definisanim uslovima iz kredita, postoji mogućnost višestrukog povlačenja i otplata sredstava do iznosa od EUR 1.000.000. Društvo tokom 2019. godine nije u koristilo mogućnost povlačenja ovih sredstava, tako da tokom 2019. godine kao ni na 31. decembar 2019. godine, po ovom osnovu nije bilo nikakvih obaveza.

29. PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA

(U EUR)	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Preventiva	527.494	447.046
Razgraničene provizije reosiguranja	119.501	101.349
Ukalkulisani porez na premiju	157.349	156.383
Ostala PVR	953	2.484
	805.297	707.262

30. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

Pri sastavljanju ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja, pravna lica se tretiraju kao povezana ukoliko jedno pravno lice ima mogućnost kontrolisanja drugog pravnog lica ili vrši značajan uticaj na finansijske i operativne odluke drugog lica. Prilikom razmatranja svih mogućih vrsta odnosa između povezanih pravnih lica, pažnja se usmjerava na suštinu odnosa, a ne samo na pravnu formu.

Povezana pravna lica mogu ulaziti u transakcije, koje možda nepovezana lica ne bi vršila i transakcije sa povezanim pravnim licima mogu se obavljati pod drugačijim uslovima i u drugačijim iznosima u odnosu na iste transakcije sa nepovezanim pravnim licima.

Priroda odnosa između onih povezanih lica sa kojima je Društvo ušlo u transakcije većeg obima ili sa njima ima značajnija neizmirena salda na dan 31. decembra 2019. godine je prikazana u tabeli niže. Transakcije sa povezanim pravnim licima su izvršene tokom redovnog toka poslovanja ili pod normalnim tržišnim uslovima.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

30. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

Salda i transakcije sa povezanim pravnim licima Društva na dan i za godinu završenu 31. decembra 2019. godine i 31. decembra 2018. godine su kao što slijedi:

Rashodi	Naziv povezanog lica	2019	2018
Rashodi po osnovu premije reosiguranja	Pozavarovalnica Sava dd,Ljubljana	958.468	903.280
Rashodi po osnovu obrade steta - provizije	Sava osiguranje a.d,Beograd (nezivot)	6.749	3.928
Rashodi po osnovu obrade steta - provizije	Podruznica Hrvatska d.d, Zagreb	5.332	960
Rashodi po osnovu obrade steta - provizije	Zavarovalnica Sava Slovenija	300	419
Rashodi kamata po osnovu kratk. kredita	Pozavarovalnica Sava dd,Ljubljana	-	44
Rashodi provizija	TBS d.o.o Slovenija	7.403	-
	Zavarovalnica Sava Slovenija	4.631	4.631
Poslovni rashodi -zakup licenci	Sava Car d.d.Podgorica	168.000	168.000
Poslovni rashodi - reklama	Sava Car d.d.Podgorica	80	-
Rashodi kamata	Sava Car d.d.Podgorica	2.446	-
Erashod amortizacije MSFI16	Sava Car d.d.Podgorica	8.270	40.136
Ostali poslovni rashodi	Sava Car d.d.Podgorica	20.000	60.000
Rashodi preventive	Sava Car d.d.Podgorica	-	2.904
Rashodi za zakup	Sava agent d.o.o Podgorica	679.261	608.867
Trosak provizija	Podgorica	1.860.940	1.793.169
		1.860.940	1.793.169
Prihodi	Naziv povezanog lica	2019	2018
Prihodi od provizije reosiguranja	Pozavarovalnica Sava dd,Ljubljana	193.309	162.011
Prihodi od steta po osnovu reosiguranja	Pozavarovalnica Sava dd,Ljubljana	387.728	125.499
Prihodi od obrade steta - provizija	Sava osiguranje a.d, Beograd (nezivot)	5.854	5.323
Prihodi od obrade steta - provizija	Sava osiguruvanje a.d. Skoplje	785	902
Prihodi od obrade steta - provizija	Podruznica Hrvatska d.d, Zagreb	200	-
Prihodi od obrade steta - provizija	Zavarovalnica Sava Slovenija	1.105	1.746
Prihod od premije	Sava Car d.o.o. Podgorica	3.300	4.638
Prihodi od kamata	Sava Car d.o.o. Podgorica	2.533	-
Prihod od premije	Sava agent d.o.o Podgorica	860	1.182
Prihodi od zakupa	Sava Car d.o.o. Podgorica	2.400	2.400
Prihodi od zakupa	Sava agent d.o.o Podgorica	3.300	3.300
Udjeli u dobiti	Sava agent d.o.o Podgorica	-	236.600
		601.374	543.601
		601.374	543.601

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2019. godine

30. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

Potrazivanja	Naziv povezanog lica	2019	2018
Potrazivanja u stetama iz reosiguranja	Pozavarovalnica Sava dd,Ljubljana	57.757	33.836
Iznos osiguravajućih tehničkih rezervisanja prenijetih na reosiguravajuća društva po osnovu rezervisanih steta	Pozavarovalnica Sava dd,Ljubljana	249.421	214.154
Iznos osiguravajućih tehničkih rezervisanja prenijetih na reosiguravajuća društva po osnovu prenosne premije	Pozavarovalnica Sava dd,Ljubljana	508.539	395.159
Potrazivanja za proviziju reosiguranja	Pozavarovalnica Sava dd,Ljubljana	44.318	39.287
Potrazivanja po osnovu refundacije troškova	Pozavarovalnica Sava dd,Ljubljana	-	-
Potrazivanja za obradivacku proviziju	Sava osiguranje a.d, Beograd (nezivot)	2.567	15.624
Ostala kratkorocna potrazivanja	Zavarovalnica Sava	-	-
Potrazivanja po osnovu datih kredita	Sava Car d.o.o. Podgorica	-	121.258
Avansi dati zastupnicima u osiguranju	Sava agent d.o.o Podgorica	1.899.807	1.817.132
		2.762.409	2.636.450
Obaveze	Naziv povezanog lica	2019	2018
Obaveze po osnovu premije reosiguranja	Pozavarovalnica Sava dd,Ljubljana	160.010	140.696
Obaveza u rezervisanim stetama	TBS d.o.o Slovenija	1.533	-
Obaveza iz poslovanja	TBS d.o.o Slovenija	823	-
Kratkorocno odlozeni troškovi - razgranicene provizije	Pozavarovalnica Sava dd,Ljubljana	117.569	98.544
Obaveza po osnovu fakture za refundaciju troškova	Sava osiguruvanje a.d. Skoplje	722	-
Obaveza po osnovu fakture za refundaciju troškova	Podruznica Hrvatska d.d, Zagreb	1.807	-
Druge kratkorocne obaveze	Sava agent d.o.o Podgorica	18.686	14.096
Obaveze iz poslovanja	Sava Car d.d.Podgorica	15.104	5.111
Obaveze za povracaj	Sava Car d.d.Podgorica	70.000	-
		386.254	258.447

Iznos od EUR 1.899.807 sa stanjem na 31. decembra 2019. godine, se odnosi na data sredstva zastupnicima, u skladu sa ugovorom o poslovno tehničkoj saradnji broj 000-2805 od 25. decembra 2013. godine i aneksom ugovora br.000-1712 od 31. jula 2015. godine, sklopljenim između Društva i društva za zastupanje „Sava Agent“ d.o.o. Podgorica. „Sava Agent“ d.o.o. Podgorica vrši mjesečni povraćaj datih sredstava u prethodnom mjesecu, kroz najviše 13 mjesečnih rata. Kao sredstvo obezbjeđenja povraćaja duga Društvu, od strane „Sava Agent“ d.o.o. Podgorica dostavljene su mjenice i mjenična ovlašćenja. Način praćenja, kontrole naplate, kao i obustave plasiranja sredstava krajnjim korisnicima u slučaju kašnjenja, kao i druge aktivnosti na naplati potraživanja su regulisane posebnim procedurama.

Na osnovu Statuta Društva, Opšteg kolektivnog ugovora, kao i Ugovora o pravima, obavezama, ovlašćenjima i zaradi višeg rukovodstva Društva, u 2019. godini ključnom rukovodećem osoblju su obračunata i isplaćena bruto kratkoročna primanja (sa svim pripadajućim porezima i doprinosima) u iznosu EUR 376.769 (2018: EUR 327.209), te po drugom osnovu ovom osoblju nije bilo isplata.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

30. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

Pri sastavljanju ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja, pravna lica se tretiraju kao povezana ukoliko jedno pravno lice ima mogućnost kontrolisanja drugog pravnog lica ili vrši značajan uticaj na finansijske i operativne odluke drugog lica. Prilikom razmatranja svih mogućih vrsta odnosa između povezanih pravnih lica, pažnja se usmjerava na suštinu odnosa, a ne samo na pravnu formu.

Pored navedenog, u skladu sa Odlukom br. 001-1788/3 i Ugovorom o pravima, obavezama, odgovornosti i naknadi za rad članu Odbora direktora br. 004-1819/1, obračunata i isplaćena naknada sa svim poreskim obavezama i obavezama za doprinose za izvršene usluge iznosi EUR 9.135 (2018: EUR 35.913), a odnosi se na kratkoročna primanja.

Shodno članu 35 tačka 3 Zakona o privrednim društvima („Sl. list RCG“ br. 006/02 i „Sl. list CG“ br. 017/07, 080/08 i 036/11) članovi Odbora direktora Društva su dali pojedinačne Izjave da Društvo nije pretrpjelo štetu iz poslova i transakcija sa povezanim licima koji su obavljene u 2019. godini.

U Izjavama je navedeno da su upoznati sa svim pravnim poslovima i transakcijama koje je Društvo imalo sa svojim Matičnim društvom i društvima u kojima Matično društvo ima status matičnog ili zavisnog društva.

31. SUDSKI SPOROVI

Društvo na dan 31. decembra 2019. godine, vodi veći broj sporova koji su proistekli iz osnovne djelatnosti Društva. Ovi sporovi smatraju se uobičajenim za našu djelatnost (to su sporovi radi naplate duga na ime neuplaćene premije osiguranja i sporovi za naplatu regresnih potraživanja).

Pored navedenog, u Društvu je aktivno par sporova pasivne legitimacije (radni sporovi i jedan spor radi isplate troškova održavanja). Društvo prati, analizira i kvartalno rezerviše sporove shodno procjeni pravnog zastupnika ili advokatske kancelarije. Rezervacije se na kraju kvartala preispituju tako da odražavaju trenutnu procjenu, shodno stanju u spisima predmeta.

32. MIŠLJENJE OVLAŠĆENOG AKTUARA

Aktuar Društva je gospođa Ljubica Radmilović.

1. Društvo je u 2019. godini obavljalo poslove osiguranja za koja ima dozvolu i za koja je registrovano.

2. Raspoređivanje fakturisane premije izvršeno je u skladu sa Pravilnikom o maksimalnim stopama režijskog dodatka Društva. Ukupan režijski dodatak u 2019. godini iznosio je EUR 3.613.647 i u ukupno ostvarenoj premiji učestvuje sa 26,26%. Troškovi sprovođenja osiguranja, nakon umanjenja za prihode od provizije reosiguranja, iznose EUR 4.861.719 i za EUR 1.248.072 su veći od režijskog dodatka.

Troškovi sprovođenja osiguranja su u 2019. godini, osim režijskog dodatka, pokriveni i iz ostalih izvora u iznosu od EUR 954.775 tako da nepokriveni dio troškova sprovođenja osiguranja iznosi EUR 293.296. Društvo je uprkos većim troškovima sprovođenja osiguranja u odnosu na režijski dodatak raspolagalo izvorima sredstava za uredno pokriće obaveza za isplatu šteta i ugovorenih iznosa po osnovu ugovora o osiguranju. U narednom periodu Društvo bi trebalo da nastavi da preduzima aktivnosti na svođenje troškova sprovođenja osiguranja u raspoložive okvire.

3. Kapital i garantni kapital Društva na 31.12.2019. godine iznose EUR 6.033.814. Društvo ispunjava uslove kapitalne adekvatnosti propisane Zakonom o osiguranju. Kapital Društva veći je od margine solventnosti koja iznosi EUR 2.268.498. Garantni kapital veći je od 1/3 margine solventnosti. Garantni kapital veći je od iznosa minimalnog akcijskog kapitala za EUR 3.033.814. Visina kapitala je dovoljna sa aspekta obezbjeđenja sigurnosti i stabilnosti poslovanja Društva.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

32. MIŠLJENJE OVLAŠĆENOG AKTUARA (NACRT) (nastavak)

4. U skladu sa Pravilnikom o deponovanju i ulaganju sredstava tehničkih rezervi društva za osiguranje, Društvo na dan 31.12.2019. godine ima 6,91% preko pokrivenost bruto tehničkih rezervi propisanim oblicima aktive što nominalno iznosi EUR 1.158.630.

5. Društvo je u sprovođenju osiguranja primjenjivalo usvojene uslove i tarife osiguranja. Sve izmjene i dopune postojećih, kao i novi uslovi i tarife osiguranja usvojeni su od strane nadležnog organa Društva uz mišljenje ovlašćenog aktuara.

6. Društvo je obezbijedilo zadovoljavajući stepen ažurnosti u rješavanju i isplati zahtjeva za naknadu šteta.

7. Obračun prenosnih premija je izvršen u skladu sa Pravilnikom o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja prenosnih premija.

8. Rezervisanje za nastale prijavljene, nastale neprijavljene i rentne štete izvršeno je u skladu sa Pravilnikom Društva i važećom regulativom u iznosu od EUR 9.171.407. Učešće ukupnih rezervacija šteta (za nastale prijavljene, nastale neprijavljene i rentne štete, sa uključenim troškovima) u ukupnoj tehničkoj rezervi iznosi 54,72%.

9. Društvo je u skladu sa Pravilnikom o formiranju i obračunavanju tehničkih rezervi za neistekle rizike formiralo rezerve za neistekle rizike u iznosu od EUR 182.396.

10. Društvo je obezbjedilo visoku likvidnost u izvršavanju svojih obaveza.

11. Društvo je sprovodilo politiku reosiguranja i saosiguranja u skladu sa Zakonom o osiguranju i obezbjedilo je reosiguranje viškova rizika preko visine maksimalnog samopridržaja.

12. Bruto i neto kombinovana kvota na 31.12.2019. su manje od 1. Međutim, za vrste osiguranja 01, 02, 07, 08, 12, 13, 16 i 18 kombinovana kvota je veća od 1 uslijed visokih kvota troškova koje su dijelom posledica uvođenja novog cost accounting-a. Neophodno je da Društvo u narednom periodu preispita ključeve za raspodjelu troškova po vrstama osiguranja, kao i da nastavi sa praćenjem rezultata u ovim vrstama osiguranja.

13. Društvo je u poslovnoj 2019. godini ostvarilo dobit iz poslovanja koja, nakon oporezivanja, iznosi EUR 1.233.918.

ZAKLJUČAK

Aktuarske pozicije i druge kategorije na koje ovlašćeni aktuar daje mišljenje su u skladu sa Zakonom, propisima donijetim na osnovu Zakona i drugim propisima kojima se uređuje djelatnost osiguranja. Takođe su u skladu sa aktima Društva, ekonomskim načelima, pravilima aktuarske struke i struke osiguranja, te obezbjeđuju očuvanje vrijednosti imovine i garantuju trajnu stabilnost i solventnost u poslovanju, kao i likvidnost u izvršavanju obaveza Društva.

Na osnovu svega navedenog, u skladu sa odredbama Pravilnika o sadržini mišljenja ovlašćenog aktuara, dajem pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj Društva za poslovnu 2019. godinu.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2019. godine

33. PORESKE RIZICI

Crna Gora trenutno ima više zakona koji regulišu razne poreze uvedene od strane nadležnih organa. Porezi koji se plaćaju uključuju porez na premiju osiguranja, porez na dodatu vrijednost, porez na dobitak i poreze na zarade, zajedno sa drugim porezima koji ne zavise od rezultata poslovanja. Pored toga, zakoni kojima se regulišu ovi porezi nisu bili primjenjivani duže vrijeme za razliku od razvijenijih tržišnih privreda; dok su propisi kojim se vrši implementacija ovih zakona često nejasni ili ne postoje. Često postoje razlike u mišljenju među državnim ministarstvima i organizacijama vezano za pravnu interpretaciju zakonskih odredbi što može dovesti do neizvjesnosti i sukoba interesa. Poreske prijave, zajedno sa drugim oblastima zakonskog regulisanja (na primjer, pitanja carina i devizne kontrole) su predmet pregleda i kontrola od više ovlašćenih organa kojima je zakonom omogućeno propisivanje jako strogih kazni i zatezних kamata.

Tumačenje poreskih zakona od strane poreskih vlasti u odnosu na transakcije i aktivnosti Društva mogu se razlikovati od tumačenja rukovodstva. Kao rezultat iznijetog, transakcije mogu biti osporene od strane poreskih vlasti i Društvu može biti određen dodatni iznos poreza, kazni i kamata. U skladu sa Zakonom o Poreskoj administraciji Crne Gore („Službeni list Republike Crne Gore”, br. 065/01, 080/04, 029/05, „Službeni list Crne Gore”, br. 073/10, 020/11, 028/12, 008/15, 047/17), period zastarjelosti poreske obaveze je 5 godina od isteka godine u kojoj je obavezu trebalo utvrditi, što znači da poreske vlasti imaju prava da odrede plaćanje neizmirenih poreskih obaveza u roku od 5 godina od trenutka kada je obaveza nastala. Ove činjenice utiču da poreski rizik u Crnoj Gori bude značajniji od poreskog rizika u zemljama sa razvijenijim poreskim sistemima.

34. DOGAĐAJI NAKON DATUMA IZVJEŠTAVANJA

Rukovodstvo Društva smatra da nema značajnih uskladivih događaja nakon datuma bilansa stanja koji bi uticali na pojedinačne finansijske izvještaje za 2019. godinu.

Iako je povodom primjene liberalizacije važećim zakonom liberalizovano tržište autoodgovornosti, očekuje se usvajanje novog zakona kojim će liberalizacija biti odložena.

Od 1. januara 2020. godine prestaje obaveza plaćanja „kriznog poreza” od 2%, što će imati pozitivan efekat na Društvo, jer je odlukom Odbora direktora u predhodnom periodu ovaj dodatni trošak na ime uvećanog poreza teretio je troškove Društva.

Rukovodstvo Društva prati kontinuirano trenutnu situaciju sa Covid-19 i mjere relevantnih državnih ograna u Crnoj Gori i smatra da navedeno neće imati značajnijeg uticaja na poslovanje Društva u budućnosti. Društvo je u skladu sa donijetom Naredbom Ministarstva zdravlja i preporukama Osiguravajuće Grupe Sava preduzelo sve neophodne mjere u cilju zaštite svojih zaposlenih, a i svojih klijenata od širenja koronavirusa. Formiran je Krizni štab koji će rukovoditi svim aktivnostima i biti u stalnom zasijedanju. Donijeta je odluka da se rad u Društvu odvija po posebnom režimu.

SAVA
OSIGURANJE

Ulica Svetlane Kane Radević br.1,
81 000 Podgorica
T/F: +382 (0) 20 234 008
E: info@sava.co.me
W: www.sava.co.me

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA O POSLOVANJU

2019

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA O POSLOVANJU
PREDSTAVLJA VJERODOSTOJAN PRIKAZ DJELATNOSTI,
RAZVOJA I REZULTATA POSLOVANJA AKCIONARSKOG
DRUŠTVA SAVA OSIGURANJE PODGORICA OSTVARENIH
U 2019. GODINI.

SADRŽAJ

I.	<u>DOSADAŠNJI I OČEKIVANI RAZVOJ AD SAVA OSIGURANJE</u>	5
1.	<u>ISTORIJA DRUŠTVA</u>	6
2.	<u>KLJUČNI POKAZATELJI POSLOVANJA DRUŠTVA U PERIODU 2015-2019</u>	7
3.	<u>RAZVOJNA STRATEGIJA DRUŠTVA</u>	9
3.1.	<u>MISIJA, VIZIJA, VRIJEDNOSTI</u>	9
3.2.	<u>STRATEŠKA USMJERENJA</u>	9
3.3.	<u>PLANOVI ZA 2020. GODINU</u>	10
II.	<u>O AD SAVA OSIGURANJE</u>	11
1.	<u>LIČNA KARTA DRUŠTVA</u>	12
2.	<u>KORPORATIVNO UPRAVLJANJE</u>	13
2.1.	<u>IZJAVA O PRIMJENI KODEKSA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA</u>	13
2.2.	<u>VLASNIČKA STRUKTURA</u>	16
2.3.	<u>ORGANI VOĐENJA I UPRAVLJANJA</u>	16
3.	<u>ORGANIZACIONA STRUKTURA NA DAN 31.12.2019.</u>	18
4.	<u>DIREKTORI SEKTORA I SLUŽBI NA DAN 31.12.2019.</u>	19
5.	<u>POSLOVNA MREŽA NA DAN 31.12.2019.</u>	20
5.1.	<u>SPISAK POSLOVNIH JEDINICA</u>	21
5.2.	<u>MAPA POSLOVNIH JEDINICA</u>	22
6.	<u>ZAPOSLENI</u>	23
7.	<u>POSLOVANJE AD SAVA OSIGURANJE U 2019. GODINI</u>	25
7.1.	<u>DOGAĐAJI KOJI SU OBILJEŽILI 2019. GODINU</u>	25
8.	<u>PRIVREDNO OKRUŽENJE I TRŽIŠTE OSIGURANJA</u>	30
8.1.	<u>EKONOMSKI AMBIJENT U CRNOJ GORI</u>	30
8.2.	<u>CRNOGORSKO TRŽIŠTE OSIGURANJA I TRŽIŠNA POZICIJA AD SAVA OSIGURANJE U 2019. GODINI</u>	33
9.	<u>PONUĐA AD SAVA OSIGURANJE PODGORICA</u>	36
9.1.	<u>OSIGURANJE LICA OD POSLEDICA NESREĆNOG SLUČAJA</u>	36
9.2.	<u>OSIGURANJE MOTORNIM VOZILIMA</u>	37
9.3.	<u>OSIGURANJE IMOVINE</u>	37
9.4.	<u>OSTALA OSIGURANJA</u>	37
9.5.	<u>SPISAK VAŽEĆIH USLOVA I TARIFA</u>	39
10.	<u>FINANSIJSKI REZULTAT</u>	42

<u>10.1.</u>	<u>OSNOVNE KATEGORIJE FINANSIJSKOG REZULTATA</u>	42
<u>10.2.</u>	<u>PREGLED POSLOVANJA U BROJKAMA</u>	47
<u>10.3.</u>	<u>OPERATIVNI TROŠKOVI</u>	56
<u>10.4.</u>	<u>PROMJENE TEHNIČKIH REZERVACIJA</u>	59
<u>10.5.</u>	<u>PRINOS INVESTICIONOG PORTFOLIJA AD SAVA OSIGURANJE</u>	60
<u>11.</u>	<u>FINANSIJSKI POLOŽAJ</u>	60
<u>11.1.</u>	<u>AKTIVA</u>	62
<u>11.2.</u>	<u>PASIVA</u>	65
<u>11.3.</u>	<u>ADEKVATNOST KAPITALA</u>	68
<u>12.</u>	<u>ISTRAŽIVANJE I RAZVOJ</u>	70
<u>13.</u>	<u>UPRAVLJANJE RIZICIMA</u>	71
<u>13.1.</u>	<u>UPRAVLJANJE RIZICIMA</u>	71
<u>13.2.</u>	<u>KATEGORIJE RIZIKA</u>	72
<u>13.3.</u>	<u>INTERNA REVIZIJA</u>	74
<u>13.4.</u>	<u>USKLAĐENOST</u>	75
<u>14.</u>	<u>DRUŠTVENA ODGOVORNOST</u>	77
<u>14.1.</u>	<u>ODNOS PREMA ŽIVOTNOJ SREDINI I ZAJEDNICI</u>	77
<u>14.2.</u>	<u>NAŠI ZAPOSLENI</u>	78
<u>14.3.</u>	<u>KOMUNIKACIJA SA CILJNIM GRUPAMA</u>	79
<u>15.</u>	<u>ZNAČAJNI DOGAĐAJI PO ZAVRŠETKU POSLOVNE GODINE</u>	80
<u>16.</u>	<u>ODNOS SA MATIČNIM DRUŠTVOM I POVEZANIM DRUŠTVIMA</u>	81
<u>17.</u>	<u>IZABRANI POKAZATELJI POSLOVANJA</u>	82

I.DOSADAŠNJI I OČEKIVANI RAZVOJ AD SAVA OSIGURANJE

1. ISTORIJA DRUŠTVA

Akcionarsko društvo Sava osiguranje Podgorica, koje je u 100% vlasništvu Reosiguravajućeg društva Sava Re, posluje na crnogorskom tržištu osiguranja već 20 godina. Po tržišnom učešću, zauzima drugo mjesto na domaćem tržištu neživotnih osiguranja (18%).

Slijedi pregled najznačajnijih događaja u razvoju Društva:

Godina	Najznačajniji događaji u razvoju
1999	31.decembra, Društvo je upisano u Registar privrednog suda u Podgorici kao Akcionarsko društvo Ekos Montenegro osiguranje.
2000	22. decembra, naziv Društva je promijenjen u AD Montenegro osiguranje.
2007	Društvo je u većinskom vlasništvu grupacije Sava Re (27.novembra, na Montenegro berzi izvršena je kupovina akcija od strane Save Re).
2008	Agencija za nadzor osiguranja je 2. aprila donijela Rješenje broj 304-1/08 kojim se Društvu izdaje dozvola za rad za obavljanje poslova svih vrsta neživotnih osiguranja, propisanih Članom 10 Zakona o osiguranju.
2009	Početkom godine, Sava Re je steklo vlasništvo nad svim akcijama Društva i postalo jedini vlasnik. Naziv Društva je, Odlukom Odbora direktora, promijenjen u Akcionarsko društvo za osiguranje Sava Montenegro Podgorica.
2010	U septembru, na osnovu Odluke Odbora direktora, Akcionarsko društvo za osiguranje Sava Montenegro Podgorica je osnovalo Društvo sa ograničenom odgovornošću Sava Car Podgorica, čija je osnovna djelatnost tehničko ispitivanje i analiza.
2014	U februaru, Društvo je otkupom osnivačkog uloga steklo vlasništvo nad društvom za zastupanje u osiguranju Montagent DOO.
2016	05. decembra, naziv Društva je promijenjen u Akcionarsko društvo Sava osiguranje Podgorica.
2011-2019	Uspješno poslovanje Društva, ostvarivanje pozitivnog rezultata poslovanja.

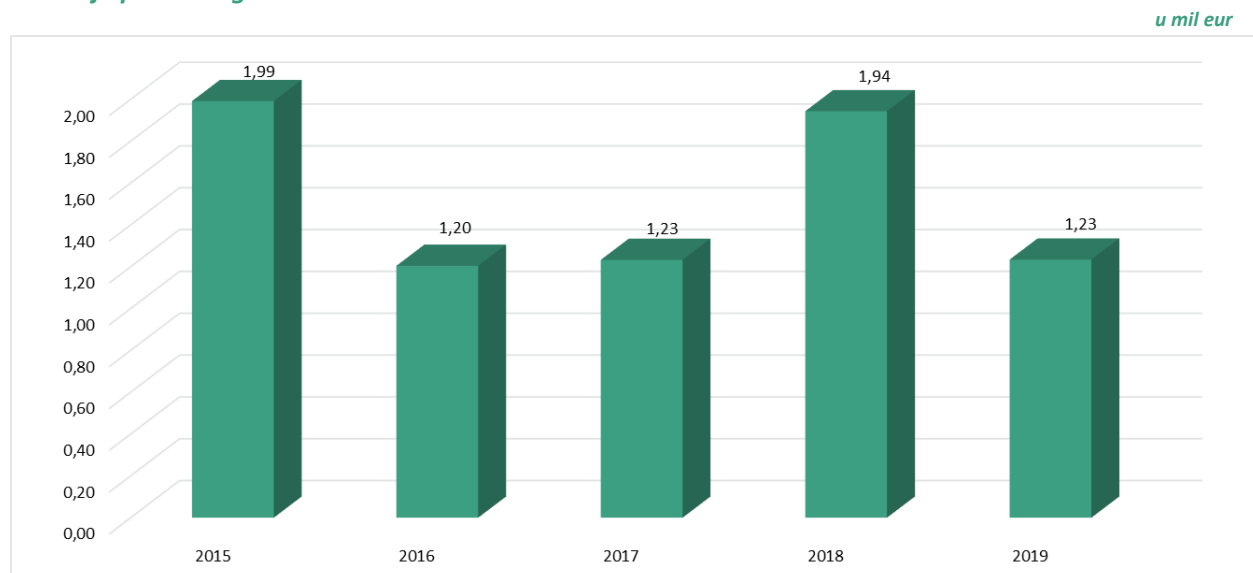
2. KLJUČNI POKAZATELJI POSLOVANJA DRUŠTVA U PERIODU 2015-2019

Kretanje bilansne sume

Bilansna suma na kraju 2019. godine veća je za 9,8% u odnosu na 2018. godinu. Kada posmatramo period od poslednjih pet godina, najveću bilansnu sumu imali smo upravo na kraju 2019. godine.

Kretanje poslovnog rezultata

2019. godina bila je još jedna godina uspješnog poslovanja naše kompanije. Ostvaren je pozitivan rezultat poslovanja u iznosu od 1,23 mil Eur.

Finansijski pokazatelji	2015	2016	2017	2018	2019
Bruto premija (sa primljenim saosiguranjem)	11.185.622	11.656.792	12.354.736	12.804.286	13.758.703
Neto prihodi od premije	9.795.851	9.939.171	10.334.042	10.955.771	11.522.629
Bruto štete (smanjene za regrese)	3.727.792	4.166.875	4.314.186	4.671.859	5.938.717
Neto rashodi za štete	2.983.776	4.093.064	4.149.029	4.215.579	4.982.465
Operativni troškovi	5.499.966	5.599.404	5.591.909	5.800.926	5.774.275
Bruto štetni koeficient	33,3%	35,7%	34,9%	36,5%	43,2%
Bruto merodavni koeficient	31,0%	39,8%	35,9%	37,4%	44,4%
Neto merodavni koeficient	30,5%	41,2%	42,4%	38,2%	43,1%
Bruto troškovni koeficient	49,2%	48,2%	45,4%	45,3%	42,4%
Neto troškovni koeficient	53,8%	54,3%	52,0%	51,2%	48,2%
% troškova sticanja osiguranja u bruto premiji	25,5%	27,0%	26,3%	27,0%	27,7%
% ostalih troškova u bruto premiji	23,7%	21,2%	19,1%	18,3%	14,7%
Rezultat prije oprezivanja	2.239.464	1.351.516	1.352.556	2.104.176	1.356.801
Rezultat posle oprezivanja	1.991.840	1.204.217	1.232.771	1.943.279	1.233.918
Neto osig. tehničke rezerve	13.744.342	14.618.005	15.034.217	15.338.867	15.774.966
Aktiva	22.274.652	22.112.855	23.036.711	24.107.225	26.477.687
Kapital	5.961.124	5.387.579	5.794.784	6.312.130	7.660.274
ROA	8,8%	5,4%	5,5%	8,2%	4,9%
ROE	36,7%	21,2%	22,0%	32,1%	17,7%

U protekloj godini, fakturirali smo najveći iznos premije u poslednjih pet godina, čime smo dodatno učvrstili drugu poziciju na domaćem tržištu osiguranja. Troškovni koeficijent je najniži u poslednjih pet godina, a koeficijenti ROE i ROA su na zavidnom nivou. Na dan 31.12.2019. godine imali smo najveći štetni koeficijent u poslednjih pet godina, što je posledica rasta bruto riješenih šteta tj. rešavanja nekoliko velikih šteta u protekloj godini.

3. RAZVOJNA STRATEGIJA DRUŠTVA

3.1. MISIJA, VIZIJA, VRIJEDNOSTI

MISIJA

- **Osiguranicima** obezbijediti kontinuitet sigurnosti uz partnerski odnos i podršku. Inovativnim, cjelovitim proizvodima i sveobuhvatnom i kvalitetnom uslugom nadmašiti očekivanja kupaca i povećati zadovoljstvo i lojalnost osiguranika.
- **Vlasnicima** obezbijediti unosnu budućnost obezbjeđivanjem prinosa na kapital.
- **Zaposlenima** omogućiti profesionalni i lični razvoj. Uvažavati potrebe, interese i sposobnosti zaposlenih podsticajnim sistemom nagrađivanja i napredovanja, jer su nezamjenjiv kreativni potencijal, podrška i uporište u realizaciji ciljeva.
- **Prema prirodnom i društvenom okruženju** graditi odgovoran odnos.

VIZIJA

- Biti osiguravajuće društvo koje je na domaćem tržištu osiguranja prepoznato kao pouzdan partner koji pruža usluge najvišeg kvaliteta i sigurnosti.

VRIJEDNOSTI

- Predanost klijentima,
- Inovativnost,
- Privrženost i zadovoljstvo zaposlenih,
- Poslovnost i etika,
- Uspješnost poslovanja i ugled Društva,
- Odgovoran odnos prema okruženju.

3.2. STRATEŠKA USMJERENJA

Društvo će i u narednom (strateškom) periodu nastojati da se razvija u moderno, digitalno, na klijentu orjentisano i održivo osiguravajuće društvo. Zato će akcenat biti stavljen na sledeće:

- Klijent u fokusu,
- Diverzifikacija portfelja,
- Razvoj postojećih i uvođenje novih kanala prodaje,
- Razvoj novih proizvoda i usluga osiguranja,
- Prepoznavanje tržišta i prodaja uz korišćenje modernih pristupa i novih tehnologija,
- Razvoj osiguranja u saradnji sa tehnološkim, inovativnim i specijalnim partnerima,
- Poboljšanje produktivnosti i ekonomičnosti.

3.3. PLANOWI ZA 2020. GODINU

Finansijskim planom Društva za 2020. godinu planirana je neto dobit u iznosu od 1,39 mil Eur. Ukupni prihodi Društva planirani su u iznosu od 13,03 mil Eur, dok su ukupni rashodi planirani u iznosu od 11,51 mil Eur.

I u 2020. godini, Društvo će nastojati da zadrži jednu od leaderskih pozicija na tržištu osiguranja Crne Gore i ostvari planirani iznos bruto fakturisane premije (13,12 mil Eur). Prilikom projekcije premije za sledeću godinu, u skladu sa poslovnom politikom Društva i usvojenim smjernicama na nivou Grupacije, uzeti su obzir podaci o ostvarenoj bruto fakturiranoj premiji za prva tri kvartala 2019. godine, očekivanja za poslednji kvartal, kao i stanje na domaćem tržištu osiguranja i makroekonomski ambijent.

Kada je u pitanju ostvarenje planirane bruto fakturisane premije, naši klijenti predstavljaju naš najveći resurs. U narednoj godini, trudićemo se da zadovoljstvo i lojalnost naših klijenata podignemo na još veći nivo. Obezbeđivanje visokog stepena zadovoljstva klijenata i ostvarivanje dugoročnog odnosa sa njima, predstavljaju imperativ savremenog poslovanja. Siguran put ka postizanju ovog cilja predstavlja redovna komunikacija i osluškivanje mišljenja, potreba i sugestija klijenata.

Optimalan broj zaposlenih sa odgovarajućom obrazovnom strukturom je prioritet kadrovske politike Društva i u 2020. godini. U Društvu se kontinuirano radi na razvijanju i usavršavanju kadrova tj. njihovom prilagođavanju potrebama Društva. Tokom 2019. godine sprovedile su se obuke za zaposlene iz raznih oblasti, a naši zaposleni su takođe bili učesnici na raznim seminarima i treninzima. Ovakve i slične aktivnosti će se nastaviti i u 2020. godini.

Prilikom planiranja aktivnosti Društva za 2020. godinu vodilo se računa da:

- **Društvo ima dobru likvidnost** tj. ima sposobnost blagovremenog isplaćivanja šteta i drugih obaveza Društva. I u 2020. godini, kao i do sada, prilikom plasiranja slobodnih sredstava, vodiće se računa da se sredstva ne ulažu u rizične plasmane, već da to budu ulaganja u visoko likvidne finansijske instrumente.
- **Kombinovani koeficijent bude ispod 95%**. U skladu sa planiranim kretanjima premije, šteta, troškova i ostalih prihoda i rashoda Društva, planirani neto kombinovani S&P koeficijent je niži od 95,0%.
- **Adekvatnost kapitala u skladu sa domaćom regulativom bude na zadovoljavajućem nivou** tj. da po osnovu ulaganja i deponovanja finansijskih sredstava Društvo ima prekopokrivenost tehničkih rezervi, što ukazuje na to da će Društvo svoje rizike u poslovanju u svakom trenutku držati pod kontrolom.
- **Društvo zadrži već izgrađenu dobru reputaciju tj. ugled Društva**. Na domaćem tržištu osiguranja prepoznati smo kao moderno i savremeno Društvo koje svojim klijentima pruža usluge visokog kvaliteta. U sledećoj godini, trudićemo sa da realizujemo planirane aktivnosti i podignemo kvalitet svojih usluga na još veći nivo. Nastavićemo i sa aktivnostima društveno odgovornog ponašanja koje jeste dio korporativne filozofije i poslovne strategije našeg Društva. Trudićemo se da zadržimo postignuti visok nivo korporativnog upravljanja, kao i da brinemo o svojim zaposlenima i njihovom profesionalnom usavršavanju.

II.O AD SAVA OSIGURANJE

1. LIČNA KARTA DRUŠTVA

Ime kompanije:	Akcionarsko društvo Sava osiguranje Podgorica
Skraćeni naziv:	AD Sava osiguranje
Sjedište:	Ulica Svetlane Kane Radević br. 1, Podgorica, Crna Gora
Telefon:	+382 20 234 008
Fax:	+382 20 234 008
Call centar:	+382 20 40 30 20
E-mail:	info@sava.co.me
Web stranica:	www.sava.co.me
Datum registracije:	31.12.1999.
PIB:	02303388
Djelatnost:	Neživotno osiguranje
Osnovni kapital:	4.033.303 Eur
Broj akcija:	19.402
Udio u kapitalu:	Pozavarovalnica Sava d.d. Ljubljana, 100%
Organi upravljanja:	
Izvršni direktor:	Nebojša Ščekić
Odbor direktora:	Marko Jazbec- predsjednik Milan Viršek- član Edita Rituper - član
Sekretar Društva:	Ljiljana Mršović

2. KORPORATIVNO UPRAVLJANJE

2.1. IZJAVA O PRIMJENI KODEKSA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA

Na osnovu člana 43 i 44 Zakona o privrednim društvima (Sl. list Crne Gore, broj 06/02, broj 17/07, broj 80/08, broj 40/10, broj 36/11 i broj 40/11 od 08.08.2011. godine), na osnovu člana 14 Zakona o računovodstvu (Sl. list Crne Gore, broj 52/16 od 09.08.2016. godine), daje se sledeća

IZJAVA

o primjeni Kodeksa korporativnog upravljanja Sava osiguranja AD Podgorica

Kodeksom korporativnog upravljanja broj 004-2834/4 od 22.12.2017. godine definisani su kriterijumi i mehanizmi korporativnog upravljanja u Društvu, kao i nadležnosti i odgovornosti pojedinih tijela i organizacionih jedinica u cilju obezbjeđivanja njihovog funkcionisanja sa namjerom postizanja strateških i poslovnih ciljeva.

Društvo u svom poslovanju tokom 2019. godine nije odstupalo od pravila Kodeksa korporativnog upravljanja.

Predsjednik Odbora direktora

Marko Jazbec

Na osnovu člana 43 i 44 Zakona o privrednim društvima (Sl. list Crne Gore broj 06/02, broj 17/07, broj 80/08, broj 40/10, broj 36/11 i broj 40/11 od 08.08.2011. godine), na osnovu člana 14 Zakona o računovodstvu (Sl. list Crne Gore broj 52/16 od 09.08.2016. godine), daje se sledeća

IZJAVA

o primjeni Kodeksa korporativnog upravljanja Sava osiguranja AD Podgorica

Kodeksom korporativnog upravljanja, broj 004-2834/4 od 22.12.2017. godine, definisani su kriterijumi i mehanizmi korporativnog upravljanja u Društvu, kao i nadležnosti i odgovornosti pojedinih tijela i organizacionih jedinica u cilju obezbjeđivanja njihovog funkcionisanja, sa namjerom postizanja strateških i poslovnih ciljeva.

Društvo u svom poslovanju tokom 2019. godine nije odstupalo od pravila Kodeksa korporativnog upravljanja.

Član Odbora direktora

Milan Viršek

Na osnovu člana 43 i 44 Zakona o privrednim društvima (Sl. list Crne Gore broj 06/02, broj 17/07, broj 80/08, broj 40/10, broj 36/11 i broj 40/11 od 08.08.2011. godine), na osnovu člana 14 Zakona o računovodstvu (Sl. list Crne Gore broj 52/16 od 09.08.2016. godine), daje se sledeća

IZJAVA

o primjeni Kodeksa korporativnog upravljanja Sava osiguranja AD Podgorica

Kodeksom korporativnog upravljanja broj 004-2834/4 od 22.12.2017. godine definisani su kriterijumi i mehanizmi korporativnog upravljanja u Društvu, kao i nadležnosti i odgovornosti pojedinih tijela i organizacionih jedinica u cilju obezbjeđivanja njihovog funkcionisanja sa namjerom postizanja strateških i poslovnih ciljeva.

Društvo u svom poslovanju tokom 2019. godine nije odstupalo od pravila Kodeksa korporativnog upravljanja.

Član Odbora direktora

Edita Rifuper

2.2. VLASNIČKA STRUKTURA

Kada je u pitanju vlasnička struktura, u 2019. godini nije bilo promjena. Akcionarsko društvo Sava osiguranje Podgorica je u 100% vlasništvu Reosiguravajućeg društva Sava Re, koje je najveći slovenački reosiguravač i najveći reosiguravač u regionu. Glavne karakteristike Društva Sava Re su 40-godišnja tradicija, međunarodni ugled i stabilnost poslovanja.

Akcijski kapital Društva je podijeljen na 19.402 akcija, nominalne vrijednosti od 207,88 Eur po akciji. Sve akcije su obične (redovne) koje glase na ime i čine jednu klasu akcija. Društvo posluje kao jednočlano akcionarsko društvo. Jedan akcionar ima sve akcije i ima ovlaštenja skupštine akcionarskog društva i pravo da donosi sve odluke.

2.3. ORGANI VOĐENJA I UPRAVLJANJA

Organi Društva su: Skupština, Odbor direktora, Izvršni direktor i Sekretar.

2.3.1. SKUPŠTINA

Skupština akcionara predstavlja najviši organ Društva. U skladu sa Statutom Društva, redovna sjednica skupštine akcionara saziva se jednom godišnje i to u roku od tri mjeseca od završetka finansijske godine. Vanredna sjednica Skupštine je svaka osim redovne godišnje sjednice skupštine akcionara. Ovlaštenja Skupštine su definisana Statutom Društva. U 2019. godini održana je jedna redovna i tri vanredne sjednice Skupštine akcionara.

Na prvoj redovnoj sjednici Skupštine akcionara Društva, koja je održana 25. februara 2019. godine, usvojeni su: Godišnji izvještaj menadžmenta o poslovanju za 2018. godinu, Finansijski izvještaji Društva za 2018. godinu, Godišnji izvještaj Službe interne revizije Društva o radu interne revizije za 2018. godinu i Izvještaj o izvršenoj reviziji godišnjeg računa za 2018. godinu.

Na ovoj sjednici su produženi mandati članovima Odbora direktora Milanu Viršek i Editi Rituper, a za novog člana izabran je Marko Jazbec koji je imenovan za predsjednika Odbora direktora.

Odluka o imenovanju nezavisnog revizora za 2019. godinu DOO Deloitte donijeta je na prvoj vanrednoj sjednici Skupštine akcionara koja je održana 14. juna 2019. godine.

Na drugoj vanrednoj sjednici Skupštine akcionara donijeta je odluka o kupovini poslovnog prostora u Podgorici.

Na trećoj vanrednoj sjednici Skupštine akcionara, koja je održana 18. decembra 2019. godine, izmijenjena je adresa sjedišta Društva i Statut Društva. Na ovoj sjednici donijeta je i odluka o izmjeni Poslovnika o radu Skupštine akcionara.

2.3.2. ODBOR DIREKTORA

Odbor direktora je organ upravljanja i rukovođenja čije odluke izvršavaju Izvršni direktor i Sekretar. Članove Odbora direktora bira i razrješava Skupština akcionara. Ovlašćenja Odbora direktora su definisana Statutom Društva. Odbor direktora Društva u 2019. godini održao je 14 sjednica, a radio je u sledećem sastavu:

Odbor direktora	Funkcija
Marko Jazbec	predsjednik
Milan Viršek	član
Edita Rituper	član

Revizorski odbor. Revizorski odbor je u 2019. godini održao ukupno osam sjednica, a radio je u sastavu: Milan Viršek - predsjednik, Edita Rituper - član i Andreja Rahne - član.

Komisije Odbora direktora. U slučaju potrebe, Odbor direktora može formirati komisije koje bi mu pomagale u radu. Do sada Odbor direktora nije formirao komisije.

2.3.3. IZVRŠNI DIREKTOR

Izvršni direktor je izvršni organ Društva, kojeg imenuje Odbor direktora.

Izvršni direktor	Datum stupanja na funkciju
Nebojša Ščekić	jul 2008. godine

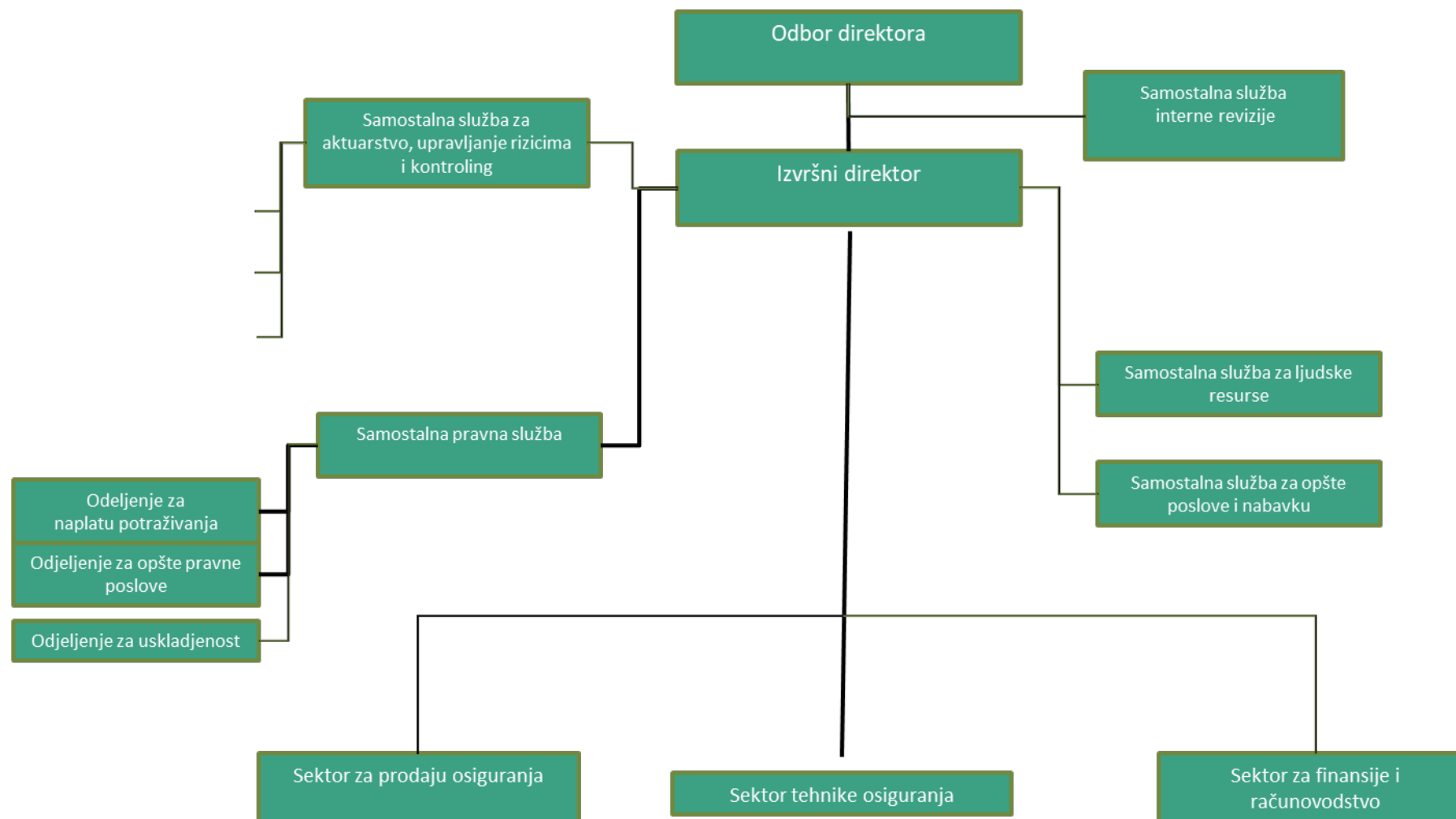
2.3.4. SEKRETAR

Sekretara Društva imenuje Odbor direktora. Ovlašćenja Sekretara su definisana Statutom Društva.

Sekretar	Datum stupanja na funkciju
Ljiljana Mršović	april 2017. godine

3. ORGANIZACIONA STRUKTURA NA DAN 31.12.2019.

Organizaciona šema društva AD Sava osiguranje Podgorica

4. DIREKTORI SEKTORA I SLUŽBI NA DAN 31.12.2019.

Sektor/Služba	Direktor sektora/ šef službe
Sektor za prodaju osiguranja	Zoran Savić
Sektor tehnike osiguranja	Nataša Jančić
Sektor za finansije i računovodstvo	Dužanka Nikitović
Samostalna služba interne revizije	Jelena Jakovac
Samostalna služba za aktuarstvo, upravljanje rizicima i kontroling	Ljubica Radmilović
Samostalna pravna služba	Jasna Brnović
Samostalna služba za ljudske resurse	Ljiljana Mršović
Samostalna služba za opšte poslove i nabavku	Ljiljana Perović

5. POSLOVNA MREŽA NA DAN 31.12.2019.

Prodajnu mrežu Društva čine interna i eksterna prodajna mreža.

Internu prodajnu mrežu čine poslovnice i odjeljenja organizovana u okviru:

- Četiri regionalne službe:
  - Regionalna služba prodaje Sjever (poslovnice u Pljevljima - dvije, Beranama i Bijelom Polju).
  - Regionalna služba prodaje Centar (poslovnice u Nikšiću, Cetinju i Danilovgradu).
  - Regionalna služba prodaje Podgorica (poslovnice Podgorica 2, Podgorica 3 i Podgorica 4).
  - Regionalna služba prodaje Jug (poslovnice u Ulcinju, Budvi, Baru, Kotoru, Herceg Novom i Tivtu).
- Službe za podršku prodaji:
  - Odjeljenje za javne nabavke,
  - Odjeljenje za organizaciju prodaje AO.

Eksternu prodajnu mrežu čine:

- Društva za zastupanje u osiguranju:
  - Sava Agent doo i
  - WVP doo.
- Društva za posredovanje u osiguranju:
  - DOO Broker Ins,
  - DOO Apo Plus,
  - DOO Adriatic AG,
  - Status broker DOO,
  - Omega broker DOO.
- Banke:
  - Erste banka,
  - Hipotekarna banka i
  - Komercijalna banka.

5.1. SPISAK POSLOVNIH JEDINICA

Direkcija Podgorica	Svetlane Kane Radević br.1, 81000 Podgorica Tel/fax: +382 (0) 20 234 008	Poslovnica Bar	Maršala Tita br. 42, 85000 Bar Tel/fax: +382 (0) 30 319 091, 319 090
Poslovnica Podgorica 2	Njegoševa br. 5, 81000 Podgorica Tel/fax: +382 (0) 20 664 991, 664 987	Poslovnica Ulcinj	Ulica 17 br .1, Nova Mahala, 85360 Ulcinj Tel/fax: +382 (0) 30 411 310
Poslovnica Podgorica 3	27. marta, Blok G, ulaz IV, 81000 Podgorica Tel/fax: +382 (0) 20 640 473	Poslovnica Nikšić	Njegoševa br. 12, 81400 Nikšić Tel/fax: +382 (0) 40 212 650
Poslovnica Podgorica 4	Rimski trg 70, PC Kruševac, 81000 Podgorica Tel/fax: +382 (0) 20 234 448	Poslovnica Danilovgrad	Baja Sekulića br. 1, 81410 Danilovgrad Tel/fax: +382 (0) 20 811 281
Poslovnica Herceg Novi	Njegoševa br. 30, 85340 Herceg Novi Tel/fax: +382 (0) 31 324 315	Poslovnica Cetinje	Baja Pivljanina br. 59, 81250 Cetinje Tel/fax: +382 (0) 41 241 130
Poslovnica Kotor	Dobrota, Zlatne njive, Blok A, 85330 Kotor Tel/fax: +382 (0) 32 334 677, 334 108	Poslovnica Bijelo Polje	Tršova bb, Lamela D, 84000 Bijelo Polje Tel/fax: +382 (0) 50 432 063
Poslovnica Budva	Meditranska br. 55, 86000 Budva Tel/fax: +382 (0) 33 452 803	Poslovnica Berane	Miljana Vukova bb, 84300 Berane Tel/fax: +382 (0) 51 234 567
Poslovnica Tivat	Trg Magnolije 3A/2, 85320 Tivat Tel/fax: +382 (0) 32 540 182	Poslovnica Pljevlja 1	Ibarska bb, 84210 Pljevlja Tel/fax: +382 (0) 52 321 741
		Poslovnica Pljevlja 2	Narodne revolucije bb, 84210 Pljevlja Tel/fax: +382 (0) 52 353 122
		Call centar	+382 (0) 20 403 020

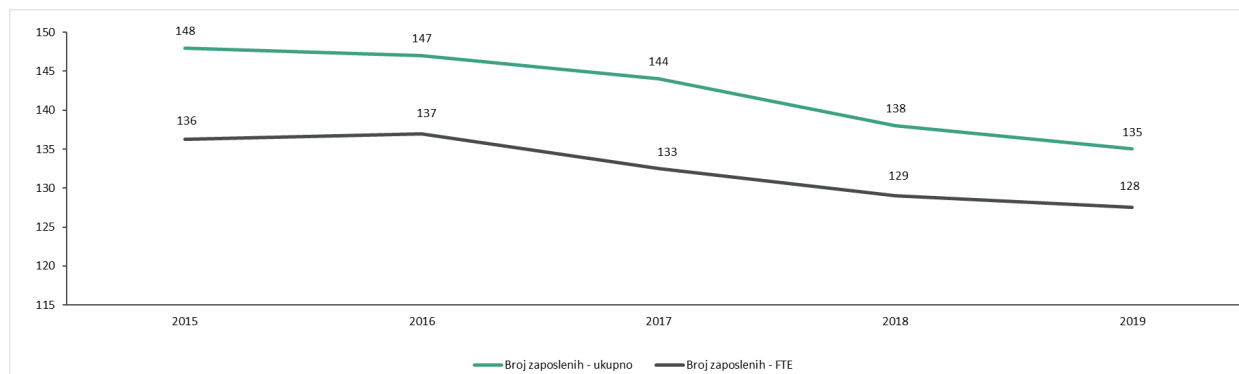
5.2. MAPA POSLOVNIH JEDINICA

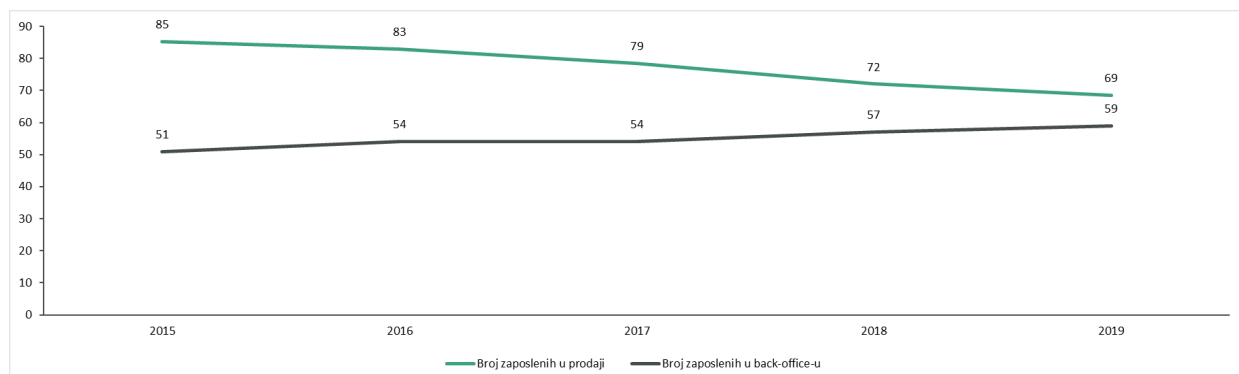
6. ZAPOSLENI

Na dan 31.12.2019. godine, u našem Društvu je radilo ukupno 135 zaposlenih, što je ekvivalentno broju od 127,5 zaposlenih na bazi punih časova rada. Na isti dan 2018. godine, Društvo je imalo troje zaposlenih više (138). Najviše zaposlenih imamo u Sektoru za prodaju osiguranja, koji broji 74 zaposlenih (FTE – 68,5). Drugim riječima, u Sektoru za prodaju osiguranja zaposleno je 53,7% od ukupnog broja zaposlenih na bazi punih časova rada.

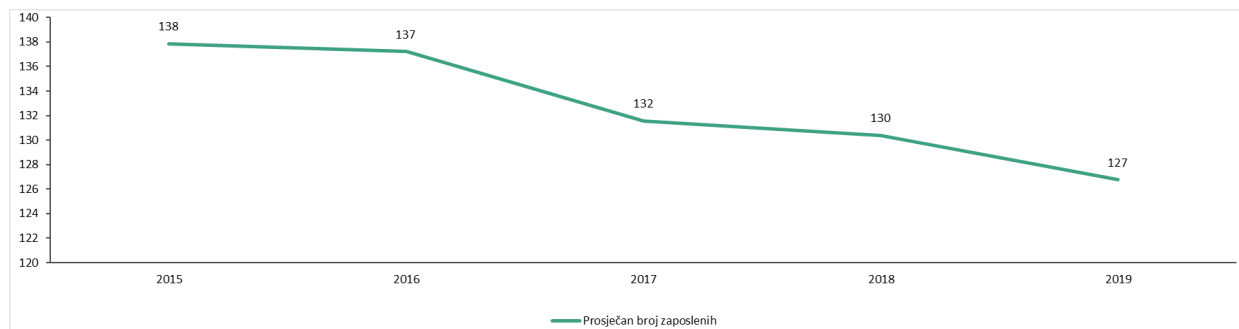
Kretanje broja zaposlenih ukupno i FTE 2015– 2019

Kretanje broja zaposlenih 2015– 2019 (FTE)

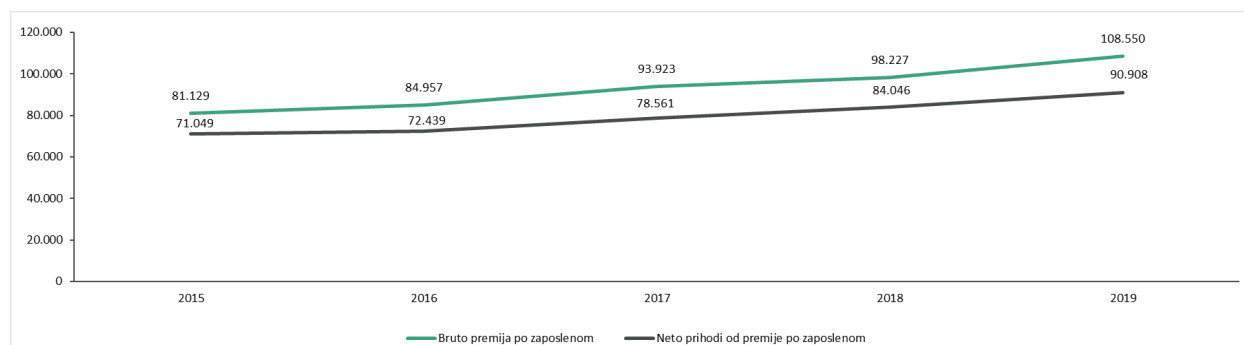
Kretanje prosječnog broja zaposlenih 2015 – 2019 (FTE)

Produktivnost zaposlenih, mjerena odnosom bruto fakturisane premije i prosječnog broja zaposlenih na bazi punih časova rada, povećala se u odnosu na prethodne godine. U 2019. godini imali smo najveću produktivnost zaposlenih u poslednjih pet godina.

Slične rezultate dobijamo kada u odnos stavimo neto prihod od premije i prosječan broj zaposlenih na bazi punih časova rada.

Produktivnost zaposlenih 2015 – 2019

7. POSLOVANJE AD SAVA OSIGURANJE U 2019. GODINI

Uprkos izazovnim uslovima na domaćem tržištu osiguranja, naša kompanija je uspješno završila poslovnu 2019. godinu. Ostvaren je profit u iznosu od 1,23 mil Eur. AD Sava osiguranje je uspjelo da održi poslovnu stabilnost i drugu poziciju na domaćem tržištu osiguranja.

2019. godina bila je u znaku rešavanja problema poslovne zgrade u kojoj se, do decembra 2019., nalazila Direkcija Društva, zbog njene neuslovnosti i visokih troškova održavanja, što je rezultiralo sklapanjem ugovora o kupovini novog poslovnog prostora. Društvo je kupilo novi polovni prostor u koji je, krajem godine, preseljena Direkcija Društva, kao i direkcije naša dva zavisna društva (Sava Car-a i Sava Agent-a).

Tokom godine, radilo se i na razvoju novih proizvoda, a nastavili smo i sa razvojnim aktivnostima Sava Car-a.

U ovoj godini naši zaposleni su prisustvovali raznim konferencijama, seminarima, radionicama i obukama iz različitih oblasti. Tokom proteklog perioda, određeni broj zaposlenih stekao je licence za obavljanje poslova zastupanja i posredovanja u osiguranju.

7.1. DOGAĐAJI KOJI SU OBILJEŽILI 2019. GODINU

JANUAR

Implementiran je IFRS 16.

Implementiran novi način raspodjele troškova – cost accounting.

Promocija osiguranja pomoći na putu u TC Delta City.

FEBRUAR

Marko Jazbec je imenovan za predsjednika Odbora direktora Društva.

Uručena donacija Osnovnoj školi „Vuk Karadžić“, iz Berana.

Otvoren tehnički pregled Sava Car u Mojkovcu.

Sponzorisanje Odbojkaškog Saveza Crne Gore.

Akcija u TC Delta City (Podgorica), povodom promocije tehničkog pregleda Sava Car u Podgorici i osiguranja pomoći na putu.

Akcija na novom tehničkom pregledu Sava Car Podgorica - povodom njegove promocije.

MART

Izvršni direktor Sava osiguranja Nebojša Ščekić izabran je za najuspješnijeg menadžera u 2018. godini u velikim preduzećima i akcionarskim društvima (nagradu je uručila Asocijacija menadžera Crne Gore).

Uručena donacija Košarkaškom klubu All-Stars, iz Nikšića.

Uručena donacija Upravi JU Srednja ekonomsko ugostiteljska škola, iz Nikšića.

Sponzorstvo za tradicionalnu karnevalsku svečanost u organizaciji NVO „Karnevali Koret“.

Sponzorstvo za Festival žutog cvijeta (Praznik Mimoze).

Sponzorstvo za Karate klub Podgorica.

APRIL

Zaključen Ugovor o poslovnoj saradnji sa TBS-om za pružanje asistentskih usluga za dobrovoljno zdravstveno osiguranje.

Usvojen novi proizvod – Osiguranje zaliha na flotantnoj osnovi.

Povodom obilježavanja Dana Grupe Sava Re, naši zaposleni su učestvovali u akciji postavljanja i farbanja novih klupa, čišćenja, sadnje drveća i ukrasnog bilja u Centralnom gradskom parku u Beranama. Nakon toga, upriličena je zabava za zaposlene.

Uručena je donacija Eko-klubu SEŠ „Mirko Vešović“ iz Podgorice - za projekat „Njegujmo mir i mudrost“.

MAJ

Implementacija V3+.

Ponovo otvorene stanice za tehničke preglede u Ulcinju i Budvi.

Uručena donacija JU Gradska biblioteka i čitaonica Herceg Novi.

Uručena donacija JU Srednja elektro-ekonomska škola, iz Bijelog Polja.

Učesnici društveno odgovorne akcije "Osmjehom oboji dom".

JUN

Agencija za nadzor osiguranja dostavila tekst novog Zakona o osiguranju, kojim će se definisati uvođenje novog regulatornog okvira Solventnost II i direktive IDD. Rad na Zakonu je još uvijek u toku.

Akcija dobrovoljnog davanja krvi zaposlenih u AD Sava osiguranje.

Obilježen je Dan zdravlja - zaposleni učestvovali u planinarskoj turi na Bjelasici.

JUL

Izvršnom direktoru Sava osiguranja Nebojši Ščekiću produžen je mandat na još pet godina.

Izvršni direktor Sava osiguranja Nebojša Ščekić dobitnik je prestižne nagrade „Evropski najmenadžer i Najkompanija“. Nagrada je dodijeljena za „izvanredne rezultate rada i sjajne uspjehe u radu i razvoju kompanije Sava osiguranje“. Na svečanosti održanoj u Sarajevu, direktoru Ščekiću su uručene Kristalna statua i zlatna plaketa - Evropski najmenadžer i Najkompanija.

Objavljen Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju, u cilju usklađivanja sa Zakonom o državnoj upravi.

AVGUST

Sava osiguranje je bilo sponzor koncerta Madame Piano koji se održao u okviru jubilarnog 10. Bedem Fest-a. Istim povodom, na društvenim mrežama organizovali smo akcije i nagradne igre.

SEPTEMBAR

Usvojeni novi proizvodi: Osiguranje digitalne opreme, Osiguranje gubitka stečenog bonusa, Osiguranje produžene garancije za aparate za domaćinstvo, Osiguranje članova domaćinstava poljoprivrednih gazdinstava, Kolektivno osiguranje penzionera od posledica nesrećnog slučaja.

Početak akcije za osiguranje od posledica zemljotresa.

Sa nama je Vaš dom u sigurnim rukama

za manje od 1 € godišnje po m²

30% popust

Ugovorite osiguranje od zemljotresa i ostvarite 30% popusta na paket osiguranja stana ili kuće i stvari u domaćinstvu!

NIKAD SAMI U DOMU

SAVA OSIGURANJE

OKTOBAR

Sava osiguranje je podržalo projekat Daily Press-a "Mjesec za školarce", u okviru kojeg je podijeljeno osam tematskih postera koji su prilagođeni potrebama i nastavnom program osnovaca.

Akcija za osiguranje domaćinstva.

Zatvorena poslovnica Podgorica 5.

Uručena donacija Upravi policije - Centru bezbjednosti Podgorica, u cilju unapređenja rada patrola prilikom vršenja uviđaja saobraćajnih nezgoda.

Direkcije Sava osiguranja, Sava Car-a i Sava Agent-a preseljene su u novi poslovni prostor.

Usvojen novi proizvod – Osiguranje potraživanja od komercijalnih i nekomercijalnih rizika.

Instalirana je centralizovana baza podataka za program koji se koristi na tehničkim pregledima Sava Car-a.

Puštena u rad izrada automatskih naloga za isplatu šteta.

Implementacija nove funkcionalnost “trajni nalog” za naplatu polisa u V3+ aplikaciji.

Počela prodajna kampanja za putno zdravstveno osiguranje.

Dobitnici smo nagrade za za filantropiju “Iskra” (specijalno priznanje za doprinos lokalnoj zajednici).

Izmijenjen Statut Društva.

Organizovana akcija dobrovoljnog davanja krvi zaposlenih u AD Sava osiguranje.

8. PRIVREDNO OKRUŽENJE I TRŽIŠTE OSIGURANJA

8.1. EKONOMSKI AMBIJENT U CRNOJ GORI¹

Međunarodno okruženje. Na globalnoj sceni, evidentno je usporavanje svjetske ekonomske aktivnosti, vođeno različitim faktorima, a primarno trgovinskim odnosima dvije najveće svjetske ekonomije, SAD i Kine, koje čine oko 40% svjetskog BDP-a. Evropska komisija je za 2019. procijenila stopu rasta svjetske ekonomije na 2,9%, dok u 2020. projektuje stopu od 3%. Stope su, za obje godine, revidirane naniže u odnosu na prolječni izvještaj i to za 0,3 procentna poena odnosno 0,5 procentnih poena.

MMF je poslednjim izvještajem smanjio procjenu rasta svjetske ekonomije za 2019. godinu na 3%, što predstavlja reviziju od 0,3 procentna poena u odnosu na aprilski izvještaj i najslabiju stopu rasta od globalne finansijske krize. U 2020, prema MMF-u očekuje se ubrzanje svjetskog ekonomskog rasta na 3,4%, što je 0,2 procentna poena niže u odnosu na aprilsku projekciju, najviše zahvaljujući oporavku velikih ekonomija u ekspanziji i razvoju poput zemalja Latinske Amerike i Bliskog Istoka, kao i snažnijoj dinamici rasta evropskih zemalja u ekspanziji i razvoju.

Glavni ekonomski indikatori za Crnu Goru²

	2015	2016	2017	2018	2019
Realna promjena BDP u (%)	3,4	2,9	4,7	4,9	3,1
BDP (u mil EUR)	3.655	3.954	4.299	4.619	4.817
Stopa registrovane nezaposlenosti (u %)	17,6	17,7	16,1	15,2	14,6
Prosječna inflacija (u %)	1,5	-0,3	2,4	2,6	0,5
Broj stanovnika (u mil)	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
BDP/broj stanovnika (u EUR)	5.874	6.354	6.907	7.411	7.728
Premija osiguranja (u mil Eur)	76,9	80,1	81,8	86,8	94,8
rast/pad premije osiguranja	6,2%	4,2%	2,0%	6,2%	9,2%
Premija osiguranja neživot (u mil Eur)	64,0	66,5	67,6	71,6	77,6
rast/pad premije osiguranja	6,9%	3,8%	1,7%	5,9%	8,4%
Premija osiguranja život (u mil Eur)	12,9	13,7	14,2	15,2	17,1
rast/pad premije osiguranja	2,9%	5,8%	3,5%	7,3%	12,7%
Premija/broj stanovnika (u EUR)	123,6	128,8	131,4	139,3	152,0
Premija/broj stanovnika - neživot (u EUR)	102,9	106,8	108,6	114,9	124,6
Premija/broj stanovnika - život (u EUR)	20,8	22,0	22,8	24,4	27,5
Premija/BDP (u %)	2,1	2,0	1,9	1,9	2,0
Premija/BDP (u %) - neživot	1,8	1,7	1,6	1,6	1,6
Premija/BDP (u %) - život	0,4	0,3	0,3	0,3	0,4
Prosječna mjesečna neto plata	480	499	510	511	514

Bruto domaći proizvod. Podaci Monstat-a pokazuju da je za 9 mjeseci ove godine ostvaren realni rast od 3,8% (prvi kvartal 3,0%; drugi kvartal 3,2%; treći kvartal 4,7%). Gledano po djelatnostima, najznačajniji rast bilježe sektori građevinarstva, maloprodaje, turizma i saobraćaja. Jedini sektor koji bilježi pad je industrijska proizvodnja, dominantno usled pada proizvodnje u sektoru „snabdijevanje električnom

¹ Izvor podataka: Publikacija Vlade Crne Gore “Program ekonomskih reformi za Crnu Goru 2020-2022”, januar 2020.

² Izvori podataka: Zavod za statistiku Crne Gore (objavljeni podaci za 2015-2018), Publikacija Vlade Crne Gore “Program ekonomskih reformi za Crnu Goru 2020-2022”, januar 2020. (procijenjeni podaci za BDP, stopu nezaposlenosti i broj stanovnika za 2019. godinu).

energijom, gasom i parom“, što je posljedica nepovoljnih hidrometeoroloških uslova i niže proizvodnje struje iz hidroelektrana. Komponente BDP-a sa potrošne strane pokazuju da su najveći pozitivan doprinos rastu za 9 mjeseci dali izvoz roba i usluga (3,2 procentnih poena), potrošnja domaćinstava (2,4 procentna poena), dok je uvoz roba i usluga “oduzeo” rastu 2,9 procentna poena. Izvoz roba i usluga je opredijeljen snažnim stopama rasta u izvozu usluga, prevashodno sektorima turizma i transporta, kao i umjerenim rastom izvoza roba. Rast privatne potrošnje rezultat je visokog rasta zaposlenosti, rasta kreditiranja domaćeg stanovništva, kao i povećanja prihoda od turizma. Dostupni indikatori za četvrti kvartal ukazuju da će rast BDP-a za 2019. godinu iznositi 3,1%.

Inflacija. Uprkos rastućoj zaposlenosti, blagom povećanju zarada i rastu cijena hrane, inflacija u 2019. godini je niža od planirane. Tome je doprinio pad cijena nafte na svjetskom tržištu, uz redefinisane akcizne politike na duvanske proizvode. Godišnja stopa inflacije kretala se od 0,3% u januaru do 0,7% u maju, nakon čega četiri mjeseca zaredom bilježi negativan rast. U novembru je godišnja stopa (CPI) iznosila 0,5%, dok je prosječna stopa za period januar-novembar iznosila 0,3%. Najznačajniji pozitivan uticaj na godišnju stopu inflacije u novembru 2019. (0,5%), dale su cijene hrane i bezalkoholnih pića (0,99 procentnih poena), dok su najznačajniji negativan doprinos dale cijene odjeće i obuće (-0,29 procentnih poena) i cijene prevoza (-0,16 procentnih poena), usled pada cijena nafte na svjetskom tržištu. Izvozne cijene za 11 mjeseci bile su u prosjeku niže 2,3%, usled pada cijena osnovnih metala, dok su uvozne u prosjeku rasle po stopi 1,1%. Imajući u vidu kretanje faktora koji opredjeljuju inflaciju do kraja godine, procjenjuje se da će prosječna inflacija za 2019. godinu iznositi 0,5%.

Tržište rada i zarade. Prema administrativnim podacima, prosječan broj zaposlenih za jedanaest mjeseci 2019. iznosio je 203.998 i veći je za 7,5% na godišnjem nivou, a najveći rast zaposlenosti od 17,5% ostvaren je u sektoru građevinarstva, usled snažne dinamike izvođenja radova, dok je visok rast zaposlenosti zabilježen i u turizmu (15,3%), saobraćaju (9,1%) i trgovini (7,0%). Sa druge strane, prosječan broj nezaposlenih za 11 mjeseci ove godine iznosio je 36.609 i niži je 16,4% u odnosu na isti period 2018. Prema očekivanim makroekonomskim kretanjima do kraja godine, visokoj bazi zaposlenosti u trećem kvartalu 2018. i shodno potencijalima domaće radne snage, procjenjuje se da će rast zaposlenosti u 2019. iznositi 2,8%, dok će se prosječna stopa nezaposlenosti spustiti na 14,6%, pola procentna poena niže od stope iz prethodne godine. Prosječna bruto zarada za period januar-novembar 2019. je iznosila 772 Eur i bila je veća 0,8% na godišnjem nivou, dok je prosječna zarada bez poreza i doprinosa (neto) 514 Eur sa rastom od takođe 0,8% u odnosu na isti period 2018. Usled blagog rasta zarada u pojedinim djelatnostima privatnog sektora, kao i odluke o povećanju minimalne zarade na nivou države, procjenjuje se rast prosječnih nominalnih zarada od 1% u 2019. godini. Uz procijenjenu dinamiku rasta nominalnih zarada i potrošačkih cijena do kraja godine, procjenjuje se da će realna zarada u 2019. godini u odnosu na prethodnu godinu porasti za oko 0,5%.

Kreditna aktivnost banaka. Na kraju novembra 2019. bankarski sektor činilo je trinaest banaka. Veći dio aktive koncentrisan je kod 5 banaka (66%), koje su odobrile 68% ukupnih kredita i kod kojih je deponovano 65% svih depozita. Kapital banaka dominantno potiče iz stranih izvora (75%), dok se na domaći kapital odnosi 23% i državni kapital 2%. Osam banaka sa većinskim stranim kapitalom, koji uglavnom potiče od velikih bankarskih grupacija iz Evropske unije, kontrolišu 67,59% bankarskog tržišta. Ukupan kapital banaka i ukupni krediti ostvaruju rast po stopama od 16,29%, odnosno 3,50% na godišnjem nivou. Ukupna aktiva i ukupni depoziti banaka su takođe povećani za 6,61%, odnosno za 2,86%. Ako iz agregatnih podataka isključimo podatke koji se odnose na dvije banke u stečaju, radi bolje uporedivosti podataka, ključne bilansne pozicije svih 13 banaka agregatno rastu i to: aktiva 14,12%,

kreditni rizik je najznačajniji rizik u sistemu, jer je kreditna aktivnost dominantna na bankarskom tržištu. Krediti banaka čine 65,81% ukupne aktive, pri čemu krediti pravnim licima čine 56,18% ukupnih kredita, dok krediti fizičkim licima čine 43,82% ukupnih kredita. Na kraju novembra 2019. godine prosječna ponderisana efektivna kamatna stopa (PPEKS) na ukupne kredite iznosila je 6,08%.

Na kraju novembra 2019. u strukturi ukupnih depozita, na depozite fizičkih lica odnosi se 50,18%, dok se na depozite pravnih lica odnosi 49,82%.

Sve banke ispunjavaju propisane minimalne koeficijente likvidnosti.

Finansijski sektor. Finansijski sektor je stabilan sa dominantnim i rastućim učešćem bankarskog sektora koji čini 92,5% ukupne aktive na kraju 2018. godine. Tržište osiguranja, sa učešćem od 4,4% u aktivni finansijskog sektora, karakteriše kontinuirani rast i stabilnost s obzirom da su sva društva koja posluju na crnogorskom tržištu solventna i likvidna. Kada je u pitanju tržište kapitala, implementirani regulatorni okvir i praksa tržišta kapitala u Crnoj Gori visoko su ocijenjeni od strane IOSCO-a³, sa aspekta primjene najbolje međunarodne prakse i međunarodnih standarda, i predstavljaju dobru osnovu za njegov dalji razvoj. Tokom jedanaest mjeseci 2019. godine, na Montenegroberzi ostvareno je 277,9 mil Eur prometa, što je za 132,1 mil Eur ili 90,5% više u odnosu na isti period prethodne godine. U strukturi realizovanog prometa, najveće učešće od 56,24% i iznosom od 156,3 mil Eur bilježi promet državnim obveznicama, slijede promet akcijama kompanija sa 41,83% i iznosom od 116,3 mil Eur i promet korporativnim obveznicama sa 1,91% i iznosom od 5,3 mil Eur. Neznatan iznos ukupnog prometa odnosio se na promet akcijama investicionih fondova. U istom periodu realizovani su državni zapisi u vrijednosti od 144 mil Eur, što je za 69,6 mil Eur ili 32,6% manje nego u istom periodu prethodne godine.

Eksterni sektor. U periodu januar-septembar 2019. godine deficit tekućeg računa iznosio je 405,8 mil Eur i za 3% je manji u poređenju sa istim periodom prethodne godine. Deficit na računu roba iznosio je 1,6 mlrd Eur ili 2,4% više usled povećanja uvoza roba. Ukupan izvoz roba iznosio je 336,2 mil Eur, što je povećanje od 6,5%. Najveći uticaj na rast izvoza imalo je povećanje izvoza ostalih gotovih proizvoda, drumskih vozila, plute i drveta, medicinskih i farmaceutskih proizvoda, kao i mesa i prerada mesa. Ukupan uvoz roba iznosio je 1,9 mlrd Eur i bio je za 3,1% veći nego u istom periodu 2018., zbog povećanja uvoza električne energije, medicinskih i farmaceutskih proizvoda, namještaja i djelova kao i specijalnih mašina i proizvoda od nemetalnih minerala.

Na računu usluga ostvaren je suficit u iznosu od 960 mil Eur, što je za 7% više nego u istom periodu prethodne godine. Ukupni prihodi od usluga iznosili su 1.461 mil Eur ili za 9,8% više u odnosu na 2018., dok su ostvareni rashodi u iznosu od 501,4 mil Eur (rast od 15,6%).

Na računu primarnih dohodaka ostvaren je deficit u iznosu od 13,8 mil Eur. Prihodi po osnovu primarnih dohodaka iznosili su 232,9 mil Eur, što je za 5,1% više u poređenju sa prethodnom godinom. U posmatranom periodu zabilježeno je povećanje ukupnih rashoda za 25,2%, koji su iznosili 246,7 mil Eur, zbog većeg odliva po osnovu kompenzacija zaposlenih, kao i otplate kamata. Na računu sekundarnih dohodaka ostvaren je suficit u iznosu od 209,5 mil Eur, što je za 13,6% više nego u istom periodu 2018. Ukupan priliv transfera u Crnu Goru je bio je povećan za 13,8% u poređenju sa prethodnom godinom i iznosio je 271,1 mil Eur. U istom periodu ukupan odliv po osnovu sekundarnog dohotka iznosio je 61,7 mil Eur, što je 14,5% više nego u istom periodu 2018.

³ International Organization of Securities Commissions

Na osnovu dostupnih indikatora za devet mjeseci i očekivanih kretanja do kraja godine, procjenjuje se da će deficit tekućeg računa u 2019. godini dostići 17,0% BDP-a, što je 0,1 procentni poen više u odnosu na 2018. Visok rast prihoda na računu usluga i povećanje suficita sekundarnih dohodaka, nije mogao kompenzovati visok rast uvoza roba i pad suficita primarnih dohodaka.

Na računu portfolio investicija u periodu januar-septembar 2019. zabilježen je neto odliv u iznosu od 163,9 mil Eur, dok je neto priliv na računu ostalih investicija iznosio 240,1 mil Eur. Kretanja na ovom računu karakteriše manje zaduživanje po osnovu uzetih kredita, uz istovremeno smanjenje depozita banaka u inostranstvu. Neto priliv stranih direktnih investicija iznosio je 266,7 mil Eur, što predstavlja povećanje od 22,5% u poređenju sa istim periodom prethodne godine. Ovakvo kretanje rezultat je manjeg odliva po osnovu povlačenja vlasničkih ulaganja i otplate interkompanijskog duga u poređenju sa istim periodom 2018.

8.2. CRNOGORSKO TRŽIŠTE OSIGURANJA I TRŽIŠNA POZICIJA AD SAVA OSIGURANJE U 2019. GODINI⁴

8.2.1. CRNOGORSKO TRŽIŠTE OSIGURANJA

Crnogorsko tržište osiguranja karakteriše kontinuirana stabilnost, uz uspostavljeni trend rasta. Međutim, prema strukturi i nivou ostvarene premije, naše tržište još uvijek značajno zaostaje za evropskim prosjekom.

Prema preliminarnim podacima Agencije za nadzor osiguranja, tokom 2019. godine, na crnogorskom tržištu osiguranja fakturisano je 94,76 mil Eur bruto premije ili 9,1% više u odnosu na prethodnu godinu. Kada je u pitanju tržište neživotnih osiguranja, fakturisano je 8,4% više premije nego u 2018. godini tj. 77,6 mil Eur.

Dominantno učešće u ukupnoj tržišnoj bruto fakturiranoj premiji imaju neživotna osiguranja, koje se u poslednjih pet godina kreće između 82 i 83%.

Bruto fakturisana premija na crnogorskom tržištu osiguranja 2015– 2019

Premija u mil Eur	2015	2016	2017	2018	2019
Neživot	64,0	66,5	67,6	71,6	77,6
Život	12,9	13,7	14,2	15,2	17,1
Ukupno	76,9	80,1	81,8	86,8	94,8

Struktura premije na crnogorskom tržištu osiguranja 2015 – 2019

Učešće u ukupnoj premiji	2015	2016	2017	2018	2019
Neživot	83,2%	82,9%	82,7%	82,5%	81,9%
Život	16,8%	17,1%	17,3%	17,5%	18,1%
Ukupno	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Pokazatelji poslovanja u osiguranju 2015– 2019

⁴ Izvor podataka: Agencija za nadzor osiguranja

Premija u mil Eur	2015	2016	2017	2018	2019
Bruto premija/BDP*100	2,1	2,0	1,9	1,9	2,0
Bruto premija/broj stanovnika	123,6	128,8	131,4	139,3	152,0

Gustina osiguranja, kao jedan od najčešće korišćenih pokazatelja tržišta osiguranja, predstavlja iznos bruto fakturisane premije po glavi stanovnika. Bruto fakturisana premija po glavi stanovnika u Crnoj Gori u 2018. godini iznosila je 139,6 Eur, što predstavlja rast od 6,2% u odnosu na 2017. godinu. Za 2019. godinu, prema procijenjenim podacima, iznosi 152,0 Eur. Ipak, vrijednost ovog pokazatelja je značajno ispod prosjeka zemalja članica EU (u kojima se ovaj pokazatelj u posljednjih nekoliko godina kretao oko 2 hiljade Eur).

8.2.2. TRŽIŠNO UČEŠĆE OSIGURAVAJUĆIH DRUŠTAVA NA CRNOGORSKOM TRŽIŠTU OSIGURANJA

U 2019. godini, na crnogorskom tržištu osiguranja poslove osiguranja obavljalo je devet osiguravajućih društava. Pet društava za osiguranje bavilo se poslovima neživotnih osiguranja, a četiri društava poslovima životnih osiguranja.

DRUŠTVA KOJA OBAVLJAJU DJELATNOST NEŽIVOTNIH OSIGURANJA

Lovćen osiguranje AD

Sava osiguranje AD

Swiss osiguranje AD

Uniqa neživotno osiguranje AD

Generali osiguranje Montenegro AD

DRUŠTVA KOJA OBAVLJAJU DJELATNOST ŽIVOTNIH OSIGURANJA

Lovćen-životna osiguranja AD

Wiener Stadtische životno osiguranje AD

Uniqa životno osiguranje AD

Grawe osiguranje AD

Na kraju 2017. godine, dozvolu za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju imalo je 21 društvo za zastupanje, 2 preduzetnika – zastupnika u osiguranju i 7 banaka. Dozvolu za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju posjeduje 10 društava za posredovanje u osiguranju.

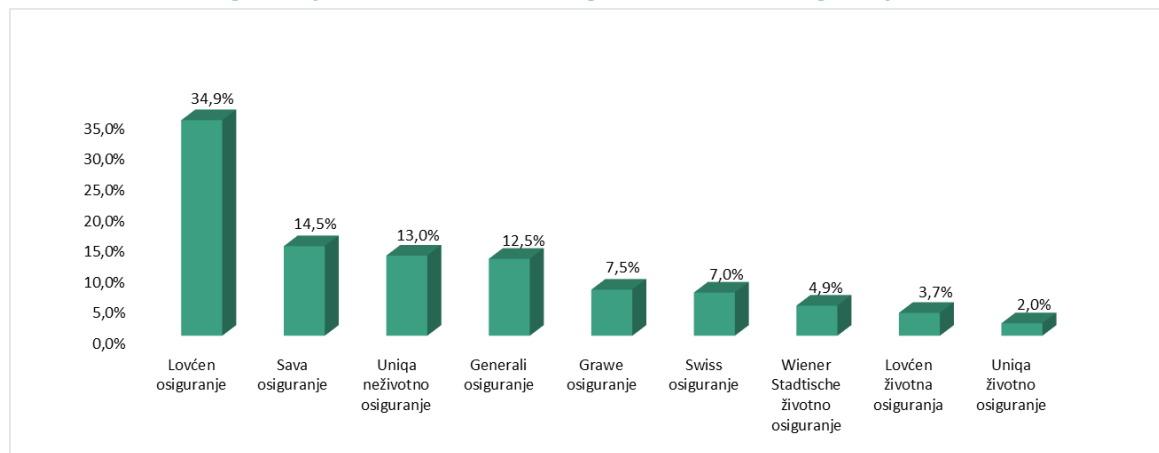
Koncentracija tržišta.⁵ Naše tržište se kreće u granicama koncentrisanog tržišta. Za utvrđivanje nivoa koncentracije tržišta osiguranja koristi se Herfindahl-Hirschman indeks (HHI), čija se vrijednost može kretati u intervalu od 0 do 10.000. Vrijednost indeksa koja je bliža nuli označava da tržište ima veliki broj društava približno istog tržišnog učešća tj. da se radi o tržištu sa visokim nivoom konkurencije. Vrijednost indeksa bliža 10.000 označava da je tržište koncentrisano, odnosno da na tržištu postoji monopol. Od 2008. godine, odnosno od ulaska društava za osiguranje koja posluju u okviru velikih svjetskih grupacija

⁵ Izvor podataka: Agencija za nadzor osiguranja – Izvještaj o stanju na tržištu osiguranja u Crnoj Gori za 2017. godinu.

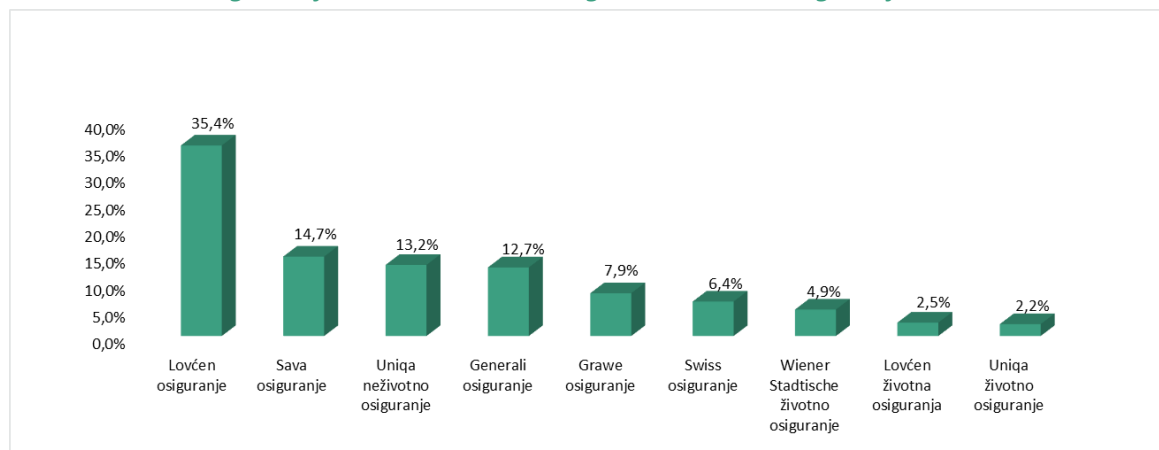

na naše tržište, na našem tržištu je bio prisutan trend smanjenja vrijednosti HHI, što je ukazivalo na povećanje nivoa konkurencije, odnosno smanjenje koncentracije tržišta. Značajno je navesti da je vrijednost Herfindahl-Hirschman indeksa od 2016. godine u konstantnom padu, pa je i u 2018. godini nastavljen isti trend (vrijednost HHI po godinama - 2015: 2.100; 2016: 2.049; 2017: 2.013; 2018: 1.945).

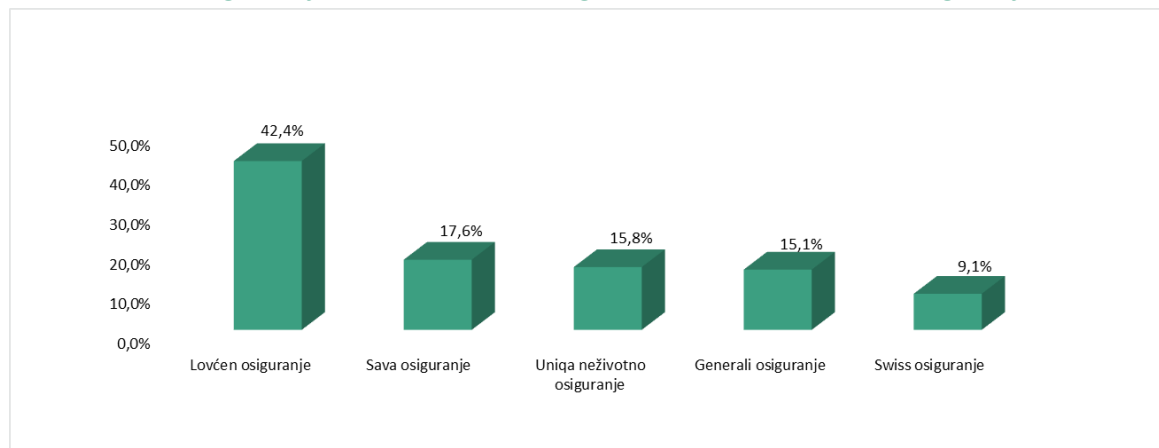
Tržišno učešće osiguravajućih društava na crnogorskom tržištu osiguranja na 31.12.2019.

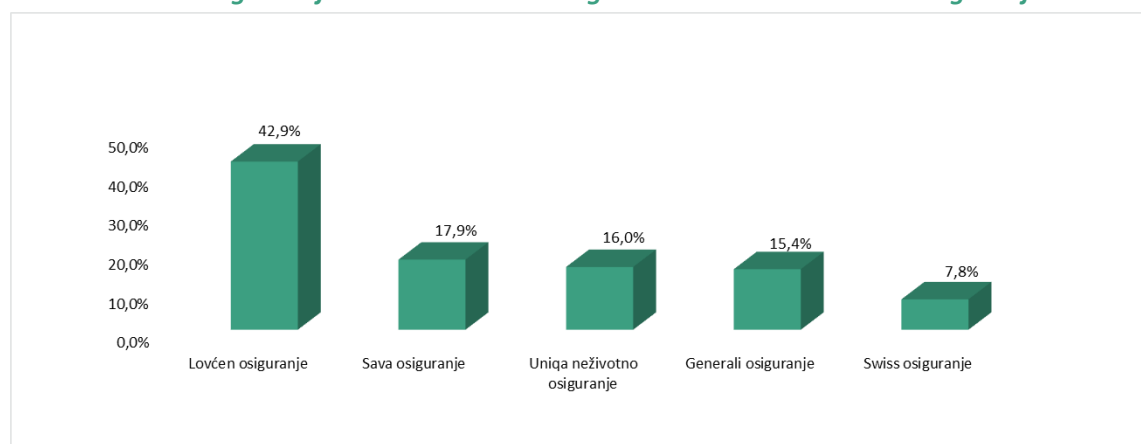
Tržišno učešće osiguravajućih društava na crnogorskom tržištu osiguranja na 31.12.2018.

Tržišno učešće osiguravajućih društava na crnogorskom tržištu neživotnih osiguranja na 31.12.2019.

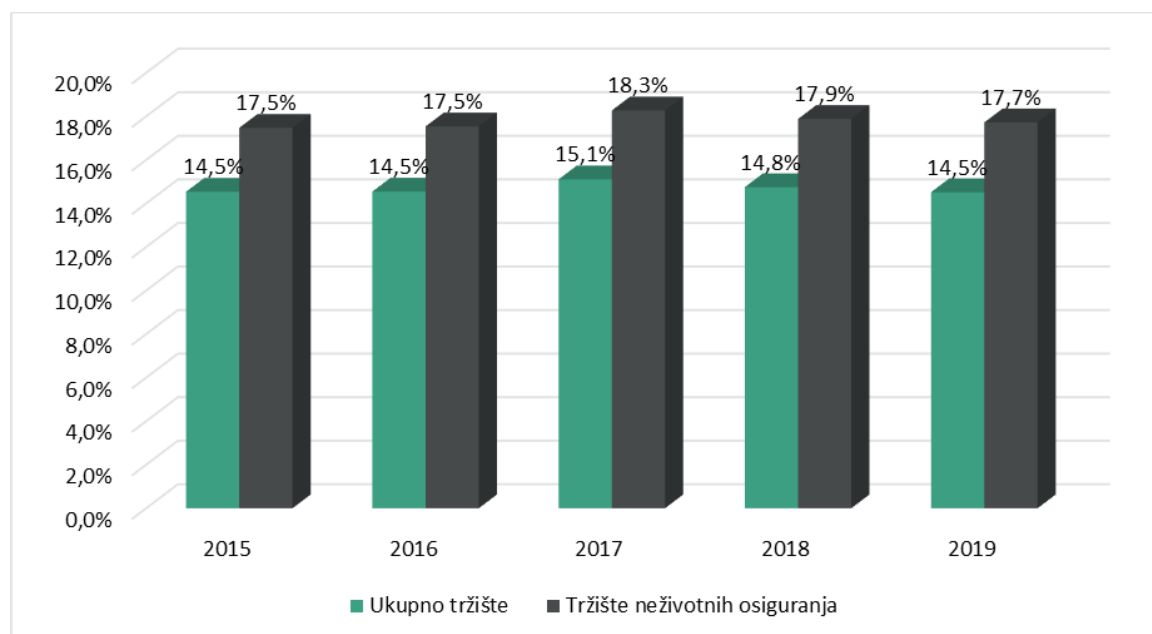

Tržišno učešće osiguravajućih društava na crnogorskom tržištu neživotnih osiguranja na 31.12.2018.

8.2.3. TRŽIŠNO UČEŠĆE AD SAVA OSIGURANJE

Kretanje tržišnog učešća u periodu 2015– 2019

9. PONUDA AD SAVA OSIGURANJE PODGORICA

Akcionarsko društvo Sava osiguranje Podgorica registrovano je za obavljanje poslova neživotnih osiguranja, a prioritet je zaključivanje kvalitetnih ugovora o osiguranju. Sadržinu portfelja osiguranja čini široka paleta proizvoda:

9.1. OSIGURANJE LICA OD POSLEDICA NESREĆNOG SLUČAJA

- Osiguranje lica pri obavljanju i izvan obavljanja redovnog zanimanja,
- Osiguranje lica u motornim vozilima i pri obavljanju posebnih djelatnosti,

- Osiguranje djece i školske omladine,
- Posebna osiguranja omladine,
- Osiguranje gostiju, posjetilaca i turista i osiguranje odgovornosti ugovarača osiguranja:
- Osiguranje potrošača, pretplatnika, štediša i sl.
- Ostala posebna osiguranja
- Obavezna osiguranja: Obavezno osiguranje putnika u javnom prevozu od posledica nesrećnog slučaja (nezgode)

9.2. OSIGURANJE MOTORNIH VOZILA

- Osiguranje od autoodgovornosti i dopunski proizvodi
- Kasko
- Zeleni karton
- Granično osiguranje

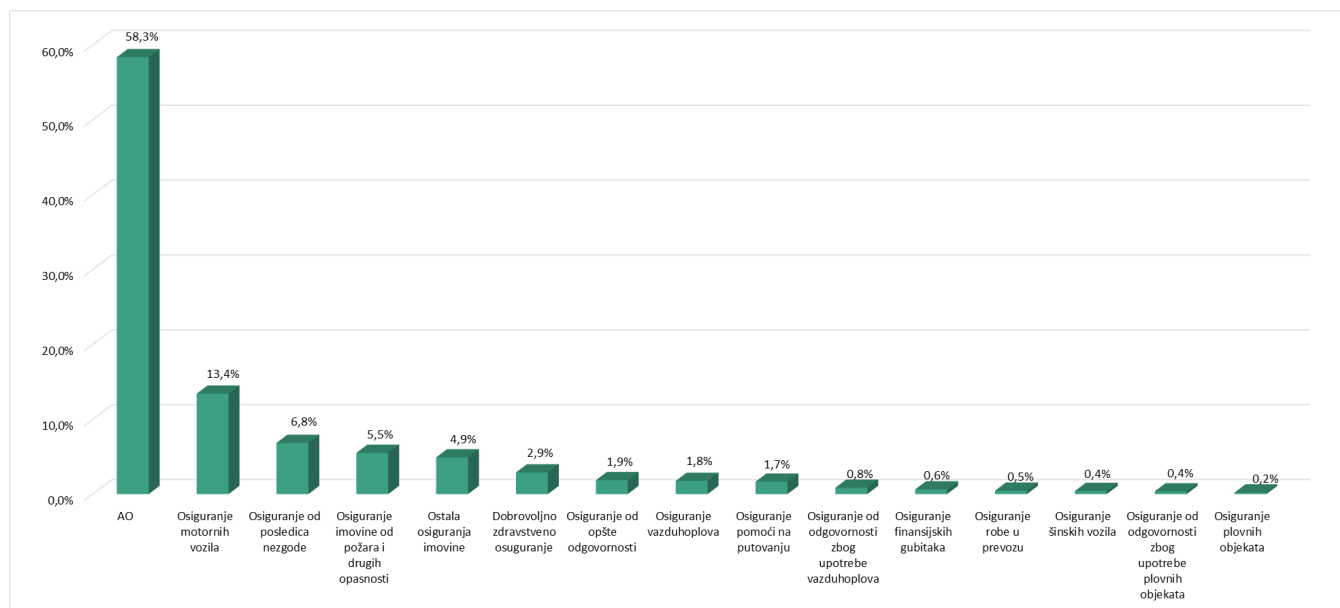
9.3. OSIGURANJE IMOVINE

- Osiguranje od požara i nekih drugih opasnosti
- Provalna krađa i razbojništvo
- Osiguranje stakla od loma
- Kombinovano osiguranje stambenih objekata i stvari domaćinstva
- Osiguranje objekata u izgradnji
- Osiguranje objekata u montaži
- Kombinovano osiguranje elektronskih računara, procesora
- Osiguranje od opasnosti prekida rada usled požara ili nekih drugih opasnosti
- Osiguranje mašina od loma ili nekih drugih opasnosti

9.4. OSTALA OSIGURANJA

- Dobrovoljno zdravstveno osiguranje
- Osiguranje vazduhoplova
- Osiguranje plovnih objekata
- Osiguranje robe u transportu
- Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovnih objekata
- Osiguranje od odgovornosti
- Osiguranje finansijskih gubitaka
- Osiguranje pravne zaštite
- Putničko zdravstveno osiguranje.

Portfolio Društva na 31.12.2019.

Najveće učešće u portfoliju Društva ima osiguranje od autoodgovornosti koje čini oko 58% portfolija Društva. Slijedi kasko osiguranje sa učešćem od 13,4%. Sve ostale vrste osiguranja učestvuju sa po manje od 10% u ukupnom portfoliju Društva.

9.5. SPISAK VAŽEĆIH USLOVA I TARIFA

Važeći uslovi osiguranja AD Sava osiguranje			
	Naziv	Skraćeni naziv	Datum usvajanja
1	Posebni kargo uslovi klauzule	-	01.06.2006
2	Posebni uslovi za osiguranje pokretne tehnike (instrumenti, uređaji i aparati)	-	01.07.2006
3	Uslovi za osiguranje imovine željezničko-transportnih preduzeća	-	01.07.2006
4	Uslovi za osiguranje brodova, čamaca i ostalih plovih objekata na moru	-	01.07.2006
5	Posebni uslovi za osiguranje čamaca i ostalih plovih objekata na moru	-	01.07.2006
6	Uslovi za osiguranje pošiljaka u unutrašnjem transportu	-	01.07.2006
7	Uslovi za osiguranje pošiljaka u međunarodnom kopnenom, riječno-jezerskom, vazdušnom i poštanskom prevozu	-	01.07.2006
8	Opšti uslovi za osiguranje pošiljaka po generalnoj polisi	-	01.07.2006
9	Opšti uslovi za osiguranje robe u kopnenom transportu	-	01.07.2006
10	Opšti uslovi za osiguranje robe u pomorskom transportu	-	01.07.2006
11	Pokrīće po klauzuli "svi transportni rizici"	-	01.07.2006
12	Posebni uslovi za osiguranje elektroprivrednih preduzeća	-	01.03.2007
13	Opšti uslovi za osiguranje imovine	OU-IM-01	20.12.2007
14	Uslovi za osiguranje od požara i nekih drugih opasnosti	U-POŽ-01	20.12.2007
15	Uslovi za osiguranje mašina od loma i nekih drugih opasnosti	U-LM-12/07	20.12.2007
16	Uslovi za osiguranje stakla od loma	U-LS-01	20.12.2007
17	Uslovi za osiguranje objekata u montaži	-	20.12.2007
18	Uslovi za kombinovano osiguranje elektronskih računara, procesora i sličnih uređaja	-	20.12.2007
19	Uslovi za osiguranje obaveza domaćih dužnika iz ugovora o kreditu (kaucijsko - jemstveno osiguranje)	-	20.12.2007
20	Opšti uslovi za osiguranje životinja	-	20.12.2007
21	Posebni uslovi za osiguranje životinja	-	20.12.2007
22	Uslovi za osiguranje od opasnosti prekida rada usljed požara i nekih drugih opasnosti	-	01.01.2008
23	Uslovi za osiguranje lica za slučaj bolesti i hirurških intervencija	-	01.07.2008
24	Opšti uslovi za osiguranje profesionalne odgovornosti	OU-POD-01	17.11.2008
25	Posebni uslovi za osiguranje profesionalne odgovornosti advokata	U-POD-ADV-01	17.11.2008
26	Opšti uslovi za osiguranje u slučaju zloupotrebe platnih kartica	OU-ZPK-01	17.11.2008

Važeći uslovi osiguranja AD Sava osiguranje - nastavak			
	Naziv	Skraćeni naziv	Datum usvajanja
27	Posebni uslovi za osiguranje profesionalne odgovornosti poreskih savjetnika, revizora i računovodstvenih i finansijskih servisa	U-POD-PSR-01	26.11.2008
28	Posebni uslovi za osiguranje zaliha od fizičkih oštećenja	U-FOZ-01	22.12.2008
29	Opšti uslovi za osiguranje od rizika otkazivanja i prekida ugovorenog turističkog putovanja	OU-OPP-01	15.05.2009
30	Klauzula za osiguranje od opasnosti zemljotresa	KL-ZEM-06/10	22.06.2010
31	Opšti uslovi za osiguranje od odgovornosti	OU-ODG-07/10	29.07.2010
32	Posebni uslovi za osiguranje odgovornosti za oštećenje motornih vozila koja su povjerena osiguraniku na čuvanje	U-ODG-VOČ-07/10	29.07.2010
33	Posebni uslovi za osiguranje odgovornosti za ekološke štete zbog zagađenja okoline	U-ODG-EKO-07/10	29.07.2010
34	Posebni uslovi za osiguranje odgovornosti poslodavca	U-ODG-POS-07/10	29.07.2010
35	Posebni uslovi za osiguranje odgovornosti za oštećenje predmeta koji su povjereni osiguraniku	U-ODG-PRČ-07/10	29.07.2010
36	Posebni uslovi za osiguranje odgovornosti oštećenje predmeta za vrijeme skladištenja	U-ODG-SKL-07/10	29.07.2010
37	I. Klauzule o isključivanju pokrića, II. Klauzule o posebnim građevinskim radovima, III. Klauzula o proširivanju osiguravajućeg pokrića	KL-IZG-01; KL-IZG-03; KL-IZG-05	13.01.2011
38	Opšti uslovi za osiguranje objekata u izgradnji	OU-IZG-01/11	13.01.2011
39	Posebni uslovi za osiguranje opšte odgovornosti izvođača građevinskih radova	PU-OOI-01/11	13.01.2011
40	Posebni uslovi za osiguranje odgovornosti za greške pri izgradnji za štete u garantnom roku	PU-OGGR-01/11	13.01.2011
41	Opšti uslovi za kaucijska osiguranja	OU-KO-03/11	09.03.2011
42	Opšti uslovi za osiguranje odgovornosti zbog greške menadžmenta privrednih društava	OU-DnO-01	09.06.2011
43	Posebni uslovi za osiguranje profesionalne odgovornosti notara	U-POD-NOT-06/11	09.06.2011
44	Uslovi za osiguranje imovine pravnih lica	U-IPL-12/12	14.12.2012
45	Klauzula za osiguranje od opasnosti atmosferskih padavina	KL-AP-03/13	05.06.2013
46	Klauzula za osiguranje od opasnosti objesti trećih lica - vandalizam	KL-VAND-01/13	05.06.2013
47	Klauzula za osiguranje od opasnosti težine snijega	KL-TS-02/13	05.06.2013
48	Klauzule za osiguranje od požara i nekih drugih opasnosti	-	05.06.2013
49	Uslovi za osiguranje vlasnika odnosno korisnika motornih i priključnih vozila od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima	-	23.01.2015
50	Uslovi za obavezno osiguranje vlasnika odnosno korisnika plovinih objekata od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima	-	01.08.2013
51	Opšti uslovi za osiguranje vlasnika odnosno korisnika vazduhoplova od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima i putnicima		01.10.2013
52	Uslovi za dobrovoljno zdravstveno osiguranje stranih državljana u Crnoj Gori	U-DZOS-10/13	30.10.2013
53	Uslovi za osiguranje putnika u javnom saobraćaju od posljedica nesrećnog slučaja		29.01.2014
54	Uslovi za dopunsko osiguranje vlasnika odnosno korisnika motornih i priključnih vozila	U-AOPLUS-02/14	27.02.2014
55	Opšti uslovi za osiguranje vlasnika platnih kartica	OU-VI-PI-Kar-06/14	13.06.2014
56	Opšti uslovi za putničko zdravstveno osiguranje	OU-PZO-01/15	28.01.2015
57	Opšti uslovi za osiguranje od odgovornosti prevoznika u drumskom saobraćaju	OU-ODPDS-05/15	05.05.2015
58	Uslovi za kombinovano osiguranje motornih vozila (auto kasko) sa integralnom franšizom	U-AKIF-05/15	05.05.2015
59	Posebni uslovi za osiguranje objekata u izgradnji protiv svih rizika (CAR)	PU-OIPSR-05/15	05.05.2015
60	Opšti uslovi za osiguranje usjeva i plodova	OU-UP-10/15	29.10.2015
61	Opšti uslovi za osiguranje odgovornosti proizvođača za proizvode	OU-OPP-10/15	29.10.2015
62	Posebni uslovi za osiguranje odgovornosti zbog povlačenja proizvoda sa tržišta	PU-PPT-10/15	29.10.2015
63	Posebni uslovi za osiguranje odgovornosti proizvođača za proizvode - prošireno pokriće	PU-PP-10/15	29.10.2015
64	Opšti uslovi za osiguranje od rizika zloupotrebe kartica Societe Generale Montenegro banke		29.10.2015
65	Posebni uslovi za osiguranje novca i drugih vrijednosti za vrijeme prenosa ili prevoza	PU-NDVPP-12/15	30.12.2015
66	Uslovi za kombinovano osiguranje motornih vozila (auto kasko)	U-AK - 08/16	22.08.2016
67	Uslovi za osiguranje od provalne krađe i razbojništva	U-KR-08/16	22.08.2016
68	Klauzula: Osiguranje mjenjačnica	KL-OM-08/16	22.08.2016
69	Klauzula: Osiguranje zlatara, juvelimica, draguljarnica i sl.	KL-OZ-08/16	22.08.2016
70	Klauzula: Prenos i prevoz novca i drugih vrijednosti	KL-PPN-08/17	22.08.2016
71	Posebni uslovi za ekonomično kasko osiguranje motornih vozila (Kasko total)	PU-AK-EKO-12/16	16.12.2016
72	Opšti uslovi za osiguranje pravne zaštite u vezi sa upotrebom motornog vozila	U-PRZ-12/16	16.12.2016
73	Posebni uslovi za osiguranje nadoknade troškova za slučaj povrede na radu i profesionalne bolesti	PU-PRPB-07/17	21.07.2017
74	Posebni uslovi za osiguranje profesionalne odgovornosti iz djelatnosti zaštite imovine i lica	PU-POD-ZAŠ-07/17	21.07.2017
75	Posebni uslovi za osiguranje asistencije u domu	PU-ASIS-DOM-12/17	22.12.2017
76	Posebni uslovi za osiguranje pomoći na putu	PU-PP-12/17	22.12.2017
77	Opšti uslovi za osiguranje odgovornosti projektanata	OU-ODPRK-05/18	24.05.2018
78	Uslovi za osiguranje za osiguranje lica za slučaj nemogućnosti vraćanja kredita	U-ONVK-05/18	24.05.2018
79	Opšti uslovi korišćenja web strane i online kupovine	OU-WEB-06/18	14.06.2018
80	Posebni uslovi za paket putnih osiguranja	PU-PPO-07/18	04.07.2018
81	Opšti uslovi za dobrovoljno zdravstveno osiguranje	OU-DZO-04/19	19.04.2019
82	Posebni uslovi za dobrovoljno zdravstveno osiguranje za vanbolničko i bolničko liječenje	PU-DZOB-04/19	19.04.2019
83	Posebni uslovi za dobrovoljno zdravstveno osiguranje za vanbolničko liječenje	PU-DZOV-04/19	19.04.2019
84	Posebni uslovi za osiguranje zaliha na flotantnoj osnovi od požara i nekih drugih opasnosti	PU-OZFO-04/19	19.04.2019
85	Uslovi za osiguranje digitalne opreme	U-DO-09/19	06.09.2019.
86	Uslovi produžene garancije za aparate za domaćinstvo	U-PG-09/19	18.09.2019.
87	Posebni uslovi za osiguranje gubitka stečenog bonusa	PU-GSB-09/19	18.09.2019.
88	Opšti uslovi za osiguranje lica od posljedica nesrećnog slučaja	OU-NEZ-09/19	18.09.2019.
89	Posebni uslovi za kolektivno osiguranje članova domaćinstava poljoprivrednih gazdinstava od posljedica nesrećnog slučaja	PU-NEZ-POLJ-09/19	18.09.2019.
90	Posebni uslovi za kolektivno osiguranje penzionera od posljedica nesrećnog slučaja	PU-NEZ-PEN-09/19	18.09.2019.
91	Posebni uslovi za kolektivno osiguranje zaposlenih lica od posljedica nesrećnog slučaja	PU-NEZ-ZAP-09/19	18.09.2019.
92	Posebni uslovi za osiguranje od posljedica nesrećnog slučaja djece u vrtićima, učenika i studenata	PU-NEZ-UČ-09/19	18.09.2019.
93	Posebni uslovi za osiguranje od posljedica nesrećnog slučaja gostiju u	PU-NEZ-GH-09/19	18.09.2019.
94	Tabela invaliditeta za određivanje procenta trajnog gubitka opšte radne sposobnosti (invaliditeta)		18.09.2019.
95	Opšti uslovi osiguranja potraživanja od komercijalnih rizika		5.12.2019.
96	Opšti uslovi za osiguranje potraživanja od nekomercijalnih rizika		5.12.2019.
97	Opšti uslovi za osiguranje garancije	OU-OG-12/19	27.12.2019.
98	Posebni uslovi za osiguranje garancije turističkih putovanja	PU-OGTP-12/19	27.12.2019.
99	Posebni uslovi za osiguranje u paketu stambenih objekata i stvari u domaćinstvu	PU-DOM - 12/19	27.12.2019.

Važeći premijski sistemi AD Sava osiguranje			
	Naziv	Skraćeni naziv	Datum usvajanja
1	Tarifa premija XIX - za osiguranje pokretne tehnike (instrumenti, uređaji i aparati)	-	01.07.2006
2	Tarifa premija za osiguranje pošiljaka u međunarodnom transportu	-	01.07.2006
3	Tarifa za osiguranje pošiljaka u unutrašnjem transportu	-	01.07.2006
4	Tarifa premija I - za osiguranje od opasnosti požara i nekih drugih opasnosti	-	20.12.2007
5	Tarifa premija II - za osiguranje industrijskih, zanatskih i uslužnih djelatnosti	-	20.12.2007
6	Tarifa premija III - za osiguranje mašina od loma i nekih drugih opasnosti	-	20.12.2007
7	Tarifa premija V - za osiguranje stakla od loma	-	20.12.2007
8	Tarifa premija VIII - za osiguranje objekata u montaži	-	20.12.2007
9	Tarifa premija XVII - za kombinovano osiguranje elektronskih računara, procesora i sličnih uređaja	-	20.12.2007
10	Tarifa premija za osiguranje elektroprivrednih organizacija	-	20.12.2007
11	Tarifa premija za osiguranje željezničko-transportnih preduzeća	-	20.12.2007
12	Tarifa premija za osiguranje kredita	-	20.12.2007
13	Tarifa premija za osiguranje čamaca i ostalih plovnih objekata na moru	MC - 2	20.12.2007
14	Tarifa premija XIV - za osiguranje životinja	-	20.12.2007
15	Tarifa premija IX - za osiguranje od opasnosti prekida rada usljed požara i nekih drugih opasnosti	-	01.01.2008
16	Premijski sistem za osiguranje lica za slučaj bolesti i hirurških intervencija	-	01.07.2008
17	Premijski sistem za osiguranje profesionalne odgovornosti	-	17.11.2008
18	Premijski sistem za osiguranje u slučaju zloupotrebe platne kartice	PS-ZPK-01	17.11.2008
19	Premijski sistem za osiguranje zaliha od fizičkih oštećenja	PS - 9/16 - 08	22.12.2008
20	Premijski sistem za osiguranje od rizika otkazivanja ugovorenog turističkog putovanja	PS - 16 - 5	15.05.2009
21	Tarifa premija VII - za osiguranje objekata u izgradnji	PS - 09 - 03	13.01.2011
22	Tarifa graničnog osiguranja	-	09.07.2012
23	Premijski sistem za osiguranje imovine pravnih lica	PS-IPL-12/12	14.12.2012
24	Dopuna Tarife premija I za osiguranje od opasnosti požara i nekih drugih opasnosti i Tarife premija II za osiguranje industrijskih, zanatskih i uslužnih organizacija od opasnosti požara i nekih drugih opasnosti	-	05.06.2013
25	Tarifa premija za obavezno osiguranje vlasnika, odnosno korisnika vazduhoplova od odgovornosti za štetu prčinjenu trećim licima	-	28.06.2013
26	Tarifa premija za obavezno osiguranje vlasnika odnosno korisnika plovnih objekata od odgovornosti iz upotrebe za štete prčinjene trećim licima	-	29.06.2013
27	Zajedničke tarife premija za obavezno osiguranje vlasnikaodnosno korisnika plovnih objekata od odgovornosti za štete	-	29.06.2013
28	Tarifa premija za osiguranje od opasnosti zemljotresa	-	01.12.2013
29	Premijski sistem za dopunsko osiguranje vlasnika odnosno korisnika motornih vozila i priključnih vozila	-	27.02.2014
30	Tarifa premija za obavezno osiguranje putnika u javnom saobraćaju od posljedica nesrećnog slučaja	-	20.06.2014
31	Dopuna Tarife premija I za osiguranje od opasnosti požara i nekih drugih opasnosti - Flexa pokriće	-	05.11.2014
32	Dopuna Tarife premija I za osiguranje od opasnosti požara i nekih drugih opasnosti - tehnički rezultat	-	05.11.2014
33	Sistem tarifa premija za osiguranje vlasnika odnosno korisnika motornih od odgovornosti za štete prčinjene trećim licima	-	01.12.2016
34	Tarifa za osiguranje od posljedica nesrećnog slučaja gostiju u hotelima,lječilištima,motelima,kampovima i slično....	-	25.03.2015
35	Premijski sistem za osiguranje od odgovornosti prevoznika u drmskom saobraćaju	-	05.05.2015
36	Premijski sistem za kombinovano osiguranje motornih vozila (auto kasko) sa integralnom franšizom	-	05.05.2015
37	Premijski sistem za kombinovano osiguranje motornih vozila (auto kasko)	PS - 3 - 1	24.07.2015
38	Dopuna Tarife premija za obavezno osiguranje vlasnika odnosno korisnika plovnih objekata od odgovornosti za štete prčinjene trećim licima	-	
39	Tarifa premije za osiguranje usjeva i plodova	OU-UP-10/15	29.10.2015
40	Premijski sistem za osiguranje odgovornosti proizvođača za proizvode	TP-OPP	29.10.2015
41	Tarifa premije za osiguranje od opasnosti provalne krađe i razbojništva	TS-PKR-08/16	22.08.2016
42	Dopuna premijskog sistema za kombinovano osiguranje motnih vozila (auto kasko) – Kasko total	-	16.12.2016
43	Premijski sistem za osiguranje pravne zaštite u vezi sa upotrebom motornog vozila	PS-17-12/16	16.12.2016
44	Tarifa premija za osiguranje asistencije u domu	TP-ASIS-DOM-12/17	22.12.2017
45	Tarifa premija osiguranja pomoći na putu	TP-PP-12/17	22.12.2017
46	Tarifa premija za dobrovoljno zdravstveno osiguranje stranih državljana u Crnoj Gori	TP-DZOS-03/18	30.03.2018
47	Tarifa premija za dopunsko zdravstveno osiguranje - putničko zdravstveno osiguranje	TP-PZO-03/18	30.03.2018
48	Tarifa premija za osiguranje lica za slučaj nemogućnosti vraćanja kredita	TP-ONVK-05/18	24.05.2018
49	Tarifa premija za osiguranje odgovornosti projektanta	TP-ODPRK-05/18	24.05.2018
50	Tarifa premija za paket putnih osiguranja	TP-PPO-07/18	04.07.2018
51	Tarifa premija za dobrovoljno zdravstveno osiguranje	TP-DZO-04/19	19.04.2019
52	Tarifa premije za osiguranje od opšte odgovornosti	TP-OOD-04/19	19.04.2019
53	Tarifa premija za osiguranje digitalne opreme	TP-DO-09/19	06.09.2019.
54	Tarifa premija za osiguranje produžene garancije za aparate za domaćinstvo	TP-PG-09/19	18.09.2019.
55	Tarifa premija za osiguranje gubitka stečenog bonusa	TP-GSB-09/19	18.09.2019.
56	Tarifa premija za osiguranje lica od posljedica nesrećnog slučaja (nezgode)	-	18.09.2019.
57	Tarifa za osiguranje garancije turističkih putovanja	PS-15-25	27.12.2019.
58	Posebna tarifa za osiguranje u paketu stambenih objekata i stvari u domaćinstvu	TP-DOM-12/19	27.12.2019.

10. FINANSIJSKI REZULTAT

10.1. OSNOVNE KATEGORIJE FINANSIJSKOG REZULTATA

Poslovnu 2019. godinu Društvo je završilo sa pozitivnim finansijskim rezultatom u iznosu od 1,23 mil Eur. Ostvareni rezultat poslovanja veći je od planiranog za 0,05 mil Eur, na šta je, najvećim dijelom, uticao rast bruto fakturisane premije iznad planirane, a sa druge strane pad troškova Društva ispod planiranih.

U odnosu na 2018. godinu, rezultat je niži za 36% ili 0,71 mil Eur. Slijedi pregled osnovnih kategorija finansijskog rezultata za posljednje dvije godine i obrazloženja odstupanja:

Osnovne kategorije finansijskog rezultata AD Sava osiguranje

	2018	2019	Promjena u EUR	Promjena u %
I. Neto prihodi od premija osiguranja	10.955.770	11.522.629	566.859	105,2%
II. Prihodi od ulaganja u povezane kompanije (u filijale)	236.600		-236.600	0,0%
III. Prihodi od ulaganja	794.000	644.398	-149.602	81,2%
IV. Drugi prihodi od osiguranja	849.840	858.441	8.601	101,0%
V. Drugi prihodi	131.402	120.672	-10.730	91,8%
VI. Neto rashodi za štete	-4.215.579	-4.982.465	-766.886	118,2%
VII. Promena drugih neto osiguravajuće-tehničkih rezervisanja (+/-)	32.484	15.320	-17.164	47,2%
VII. Promena neto osiguravajuće-tehničkih rezervisanja ugovarača životnih osiguranja koji preuzimaju rizik ulaganja				
IX. Promene obaveza iz finansijskih ugovora				
X. Neto rashodi za bonuse i popuste				
XI. Operativni troškovi	-5.800.926	-5.774.275	26.652	99,5%
XII. Rashodi od ulaganja u filijale (u druženim kompanijama)				
XIII. Investicioni troškovi od finansijskih sredstava i obaveza	-44	-8.708	-8.664	19621,7%
XIV. Drugi rashodi od osiguranja	-791.354	-986.358	-195.005	124,6%
XV. Drugi rashodi	-88.018	-52.853	35.165	60,0%
XVI. Dobitak ili gubitak obračunskog perioda pre oporezivanja (I + II + III + IV + V + VI + VII + VIII + IX + X + XI + XII + XIII + XIV + XV)	2.104.175	1.356.801	-747.374	64,5%
XVII. Porez na dobit	-160.895	-122.882	38.013	-30,9%
XVIII. Neto dobitak ili gubitak obračunskog perioda (XVI - XVII)	1.943.280	1.233.918	-709.361	63,5%

Neto prihod od premije i neto rashodi za štete

	2018	2019
Neto prihodi od premija osiguranja	10.955.770	11.522.629
Neto rashodi za štete	-4.215.579	-4.982.465
Neto mjerodavni koeficijent	38,2%	43,1%

Kao što se može vidjeti iz priloženih tabela, najveći uticaj na ostvareni rezultat poslovanja u 2019. godini tj. na pad dobiti u odnosu na 2018. godinu, imao je rast neto rashoda štete, ali i rast drugih rashoda od osiguranja.

U protekloj godini, naša kompanija je ostvarila 11,52 mil Eur neto prihoda od premija osiguranja, što je za 5,2% više nego u 2018. godini (nominalni rast iznosi 566,9 hiljada Eur). Na rast neto prihoda od premije u 2019. godini, u odnosu na prethodnu godinu, najviše je uticao rast bruto fakturisane premije. Rastu bruto fakturisane premije u 2019. godini doprinijela su nova ugovorena osiguranja - osiguranje vazduhoplova i obavezno osiguranje vlasnika vazduhoplova od odgovornosti u iznosu od oko 357 hiljada Eur, kao i osiguranje šinskih vozila u iznosu od 56 hiljada Eur (u pitanju su osiguranja realizovana putem

tendera). Pored navedenog, zabilježili smo značajan rast premije kod AO (rast od 513,9 hiljada Eur), a uspjeli smo da zabilježimo rast premije u odnosu na prethodnu godinu i kod: dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja, osiguranja motornih vozila, osiguranja plovila, osiguranja od opšte odgovornosti, osiguranja finansijskih gubitaka i osiguranja pomoći na putovanju.

U 2019. godini nismo imali prihoda od ulaganja u povezane kompanije, dok smo po istom osnovu u 2018. godini prihodovali 236,6 hiljada Eur, tj. naše zavisno društvo Sava Agent nam je isplatilo dividendu u pomenutom iznosu.

Prihodi od ulaganja niži su za 149,6 hiljada Eur ili 18,8% u odnosu na 2018. godinu, u najvećoj mjeri usled činjenice da smo u 2018. godini ostvarili dobit od prodaje obveznica u iznosu od 116,6 hiljada eur, dok u ovoj godini to nije slučaj. U 2019. godini imali smo i nešto niže prihode od kamata.

Drugi prihodi od osiguranja porasli su za 1% ili 8,6 hiljada Eur u odnosu na 2018. godinu, i to iz razloga većih ostvarenih prihoda od provizija reosiguranja u odnosu na prethodnu godinu.

Kada su u pitanju drugi prihodi, zabilježen je pad u odnosu na 2018. godinu i to za 10,7 hiljada Eur (ili 8,2%). U 2019. godini imali smo niže prihode od oprihodovanja nepovezanih uplata i povraćaja i nižu dobit od prodaje osnovnih sredstava.

Neto rashodi za štete na kraju 2019. godine iznosili su 4,98 mil Eur. U poređenju sa 2018. godinom, porasli su za 18,2% (ili 766,9 hiljada Eur). Naime, u 2019. godini riješena je jedna velika šteta po zelenoj karti u iznosu od 665 hiljada Eur, što je rezultiralo rastom neto rashoda za štete. Pored navedenog, na rast rashoda za štete uticalo je i rešavanje nekoliko »većih šteta« po osnovu AO, osiguranja motornih vozila, kao i usled rasta broja šteta po osnovu dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja.

Na 31.12.2019. godine rezervacije za neistekle rizike iznosile su 182,4 hiljada Eur, dok su na dan 31.12.2018. bile višije za 15,3 hiljada Eur, što se pozitivno odrazilo na poslovni rezultat.

Operativni troškovi Društva niži su za 26,6 hiljada Eur na godišnjem nivou. Pad troškova posledica je pada drugih operativnih troškova (uglavnom troškova usluga), ali i usled velike promjene u razgraničenim troškovima sticanja osiguranja. Kada je u pitanju efekat razgraničenja troškova sticanja osiguranja, on na kraju 2019. godine iznosi 61,9 hiljada Eur (umanjuje troškove), dok je na dan 31.12.2018. godine iznosio 2,9 hiljada Eur (uvećavao je troškove). Ovolika razlika u iznosima razgraničenih troškova posledica je velike promjene tj. uvećanja prenosne premije.

U 2019. godini Društvo je imalo 8,7 hiljada Eur investicionih troškova od finansijskih sredstava i obaveza, a odnose se na rashode od kamata (rashod od kamata za neto sadašnju vrijednost budućih zakupa u iznosu od 6,3 hiljada Eur, u skladu sa MSFI 16) i druge rashode od ulaganja (rashode po osnovu ispravke datih pozajmica u iznosu od 2,4 hiljada Eur). U 2018. godini nismo imali ove troškove.

Drugi rashodi od osiguranja su takođe porasli u odnosu na 2018. godinu i to za 195 hiljada Eur ili 24,6%. Ovoliki rast ove kategorije rashoda posledica je zabilježenog gubitka od prodaje poslovnog prostora u iznosu od skoro 222 hiljada Eur.

Kada su u pitanju drugi rashodi, oni su niži za 40% ili 35,2 hiljada Eur, iz razloga što smo u 2018. godini imali rashod za umanjeње vrijednosti investicionih nekretnina u iznosu od 34,5 hiljada Eur.

10.1.1. PRIHODI

Prihodi 2015 – 2019

Struktura prihoda	2015	%	2016	%	2017	%	2018	%	2019	%
Neto prihodi od premija osiguranja	9.795.851	83,7%	9.939.171	83,6%	10.334.042	85,2%	10.955.771	86,1%	11.522.629	87,7%
Prihodi od ulaganja	649.065	5,5%	743.473	6,3%	687.976	5,7%	794.000	6,2%	644.398	4,9%
Drugi prihodi od osiguranja	1.076.108	9,2%	1.059.578	8,9%	901.382	7,4%	849.840	6,7%	858.441	6,5%
Drugi prihodi	176.867	1,5%	147.010	1,2%	200.830	1,7%	131.402	1,0%	120.672	0,9%
Ukupno prihodi	11.697.890	100,0%	11.889.233	100,0%	12.124.230	100,0%	12.731.013	100,0%	13.146.141	100,0%

U strukturi ukupnih prihoda Društva, najveće učešće imaju prihodi od premija osiguranja, čije se učešće u poslednjih pet godina kreće između 84% i 88%. Slijede drugi prihodi od osiguranja i prihodi od ulaganja.

Drugi prihodi od osiguranja čine 6,5% ukupnih prihoda Društva za 2019. godinu, a odnose se na: prihod od prodaje zelenih karti, prihod od provizija, prihod po osnovu naplaćene ispravke potraživanja premije, prihod po osnovu ukidanja rezervacija (za godišnje odmone, jubilarne nagrade, sudske sporove,...), prihod po osnovu obrade uslužnih šteta i ostale prihode. U 2019. godini drugi prihodi od osiguranja veći su od onih iz 2018. godine, u najvećoj mjeri, usled rasta prihoda po osnovu provizija reosiguranja (2018: 186,1 hiljada Eur; 2019: 217,4 hiljada Eur) i rasta prihoda po osnovu prodaje zelenih karti (2018: 366,7 hiljada Eur; 2019: 397,1 hiljada Eur).

Prihodi od ulaganja u 2019. godini imaju niže učešće u ukupnim prihodima Društva (4,9%) u odnosu na prethodne četiri godine, što je posledica pada ovih prihoda (u odnosu na 2018. godinu pad iznosi 149,6 hiljada Eur ili 18,8%). Najveći uticaj na pad ove grupe prihoda u odnosu na prethodnu godinu imala je ostvarena dobit od prodaje obveznica u 2018. godini u iznosu od 116,6 hiljada Eur, a koju nismo imali u 2019. godini. Pored navedenog, u 2019. godini imali smo i niže prihode od kamata (pad od 41,6 hiljada Eur ili 6%).

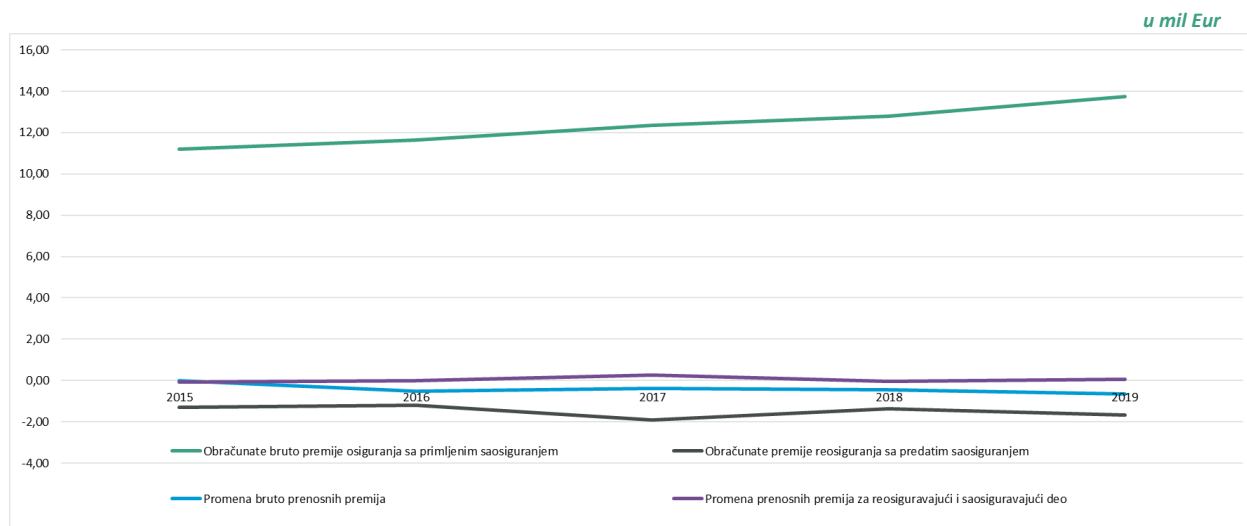
Kada su u pitanju drugi prihodi, njihovo učešće u poslednjih pet godina se kreće u intervalu od 1 do 2%, pri čemu je najniže učešće zabilježeno upravo u 2019. godini. Drugi prihodi obuhvataju: prihod po osnovu naplate AO premije na rate, prihod po osnovu ispravke ostalih potraživanja, prihod od prodaje osnovnih sredstava, prihode od zakupa, prihode po osnovu troškova postupka premija, oprihodovane nepovezane uplate, prihode od umanjenja poreza, povrata premije i ostalo. Ova grupa prihoda zabilježila je pad u odnosu na 2018. godinu za 10,7 hiljada Eur ili 8,2%, usled nižih prihoda od oprihodovanja uplata i povraćaja (2018: 37,6 hiljada Eur; 2019: 19,4 hiljada Eur), kao i nižih prihoda od prodaje osnovnih sredstava (2018: 18,1 hiljada Eur; 2019: 9,8 hiljada Eur).

Struktura prihoda od premija osiguranja u periodu 2015 – 2019

Struktura prihoda od premija	2015	%	2016	%	2017	%	2018	%	2019	%
Obračunate bruto premije osiguranja sa primljenim	11.185.622	114,2%	11.656.792	117,3%	12.354.736	119,6%	12.804.286	116,9%	13.758.703	119,4%
Obračunate premije reosiguranja sa predatim saosiguranjem	-1.302.245	-13,3%	-1.193.117	-12,0%	-1.907.640	-18,5%	-1.371.672	-12,5%	-1.665.847	-14,5%
Promena bruto prenosnih premija	-11.400	-0,1%	-526.292	-5,3%	-383.654	-3,7%	-445.952	-4,1%	-641.594	-5,6%
Promena prenosnih premija za reosiguravajući i	-76.127	-0,8%	1.788	0,0%	270.599	2,6%	-30.891	-0,3%	71.367	0,6%
Neto prihodi od premija osiguranja	9.795.851	100,0%	9.939.171	100,0%	10.334.042	100,0%	10.955.771	100,0%	11.522.629	100,0%

Kada je u pitanju struktura neto prihoda od premija osiguranja, najveće učešće ima obračunata bruto fakturisana premija, koja je za 954,4 hiljada Eur veća od prošlogodišnje. Pozitivan efekat na visinu neto prihoda od premija imala je i promjena prenosnih premija za reosiguravajući dio. Velika promjena, u odnosu na 2018. godinu, zabilježena je i kod premije reosiguranja (veća je za oko 294 hiljada Eur), što se negativno odrazilo na iznos neto prihoda od premija osiguranja. Odstupanje je nastalo, u najvećoj mjeri, zbog premije reosiguranja za polise osiguranja vazduhoplova (vrste 05 i 11), i osiguranja šinskih vozila (vrsta 4), a koje nismo imali u 2018. godini. Negativan efekat na neto prihod od premija osiguranja imala je promjena prenosnih premija.

Kretanje prihoda od premija osiguranja u periodu 2015– 2019

10.1.2. RASHODI

Rashodi 2015– 2019

Struktura rashoda	2015	%	2016	%	2017	%	2018	%	2019	%
Neto rashodi za štete	-2.983.776	31,5%	-4.093.064	38,8%	-4.149.029	38,5%	-4.215.579	38,8%	-4.982.465	42,3%
Promena drugih neto osiguravajuće-tehničkih rezervisanja (+/-)	0	0,0%	0	0,0%	-230.199	2,1%	32.484	-0,3%	15.320	-0,1%
Operativni troškovi	-5.499.966	58,1%	-5.599.404	53,1%	-5.591.909	51,9%	-5.800.926	53,4%	-5.774.275	49,0%
Investicioni troškovi od finansijskih sredstava i obaveza	-25.726	0,3%	-245	0,0%	-66	0,0%	-44	0,0%	-8.708	0,1%
Drugi rashodi od osiguranja	-678.152	7,2%	-756.084	7,2%	-708.970	6,6%	-791.354	7,3%	-986.358	8,4%
Drugi rashodi	-270.807	2,9%	-88.920	0,8%	-91.501	0,8%	-88.018	0,8%	-52.853	0,4%
Ukupno rashodi	-9.458.426	100,0%	-10.537.717	100,0%	-10.771.674	100,0%	-10.863.438	100,0%	-11.789.340	100,0%

Struktura ukupnih rashoda Društva slična je onoj iz 2018. godine. Najveće učešće u ukupnim rashodima i dalje imaju operativni troškovi, a zatim neto rashodi za štete.

Operativni troškovi niži su za 26,6 hiljada Eur u odnosu na prethodnu godinu, usled velike promjene i razgraničenim troškovima sticanja osiguranja u odnosu na 2018. godinu, ali i usled pada troškova usluga.

Kada je u pitanju efekat razgraničenja troškova sticanja osiguranja, on na kraju 2019. godine iznosi 61,9 hiljada Eur (umanjuje troškove), dok je na dan 31.12.2018. godine iznosio 2,9 hiljada Eur (uvećavao je troškove). Ovolika razlika u iznosima razgraničenih troškova posledica je velike promjene tj. uvećanja prenosne premije. Učešće operativnih troškova u ukupnim rashodima Društva na kraju 2019. godine iznosi 49%, a u prethodnim godinama se kretalo između 52 i 58%. Pad učešća operativnih troškova u ukupnim rashodima Društva u 2019. u odnosu na prethodne godine posledica je pada operativnih troškova sa jedne strane, a sa druge strane rasta rashoda za štete i ostalih kategorija rashoda.

Učešće neto rashoda za štete u ukupnim rashodima Društva je poraslo u odnosu na prethodne godine i sada iznosi 42,3% (ovo je ujedno i najveće učešće neto rashoda za štete u ukupnim rashodima Društva u poslednjih pet godina). Posmatrano u apsolutnim iznosima, neto rashodi za štete porasli za 766,9 hiljada Eur i to kao posledica rasta obračunatih bruto šteta (riješena je jedna velika šteta po zelenoj karti u iznosu od 665 hiljada Eur, a pored toga riješeno je i nekoliko »većih šteta« po osnovu AO, osiguranja motornih vozila).

Kada su u pitanju drugi rashodi od osiguranja, njihovo učešće u ukupnim rashodima Društva iznosi 8,4%, što je za 1,1 procentni poen više u odnosu na 2018. godinu (u prethodnim godinama se njihovo učešće kretalo oko 7%). U 2019. godini zabilježen je rast ovih rashoda u odnosu na prethodnu godinu u iznosu od 195 hiljada eur, što je posledica zabilježenog gubitka od prodaje poslovnog prostora koji je iznosio 222 hiljada Eur. Pored pomenutog gubitka, ova grupa rashoda obuhvata i: vatrogasni doprinos, troškove nadzora ANO, troškove ispravke premije osiguranja, rashode od umanjenja vrijednosti novčanih sredstava i druge rashode.

Drugi rashodi čine 0,4% ukupnih rashoda Društva za 2019. godinu (najniži nivo u poslednjih pet godina), a odnose se na: ispravku i otpis potraživanja po osnovu vrijednosti regresa, trošak ispravke – ostali kupci, troškove amortizacije investicionih nekretnina i ostale rashode investicionih nekretnina, troškove oprihodovanih nepovezanih uplata, ostala rezervisanja, druge rashode od ulaganja i ostale rashode. Ovi rashodi niži su za 35,2 hiljada Eur u odnosu na 2018. godinu, iz razloga što smo u 2018. godini imali rashode od umanjenja vrijednosti investicionih nekretnina u iznosu od 35,9 hiljada Eur, a značajno je bio i veći trošak ispravke regresnih potraživanja (za oko 21,6 hiljada Eur).

Zanemarljivo učešće u ukupnim rashodima Društva za 2019. godinu imaju investicioni troškovi od finansijskih sredstava i obaveza, koje nismo imali u 2018. godini, kao i promjena drugih neto osiguravajućih tehničkih rezervisanja (promjena rezervisanja za neistekle rizike).

Struktura rashoda za štete u periodu 2015 – 2019

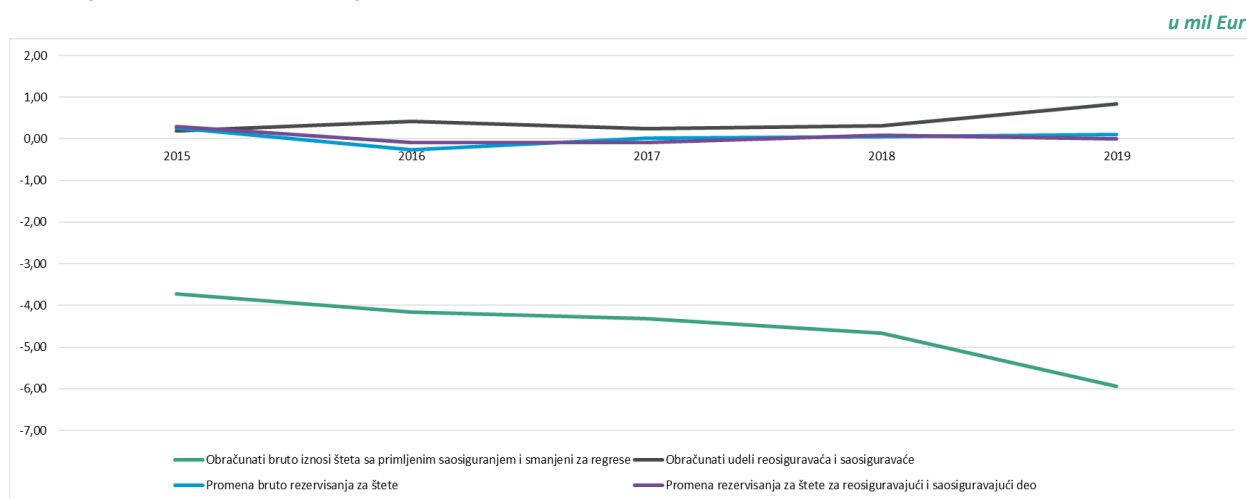
Struktura rashoda za štete	2015	%	2016	%	2017	%	2018	%	2019	%
Obračunati bruto iznosi šteta sa primljenim saosiguranjem i smanjeni za regrese	-3.727.792	124,9%	-4.166.875	101,8%	-4.314.186	104,0%	-4.671.859	110,8%	-5.938.717	119,2%
Obračunati udeli reosiguravača i saosiguravače	186.217	-6,2%	422.970	-10,3%	238.115	-5,7%	316.569	-7,5%	837.444	-16,8%
Promena bruto rezervisanja za štete	268.942	-9,0%	-265.855	6,5%	17.472	-0,4%	56.007	-1,3%	111.694	-2,2%
Promena rezervisanja za štete za reosiguravajući i saosiguravajući deo	288.856	-9,7%	-83.304	2,0%	-90.430	2,2%	83.704	-2,0%	7.115	-0,1%
Ukupno rashodi za štete	-2.983.776	100,0%	-4.093.064	100,0%	-4.149.029	100,0%	-4.215.579	100,0%	-4.982.465	100,0%

U strukturi ukupnih neto rashoda za štete najveće učešće imaju obračunate bruto štete, koje su u 2019. godini veće za 27,1 % ili nominalno 1,27 mil Eur. Najveći apsolutni rast šteta zabilježen je kod AO (1,13

mil Eur), a zatim i kod dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja, osiguranja motornih vozila i osiguranja od posljedica nezgode.

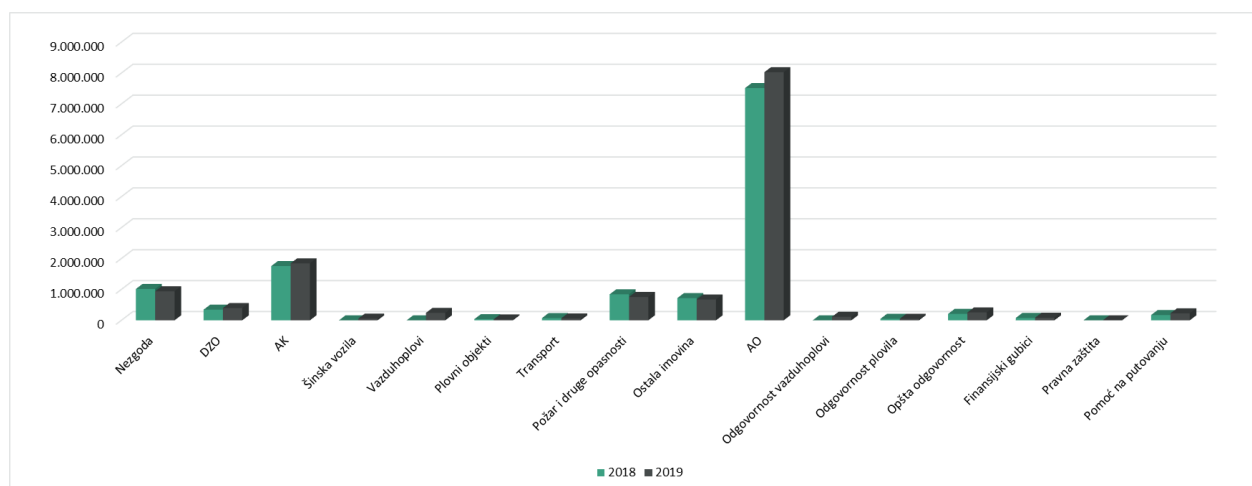
Positivan uticaj na ukupne rashode za štete imali su štete iz reosiguranja, koje su zabilježile značajan rast u odnosu na prethodnu godinu (zbog riješene štete po zelenoj karti, kod koje je udio reosiguravača iznosio oko 565 hiljada Eur). Takođe, ukupne rashode za štete umanjile su i promjene rezervisanja za štete i rezervisanja za štete za reosiguravajući i saosiguravajući dio.

Kretanje rashoda za štete u periodu 2015– 2019

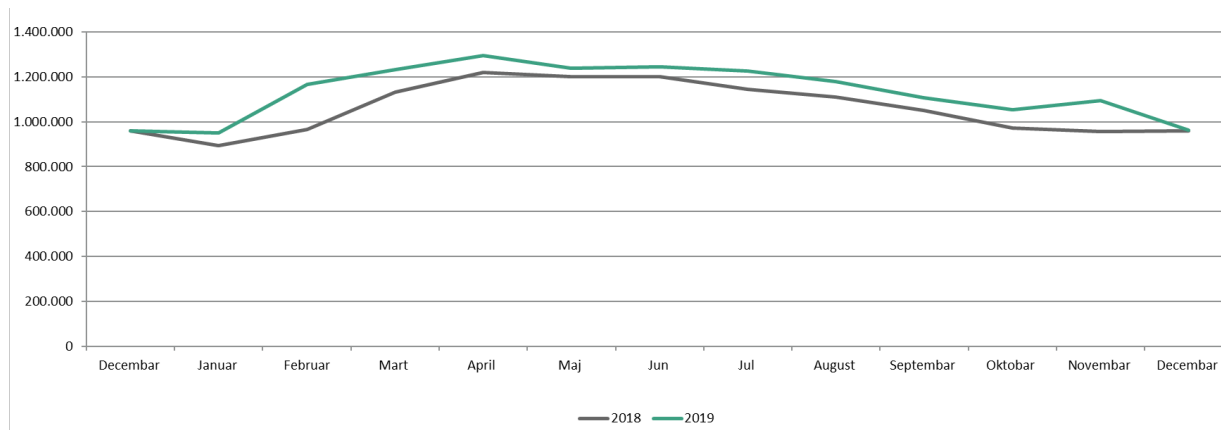

10.2. PREGLED POSLOVANJA U BROJKAMA

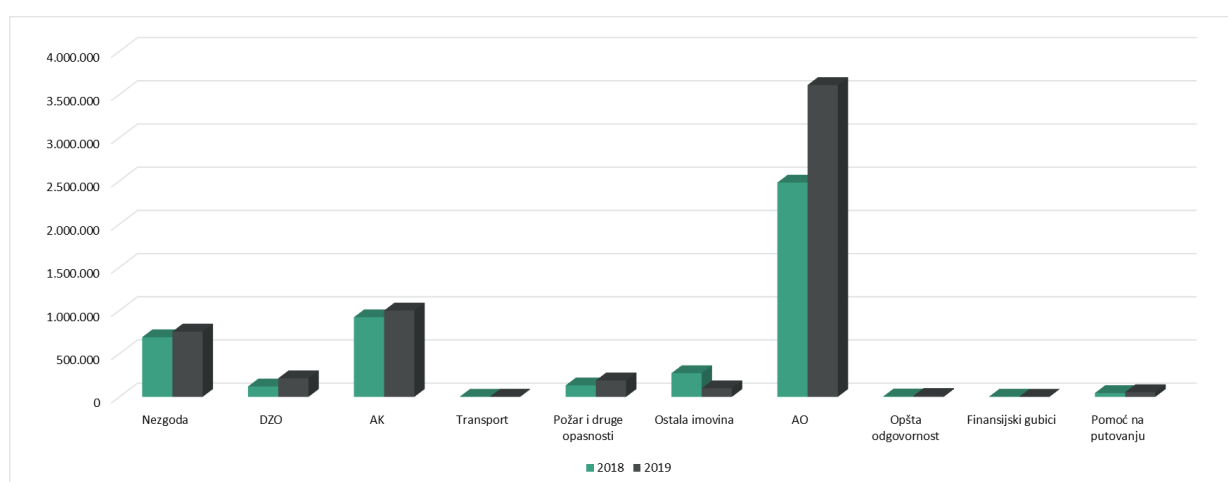
Struktura bruto fakturisane premije u 2018. i 2019. godini

Kretanje bruto fakturisane premije po mjesecima u 2018. i 2019. godini

Struktura riješenih šteta u 2018. i 2019. godini

	2018	2019	Δ u EUR	Δ u %
Obračunate bruto premije osiguranja sa primljenim saosiguranjem	12.804.286	13.758.703	954.416	107,5%
Obračunati bruto iznosi šteta sa primljenim saosiguranjem i smanjeni za regrese	-4.671.859	-5.938.717	-1.266.859	127,1%
Bruto štetni koeficijent	36,5%	43,2%		

10.2.1. OSIGURANJE OD POSLEDICA NEZGODE

Nezgoda	Bruto obračunata premija	Učešće u ukupnoj premiji	Bruto štete	Učešće u ukupnim štetama	Bruto štetni koeficijent
2019	939.675	6,8%	-756.056	12,7%	80,5%
2018	1.014.641	7,9%	-690.842	14,8%	68,1%
Indeks	92,6	86,2	109,4	86,1	118,2

U 2019. godini, naše Društvo je zabilježilo pad premije po osnovu osiguranja od posledica nezgode i to u apsolutnom iznosu od 75 hiljada Eur. Pad premije posledica je činjenice da za nekoliko klijenata nismo uspjeli da produžimo ugovore o osiguranju koje su imali u 2018. godini, a za samo jednog od njih smo u 2018. godini fakturisali oko 63 hiljada Eur premije (koletivno osiguranje zaposlenih).

Kao posledica navedenog, učešće osiguranja od posledica nezgode u ukupnoj bruto fakturisanj premiji Društva je niže u odnosu na 2018. godinu za 1,1 procentni poen i sada iznosi 6,8%.

Najznačajniji dio ostvarene premije osiguranja od posledica nezgode u 2019. godini odnosi se na kolektivno osiguranje zaposlenih (61,9%), a zatim na osiguranje gostiju hotela (14,4%).

Tokom godine riješeno je 756 hiljada Eur ovih šteta ili 65 hiljada Eur više nego u 2018, a kao posledica rasta šteta po osnovu kolektivnog osiguranja zaposlenih (samo za pet klijenata riješeno je oko 300 hiljada Eur šteta po osnovu kolektivnog osiguranja zaposlenih).

Kada posmatramo strukturu riješenih šteta po osnovu ove vrste osiguranja, vidimo da dominantno učešće (93%) ima kolektivno osiguranje zaposlenih.

Učešće ovih šteta u ukupnim štetama Društva na kraju 2019. godine iznosi 12,7% i niže je za 2,1 procentnih poena u odnosu na 2018. godinu. Usled rasta riješenih šteta sa jedne strane i pada bruto fakturisane premije sa druge strane, imamo i lošiji štetni rezultat u odnosu na 2018. godinu (2018: 68,1%, 2019: 80,5%).

10.2.2. DOBROVOLJNO ZDRAVSTVENO OSIGURANJE

DZO	Bruto obračunata premija	Učešće u ukupnoj premiji	Bruto štete	Učešće u ukupnim štetama	Bruto štetni koeficijent
2019	397.896	2,9%	-215.585	3,6%	54,2%
2018	344.128	2,7%	-120.510	2,6%	35,0%
Indeks	115,6	107,6	178,9	140,7	154,7

Po osnovu dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja u 2019. godini ostvarili smo rast bruto fakturisane premije u odnosu na prethodnu godinu u iznosu od 54 hiljade Eur (ostvaren je rast premije po osnovu DZO za strance i DZO - privatno osiguranje - za pojedine klijente fakturisan je veći iznos premije u odnosu na 2018. godinu).

Učešće ove vrste osiguranja u ukupnom portfoliju društva iznosi 2,9% i neznatno je iznad prošlogodišnjeg. Kada je u pitanju struktura ove vrste osiguranja, primjećuje se da najveće učešće ima DZO za strance (55,4%), slijedi DZO - privatno osiguranje (27%) i osiguranje bolesti hirurških intervencija (17,6%).

U 2019. godini zabilježen je značajan rast riješenih šteta u odnosu na 2018. godinu (rast u iznosu od 95 hiljada Eur), što je posledica značajno većeg broja riješenih šteta i to uglavnom po osnovu DZO - privatno osiguranje (samo za dva klijenta riješeno je blizu 116 hiljada Eur šteta).

Učešće ovih šteta u ukupnim štetama Društva na kraju 2019. godine iznosi 3,6%, dok je na kraju 2018. godine iznosilo 2,6%. Štetni koeficijent iznosi 54,2% i značajno je veći u odnosu na prethodnu godinu, kada je iznosio 35% (usled značajno većeg rasta iznosa riješenih šteta u odnosu na rast bruto fakturisane premije).

U strukturi riješenih šteta po osnovu ove vrste osiguranja dominantno učešće imaju štete po osnovu dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja - privatno osiguranje (73%), slijede štete po osnovu osiguranja bolesti i hirurških intervencija (25%), dok daleko niže učešće imaju štete po osnovu dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja za strance (2%).

10.2.3. OSIGURANJE MOTORNIH VOZILA

Auto kasko	Bruto obračunata premija	Učešće u ukupnoj premiji	Bruto štete	Učešće u ukupnim štetama	Bruto štetni koeficijent
2019	1.843.919	13,4%	-999.640	16,8%	54,2%
2018	1.755.325	13,7%	-921.353	19,7%	52,5%
Indeks	105,0	97,8	108,5	85,4	103,3

U 2019. godini, po osnovu kasko osiguranja motornih vozila, fakturirano je 88,6 hiljada Eur više premije nego u 2018. godini. Analizom podataka na nivou godine i njihovim poređenjem sa podacima iz

prethodne godine, zaključuje se da je na rast premije uticalo to što je za pojedine klijente fakturisan veći iznos premije nego u 2018. godini.

U odnosu na 2018. godinu, učešće AK premije u ukupnoj bruto fakturiranoj premiji Društva je neznatno niže (palo je sa 13,7% na 13,4%).

Ukupan iznos riješenih kasko šteta (1 mil Eur) veći je od onog iz prethodne godine za 78,2 hiljada Eur. Naime, u 2019. godini riješen je veći broj šteta u odnosu na prethodnu godinu, a pored toga napominjemo da je za svega tri ugovarača riješeno oko 258 hiljada Eur.

Učešće šteta po osnovu ove vrste osiguranja u ukupnim štetama Društva se smanjilo za 2,9 procentnih poena u odnosu na 2018. godinu i sada znosi 16,8%. Sa druge strane, štetni rezultat je porastao – sa 52,5% koliko je iznosio na kraju 2018. godine na 54,2% u 2019. godini (usled većeg rasta riješenih šteta u odnosu na rast bruto fakturisane premije).

Kada su u pitanju uzroci nastanka ovih šteta, najveći broj šteta nastao je kao posledica sudara dva ili više vozila ili udara.

10.2.4. OSIGURANJE ŠINSKIH VOZILA

Os. šinskih vozila	Bruto obračunata premija	Učešće u ukupnoj premiji	Bruto štete	Učešće u ukupnim štetama	Bruto štetni koeficijent
2019	56.041	0,4%	0	0,0%	
2018	0	0,0%	0	0,0%	
Indeks					

Tokom protekle godine Društvo je izdalo jednu polisnu osiguranja šinskih vozila u iznosu od 56 hiljada Eur (osiguranje realizovano putem tendera), dok u 2018. godini nije bilo izdatih polisa.

Ova vrsta osiguranja u ukupnoj bruto fakturiranoj premiji Društva (na dan 31.12.2019.) učestvuje sa 0,4%.

Riješenih šteta po osnovu ove vrste osiguranja nije bilo ni u 2019. ni u 2018. godini.

10.2.5. OSIGURANJE VAZDUHOPLOVA (KASKO VAZDUHOPLOVA)

Osiguranje vazduhoplova	Bruto obračunata premija	Učešće u ukupnoj premiji	Bruto štete	Učešće u ukupnim štetama	Bruto štetni koeficijent
2019	241.427	1,8%	0	0,0%	
2018	0	0,0%	0	0,0%	
Indeks					

U 2019. godini fakturisali smo 241 hiljada Eur premije osiguranja vazduhoplova, što je značajano doprinijelo rastu ukupne bruto fakturisane premije Društva u 2019. godini (osiguranje realizovano putem tendera), dok u 2018. godini nismo imali fakturisane premije po osnovu ove vrste osiguranja.

Osiguranje vazduhoplova učestvuje sa 1,8% u ukupnom portfoliju Društva.

Riješenih šteta po osnovu ove vrste osiguranja nije bilo ni u 2019. ni u 2018. godini.

10.2.6. OSIGURANJE PLOVNIH OBJEKATA

Osiguranje plovnih objekata	Bruto obračunata premija	Učešće u ukupnoj premiji	Bruto štete	Učešće u ukupnim štetama	Bruto štetni koeficijent
2019	28.147	0,2%	0	0,0%	
2018	37.606	0,3%	0	0,0%	
Indeks	74,8	69,7			

Kada je u pitanju osiguranje plovnih objekata (kasko osiguranje), u 2019. godini fakturirali smo 9,5 hiljada Eur manje premije nego u 2018. godini, iz razloga što je za jednog ugovarača fakturisan značajno niži iznos premije u odnosu na prethodnu godinu.

Učešće ove vrste osiguranja u ukupnom portfoliju Društva za 2019. godinu iznosi 0,2%.

Tokom poslednje dvije godine nismo imali riješenih šteta po osnovu ove vrste osiguranja.

10.2.7. OSIGURANJE ROBE U PREVOZU

Transport	Bruto obračunata premija	Učešće u ukupnoj premiji	Bruto štete	Učešće u ukupnim štetama	Bruto štetni koeficijent
2019	61.949	0,5%	-2.346	0,0%	3,8%
2018	73.406	0,6%	-1.697	0,0%	2,3%
Indeks	84,4	78,5	138,3	108,8	163,8

U 2019. godini zabilježen je pad bruto fakturirane premije po osnovu osiguranja robe u prevozu u odnosu na 2018. godinu za oko 11,5 hiljada Eur (nisu produžena osiguranja za dva klijenta).

Učešće ove vrste osiguranja u ukupnom portfoliju Društva približno je prošlogodišnjem učešću (0,5%).

U obje posmatrane godine nisu riješeni značajniji iznosi šteta, pa imamo odličan štetni rezultat za obje godine.

Učešće šteta po osnovu ove vrste osiguranja u ukupnim štetama Društva je na zanemarljivom nivou.

10.2.8. OSIGURANJE IMOVINE OD POŽARA I DRUGIH OPASNOSTI

Imovina	Bruto obračunata premija	Učešće u ukupnoj premiji	Bruto štete	Učešće u ukupnim štetama	Bruto štetni koeficijent
2019	755.915	5,5%	-190.354	3,2%	25,2%
2018	841.808	6,6%	-132.583	2,8%	15,7%
Indeks	89,8	83,6	143,6	112,9	159,9

Po osnovu ove vrste osiguranja u 2019. godini je zabilježen pad premije u apsolutnom iznosu od oko 86 hiljada Eur u odnosu na 2018. godinu, što je posledica neproduženja ugovora o osiguranju za jednog većeg klijenta, ali i činjenice da je za više klijenata fakturisan značajno manji iznos premije u odnosu na prethodnu godinu.

Učešće ove vrste osiguranja u ukupnom portfoliju Društva se smanjilo za 1,1 procentni poen u odnosu na prethodnu godinu i iznosi 5,5%.

Na osiguranje od požara odnosi se 78% ukupno ostvarene premije po osnovu ove vrste osiguranja, dok se preostalih 22% odnosi na osiguranje od zemljotresa.

Riješene štete po osnovu osiguranja imovine u 2019. godini porasle su za skoro 58 hiljada Eur u odnosu na 2018. godinu. Odstupanje u iznosima riješenih šteta između dvije poslednje godine posledica je

rešavanja skoro duplo većeg broja šteta u odnosu na isti period 2018. godine, a takođe, riješene su nekolike veće štete (PL - 42,3 hiljada Eur, FL- 17,6 hiljada Eur, PL - 15,1 hiljada Eur).

Usled pomenutog rasta riješenih šteta, učešće šteta po osnovu ove vrste osiguranja u ukupnim štetama Društva se povećalo u odnosu na prethodnu godinu (sa 2,8 na 3,2%). Kada uporedimo štetni rezultat za posmatrani period ove i prošle godine, u 2019. godini je značajno veći (2019: 25,2%; 2018: 15,7%), a kao rezultat rasta riješenih šteta sa jedne strane i pada bruto fakturisane premije sa druge strane.

Kada je u pitanju struktura riješenih šteta, nije bilo šteta usled zemljotresa, već se sve štete odnose na osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti.

10.2.9. OSTALA OSIGURANJA IMOVINE

Ostala imovina	Bruto obračunata premija	Učešće u ukupnoj premiji	Bruto štete	Učešće u ukupnim štetama	Bruto štetni koeficijent
2019	674.325	4,9%	-98.846	1,7%	14,7%
2018	719.627	5,6%	-274.125	5,9%	38,1%
Indeks	93,7	87,2	36,1	28,4	38,5

U 2018. godini naše Društvo je zabilježilo pad premije ostalih osiguranja imovine u odnosu na prethodnu godinu. Nominalni pad premije iznosi 45 hiljada Eur, a posledica je neproduženja ugovora o osiguranju za četiri veća klijenta u ukupnom iznosu od 51 hiljada Eur, ali i usled činjenice da je za dva veća klijenta fakturisan manji iznos premije u odnosu na prethodnu godinu.

Učešće ove vrste osiguranja u ukupnoj bruto fakturisanj premiji Društva je niže u odnosu na 31.12.2018. i sada iznosi 4,9%.

Najznačajniji dio ovogodišnje fakturisanj premije po osnovu ove vrste osiguranja odnosi se na osiguranje od svih rizika (all risks) – 32%, a zatim na osiguranje objekata u izgradnji -23%.

U poređenju sa 2018. godinom, ukupan iznos riješenih šteta u 2019. godini niži je za 175 hiljada Eur. Ovo iz razloga što je u 2019. godini riješen manji broj šteta u odnosu na 2018. godinu, a pored toga u 2018. imali smo tri velike štete u ukupnom iznosu od 191 hiljada Eur.

Učešće šteta po osnovu ostalih osiguranja imovine u ukupnim štetama Društva se smanjilo u odnosu na 2018. godinu i sada iznosi svega 1,7%, a poboljšao se i štetni rezultat (snizio se sa 38,1% na 14,7%), usled većeg pada riješenih šteta od pada bruto fakturisanj premije.

Kada analiziramo strukturu ukupnih riješenih šteta po osnovu ove vrste osiguranja, vidimo da najveće učešće ima osiguranje mašina od loma (40%), slijede osiguranje domaćinstva i stvari u domaćinstvima (26%).

10.2.10. OSIGURANJE OD ODGOVORNOSTI ZBOG UPOTREBE MOTORNIH VOZILA

AO	Bruto obračunata premija	Učešće u ukupnoj premiji	Bruto štete	Učešće u ukupnim štetama	Bruto štetni koeficijent
2019	8.027.690	58,3%	-3.609.257	60,8%	45,0%
2018	7.513.797	58,7%	-2.479.916	53,1%	33,0%
Indeks	106,8	99,4	145,5	114,5	136,2

Ukupna bruto fakturisanj AO premija Društva za 2019. godinu veća je za 514 hiljada Eur u odnosu na 2018. godinu, uglavnom usled većeg broja izdatih polisa u odnosu na 2018. godinu.

Kao i prethodnih godina, AO produkcija ima dominantnjo učešće u ukupnom portfoliju Društva (58,3%), što je u odnosu na 2018. godinu na nešto nižem nivou.

Najveće učešće u strukturi AO premije imaju putnička vozila (76%), a zatim slijede teretna vozila sa 10%.

Kada se posmatraju podaci o bruto riješenim štetama, primjećuje se značajan rast u odnosu na prethodnu godinu. Apsolutni rast na godišnjem nivou iznosi 1,13 mil Eur, a posledica je rešavanja većeg broja odštetnih zahtjeva u odnosu na 2018., ali i rešavanja nekoliko velikih šteta među kojima je i šteta po zelenoj karti u iznosu od 665 hiljada Eur. Pored navede štete, važno je napomenuti da je npr. za svega pet ugovarača riješeno oko 275 hiljada Eur šteta.

Na dan 31.12.2019. godine, učešće AO šteta u ukupnim riješenim štetama Društva je iznosilo 60,8% (31.12.2018: 53,1%). Štetni koeficijent je u odnosu 2018. godinu porastao za čak 12,0 procentnih poena (2019: 45,0%; 2018: 33,0%), usled većeg procentualnog rasta riješenih šteta u odnosu na rast bruto fakturisane premije.

Najveći procenat od ukupnog iznosa riješenih AO šteta u ovoj godini odnosi se na štete na putničkim vozilima, pri čemu je najviše novca isplaćeno po osnovu štetnih događaja sa uzrokom nastanka sudar dva ili više vozila.

10.2.11. OSIGURANJE OD ODGOVORNOSTI ZBOG UPOTREBE VAZDUHOPLOVA

Obavezno os. vazduhoplova	Bruto obračunata premija	Učešće u ukupnoj premiji	Bruto štete	Učešće u ukupnim štetama	Bruto štetni koeficijent
2019	115.854	0,8%	0	0,0%	
2018	0	0,0%	0	0,0%	
Indeks					

U toku 2019. godine, po osnovu osiguranja od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova, ukupno je fakturirano oko 116 hiljada Eur premije, dok u 2018. godini nismo imali izdatih polisa po osnovu ove vrste osiguranja.

Učešće ove vrste osiguranja u portfoliju Društva na kraju 2019. godine iznosilo je 0,8%.

Riješenih šteta po osnovu ove vrste osiguranja nije bilo ni u 2019. ni u 2018. godini.

10.2.12. OSIGURANJE OD ODGOVORNOSTI ZBOG UPOTREBE PLOVNIH OBJEKATA

Obavezno os. plovnih objekata	Bruto obračunata premija	Učešće u ukupnoj premiji	Bruto štete	Učešće u ukupnim štetama	Bruto štetni koeficijent
2019	49.216	0,4%	0	0,0%	
2018	48.228	0,4%	0	0,0%	
Indeks	102,0	95,0			

Po osnovu osiguranja od odgovornosti zbog upotrebe plovnih objekata uspjeli smo da u 2019. godini prebacimo prošlogodišnji iznos fakturisane premije (za oko 1 hiljadu Eur).

Ova vrsta osiguranja ima malo učešće u ukupnoj bruto fakturiranoj premiji Društva (0,4%) i na nivou je prošlogodišnjeg učešća.

Kada su u pitanju štete, nije ih bilo, ni u 2019, ni u 2018. godini.

10.2.13. OSIGURANJE OD OPŠTE ODGOVORNOSTI

Opšta odgovornost	Bruto obračunata premija	Učešće u ukupnoj premiji	Bruto štete	Učešće u ukupnim štetama	Bruto štetni koeficijent
2019	254.549	1,9%	-10.876	0,2%	4,3%
2018	207.580	1,6%	-4.246	0,1%	2,0%
Indeks	122,6	114,1	256,1	201,5	208,9

Rast bruto fakturisane premije u 2019. godini zabilježen je i kod osiguranja od opšte odgovornosti (rast u apsolutnom iznosu od 47 hiljada Eur), što je jednim dijelom posledica ugovaranja novih osiguranja za nekoliko klijenata, a drugim dijelom posledica činjenice da je za pojedine ugovarače fakturisan veći iznos premije u odnosu na prethodnu godinu.

Učešće ove vrste osiguranja u ukupnom portfoliju Društva se povećalo sa 1,6% (koliko je iznosilo na kraju 2018. godine) na 1,9% na kraju 2019. godine.

Od ukupnog iznosa ostvarene premije osiguranja od opšte odgovornosti u 2019. godini, najveći dio ili 49% se odnosi na osiguranje od opšte (zakonske) odgovornosti, slijede sva druga opšta osiguranja od odgovornosti sa 22% i projektantska odgovornost sa takođe 22%.

Riješene štete po osnovu ove vrste osiguranja porasle su u odnosu na 2018. godinu (za 6,6 hiljada Eur), iako su riješena svega dva odštetna zahtjeva. U 2018. godini, riješena je više manjih šteta pa otuda i ovoliko odstupanje u iznosima riješenih šteta između posljednje dvije godine.

Usled navedenog, učešće šteta po osnovu ove vrste osiguranja u ukupnim štetama Društva se blago povećalo i sada iznosi 1,9%, a i štetni koeficijent je porastao (2019: 4,3%; 2018: 2%).

Cjelokupan iznos riješenih šteta po osnovu ove vrste osiguranja u 2018. godini odnosi se na osiguranje od opšte (zakonske) odgovornosti.

10.2.14. OSIGURANJE FINANSIJSKIH GUBITAKA

Os. finansijskih gubitaka	Bruto obračunata premija	Učešće u ukupnoj premiji	Bruto štete	Učešće u ukupnim štetama	Bruto štetni koeficijent
2019	85.021	0,6%	-984	0,0%	1,2%
2018	76.680	0,6%	-2.269	0,0%	3,0%
Indeks	110,9	103,2	43,4	34,1	39,1

Kada je u pitanju osiguranje finansijskih gubitaka, u 2019. godini ostvaren je rast premije u iznosu od 8,3 hiljada Eur, što je posledica većeg broja ugovorenih osiguranja u odnosu na 2018. godinu.

Učešće ove vrste osiguranja u portfoliju Društva je na prošlogodišnjem nivou i iznosi 0,6%.

Najveće učešće u ukupnoj bruto fakturiranoj premiji po osnovu ove vrste osiguranja imaju sva druga osiguranja različitih finansijskih gubitaka (58%) i osiguranje rizika otkaza turističkih putovanja (39%).

U 2019. godini riješena su svega dva odštetna zahtjeva osiguranja finansijskih gubitaka (osiguranje od štete u vezi sa sredstvima na tekućim računima građana i platnim i kreditnim karticama), u ukupnom iznosu od oko 1 hiljada Eur, dok su 2018. godini riješena takođe dva odštetna zahtjeva sa nešto većim ukupnim iznosom.

Učešće ovih šteta u ukupnim štetama Društva je na zanemarljivoj nivou, a imamo i dobar štetni rezultat (3%).

10.2.15. OSIGURANJE PRAVNE ZAŠTITE

Pravna zaštita	Bruto obračunata premija	Učešće u ukupnoj premiji	Bruto štete	Učešće u ukupnim štetama	Bruto štetni koeficijent
2019	32	0,0%	0	0,0%	
2018	58	0,0%	0	0,0%	
Indeks	55,2	51,4			

Po osnovu osiguranja troškova pravne zaštite, u toku godine fakturisan je zanemarljiv iznos premije, kao i u 2018. godini (ovaj proizvod nije zaživio na pravi način).

U prethodne dvije godine nije bilo šteta po osnovu ove vrste osiguranja.

10.2.16. OSIGURANJE POMOĆI NA PUTOVANJU

Pomoć na putovanju	Bruto obračunata premija	Učešće u ukupnoj premiji	Bruto štete	Učešće u ukupnim štetama	Bruto štetni koeficijent
2019	227.047	1,7%	-54.774	0,9%	24,1%
2018	171.403	1,3%	-44.318	0,9%	25,9%
Indeks	132,5	123,3	123,6	97,2	93,3

Osiguranje pomoći na putovanju obuhvata putno zdravstveno osiguranje, paket putnih osiguranja uz PZO, kao i pomoć na putu – dopunski proizvod koji se prodaje uz AO. Kada se uporede podaci o realizaciji u 2019. sa podacima iz prethodne godine, primjećuje se rast bruto fakturisane premije, usled ostvarenog rasta premije po osnovu putnog zdravstvenog osiguranja, ali i rasta premije po osnovu osiguranja pomoći na putu vezano za drumsko vozilo.

Osiguranje pomoći na putu čini 1,7% ukupno bruto fakturisane premije Društva u 2019. godini, što je iznad prošlogodišnjeg učešća.

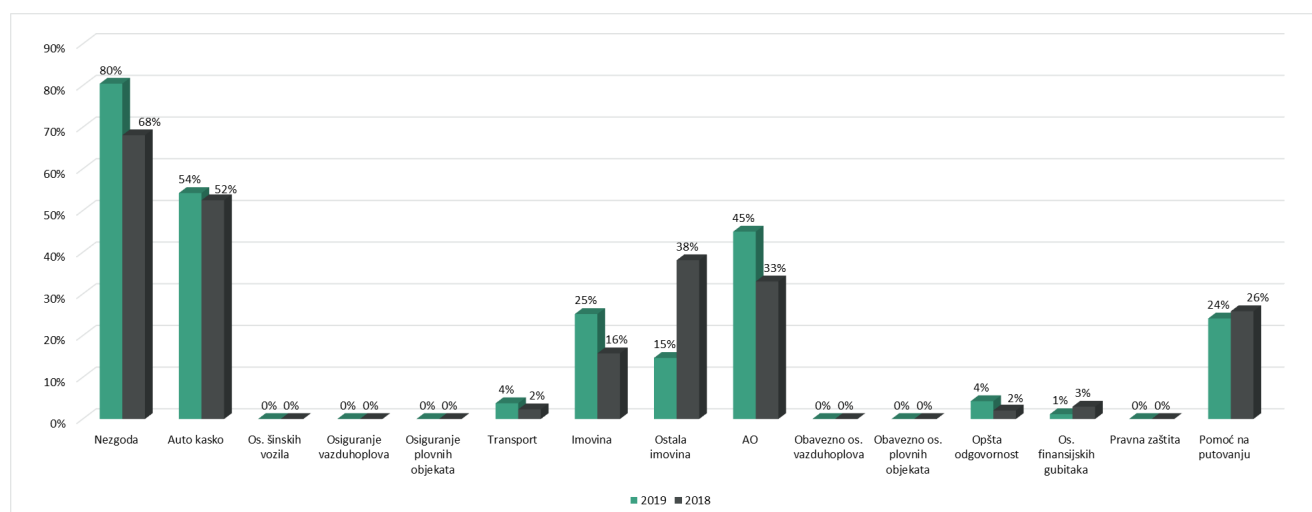
Ako analiziramo strukturu bruto fakturisane premije ove vrste osiguranja, vidimo da se najveći dio ili 62% odnosu na putno zdravstveno osiguranje, a sa učešćem od 38% slijedi osiguranje pomoći na putu vezano za drumsko vozilo.

Kada su u pitanju štete za ovu vrstu osiguranja, u 2019. godini riješeno je 10,5 hiljada Eur više u odnosu na prethodnu godinu, iz razloga značajno većeg broj riješenih šteta i to uglavnom po osnovu osiguranja pomoći na putu (dopunski proizvod uz AO).

Učešće ovih šteta u ukupnim štetama Društva je na prošlogodišnjem nivou i iznosi 0,9%. Štetni rezultat je neznatno bolji u odnosu na 2018. godinu (2019: 24,1%; 2018: 25,9%), što je posledica većeg rasta bruto fakturisane premije od rasta riješenih šteta.

U strukturi riješenih šteta po osnovu ove vrste osiguranja, dominantno učešće imaju štete po osnovu osiguranja pomoći na putu (70%), dok se preostali dio odnosi na osiguranje pomoći na putovanju.

Štetni rezultat po vrstama osiguranja u 2018. i 2019. godini

10.3. OPERATIVNI TROŠKOVI⁶

	2018	Učešće	2019	Učešće	Δ u EUR	Δ u %
Troškovi rada	2.523.667	43,5%	2.636.132	45,2%	112.465	104,5%
Promjena rezervisanja iz ugovora o radu	47.564	0,8%	51.832	0,9%	4.268	109,0%
Troškovi materijala	217.917	3,8%	250.911	4,3%	32.994	115,1%
Promjena razgraničeni troškovi sticanja osiguranja	2.858		-61.949		-64.806	-2167,7%
Troškovi usluga	2.671.070	46,0%	2.450.895	43,1%	-220.175	91,8%
Amortizacija sredstava potrebnih za poslovanje	121.834	2,1%	250.240	4,3%	128.406	205,4%
Drugi troškovi	218.875	3,8%	134.264	2,3%	-84.611	61,3%
UKUPNO BRUTO TROŠKOVI	5.798.069	100,0%	5.836.223	100,0%	38.155	100,7%

Ukupni bruto troškovi Društva (bez promjene razgraničenih troškova sticanja osiguranja) za 2019. godinu iznose 5,84 mil Eur i veći su od prošlogodišnjih troškova za 0,7% ili 38 hiljada Eur.

Pošto je u 2019. godini zabilježen značajan rast bruto fakturisane premije u odnosu na 2018. godinu, a sa druge strane zabilježen je blagi rast troškova, bruto troškovni koeficijent Društva je niži od prošlogodišnjeg i iznosi 42,4%.

U strukturi bruto operativnih troškova, kao i u prethodnim godinama, najveće učešće imaju troškovi usluga (43,1%), koji na kraju 2019. godine iznose 2,45 mil Eur. Ovaj iznos niži je od prošlogodišnjeg za čak 8,2% ili 220,2 hiljada Eur – usled nižih troškova reklama i troškova zakupa. Napominjemo da je 01. januara 2019. godine počela implementacija računovodstvenog standarda IFRS 16, što je uticalo da troškovi zakupa u 2019. godini budu niži od prošlogodišnjih. Tačnije, primjena ovog standarda ima efekat na bilans uspjeha, u dijelu strukture bruto troškova Društva. Kako ovaj standard propisuje da se svi dugoročni zakupi (preko 1 godine) tretiraju kao naši poslovni prostori, umjesto troška zakupa knjiženi su troškovi amortizacije. Pored navedenog, u prvoj polovini 2019. godine (u mjesecu junu) izvršeno je premapiranje troškova reklame za Sava Car sa ostalih troškova u grupi (ostalih troškova usluga) na troškove reklame. Zato, kod ove dvije kategorije troškova, imamo odstupanje u odnosu na 2018. godinu.

⁶ Klasifikacija troškova je prikazana u skladu sa regulativom matičnog Društva

Troškovi usluga se odnose na: troškove sticanja osiguranja (provizije), troškove zakupa, troškove fizičkih lica, troškove stručnog obrazovanja, troškove platnog prometa i bankarskih usluga, troškove intelektualnih i privatnih usluga, troškove premija osiguranja, troškove reprezentacija, reklama i sajмова i ostale troškove usluga.

Kada su u pitanju troškovi provizija, u 2019. godini zabilježen je rast u odnosu na 2018. godinu (2019: 763 hiljada Eur; 2018: 691 hiljada Eur) i na njih se odnosi oko 31% ukupnih troškova usluga. Kretanje troškova provizija u korelaciji je sa kretanjem bruto fakturisane premije (prije svega AO).

45,2% iznosa ukupnih bruto troškova Društva ili 2,64 mil Eur odnosi se na troškove rada. Ovi troškovi su veći za 4,5% (ili za 112,5 hiljada Eur) u odnosu na 2018. godinu.

Troškovi materijala, u poređenju sa 2018. godinom, takođe bilježe rast. Ovogodišnji troškovi materijala veći su za 33 hiljada Eur, na šta je uticao rast troškova kancelarijskog materijala i formulara (nabavljena je veća količina kancelarijskog materijala i zelenih kartona u odnosu na 2018. godinu) i drugih troškova materijala (ostalih materijalnih troškova - štampa PVC kartica, štampanog papirnog materijala, štampa velikih formata, nabavka opreme za Sava Car, štampa kartica za DZO, ramovi za tablice itd).

U ukupnim bruto troškovima Društva, ova grupa troškova učestvuje sa 4,3%.

Drugi troškovi bilježe pad u odnosu na 2018. godinu i to za čak 39% ili 84,6 hiljada Eur. U 2018. godini sprovodile su se aktivnosti rebrandinga i ukupan trošak po tom osnovu iznosio je 70,6 hiljada Eur, dok u 2019. godini nije bilo pomenutih aktivnosti, pa otuda i ovolika razlika u troškovima između dvije godine. Pored troškova rebrandinga, drugi troškovi obuhvataju i troškove donacija i sponzorstava (koji su takođe zabilježili pad u odnosu na prethodnu godinu), troškove članarina i ostale troškove.

Troškovi članarina komori i udruženjima odnose se na troškove članarina: NBO-u, Američkoj privrednoj komori, Asocijaciji menadžera, Uniji poslodavaca, Institutu internih revizora itd.

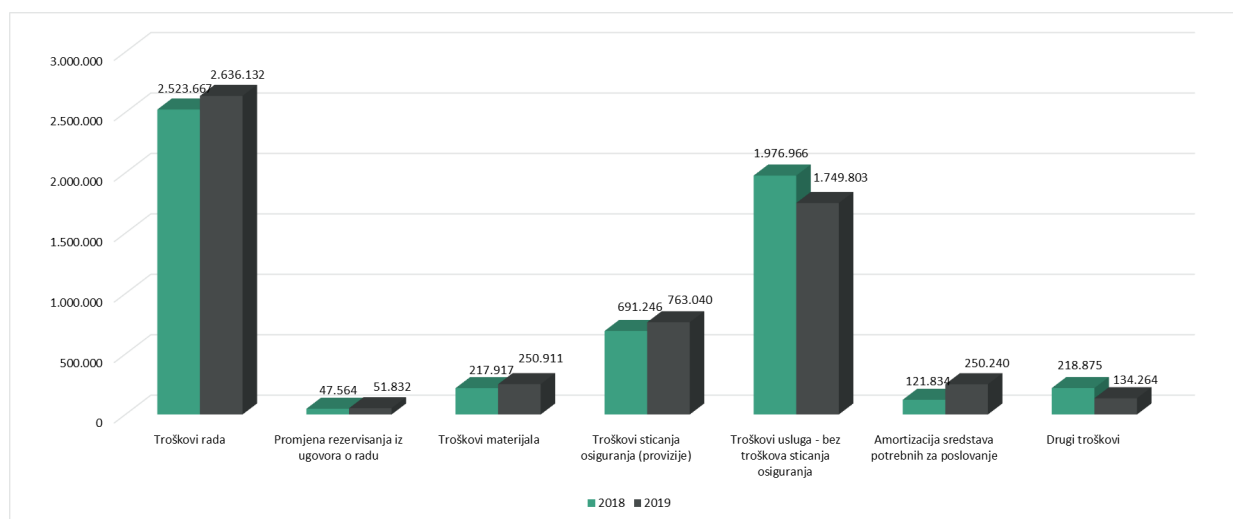
Ostali troškovi se, pored troškova rebrandinga, odnose na troškove poreza, naknada, taksi i ostale nematerijalne troškove. U 2019. godini je, u okviru ove grupe, zabilježen pad troškova naknada i taksi i poreza.

Usled navedenog, učešće drugih troškova u ukupnim troškovima Društva se smanjilo (sa 3,8% u 2018. na 2,3% u 2019. godini).

Učešće troškova amortizacije u ukupnim bruto troškovima Društva se značajno povećalo u odnosu na prethodnu godinu (2019: 4,3%; 2018: 2,1%). Ovi troškovi su porasli u odnosu na 2018. godinu za 105% ili 128,4 hiljada Eur (zbog primjene gore pomenutog IFRS 16 - od 01.01.2019. knjiži se trošak amortizacije za dugoročne zakupe).

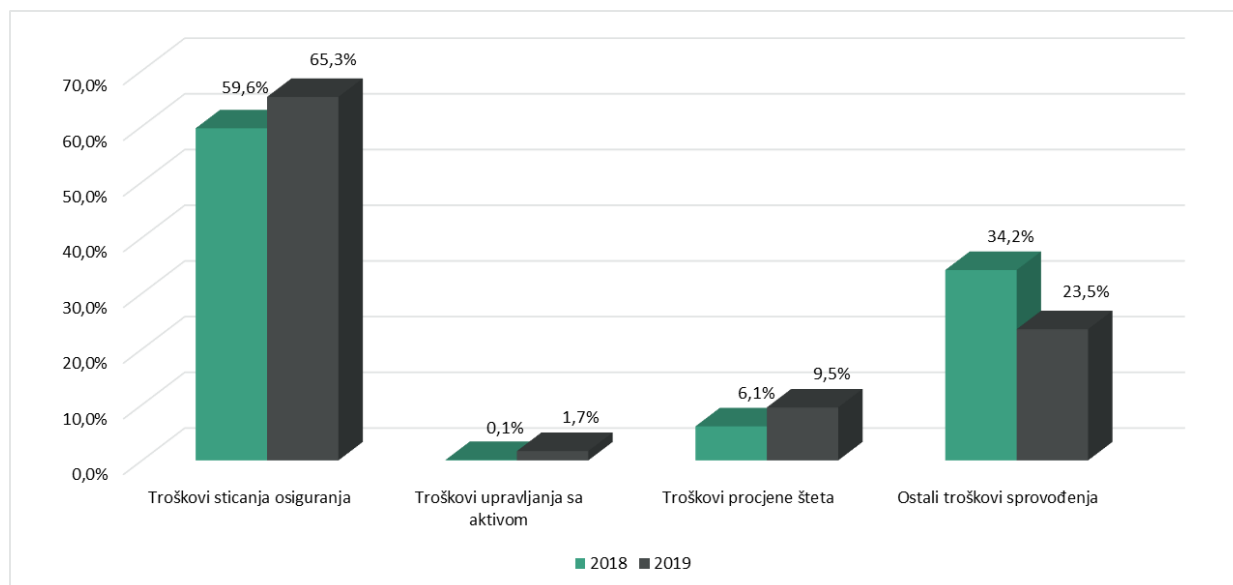
Preostalih 0,9% ukupnih bruto troškova Društva odnosi se na troškove vezane za promjene rezervisanja iz ugovora o radu (koji su neznatno veći u odnosu na 2018. godinu).

Bruto troškovi u 2018. i 2019. godini

Bruto troškovi po funkcionalnim grupama u 2018. i 2019. godini

Troškovi po funkcionalnim grupama	2018	Učešće	2019	Učešće	Δ u EUR	Δ u %
Troškovi sticanja osiguranja	3.457.364	59,6%	3.809.048	65,3%	351.684	110,2%
Troškovi upravljanja sa aktivom	4.775	0,1%	97.996	1,7%	93.221	2052,1%
Troškovi procjene šteta	354.098	6,1%	554.851	9,5%	200.753	156,7%
Ostali troškovi sprovođenja	1.981.831	34,2%	1.374.328	23,5%	-607.504	69,3%
Ukupno bruto troškovi	5.798.069	100,0%	5.836.223	100,0%	38.155	100,7%

Kada se posmatra struktura bruto troškova po funkcionalnim grupama, ona je nešto drugačija u odnosu na 2018. godinu, a što je posledica novog načina raspodjele troškova (od 01.01.2019. godine uveden je novi način raspodjele troškova »cost accounting«, a koji podrazumijeva raspodjelu troškova zaposlenih u back office-u na osnovu popisa radnog vremena, a zaposlenih u Sektoru za prodaju osiguranja i zastupnika na osnovu popisa provizija).

Analizom strukture troškova primjećuje se da je zbog primjene novog načina raspodjele troškova poraslo učešće troškova sticanja osiguranja, troškova upravljanja aktivom i troškova procjene šteta sa jedne

strane, dok se sa druge strane snizilo učešće ostalih troškova sprovođenja. Najveće učešće i dalje imaju troškovi sticanja osiguranja (65%).

10.4. PROMJENE TEHNIČKIH REZERVACIJA

Promjene tehničkih rezervacija

Bruto tehničke rezerve	2018	Učešće	2019	Učešće	Δ u EUR	Δ u %
Rezervacije za prenosne premije	6.766.681	41,6%	7.408.276	44,2%	641.594	109,5%
Štetne rezerve	9.283.100	57,1%	9.171.407	54,7%	-111.694	98,8%
Rezerve za neistekle rizike	197.716	1,2%	182.396	1,1%	-15.320	92,3%
Ukupno	16.247.498	100,0%	16.762.078	100,0%	514.581	103,2%

Reosiguravajuće tehničke rezerve	2018	Učešće	2019	Učešće	Δ u EUR	Δ u %
Rezervacije za prenosne premije	569.586	62,7%	640.953	64,9%	71.367	112,5%
Štetne rezerve	339.045	37,3%	346.159	35,1%	7.115	102,1%
Rezerve za neistekle rizike	0	0,0%	0	0,0%	0	#DIV/0!
Ukupno	908.631	100,0%	987.112	100,0%	78.482	108,6%

Neto tehničke rezerve	2018	Učešće	2019	Učešće	Δ u EUR	Δ u %
Rezervacije za prenosne premije	6.197.096	40,4%	6.767.323	42,9%	570.227	109,2%
Štetne rezerve	8.944.056	58,3%	8.825.247	55,9%	-118.808	98,7%
Rezerve za neistekle rizike	197.716	1,3%	182.396	1,2%	-15.320	92,3%
Ukupno	15.338.867	100,0%	15.774.966	100,0%	436.099	102,8%

Bruto tehničke rezerve Društva na dan 31.12.2019. iznose 16,76 mil Eur i čine ih sredstva prenosnih premija, rezervacije za štete i rezervacije za neistekle rizike. U odnosu na 2018. godinu, bruto tehničke rezerve Društva su porasle za 3,2% ili blizu 515 hiljada Eur, a iz razloga rasta rezervacija za prenosne premije.

Udio reosiguravača u BTR iznosi blizu 987 hiljada Eur, odnosno neto tehničke rezerve Društva iznose 15,77 mil Eur.

Prenosne premije obračunavaju se u skladu sa važećom regulativom, primjenom »pro rata temporis« metode. Na nivou Društva, ukupne prenosne premije na kraju 2019. godine iznose 7,41 mil Eur i veće su za 9,5% u odnosu na 31.12.2018. godine (na rast prenosnih premija uticao je rast bruto fakturisane premije). Udio reosiguravača u prenosnoj premiji iznosi 641 hiljada Eur, što je za 12,5% više u odnosu na 31.12.2018. godine.

Ukupne rezervacije za štete na kraju 2019. godine iznose 9,17 mil Eur i čine ih:

- Bruto rezervacije za nastale prijavljene štete: za rente i za štete bez renti (1,85 mil Eur)
- Bruto rezervacije za nastale neprijavljene štete (6,66 mil Eur). Obračun ovih rezervi radi se primjenom Chain-Ladder metode za osiguranje od posledica nezgode, autokasko osiguranje i osiguranje od autoodgovornosti i ostala osiguranja imovine, dok je kod osiguranja imovine od požara i drugih opasnosti primijenjena Loss ratio metoda. Za ostale vrste osiguranja, rezervacije se obračunavaju na osnovu podataka o riješenim i rezervisanim nastalim prijavljenim, a neriješenim štetama, u skladu sa regulativom.

- Bruto rezervacije za troškove procjenjivanja i likvidacije šteta (0,66 mil Eur).

Ukupne rezervacije za štete na kraju 2019. godine niže su za skoro 112 hiljada Eur ili 1,2% u odnosu na 2018. godinu. Udio reosiguravača u rezervacijama šteta iznosi 346 hiljada Eur, odnosno neto rezervacije za štete iznose 8,82 mil Eur.

10.5. PRINOS INVESTICIONOG PORTFOLIJIA AD SAVA OSIGURANJE

Tokom protekle godine, Društvo je ostvarilo finansijske prihode u iznosu od 665 hiljada Eur, dok su finansijski rashodi iznosili 20,6 hiljada Eur, odnosno Društvo je ostvarilo finansijski prinos u iznosu od 644,4 hiljada Eur. Ukupan finansijski prinos, u odnosu na 2018. godinu, niži je za 351,4 hiljada Eur ili 35,3%. Ovoliki pad finansijskog prinosa posledica je nižih finansijskih prihoda.

Kada su u pitanju finansijski prihodi, zabilježen je veliki pad u odnosu na 2018. godinu i to za 351,4 hiljada Eur ili 35%, što ne čudi s obzirom da smo u 2018. godini imali finansijski prihod u iznosu od skoro 237 hiljada Eur po osnovu akumulirane dividende Sava Agentia (a koji nemamo u 2019. godini), a pored toga u 2018. godini ostvarena je i dobit od prodaje obveznica u iznosu od oko 116 hiljada Eur.

Sa druge strane, ostvareni finansijski rashodi u 2019. godini duplo su niži od prošlogodišnjih, jer smo u 2018. godini imali umanjene vrijednosti investicionih nekretnina u iznosu od 34 hiljade Eur.

Prinos investicionog portfolija u 2018. i 2019. godini

Prinos investicija	2018	Struktura	2019	Struktura	Δ u EUR	Δ u %
Depoziti	40.260	4,0%	37.721	5,9%	-2.539	93,7%
Državne obveznice (bez obv. sa drž. jamstvom)	753.692	75,7%	597.044	92,7%	-156.649	79,2%
Dani krediti	0	0,0%	7.189	1,1%	7.189	
Investicione nekretnine	-34.759	-3,5%	2.355	0,4%	37.114	-6,8%
Fin.e investicije u društvima u grupi i pridr. društvima	236.600	23,8%	0	0,0%	-236.600	0,0%
Gotovinska sredstva	48	0,0%	49	0,0%	1	101,1%
Rashodi finansijskih obaveza	-44	0,0%	0	0,0%	44	0,0%
Ukupno inv. portfolio sa rashodima fin. obaveza	995.797	100,0%	644.358	100,0%	-351.439	64,7%

Pregled finansijskih prihoda i rashoda

Prihodi investicija	2018	Struktura	2019	Struktura	Δ u EUR	Δ u %
Depoziti	40.260	3,8%	40.117	6,0%	-143	99,6%
Državne obveznice (bez obv. sa drž. jamstvom)	753.692	71,8%	597.044	89,8%	-156.649	79,2%
Dani krediti	0	0,0%	7.189	1,1%	7.189	#DIV/0!
Investicione nekretnine	19.320	1,8%	20.580	3,1%	1.260	106,5%
Fin.e investicije u društvima u grupi i pridr. društvima	236.600	22,5%	0	0,0%	-236.600	0,0%
Gotovinska sredstva	48	0,0%	49	0,0%	1	101,1%
Ukupno:	1.049.920	100,0%	664.979	100,0%	-384.942	63,3%

Rashodi investicija	2018	Struktura	2019	Struktura	Δ u EUR	Δ u %
Depoziti			2.396	11,6%	2.396	
Državne obveznice (bez obv. sa drž. jamstvom)						
Dani krediti						
Investicione nekretnine	54.079	99,9%	18.225	88,4%	-35.854	33,7%
Fin.e investicije u društvima u grupi i pridr. društvima						
Gotovinska sredstva						
Rashodi finansijskih obaveza	44	0,1%				0,0%
Ukupno:	54.124	100,0%	20.621	100,0%	-33.503	38,1%

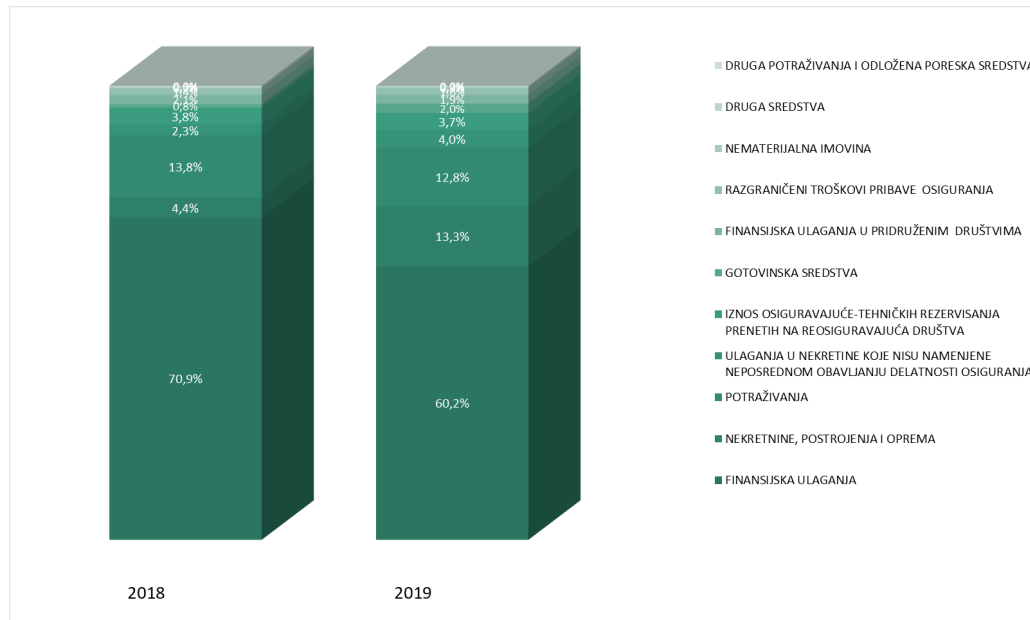
11. FINANSIJSKI POLOŽAJ

Osnovne kategorije finansijskog položaja

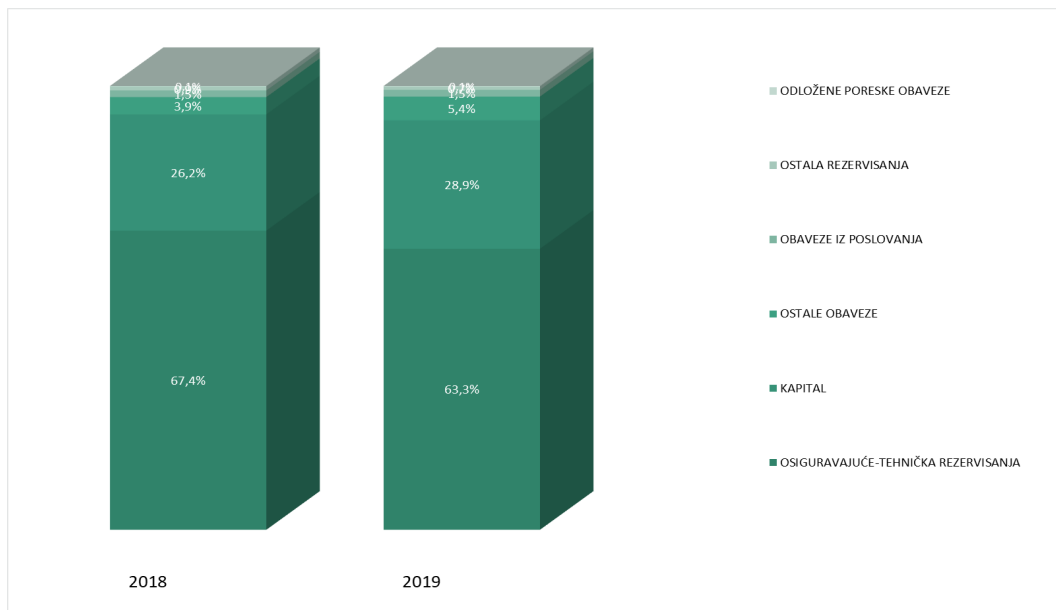
	2018	Struktura	2019	Struktura	Δ u EUR	Δ u%
SREDSTVA	24.107.225	100,0%	26.477.687	100,0%	2.370.461	109,8%
NEMATERIJALNA IMOVINA	59.657	0,2%	80.103	0,3%	20.445	134,3%
NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA	1.066.331	4,4%	3.522.495	13,3%	2.456.164	330,3%
DRUGA POTRAŽIVANJA I ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA	4.576	0,0%	0	0,0%	-4.576	0,0%
ULAGANJA U NEKRETNINE KOJE NISU NAMENJENE NEPOSREDNOM OBAVLJANJU DELATNOSTI OSIGURANJA	548.484	2,3%	1.056.952	4,0%	508.468	192,7%
FINANSIJSKA ULAGANJA U PRIDRUŽENIM DRUŠTVIMA	495.000	2,1%	495.000	1,9%	0	100,0%
FINANSIJSKA ULAGANJA	17.095.871	70,9%	15.935.938	60,2%	-1.159.933	93,2%
ULAGANJA U KORIST UGOVARAČA ŽIVOTNIH OSIGURANJA KOJI PREUZIMAJU RIZIK ULAGANJA	0	0,0%	0	0,0%	0	
IZNOS OSIGURAVAJUĆE-TEHNIČKIH REZERVISANJA PRENETIH NA REOSIGURAVAJUĆA DRUŠTVA	908.631	3,8%	987.112	3,7%	78.482	108,6%
SREDSTVA IZ FINANSIJSKIH UGOVORA	0	0,0%	0	0,0%	0	
POTRAŽIVANJA	3.315.990	13,8%	3.390.789	12,8%	74.799	102,3%
RAZGRANIČENI TROŠKOVI PRIBAVE OSIGURANJA	348.539	1,4%	410.488	1,6%	61.949	117,8%
DRUGA SREDSTVA	72.646	0,3%	56.167	0,2%	-16.479	77,3%
GOTOVINSKA SREDSTVA	191.499	0,8%	542.642	2,0%	351.143	283,4%
STALNA IMOVINA KOJA SE DRŽI ZA PRODAJU	0	0,0%	0	0,0%	0	
OBAVEZE	24.107.225	100,0%	26.477.687	100,0%	2.370.461	109,8%
KAPITAL	6.312.130	26,2%	7.660.274	28,9%	1.348.144	121,4%
PODREĐENE OBAVEZE	0	0,0%	0	0,0%	0	
OSIGURAVAJUĆE-TEHNIČKA REZERVISANJA	16.247.498	67,4%	16.762.078	63,3%	514.581	103,2%
OSIGURAVAJUĆE-TEHNIČKA REZERVISANJA U KORIST UGOVARAČA ŽIVOTNIH OSIGURANJA KOJI PREUZIMAJU RIZIK ULAGANJA	0	0,0%	0	0,0%	0	
OSTALA REZERVISANJA	221.610	0,9%	198.372	0,7%	-23.238	89,5%
OBAVEZE VEZANE ZA STALNA (DUGOROČNA) SREDSTVA U VLASNIŠTVU PRODAJE	0	0,0%	0	0,0%	0	
ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE	20.110	0,1%	31.780	0,1%	11.670	158,0%
OBAVEZE IZ FINANSIJSKIH UGOVORA	0	0,0%	0	0,0%	0	
OSTALE FINANSIJSKE OBAVEZE	0	0,0%	0	0,0%	0	
OBAVEZE IZ POSLOVANJA	360.535	1,5%	401.474	1,5%	40.939	111,4%
OSTALE OBAVEZE	945.343	3,9%	1.423.708	5,4%	478.365	150,6%

Bilansna suma Društva na dan 31.12.2019. godine iznosila je 26,48 mil Eur i uvećala se za 9,8% ili 2,37 mil Eur u odnosu na isti dan 2018. godine.

Horizontalna struktura aktive

Horizontalna struktura pasive

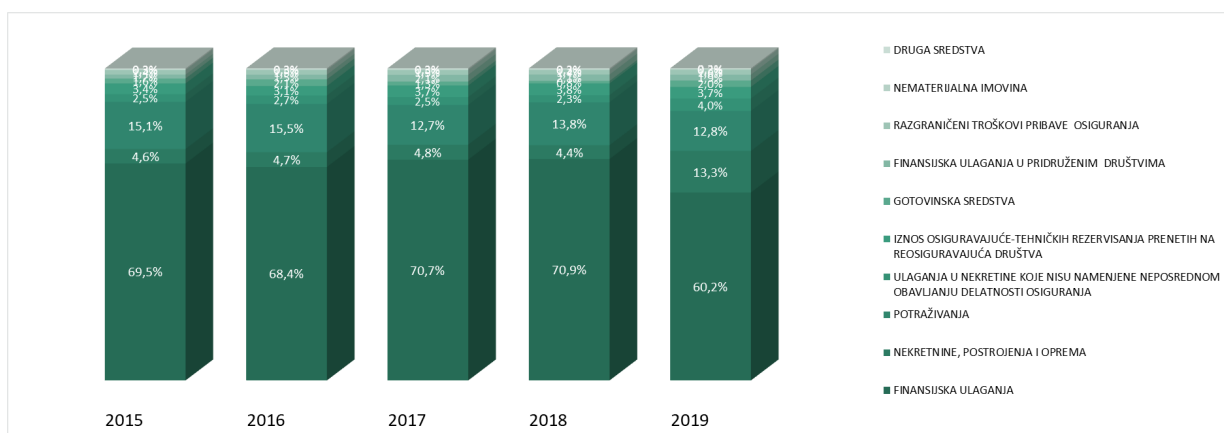

11.1. AKTIVA

Stanje i struktura aktive

	2015	Struktura	2016	Struktura	2017	Struktura	2018	Struktura	2019	Struktura
SREDSTVA	22.274.652	100,0%	22.112.855	100,0%	23.036.711	100,0%	24.107.225	100,0%	26.477.687	100,0%
NEMATERIJALNA IMOVINA	57.741	0,3%	61.541	0,3%	67.362	0,3%	59.657	0,2%	80.103	0,3%
NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA	1.031.370	4,6%	1.043.715	4,7%	1.101.977	4,8%	1.066.331	4,4%	3.522.495	13,3%
DRUGA POTRAŽIVANJA I ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA	17.347	0,1%	5.160	0,0%	6.467	0,0%	4.576	0,0%	0	0,0%
ULAGANJA U NEKRETNINE KOJE NISU NAMENJENE NEPOSREDNOM OBAVLJANJU DELATNOSTI OSIGURANJA	551.931	2,5%	597.093	2,7%	581.068	2,5%	548.484	2,3%	1.056.952	4,0%
FINANSIJSKA ULAGANJA U PRIDRUŽENIM DRUŠTVIMA	275.000	1,2%	330.000	1,5%	495.000	2,1%	495.000	2,1%	495.000	1,9%
FINANSIJSKA ULAGANJA	15.477.037	69,5%	15.115.971	68,4%	16.288.753	70,7%	17.095.871	70,9%	15.935.938	60,2%
ULAGANJA U KORIST UGOVARAČA ŽIVOTNIH OSIGURANJA KOJI PREUZIMAJU RIZIK ULAGANJA	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
IZNOS OSIGURAVAJUĆE-TEHNIČKIH REZERVISANJA PRENETIH NA REOSIGURAVAJUĆA DRUŠTVA	766.714	3,4%	675.649	3,1%	855.818	3,7%	908.631	3,8%	987.112	3,7%
SREDSTVA IZ FINANSIJSKIH UGOVORA	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
POTRAŽIVANJA	3.360.766	15,1%	3.419.798	15,5%	2.936.370	12,7%	3.315.990	13,8%	3.390.789	12,8%
RAZGRANIČENI TROŠKOVI PRIBAVE OSIGURANJA	320.822	1,4%	334.586	1,5%	351.397	1,5%	348.539	1,4%	410.488	1,6%
DRUGA SREDSTVA	60.897	0,3%	58.127	0,3%	63.056	0,3%	72.646	0,3%	56.167	0,2%
GOTOVINSKA SREDSTVA	355.026	1,6%	471.215	2,1%	289.442	1,3%	191.499	0,8%	542.642	2,0%
STALNA IMOVINA KOJA SE DRŽI ZA PRODAJU	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%

Struktura aktive u periodu 2015– 2019

Strukturalna analiza aktive

	2018	Struktura	2019	Struktura	Promjena u EUR	Promjena u EUR
SREDSTVA	24.107.225	100,0%	26.477.687	100,0%	2.370.461	109,8%
NEMATERIJALNA IMOVINA	59.657	0,2%	80.103	0,3%	20.445	134,3%
NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA	1.066.331	4,4%	3.522.495	13,3%	2.456.164	330,3%
DRUGA POTRAŽIVANJA I ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA	4.576	0,0%	0	0,0%	-4.576	0,0%
ULAGANJA U NEKRETNINE KOJE NISU NAMENJENE NEPOSREDNOM OBAVLJANJU DELATNOSTI OSIGURANJA	548.484	2,3%	1.056.952	4,0%	508.468	192,7%
FINANSIJSKA ULAGANJA U PRIDRUŽENIM DRUŠTVIMA	495.000	2,1%	495.000	1,9%	0	100,0%
FINANSIJSKA ULAGANJA	17.095.871	70,9%	15.935.938	60,2%	-1.159.933	93,2%
ULAGANJA U KORIST UGOVARAČA ŽIVOTNIH OSIGURANJA KOJI PREUZIMAJU RIZIK ULAGANJA	0	0,0%	0	0,0%	0	
IZNOS OSIGURAVAJUĆE-TEHNIČKIH REZERVISANJA PRENETIH NA REOSIGURAVAJUĆA DRUŠTVA	908.631	3,8%	987.112	3,7%	78.482	108,6%
SREDSTVA IZ FINANSIJSKIH UGOVORA	0	0,0%	0	0,0%	0	
POTRAŽIVANJA	3.315.990	13,8%	3.390.789	12,8%	74.799	102,3%
RAZGRANIČENI TROŠKOVI PRIBAVE OSIGURANJA	348.539	1,4%	410.488	1,6%	61.949	117,8%
DRUGA SREDSTVA	72.646	0,3%	56.167	0,2%	-16.479	77,3%
GOTOVINSKA SREDSTVA	191.499	0,8%	542.642	2,0%	351.143	283,4%
STALNA IMOVINA KOJA SE DRŽI ZA PRODAJU	0	0,0%	0	0,0%	0	

Ukupna aktiva Društva na dan 31.12.2019. godine iznosila je 26,48 mil Eur. U odnosu na 2018. godinu, aktiva je veća za 9,8%.

Najznačajniju stavku aktive čine finansijska ulaganja koja na poslednji dan 2019. godine iznose 15,9 mil Eur ili 60,2% ukupnog iznosa aktive. U odnosu na 2018. godinu, finansijska ulaganja su niža za oko 7%, usled smanjenja ulaganja u obveznice i date kredite. Po dospelju obveznica dio slobodnih novčanih sredstava je preusmjeren u depozite, a dio u gotovinska sredstva zbog izmirenja obaveza u vezi sa kupovinom poslovnog prostora. Kada su pitanju dati krediti, naše zavisno društvo je izmirilo obaveze po datom kreditu, što je takođe uticalo na smanjenje iznosa finansijskih ulaganja za 2019. godinu.

Učešće nekretnina, postrojenja i opreme u aktivi Društva na kraju 2019. godine značajno je poraslo (sa 4,4% koliko je iznosilo na kraju 2018. godine na 13,3% na kraju 2019. godine). Ova stavka aktive iznosi 3,52 mil Eur i veća je od prošlogodišnjeg iznosa za skoro 2,5 mil Eur, i to usled kupovine novog poslovnog prostora u koji su preseljene direkcije Sava osiguranja, Sava Car-a i Sava Agent-a.

Potraživanja čine 12,8% ukupne aktive ili 3,4 mil Eur. U odnosu na 31.12.2018. ukupna potraživanja su veća za 75 hiljada Eur ili 2,3%, što je posledica rasta potraživanja po osnovu avansa prema Sava Agentu, ali i rasta regresnih potraživanja.

4,0% ukupne aktive ili 1,06 mil Eur odnosi se na ulaganja u nekretnine koje nijesu namijenjene neposrednom obavljanju djelatnosti osiguranja. Iznos ovih ulaganja duplo je veći od prošlogodišnjeg, iz razloga što je dio novog poslovnog prostora (u iznosu od 514.358 Eur) klasifikovan kao investiciona nekretnina za izdavanje.

Udio reosiguravača u tehničkim rezervama u izvještajnom periodu iznosi 987,1 hiljada Eur (što čini 3,7% ukupne aktive). U odnosu na 2018. godinu, udio reosiguravača je porastao za 8,6% ili 78,5 hiljada Eur (porastao je udio reosiguravača u rezervacijama za prenosne premije, ali i u rezervacijama za štete).

Gotovinska sredstva Društva na kraju 2019. godine su iznosila oko 542,6 hiljada Eur, odnosno činila su 2% aktive Društva.

U 2019. godini nije bilo promjena kada su u pitanju ulaganja u pridruženim društvima. Učešće ove bilansne stavke u ukupnoj aktivi iznosi 1,9%, a odnosi se na udjele u kapitalu zavisnih društava Sava Car-a i Sava Agent-a.

Razgraničeni troškovi pribave osiguranja na 31.12.2019. godine iznose 410,5 hiljada Eur (ili 1,6% ukupne aktive Društva), što je za 62 hiljade Eur iznad prošlogodišnjeg iznosa (usled rasta prenosnih premija ali i rasta troškova provizija).

Preostalih 0,5% ukupne aktive odnosi se na nematerijalnu imovinu i druga sredstva.

11.1.1. STANJE I STRUKTURA INVESTICIJA

Ukupan investicioni portfolio Društva na dan 31.12.2019. godine iznosi 18,03 mil Eur. U odnosu na 31.12.2018. godine, vrijednost investicionog portfolija je niža za 1,6% ili 300,3 hiljada Eur.

Stanje i struktura investicija u 2018. i 2019. godini

	2018	Struktura	2019	Struktura	Δ u Eur	Δ u %
Depoziti	2.183.331	11,9%	2.913.924	16,2%	730.593	133,5%
Državne obveznice	14.701.481	80,2%	12.943.675	71,8%	-1.757.806	88,0%
Državne obveznice (bez obv. sa državnim jamstvom)	14.701.481	80,2%	12.943.675	71,8%	-1.757.806	88,0%
Poslovne obveznice sa državnim jamstvom		0,0%		0,0%	0	
Poslovne obveznice	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0	0
Obične poslovne obveznice		0,0%		0,0%	0	
Covered bonds (krite obveznice)		0,0%		0,0%	0	
Podređene poslovne obveznice		0,0%		0,0%	0	
Ostale poslovne obveznice		0,0%		0,0%	0	
Akcije (dionice)	50.000	0,3%	50.000	0,3%	0	100,0%
Akcije (dionice), koje kotiraju		0,0%		0,0%	0	
Akcije (dionice), koje ne kotiraju	50.000	0,3%	50.000	0,3%	0	100,0%
Investicioni fondovi	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0	0
Obveznički i novčani investicioni fondovi		0,0%		0,0%	0	
Dionički i mješoviti investicioni fondovi		0,0%		0,0%	0	
Infrastrukturni fondovi		0,0%		0,0%	0	
Ulaganja u investicione kupone nekretninskih investicionih fondova		0,0%		0,0%	0	
Dani krediti	161.059	0,9%	28.339	0,2%	-132.720	17,6%
Dani krediti zavisnim društvima	121.258	0,7%		0,0%	-121.258	0,0%
Dani krediti ostalim	39.801	0,2%	28.339	0,2%	-11.462	71,2%
Dani krediti infrastruktura		0,0%		0,0%	0	
Ostali investicioni fondovi		0,0%		0,0%	0	
Depoziti kod cedenata		0,0%		0,0%	0	
Ukupno finansijske investicije	17.095.871	93,3%	15.935.938	88,4%	-1.159.933	93,2%
Finansijske investicije u društvima u grupi i pridruženim društvima	495.000	2,7%	495.000	2,7%	0	100,0%
Investicione nekretnine	548.484	3,0%	1.056.952	5,9%	508.468	192,7%
Gotovinska sredstva	191.499	1,0%	542.642	3,0%	351.143	283,4%
Ukupno investicioni portfolio	18.330.855	100,0%	18.030.532	100,0%	-300.322	98,4%
Sredstava osiguranika, koji preuzimaju riziko ulaganja		0		0	0	
Sredstva na osnovu finansijskih ugovora		0		0	0	

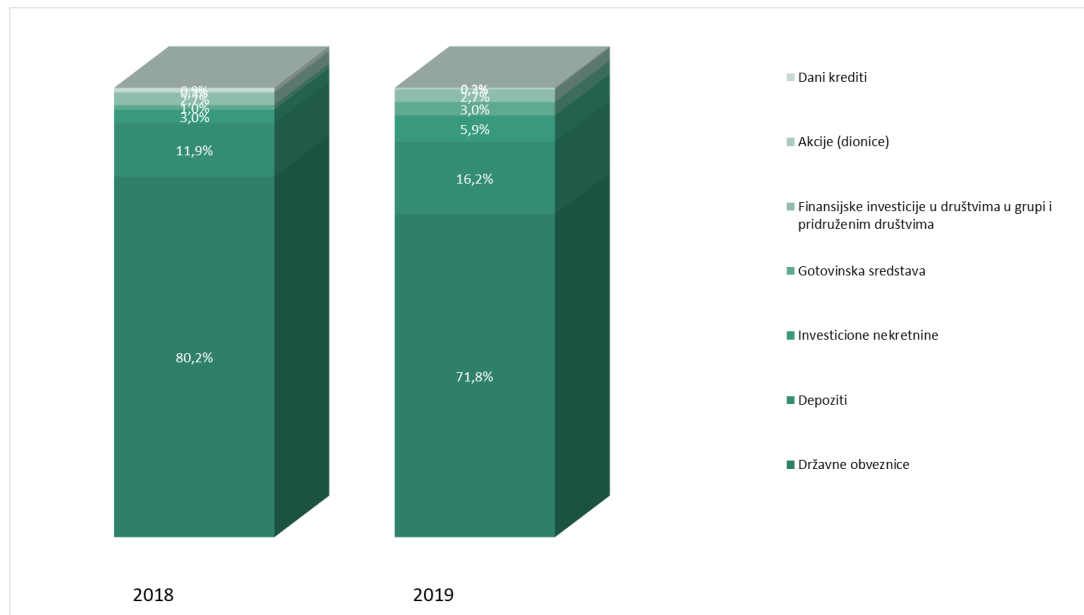
Naš finansijski portfolio čine: obveznice, depoziti, akcije, dati krediti, finansijske investicije u pridruženim društvima, investicione nekretnine i gotovinska sredstva (sredstva kod poslovnih banaka i u blagajni Društva), pri čemu najveće učešće i dalje imaju obveznice (71,8%), a zatim depoziti (16,2%).

Analizom strukture finansijskog portfolija može se zaključiti da je, u odnosu na 31.12.2018. godine, smanjen iznos ulaganja u obveznice (po dospijeću obveznica dio slobodnih novčanih sredstava je preusmjeren u depozite, a dio u gotovinska sredstva kojima je izmirena obaveza vezano za kupovinu poslovnog prostora), a takođe izmirene su i obaveze našeg zavisnog društva prema nama a po osnovu

datog kredita. Također, u odnosu na 31.12.2018., povećano je ulaganje u investicione nekretnine (novi poslovni prostor u iznosu od 514.358 Eur je klasifikovan kao investiciona nekretnina za izdavanje).

Na dan 31.12.2019. godine Društvo nije imalo obaveza po osnovu uzetih kredita.

Struktura investicionog portfolija u 2018. i 2019. godini

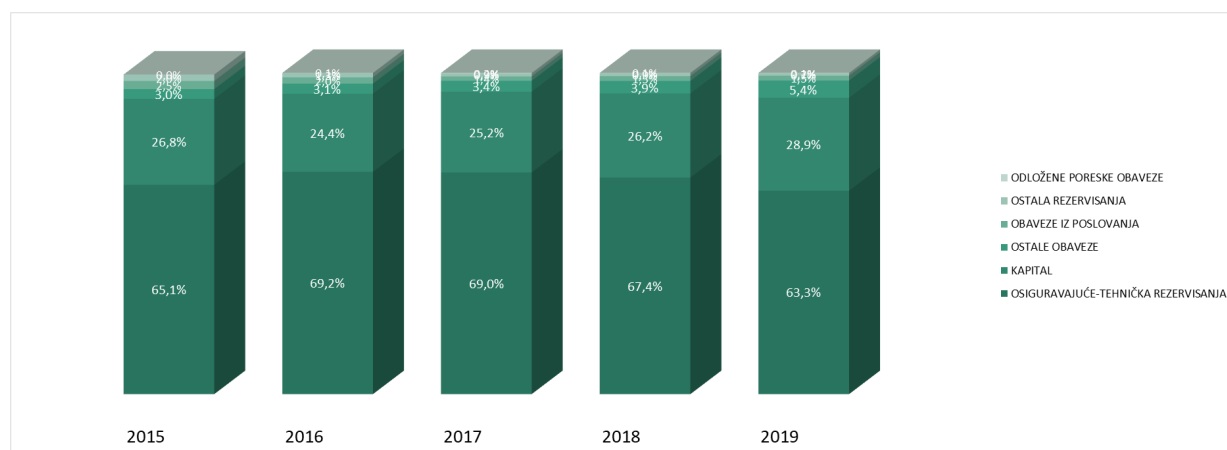

11.2. PASIVA

Stanje i struktura pasive

	2015	Struktura	2016	Struktura	2017	Struktura	2018	Struktura	2019	Struktura
OBAVEZE	22.274.652	100,0%	22.112.854	100,0%	23.036.711	100,0%	24.107.225	100,0%	26.477.687	100,0%
KAPITAL	5.961.124	26,8%	5.387.579	24,4%	5.794.784	25,2%	6.312.130	26,2%	7.660.274	28,9%
PODREĐENE OBAVEZE	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
OSIGURAVAJUĆE-TEHNIČKA REZERVISANJA	14.511.056	65,1%	15.293.654	69,2%	15.890.036	69,0%	16.247.498	67,4%	16.762.078	63,3%
OSIGURAVAJUĆE-TEHNIČKA REZERVISANJA U KORIST UGOVARAČA ŽIVOTNIH OSIGURANJA KOJI PREUZIMAJU RIZIK ULAGANJA	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
OSTALA REZERVISANJA	445.099	2,0%	288.313	1,3%	208.568	0,9%	221.610	0,9%	198.372	0,7%
OBAVEZE VEZANE ZA STALNA (DUGOROČNA) SREDSTVA U VLASNIŠTVU PRODAJE	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE	1.603	0,0%	14.102	0,1%	42.101	0,2%	20.110	0,1%	31.780	0,1%
OBAVEZE IZ FINANSIJSKIH UGOVORA	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
OSTALE FINANSIJSKE OBAVEZE	114.147	0,5%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
OBAVEZE IZ POSLOVANJA	565.716	2,5%	435.746	2,0%	316.053	1,4%	360.535	1,5%	401.474	1,5%
OSTALE OBAVEZE	675.907	3,0%	693.459	3,1%	785.169	3,4%	945.343	3,9%	1.423.708	5,4%

Struktura pasive u periodu 2015– 2019

Strukturalna analiza pasive

	2018	Struktura	2019	Struktura	Promjena u EUR	Promjena u EUR
OBAVEZE	24.107.225	100,0%	26.477.687	100,0%	2.370.461	109,8%
KAPITAL	6.312.130	26,2%	7.660.274	28,9%	1.348.144	121,4%
PODREĐENE OBAVEZE	0	0,0%	0	0,0%	0	
OSIGURAVAJUĆE-TEHNIČKA REZERVISANJA	16.247.498	67,4%	16.762.078	63,3%	514.581	103,2%
OSIGURAVAJUĆE-TEHNIČKA REZERVISANJA U KORIST UGOVARAČA ŽIVOTNIH OSIGURANJA KOJI PREUZIMAJU RIZIK ULAGANJA	0	0,0%	0	0,0%	0	
OSTALA REZERVISANJA	221.610	0,9%	198.372	0,7%	-23.238	89,5%
OBAVEZE VEZANE ZA STALNA (DUGOROČNA) SREDSTVA U VLASNIŠTVU PRODAJE	0	0,0%	0	0,0%	0	
ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE	20.110	0,1%	31.780	0,1%	11.670	158,0%
OBAVEZE IZ FINANSIJSKIH UGOVORA	0	0,0%	0	0,0%	0	
OSTALE FINANSIJSKE OBAVEZE	0	0,0%	0	0,0%	0	
OBAVEZE IZ POSLOVANJA	360.535	1,5%	401.474	1,5%	40.939	111,4%
OSTALE OBAVEZE	945.343	3,9%	1.423.708	5,4%	478.365	150,6%

Tehničke rezerve, kojim Društvo garantuje sigurnost osiguranika, predstavlja najznačajniju stavku pasive. Učešće tehničkih rezervi u ukupnoj pasivi na kraju 2019. godine iznosilo je 63,3%, što predstavlja nešto niže učešće u odnosu na 2018. godinu. Kada se uporede podaci o iznosima tehničkih rezervacija na kraju 2018. i 2019. godine, primjećuje se da su tehničke rezervacije na kraju 2019. godine veće za 514,6 hiljada Eur ili 3,2% (usled rasta rezervacija za prenosne premije).

Kapital čini 28,9% ukupne pasive Društva i iznosi 7,66 mil Eur. U odnosu na 2018. godinu, kapital Društva se uvećao za 1,35 mil Eur ili 21,4% (usled rasta zadržane dobiti iz prethodnih godina, ali i rasta revalorizacionih rezervi).

Ostale obaveze čine 5,4% ukupne pasive i iznose 1,42 mil Eur (preventiva, porez na dobit, porez na premiju, obaveze prema dobavljačima, obaveze po osnovu zakupa a u skladu sa IFRS 16, itd). Ostale obaveze su veće u odnosu na 31.12.2018. godine za 50,6% ili nominalno 478 hiljada Eur, uglavnom zbog rasta obaveza po osnovu preventive, obaveza prema dobavljačima, ali obaveza po osnovu zakupa koje nismo imali u 2018. godini (zbog implementacije IFRS 16).

Obaveze iz poslovanja za 2019. godinu iznose 401,5 hiljada Eur (unaprijed uplaćena nepovezana premija, obaveze prema reosiguravačima i saosiguravačima i td) i čine 1,5% ukupne pasive Društva, što je na nivou učešća iz prethodne godine. U odnosu na 2018. godinu, ove obaveze su veće za oko 41 hiljada Eur.

Ostala rezervisanja na kraju 2019. godine iznose 198,4 hiljada Eur, a odnose se na rezervisanja za sudske i radne sporove, rezervisanja za jubilarne nagrade i otpremnine, PVR za razgraničene obaveze za poreze po osnovu nenaplaćene premije itd. Ako uporedimo podatke za 2019. i 2018. godinu, vidimo da su niža rezervisanja za sudske sporove. Učešće ostalih rezervisanja u ukupnim izvorima sredstava nešto je niže u odnosu na 2018. godinu (0,7%).

Zanemarljivo učešće u ukupnoj pasivi Društva imaju odložene poreske obaveze (0,1% - učešće na nivou iz 2018. godine). Odložene poreske obaveze poreasle su za 11,7 hiljada Eur ili 58% u odnosu na prethodnu godinu.

11.2.1. TEHNIČKE REZERVE

Bruto tehničke rezerve Društva formirane su u skladu sa regulativom i na dan 31.12.2019. iznose 16,76 mil Eur. Udio reosiguravača u BTR iznosi 987,1 hiljada Eur, odnosno neto tehničke rezerve Društva iznose 15,77 mil Eur.

Stanje tehničkih rezervacija

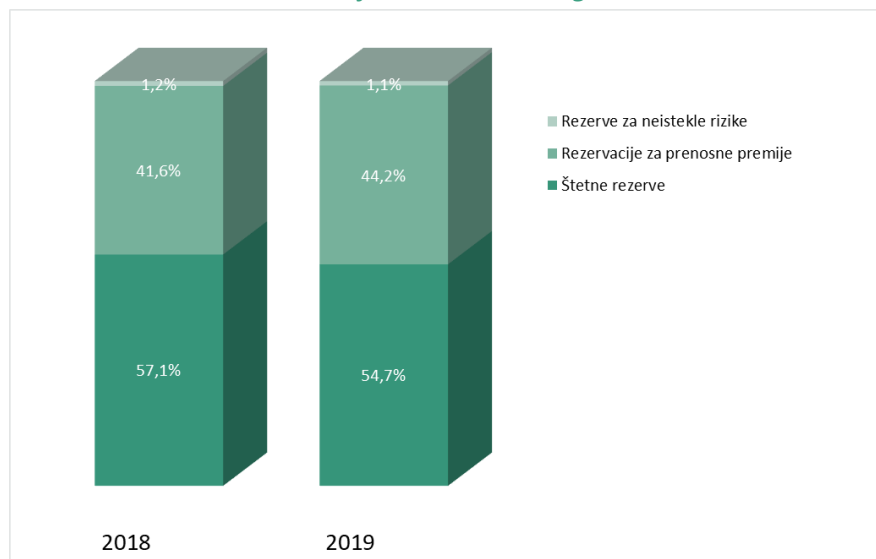
Bruto tehničke rezerve	2018	Učešće	2019	Učešće	Δ u EUR	Δ u %
Rezervacije za prenosne premije	6.766.681	41,6%	7.408.276	44,2%	641.594	109,5%
Štetne rezerve	9.283.100	57,1%	9.171.407	54,7%	-111.694	98,8%
Rezerve za neistekle rizike	197.716	1,2%	182.396	1,1%	-15.320	92,3%
Ukupno	16.247.498	100,0%	16.762.078	100,0%	514.581	103,2%

Reosiguravajuće tehničke rezerve	2018	Učešće	2019	Učešće	Δ u EUR	Δ u %
Rezervacije za prenosne premije	569.586	62,7%	640.953	64,9%	71.367	112,5%
Štetne rezerve	339.045	37,3%	346.159	35,1%	7.115	102,1%
Rezerve za neistekle rizike	0	0,0%	0	0,0%	0	#DIV/0!
Ukupno	908.631	100,0%	987.112	100,0%	78.482	108,6%

Neto tehničke rezerve	2018	Učešće	2019	Učešće	Δ u EUR	Δ u %
Rezervacije za prenosne premije	6.197.096	40,4%	6.767.323	42,9%	570.227	109,2%
Štetne rezerve	8.944.056	58,3%	8.825.247	55,9%	-118.808	98,7%
Rezerve za neistekle rizike	197.716	1,3%	182.396	1,2%	-15.320	92,3%
Ukupno	15.338.867	100,0%	15.774.966	100,0%	436.099	102,8%

Tehničke rezerve čine rezervacije za prenosne premije, rezervacije za štete i rezervacije za neistekle rizike. Kada je u pitanju struktura bruto tehničkih rezervi, najveće učešće imaju rezervacije za štete (54,7%).

Struktura tehničkih rezervacija u 2018. i 2019. godini

11.3. ADEKVATNOST KAPITALA

Adekvatnost kapitala obračunava se u skladu sa važećom zakonskom regulativom:

ADEKVATNOST KAPITALA		
KAPITAL DRUŠTVA		31.12.2019.
I OSNOVNI KAPITAL - član 92a		6.033.814
1	Uplaćeni akcijski kapital društva za osiguranje, izuzev akcijskog kapitala	4.033.303
2	Rezerve kapitala koje se ne odnose na obaveze iz osiguranja-revalorizacione rezerve	
3	Rezerve iz dobiti	
4	Prenešena dobit iz prethodnih godina	2.080.614
Umanjenje osnovnog kapitala (-)		80.103
1	Otkupljene sopstvene akcije	
2	Nematerijalnu imovinu	80.103
3	Prenešeni gubitak i gubitak tekuće godine	
4	Razliku nediskontovanih i diskontovanih tehničkih rezervi za rezervisane štete	
II DOPUNSKI KAPITAL-iznos ne smije prelaziti 50% iznosa osnovnog kapitala član 92		0
1	Akcijski kapital uplaćen na osnovu kumulativnih povlašćenih akcija	
2	Podređeni dužnički instrumenti	0
3	Rezerve kapitala povezane sa kumulativnim povezanim akcijama	
4	Druge kategorije	
III UMANJENJE KAPITALA - član 92c (-)		0
1	Za udjele u drugim društvima za osiguranje, reosiguranje, bankama, brokersko-dilerskim društvima, društvima za upravljanje i drugim finansijskim institucijama, ako ti udjeli prelaze iznos od 20% učešća u kapitalu i ulaze u obračun adekvatnosti kapitala tih društava.	
2	Ulaganje u podređene dužničke instrumente i druga ulaganja u društvu iz tačke 1 ovog člana, koja se uzimaju u obzir pri obračunu adekvatnosti kapitala tih	
3	Akcije koje se ne kotiraju na organizovanim tržištu i druga sredstva koja nije moguće koristiti za izmirenje dospjelih novčanih obaveza.	
UKUPNO KAPITAL DRUŠTVA (I+II-III)		6.033.814
GARANTNI KAPITAL (I+II)= 92a +92b		6.033.814
Minimalni akcijski kapital po Zakonu		3.000.000
Margina solventnosti		2.268.498

Ukupan kapital Društva na 31.12.2019. godine iznosi 6,03 mil Eur. U skladu sa Zakonom o osiguranju, zadovoljena su sva 3 kriterijuma za iznos ukupnog kapitala:

1	Ukupan kapital mora biti najmanje jednak margini solventnosti	3.765.316
2	Garantni kapital ne smije biti manji od 1/3 margine solventnosti	6.033.814
3	Garantni kapital mora biti najmanje jednak iznosu akcijskog kapitala propisanog čl. 21 Zakona (3 mil.€).	3.033.814

Društvo ulaže sredstva tehničkih rezervi u skladu sa čl. 90. Zakona o osiguranju i Pravilnikom o deponovanju i ulaganju sredstava tehničkih rezervi i sredstava kapitala društva za osiguranje. Rizičnost i struktura deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi su u skladu sa važećim propisima. Društvo je uložilo i deponovalo sredstva tehničkih rezervi tako da obezbijedi usklađenost sa vrstom poslova osiguranja koje obavlja i ročnu usklađenost deponovanih i uloženi sredstava i obaveza Društva za koje se formiraju tehničke rezerve. Vodilo se računa o isplativosti, odnosno tržišnosti deponovanja i ulaganja kojima se neće ugroziti njihova realna vrijednost i drugim mjerama da bi se obezbijedila sigurnost deponovanja i ulaganja u skladu sa pravilima kontrole i upravljanja rizika.

Pokrivenost bruto tehničkih rezervisanja Društva na kraju drugog kvartala ove godine iznosi 106,9%. Kada je u pitanju obračun pokrivenosti BTR, u skladu sa domaćom regulativom moramo zadovoljiti određene kriterijume:

- Iznos gotovinskih sredstava koja se uzimaju za pokriće BTR može iznositi max 3% BTR.
- U pokriće BTR uzima se u obzir samo udio reosiguravača, ali ne i udio po osnovu saosiguranja.
- U pokriće BTR uzimaju se investicione nekretnine koje, u skladu sa domaćom regulativom, zadovoljavaju kriterijume za to.

Pokrivenost neto tehničkih rezervisanja Društva na 31.12.2019. godine iznosi 107,3%.

POKRIVENOST TEHNIČKIH REZERVNI	31. 12. 2019
Bruto osiguravajuće tehnička rezervisanja	16.762.078
Plasmani za pokrivenost osiguravajućih tehničkih rezervisanja	15.855.599
Gotovinska sredstva za pokrivenost osiguravajućih tehničkih rezervisanja	502.862
Potraživanja kod osiguravajućih društva za pokrivenost osiguravajućih tehničkih rezervisanja	
Potraživanja kod reosiguravajućih društva za pokrivenost osiguravajućih tehničkih rezervisanja	
Ostale stavke, koje se uključivaju u pokrivenost osiguravajuće tehničkih rezervisanja	575.136
Iznos osiguravajuće tehničkih rezervisanja, prenet na reosiguravajuća društva	987.112
Pokrivenost bruto osiguravajućih tehničkih rezervisanja (v %)	106,91%
Višak / deficit plasmanov i ostalih stavk za pokrivenost bruto osiguravajućih tehničkih rezervisanja	1.158.631
Neto osiguravajuće tehnička rezervisanja	15.774.966
Pokrivenost neto osiguravajućih tehničkih rezervisanja (v %)	107,34%
Višak / deficit plasmanov i ostalih stavk za pokrivenost neto osiguravajućih tehničkih rezervisanja	1.158.631

Uzeti krediti	
Pokrivenost bruto osiguravajućih tehničkih rezervisanja (v %) - bez uzetih kredita	106,91%
Višak / deficit plasmanov i ostalih stavk za pokrivenost bruto osiguravajućih tehničkih rezervisanja - bez	1.158.631
Pokrivenost neto osiguravajućih tehničkih rezervisanja (v %) - bez uzetih kredita	107,34%
Višak / deficit plasmanov i ostalih stavk za pokrivenost neto osiguravajućih tehničkih rezervisanja - bez	1.158.631

12. ISTRAŽIVANJE I RAZVOJ

Sava osiguranje, kao savremeno i moderno osiguravajuće društvo, fokusirano je na uvođenje i korišćenje novih tehnologija u svakodnevnom poslovanju Društva. U Društvu se kontinuirano radi na modernizaciji poslovanja (online prodaja osiguranja, online prijava šteta, uvođenje novih servisa za klijente itd), ali i na automatizaciji poslovanja i razvoju i modernizaciji prodajne mreže.

U protekloj godini, jedan od prioriteta Društva bio je prelazak na novu verziju softvera ASP V3+ins. Takođe, radilo se i na unapređenju Webshop-a (kreiranje jedinstvenih linkova za zastupnike, razvijanje web servisa na Webshop-u koji će omogućiti prodaju webshop proizvoda putem mobilne aplikacije, itd). Tokom godine, bilo je dosta aktivnosti vezano za centralizaciju baze podataka našeg zavisnog društva Sava Car-a (formiranje jedinstvene - centralizovane baze podataka tehničkih pregleda).

Tokom godine Društvo je implementiralo sledeće servise:

- Automatizacija formiranja naloga za isplatu šteta,
- Implementacija kadrovske evidencije u Codis-u,
- Implementacija nove funkcionalnosti “trajni nalog” za naplatu premije po polisama na rate,
- Kreiranje novih i dorada postojećih izvještaja u ASP-u.

2019. godina bila je u znaku rešavanja problema poslovne zgrade u kojoj se, do decembra 2019., nalazila Direkcija Društva (zbog njene neuslovnosti i visokih troškova održavanja), što je rezultiralo sklapanjem ugovora o kupovini novog poslovnog prostora (ugovor o kupoprodaji nepokretnosti sa Bemax DOO zaključen je u oktobru 2019. godine). Svi ostali poslovi u vezi sa opremanjem poslovnog prostora su završeni do kraja decembra, pa su krajem godine Direkcija Društva, kao i direkcije naših zavisnih Društava, preseljene u novi poslovni prostor. Nabavna vrijednost poslovnog prostora iznosila je 3,2 mil Eur. Za opremanje novog poslovnog prostora investirano je oko 146 hiljada Eur (namještaj oko 105 hiljada Eur i oprema 41 hiljada Eur). U računarsku opremu uloženo je 38,4 hiljada Eur.

U 2019. godini, Društvo je investiralo oko 38 hiljada Eur u stalna nematerijalna sredstva – razvoj softvera (ASP), a obnovljen je i vozni park Društva (nabavka novih vozila iznosila je 15,8 hiljada Eur).

13. UPRAVLJANJE RIZICIMA

13.1. UPRAVLJANJE RIZICIMA

U Društvu se nastoji da se upravljanje rizicima ugradi kao standard u procese upravljanja, planiranja i donošenja odluka.

Sam proces upravljanja rizicima ustvari predstavlja proces kontinuiranog identifikovanja i procjene rizika, definisanja mjera za upravljanje rizicima i praćenja njihove realizacije.

Odjeljenje za upravljanje rizicima koordinira i razvija proces upravljanja rizicima. U pomenutom odjeljenju, tokom godine sprovedene su sledeće aktivnosti:

- Obračun SCR po principima Solvency II za 2018. godinu;
- Ažurirana je i usvojena Strategija upravljanja rizicima, a pripremljena je i usvojena Politika upravljanja rizicima Društva (u cilju usklađivanja sa aktima Grupe).
- Katalog rizika je ažuriran dva puta (sa stanjem na 30.06 i 31.12.2019);
- Izveštavanje o rizicima;
- Edukacija i unapređenje znanja iz oblasti upravljanja rizicima (radionice u organizaciji matičnog Društva).

Pored navedenog, u cilju praćenja rizika tokom godine, pripremaju se i dostavljaju Izvršnom direktoru i Odboru direktora razni periodični izvještaji. Takođe, radi efikasnijeg funkcionisanja sistema upravljanja rizicima, Društvo je propisalo i uspostavilo sistem interne kontrole i podjelu dužnosti. Treba napomenuti i to da je Interna revizija u okviru izvršenih revizija i ostalih aktivnosti tokom 2019. godine vršila uvid i ocjenu efikasnosti upravljanja rizicima i sistemom internih kontrola.

Takođe, upravljanje rizicima je integrisano u proces planiranja, tj. Finansijski i Strateški plan Društva pripremljeni su u skladu sa zadatim ciljevima definisanim Risk strategijom Grupacije. U tom smislu, prilikom planiranja za 2020. godinu i strateški period vodilo se računa da:

- Društvo ima dobru likvidnost tj. ima sposobnost blagovremenog isplaćivanja šteta i drugih obaveza Društva.
- Kombinovani koeficijent bude ispod 95%.
- Adekvatnost kapitala u skladu sa domaćom regulativom bude na zadovoljavajućem nivou tj. da po osnovu ulaganja i deponovanja finansijskih sredstava Društvo ima prekopokrivenost tehničkih rezervi.
- Društvo zadrži već izgrađenu dobru reputaciju tj. ugled Društva.

U protekloj godini nije bilo značajnih posledica nastalih usled internih promjena u Društvu, implementiranih mjera za postupanje s rizicima ili promjena u poslovnoj politici, kao ni iznenadnih i ekstremnih događaja. U skladu sa domaćom zakonskom regulativom, Društvo je održavalo propisanu adekvatnost kapitala i time svoje rizike u poslovanju u svakom trenutku držalo pod kontrolom. Društvo je u protekloj godini usvojilo i ažuriralo niz politika, pravilnika, procedura i ostalih internih akata, a sve u cilju efikasnijeg upravljanja rizicima.

13.2. KATEGORIJE RIZIKA

Identifikovani rizici kojima je Društvo izloženo u svom poslovanju evidentirani su u katalogu rizika, a svrstani su u sledeće kategorije:

Operativni rizik je rizik gubitaka zbog neadekvatnih ili pogrešnih internih poslovnih procesa odnosno događaja prouzrokovanih greškama zaposlenih, greškama sistema ili nastupanja nepovoljnih spoljnih događaja. Uključuje sledeće podvrste rizika: rizik internih i eksternih prevara, rizik zaposlenih i zaštite na radu, rizik povezan sa klijentima, proizvodima i poslovnom praksom, rizik oštećenja materijalne imovine, rizik prekida rada i pada sistema, rizik upravljanja procesima, rizik usklađenosti sa zakonima i propisima. U Društvu se vodi računa da se operativni rizici svedu na minimum. U tom smislu, nastoji se da se blagovremeno donose i ažuriraju procedure i uputstva za rad, unaprijedi sistem internih kontrola i nadzora nad zaposlenima.

Posebna pažnja posvećuje se usavršavanju zaposlenih i unapređenju koordinacije između sektora i službi. Takođe, kontinuirano se prate izmjene računovodstvenih politika i zakonske regulative, kao i usklađenost internih akata sa važećim zakonskim propisima.

Strateški rizik je rizik gubitka odnosno neočekivanog pada vrijednosti Društva usled negativnih efekata odluka menadžmenta, promjena u poslovnom i pravnom okruženju i razvoju tržišta. Strateški rizici su svrstani u unutrašnje (rizik strateškog planiranja, rizik reputacije, rizik projekta, rizik lošeg upravljanja troškovima, rizik neadekvatne IT podrške, rizik strateškog investiranja, rizici Grupacije) i spoljašnje (uticaj tržišnih i ekonomskih uticaja na poslovanje, politički rizik, rizik demografskih i socijalnih promjena i rizik osiguranja, regulatorni rizik, rizik konkurencije, rizik gubitka ključnih partnera).

Društvo svakodnevno preduzima aktivnosti u cilju minimiziranja strateških rizika: učešće u pripremanju izmjena zakonske regulative, komunikacija sa regulatornim organima, kontinuirano praćenje i analiza dešavanja na tržištu osiguranja, izrada raznih analiza isl.

Rizik likvidnosti je rizik nemogućnosti ispunjavanja tekućih ili kratkoročnih obaveza ili ispunjavanja istih pod nepovoljnim uslovima. Rizik likvidnosti se prije može definisati kao rizik koji proizilazi iz kratkoročnog cash flow-a, nego kao rizik koji proizilazi iz dugoročne neuravnoteženosti imovine i obaveza. Drugim riječima, rizik likvidnosti označava opasnost da za održavanje poslovnih aktivnosti Društva ne postoje dovoljna likvidna sredstva. Uključuje sledeće podvrste rizika: rizik pada kreditnog rejtinga, rizik nedostupnosti i nelikvidnosti tržišta kapitala, rizik neočekivanih finansijskih obaveza i rizik neplaćanja obaveza.

Društvo je likvidno i tokom godine je zadovoljavalo zakonske zahtjeve za pravovremenim plaćanjem šteta i drugih obaveza. U Sektoru za finansije i računovodstvo dnevno se prate prilivi i odlivi finansijskih sredstava i rade se dnevne, nedjeljne i mjesečne analize. Na nivou Društva nedjeljno se održavaju sastanci Komiteta za praćenje likvidnosti (ALCO).

Tržišni rizik je rizik koji nastaje usled fluktuacija vrijednosti imovine, obaveza i parametara koji utiču na tržišne cijene (uključujući rizik od neočekivanog pada tržišne vrijednosti portfolija usled pogoršanja kreditne sposobnosti druge strane). Ovaj rizik uključuje sledeće podvrste rizika: rizik kamatne stope, rizik vlasničkih hartija od vrijednosti, rizik imovine, kreditni rizik, valutni rizik, rizik koncentracije i rizik inflacije.

U skladu sa zakonskom regulativom, Društvo slobodna sredstva deponuje i ulaže, ali u isto vrijeme vodi računa o održavanju likvidnosti i blagovremenoj isplati šteta i drugih obaveza Društva. Ulaganje sredstava finansijskog portfolija Društva obezbijeđeno je ugovorenim kamatnim stopama, po osnovu čega Društvo ostvaruje značajne finansijske prihode. Zato se redovno analiziraju promjene novčanih tokova, kamatnih stopa, a prate se i kretanja kreditnog rejtinga banaka, cijena nekretnina itd.

Društvo je posebno izloženo cjenovnom riziku, kroz uticaj promjena cijena hartija od vrijednosti sa kojima Društvo raspolaže u svom portfelju. I u 2019. godini, kao i ranijih godina, dominantno učešće u portfoliju Društva imale su državne obveznice.

Rizik druge ugovorne strane je rizik gubitka zbog nemogućnosti druge strane da na vrijeme i u cjelosti ispunji svoje obaveze. Uključuje sledeće podvrste rizika: rizik nemogućnosti naplate potraživanja, rizik nemogućnosti naplate potraživanja iz poslova osiguranja, rizik neispunjenja obaveza iz poslova reosiguranja.

Upravljanje ovim rizikom vrši se kroz uspostavljanje postupaka kontrole naplate potraživanja i praćenja njihovog dospelja. Odjeljenje za naplatu potraživanja intenzivno radi na naplati zastarjelih potraživanja. Za potraživanja za koja se procijeni da ih nije moguće naplatiti ili nisu naplaćena u razumnim rokovima u Društvu se vrši ispravka vrijednosti.

Rizik osiguranja je rizik povezan sa preuzimanjem rizika u osiguranje i rešavanjem šteta, kao i rizik koji proizilazi iz neizvesnosti u pogledu nastanka obaveza, njihovog iznosa i vremena nastanka (neočekivani gubici koji nastaju usled neadekvatnih ponuda osiguranja i neadekvatnog formiranja rezervacija). Uključuje sledeće podvrste rizika: rizik premija, rizik rezervi, rizik otkaza osiguranja, rizik katastrofe, rizik troškova.

U cilju upravljanja rizicima osiguranja, u Društvu se sprovode različite aktivnosti. Društvo organizuje redovne obuke, kako za nove, tako i za postojeće prodavače, kako bi se postigao zadovoljavajući nivo obučenosti i poznavanja prodajnih vještina, a sve sa ciljem podizanja kvaliteta prodaje osiguranja i ostvarivanja planiranih ciljeva. Takođe, konstantno se radi na unapređenju postojećih i usvajanju novih procedura i uputstava u cilju optimizacije poslovanja.

U cilju eliminacije navedenih rizika, u Društvu se prate kretanja na tržištu osiguranja, analiziraju trendovi, a od značaja je i razmjena iskustva i preporuke na nivou Grupacije.

Od posebnog značaja je da Društvo pravilno utvrdi visinu samoprdržaja, odnosno maksimalni iznos obaveza koje može da preuzme na sebe, a da pri tome ne ugrozi svoju likvidnost. Maksimalni samoprdržaj na nivou Društva za 2019. godinu obračunat je u skladu sa Odlukom o kritirijumima, načinu utvrđivanja i tabeli maksimalnog samoprdržaja i ukupnom iznosu samoprdržaja. Maksimalni iznosi samoprdržaja po vrstama osiguranja i ukupno utvrđeni, u skladu su sa aktuarskim načelima i strukom osiguranja, imajući u vidu strukturu i razvijenost portfelja, izloženost riziku, garantni kapital i tehničke rezerve, iskustvo iz prethodnog perioda i druge mjerodavne faktore. Saosiguranje i reosiguranje viškova rizika iznad maksimalnog samoprdržaja Društvo vrši pod uslovima i na način predviđen Pravilnikom o uslovima i načinu saosiguranja i reosiguranja. Društvo prihvata obaveze po jednom osiguranom riziku, a preko tog iznosa višak rizika prenosi u reosiguranje. Za viškove rizika koji nisu bili obuhvaćeni postojećim ugovorima ili su prevazilazili kapacitete automatskog imovinskog ugovora o reosiguranju obezbijeđeno je pokriće putem fakultativnog reosiguranja.

Tokom protekle godine, katalog rizika je revidiran dva puta. Najnoviji katalog rizika odlikava stanje na dan 31.12.2019 i sadrži 94 identifikovana rizika (59 operativnih rizika, 15 strateških, 3 likvidnosti, 5 tržišnih, 9 rizika osiguranja i 3 rizika druge ugovorne strane).

13.3. INTERNA REVIZIJA

Osnovni cilj interne revizije, u 2019., kao i u predhodnim godinama, bio je da pomogne Društvu da ostvari svoje poslovne ciljeve. Interna revizija, prilikom pregleda poslovanja, kontinuirano ukazuje na uočene nedostatke i na mogućnosti unapređenja procesa, čime doprinosi efikasnom reagovanju na brze promjene u okruženju. Uspostavljanje i održavanje sistema internih kontrola ima ključnu ulogu u procesu upravljanja rizicima, što je od suštinskog značaja za postizanje ciljeva Društva, pa stoga ovaj sistem mora biti ugrađen u postupke upravljanja i rukovođenja, kao trajan proces.

Sa nepristrasnim uvjerenjem o efikasnosti upravljanja rizicima i ocjenom, da li se ključnim rizicima pravilno upravlja i da li sistem internih kontrola djeluje uspješno i efikasno, interna revizija ispunjava svoju misiju. Daje predloge upravi i rukovodstvu, ali ne odlučuje o poslovnim aktivnostima Društva.

U 2019. godini, za potrebe interne revizije, uveden je novi softver Pentana MK, koji omogućava praćenje realizacije plana interne revizije, odnosno evidentiranje svih aktivnosti na izvođenju revizije, sa popunjavanjem pratećih izvještaja/dokumenata, praćenjem potrošnje vremena i upoređenje sa planom i dr.

Interna revizija je, tokom godine, obavljala aktivnosti u skladu sa Planom rada interne revizije za 2019. godinu, koji je usvojio Odbor direktora Društva, uz predhodno pozitivno mišljenje Revizorskog odbora. Završeno je svih devet planiranih redovnih revizijskih pregleda, od kojih su dvije revizije realizovane uz učešće revizora matičnog društva. U toku 2019. godine nije bilo vanrednih revizijskih pregleda.

U posmatranom periodu, interna revizija je, u izvještajima o obavljenim revizijama, izdala 34 preporuke, za otklanjanje uočenih nedostataka ili nepravilnosti, za koje je Izvršni direktor donio odluku o usvajanju i prenošenju odgovornim osobama na rješavanje. Uz 12 preporuka prenešenih iz 2018. godine, interna revizija je pratila realizaciju 46 preporuka. Tokom godine dospjela je na realizaciju 41 preporuka i sve su, na dan 31.12.2019. godine, u cjelosti realizovane. Na kraju posmatranog izvještajnog perioda ima 5 nedospjelih preporuka, a nema preporuka koje su dospjele na realizaciju, a da su, po bilo kojem osnovu, odložene ili da nisu realizovane.

U 2019. godini, praćenje preporuka se vršilo kroz softver Pentana MK, preko kojeg su se pratili dostavljeni izvještaji i prateći prilozi, nosioca preporuka, o dinamici realizacije i statusu preporuka. Adekvatnost i blagovremenost realizacije predloženih mjera ocjenjuje se na osnovu uvida u izvještaje i informacije odgovornih rukovodilaca, kao i na osnovu uvida u usvojena interna akta i slično. Konačne procjene funkcionisanja sprovedenih aktivnosti će se vršiti u ponovljenim revizijama, u skladu sa godišnjim planovima rada interne revizije.

Praćenjem dinamike ostvarenja preporuka, u toku 2019. godine, od realizovanih 41 preporuka, 18 preporuka je realizovano na definisani datum, 21 preporuka prije roka dospijeca (od 1 do 87 dana), dok

su 2 preporuke realizovane sa zakašnjenjem (3, odnosno 7 dana). U toku godine, dvije preporuke su, uz odluku Izvršnog direktora o odobrenju produženja roka, bile odložene i obje su realizovane nešto prije definisanog novog roka za realizaciju preporuka.

U toku 2019. godine, značajan dio vremena bio je usmjeren na aktivnostima neformalnog savjetovanja, postupcima implementacije softvera za internu reviziju, Pentana MK, godišnjeg planiranja, u skladu sa izmjenom Metodologije na nivou Grupe, kao i aktivnostima na usklađivanju krovne Metodologije, zahjevima lokalnih propisa i organizacije rada u Društvu.

O realizaciji Godišnjeg plana rada interne revizije, kao i realizaciji izdatih preporuka, interna revizija je redovno – kvartalno i godišnje, podnosila izvještaje Odboru direktora, Revizorskom odboru i Izvršnom direktoru Društva, kao i Službi interne revizije matičnog društva.

Program obezbjeđenja i unapređenja kvaliteta rada interne revizije se razvija i sprovodi kao stalna aktivnost. Program uključuje periodične interne procjene i eksterne procjene kvaliteta, kao i kontinuirani nadzor i ocjenu kvaliteta rada. Interna revizija je tokom 2019. godine sprovodila interne procjene, o kojima redovno, godišnje, izvještava Odbor direktora, Revizorski odbor i Izvršnog direktora Društva. Krajem 2015. godine je izvršena eksterna procjena kvaliteta rada funkcije interne revizije Društva, od strane nezavisnog stručnog lica. Eksterna procjena je pokazala da je rad interne revizije, u svim aspektima, usklađen sa Međunarodnim standardima za profesionalnu praksu interne revizije i sa Kodeksom etike internih revizora.

13.4. USKLAĐENOST

U 2019. godini realizovane su aktivnosti predviđene Godišnjim planom praćenja usklađenosti poslovanja, Politikom usklađenosti, preporukama interne revizije i zahtjevima matičnog društva. Sa tim ciljem svakodnevno su praćene izmjene propisa i njihov uticaj na poslovne procese, kao i izmjene internih akata Društva, te povremeno pribavljana mišljenja nadležnih organa u pogledu primjene pojedinih propisa.

Shodno Godišnjem planu usklađenosti poslovanja, u cilju identifikacije rizika neusklađenosti, sačinjen je Obrazac za izvještavanje o neusklađenosti poslovanja, kao i Procedura za izvještavanje o neusklađenosti poslovanja broj 09-09-26005/2019 od 30.09.2019.godine.

U sklopu polugodišnjeg izvještaja o usklađenosti poslovanja za 2019. godinu sačinjen je detaljan izvještaj o sprovedenoj reviziji usklađenosti poslovanja Društva sa pripremnim smjernicama o upravljanju društvima za osiguranje. Kao nastavak navedene revizije Odjeljenje za usklađenost je sprovodilo i Rreviziju usklađenosti poslovanja sa politikama Grupe, o čemu je sastavljen Izvještaj broj 09-25694/2019 od 26.09.2019. godine. Kao rezultat obje izvršene revizije sačinjen je Plan aktivnosti za usklađivanje sa politikama Grupe i sa Smjernicama ANO za upravljanje društvima za osiguranje broj 09-2570/2019 dana 26.09.2019. godine, koji je dostavljen Odboru direktora i izvršnom direktoru Društva. Izvještaj o realizaciji planiranih aktivnosti sadržan je u Godišnjem izvještaju o usklađenosti poslovanja.

U skladu sa nevedenim Planom, kao i Godišnjim planom usklađenosti sačinjena je Procedura za upravljanje prigovorima na rad Društva broj 07-25910/2019 od 30.09.2019 godine.

Saradnica za usklađenost je aktivno učestvovala, zajedno sa ostalim predstavnicima društva u radnim grupama za rad na tekstu Zakona o osiguranju i Zakona o zaštiti podataka o ličnosti.

U 2019. godini po prvi put je u Društvu sproveden postupak procjene podobnosti i sposobnosti odgovornih lica i to članova Odbora direktora, direktora sektora i nosilaca ključnih funkcija. U ovom postupku izvršena je procjena saradnice za usklađenost, koja je takođe bila član Komisije za procjenu ostalih odgovornih lica.

Tokom 2019. godine objavljene su izmjene zakona od velikog značaja za poslovanje Društva, kao što su Zakon o radu, Zakon o javnim nabavkama, Zakon o zaštiti potrošača, Zakon o bezbjednosti saobraćaja na putevima, Zakon o parničnom postupku, Zakon o izvršenju i obezbjeđenju. O navedenim izmjenama sačinjeni su komentari, a dio će biti predmet analiza u 2020. godini.

14. DRUŠTVENA ODGOVORNOST

14.1. ODNOS PREMA ŽIVOTNOJ SREDINI I ZAJEDNICI

AD Sava osiguranje Podgorica ne obavlja aktivnosti koje bi mogle imati negativan uticaj na lokalnu zajednicu sa aspekta zaštite životne sredine. Ipak, svjesni značaja očuvanja životne sredine trudimo se da preventivno djelujemo u ovom pravcu (upravljanje otpadom i recikliranje papira, povećanje energetske efikasnosti, izolacija objekata, protivpožarni sistem, sistem za detekciju vode itd).

Pored navedenog, u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju, AD Sava osiguranje Podgorica izdvaja određena sredstva u svrhu obezbjeđivanja namjenskih sredstava za finansiranje pripreme, sprovođenja i razvoja programa, projekata i drugih aktivnosti u oblasti smanjenja rizika od katastrofa, elementarnih nepogoda i drugih nesreća (izdvajanje u visini 5% od naplaćene premije osiguranja od požara i drugih opasnosti).

Takođe, društveno odgovorno poslovanje predstavlja sastavni dio korporativne filozofije i poslovne strategije našeg Društva. Trudimo se da aktivno doprinosimo razvoju i dobrobiti društva čiji smo neodvojivi dio, a posebno smo ponosni na odziv i volonterski angažman naših zaposlenih.

Tokom 2019. godine, organizovali smo akcije, kroz koje smo željeli da svojim primjerom motivišemo građane da podržavaju akcije društveno odgovornog tipa i budu učesnici u što većem broju sličnih:

- Akcija dobrovoljnog davanja krvi – dva puta godišnje organizujemo akcije dobrovoljnog davanja krvi u kojima učestvuje veliki broj zaposlenih.
- Akcija postavljanja i farbanja novih klupa, čišćenja, sadnje drveća i ukrasnog bilja u Centralnom gradskom parku u Beranama. U akciji je volonterski učestvovao veliki broj naših zaposlenih.
- Podrška kulturi, sportu, obrazovanju i zdravstvu:
  - Podrška Odbojkaškom Savezu Crne Gore,
  - Podrška tradicionalnoj karnevalskoj svečanosti u organizaciji NVO „Karnevali Koret“ iz Tuzi,
  - Podrška Festivalu žutog cvijeta (Praznik Mimoze),
  - Podrška Karate klubu Podgorica,
  - Podrška projektu „Njegujmo mir i mudrost“ Eko-kluba SEŠ „Mirko Vešović“ iz Podgorice,
  - Podrška projektu Daily Press-a - “Mjesec za školarce”,
  - Donacija Osnovnoj školi „Vuk Karadžić“ iz Berana,
  - Donacija Košarkaškom klubu ALL-STARS iz Nikšića,

- Donacija Upravi JU Srednja ekonomsko ugostiteljska škola iz Nikšića,
- Donacija Upravi policije - Centru bezbjednosti Podgorica,
- Donacija JU Gradska biblioteka i čitaonica Herceg Novi,
- Donacija JU Srednja elektro-ekonomska škola iz Bijelog Polja,
- Donacija Upravi policije - Centru bezbjednosti Podgorica, u cilju unapređenja rada patrola prilikom vršenja uviđaja saobraćajnih nezgoda,
- Sponzori koncerta Madame Piano koji se održao u okviru jubilarnog 10. Bedem Fest-a,
- Učesnici društveno odgovorne akcije "Osmjehom oboji dom",

Sava osiguranje AD Podgorica dobitnik je Specijalnog priznanja za doprinos lokalnoj zajednici, odnosno dobitnici smo nagrade za filantropiju "Iskra". Ova nagrada predstavlja zajednički uspjeh svih naših zaposlenih i veliki je podstrek da našu posvećenost i društveno odgovorno poslovanje nastavimo da realizujemo i u budućnosti.

14.2. NAŠI ZAPOSLENI

14.2.1. BRIGA ZA ZAPOSLENE

Zaposleni Sava osiguranja su ključ našeg uspjeha, zato primarni zadatak Društva jeste upravo briga o njima.

Zaposlenima pružamo sigurno, kvalitetno i prijatno radno okruženje uz šansu za razvoj i napredak. Trudimo se da stvorimo okruženje koje omogućava zdrav odnos između profesionalnog i privatnog života zaposlenih. Ovakva posvećenost omogućava nam da privučemo i zadržimo najbolje i najkvalifikovanije kadrove, obezbjeđujući im radno okruženje na koje oni mogu biti ponosni i uživati u poslu koji obavljaju, uvijek idući u pravcu postavljene misije.

Pored toga, svi naši objekti su opremljeni u saglasnosti sa visoko postavljenim standardima - kancelarijski prostor je klimatizovan, vodi se računa o funkcionalnosti i udobnosti kancelarijskog namještaja. Bržoj i lakšoj komunikaciji u toku obavljanja radnih zadataka doprinosi umreženost svih računara u kompaniji, kao i interna mreža mobilnih telefona, u koju je uključeno 80% od ukupnog broja zaposlenih.

Sindikalna organizacija radnika, takođe ima važnu ulogu u brizi za sve zaposlene, organizujući godišnje proslave kompanije, kao i finansijsku pomoć zaposlenima u liječenju i rešavanju različitih životnih problema. Socijalna dimenzija brige o zaposlenima podrazumijeva učvršćivanje međusobnog povjerenja i osjećanja da zaposleni u nevolji nisu sami.

Svi zaposleni u Društvu su osigurani od posljedica nesrećnog slučaja (nezgoda) i težih bolesti i hirurških intervencija na radu i van rada (24 časa).

14.2.2. USAVRŠAVANJE ZAPOSLENIH

Pored redovne i adekvatne finansijske nadoknade za rad, u kompaniji postoji razvijen sistem stimulisanja i nagrađivanja zalaganja. Velika pažnja posvećuje se stvaranju mogućnosti napredovanja na osnovu

kvaliteta i zalaganja zaposlenog. Kompanija podstiče zaposlene na dodatno obrazovanje i usavršavanje, kako bi šireći svoja znanja doprinijeli unapređenju svojih sposobnosti, ali i cjelokupnim rezultatima kompanije.

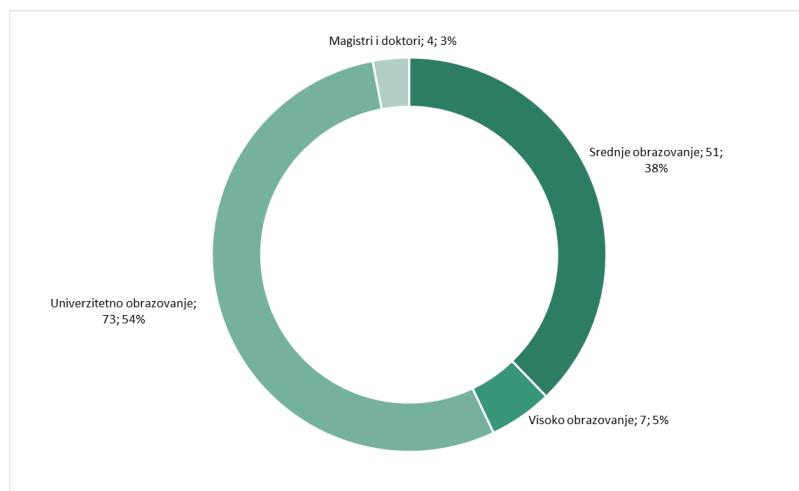
U 2019. godini vodilo se računa o razvoju znanja, vještina i sposobnosti zaposlenih, kroz finansiranje:

- Seminara, radionica, konferencija i obuka iz različitih oblasti (u 2019. godini to su bili zaposleni u štetama, prodaji, kontrolingu, finansijama i računovodstvu, internoj reviziji, odjeljenju za aktuarstvo, upravljanje rizicima, marketingu itd).
- Sticanje licenci (određeni broj zaposlenih stekao je licence zastupnika i posrednika u osiguranju).

U skladu sa potrebama Društva i tržišta osiguranja, zaposleni kontinuirano prisustvuju obukama iz raznih oblasti i to putem:

- eksternih obuka (zaposleni prisustvuju obukama koje organizuju stručne organizacije iz raznih oblasti, sa kompetentnim predavačima),
- obuka u okviru Grupacije (organizovane su konferencije, radionice i obuke koje su pohađali zaposleni iz različitih organizacionih jedinica Društva - interna revizija, prodaja, finansije i računovodstvo, kontroling, upravljanje rizicima, aktuarstvo, marketing itd).

Obrazovna struktura zaposlenih na dan 31. 12. 2019.

14.3. KOMUNIKACIJA SA CILJNIM GRUPAMA

U svakodnevnom poslovanju Društva, posebna pažnja posvećuje se aktivnoj komunikaciji sa ciljnim grupama (osiguranicima, poslovnim partnerima, ostalim učesnicima na tržištu osiguranja, medijima, zaposlenima, vlasnicima, kao i sa ostalim članicama Grupacije kojoj pripadamo). Nastoji se da se način komunikacije prilagođava potrebama, interesima i karakteristikama ciljne grupe, a sve u cilju promovisanja sopstvenih vrijednosti.

Svjesni značaja kvalitetne komunikacije sa svojim zaposlenima, kao i razvoja korporativne kulture, nastojimo da nivo informisanosti naših zaposlenih bude na najvećem mogućem nivou. U tu svrhu za

informisanje zaposlenih koristimo kanale kao što su: interni portal Redmine, zatim SharePoint, mail obavještenja, oglasna tabla Društva isl. Blagovremeno, otvoreno i tačno informisanje zaposlenih o svim aktuelnim temama, rezultatima poslovanja, planovima razvoja i obuke kadrova, kao i pogodnostima za zaposlene prioritet su interne komunikacije u Društvu i direktno utiču na razvoj korporativne kulture.

Takođe, posebnu pažnju posvećujemo odnosima sa javnošću i komunikaciji sa medijima. S tim u vezi, konstantno se sprovode aktivnosti koje doprinose:

- Većoj prepoznatljivosti Društva,
- Unapređenju imidža Društva,
- Jačanju svijesti građana o značaju osiguranja,
- Pružanju kvalitetnije usluge sadašnjim i budućim osiguranicima i klijentima,
- Boljoj promociji proizvoda i povećanju prodaje.

Informacije o najvažnijim aktivnostima plasiramo putem saopštenja za javnost, a objavljujemo ih i na korporativnom sajtu www.sava.co.me, na kojem smo implementirali i servis on-line chat. Prisutni smo i na društvenim mrežama, gdje ostvarujemo direktnu komunikaciju sa klijentima i osiguranicima. Drugim riječima, trudimo se da u svakom trenutku pružimo brzu i kvalitetnu uslugu, informacije i savjete.

U cilju kvalitetnije marketing komunikacije, sprovode se i sledeće aktivnosti:

- Promotivne aktivnosti (podrška prodajnim akcijama, jačanje prepoznatljivosti i imidža Društva):
  - kreativna rešenja (koristimo sada i u budućnosti rešenja Grupacije – prije svega reklamne spotove),
  - zakup medija (uz podršku agencijskih usluga, praćenje efikasnosti),
  - PR podrška (pres konferencije, saopštenja za javnost i td.),
  - marketing „ispod crte“ (nagradne igre sa ciljem prikupljanja podataka o klijentima itd)
- Izrada drugih sredstava komuniciranja (štampani materijali, idejna rešenja, brendiranja i sl.)
- Sponzorstva i donacije (u cilju jačanja sopstvenog brenda, Društvu je u interesu da povremeno sponzorise sportske ili kulturne događaje).
- Učešće zaposlenih u humanitarnim akcijama (pomoć ugroženim kategorijama stanovništva, akcija dobrovoljnog davanja krvi, akcije pošumljavanja, sređivanja školskih dvorišta i parkova i druge akcije koje doprinose zajednici).

15. ZNAČAJNI DOGAĐAJI PO ZAVRŠETKU POSLOVNE GODINE

- Od 01.01.2020. ukinut je krizni porez – uvećani dodatni porez na dohodak fizičkih lica. Krizni porez je iznosio 11% na lična primanja iznad prosječne zarade, a jedinstvena stopa sada je ponovo vraćena na nivo od 9%.

16. ODNOS SA MATIČNIM DRUŠTVOM I POVEZANIM DRUŠTVIMA

Transakcije Društva sa povezanim licima obavljaju se u skladu sa Pravilnikom o transakcijama sa povezanim licima, kojim je regulisana identifikacija povezanih lica, evidencija, sklapanje i ograničenja transakcija sa povezanim licima, upravljanje i izvještavanje o transakcijama, savlađivanje konflikta interesa, oblikovanje transfernih cijena, kao i način vršenja analize uporedivosti sa tržišnim cijenama i sl.

Odnos sa matičnim društvom. Pored toga što je član Grupe Sava Re, Društvo ima i poslovnu saradnju sa matičnim društvom. Saradnja se realizuje putem ugovora o reosiguranju, koji se sklapaju na osnovu utvrđene visine samoprizržaja, odnosno ugovorom preuzetih rizika koje Društvo zadržava u sopstvenom pokriću i koje može pokriti sopstvenim sredstvima, što je uređeno Odlukom o kriterijumima, načinu utvrđivanja i tabeli maksimalnog samoprizržaja i ukupnom iznosu samoprizržaja.

U 2019. godini, rashodi po osnovu premije reosiguranja, po osnovu ugovora sa Pozavarovalnicom Sava d.d Ljubljana, iznosili su 958,5 hiljada Eur. Sa druge strane, Društvo je po istom ugovoru ostvarilo prihod po osnovu provizije reosiguranja u iznosu od 193,3 hiljada Eur. Prihodi od šteta po osnovu reosiguranja za 2019. godinu iznose 387,7 hiljada Eur.

Kada su u pitanju potraživanja prema matičnom Društvu, ona za 2019. godinu iznose:

- Potraživanja u štetama iz reosiguranja – 57,8 hiljada Eur
- Iznos osiguravajućih tehničkih rezervisanja prenijetih na reosiguravajuća društva po osnovu rezervisanja za štete – 249,4 hiljada Eur
- Iznos osiguravajućih tehničkih rezervisanja prenijetih na reosiguravajuća društva po osnovu prenosne premije – 508,5 hiljada Eur
- Potraživanja za proviziju reosiguranja – 44,3 hiljada Eur

Obaveze Društva prema Pozavarovalnici Sava d.d. Ljubljana su:

- Obaveze po osnovu premije reosiguranja - 160,0 hiljada Eur
- Krtakoročno odloženi troškovi (razgraničene provizije) – 117,6 hiljada Eur

Odnos sa povezanim društvima. Kada su u pitanju povezana lica, Društvo je u 2019. godini imalo transakcije sa sledećim društvima:

- Sava Agent doo,
- Sava Car doo,
- Sava osiguranje ad Beograd,
- Sava Osiguranje ad Skopje,
- Podružnica Hrvatska dd, Zagreb,
- Pozavarovalnica Sava dd Ljubljana,
- Zavarovalnica Sava Slovenija,
- TBS doo Slovenija.

Pregled transakcija sa povezanim licima, sastavni je dio Računovodstvenog izvještaja.

17. IZABRANI POKAZATELJI POSLOVANJA

1. Kretanje bruto fakturisane premije

	Bruto premija		Indeks 2019/2018	Bruto premija		Indeks 2018/2017
	2019	2018		2018	2017	
01 Osiguranje od posljedica nezgode	939.675	1.014.641	92,6	1.014.641	898.464	112,9
02 Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	397.896	344.128	115,6	344.128	9.063	3.797,0
03 Osiguranje motornih vozila	1.843.919	1.755.325	105,0	1.755.325	1.427.979	122,9
04 Osiguranje šinskih vozila	56.041					
05 Osiguranje vazduhoplova	241.427					
06 Osiguranje plovnih objekata	28.147	37.606	74,8	37.606		
07 Osiguranje robe u prevozu	61.949	73.406	84,4	73.406	70.987	103,4
08 Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	755.915	841.808	89,8	841.808	711.926	118,2
09 Ostala osiguranja imovine	674.325	719.627	93,7	719.627	1.395.412	51,6
10 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	8.027.690	7.513.797	106,8	7.513.797	7.266.444	103,4
11 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	115.854					
12 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovnih objekata	49.216	48.228	102,0	48.228	60.935	79,1
13 Osiguranje od opšte odgovornosti	254.549	207.580	122,6	207.580	225.488	92,1
14 Osiguranje kredita						
15 Osiguranje jemstva						
16 Osiguranje finansijskih gubitaka	85.021	76.680	110,9	76.680	59.016	129,9
17 Osiguranje troškova pravne zaštite	32	58	55,2	58	74	78,2
18 Osiguranje pomoći na putovanju	227.047	171.403	132,5	171.403	228.948	74,9
Ukupno:	13.758.703	12.804.286	107,5	12.804.286	12.354.736	103,6

2. Premija u samoprizrđaju

	Premija u samoprizrđaju		Indeks 2019/2018	Premija u samoprizrđaju		Indeks 2018/2017
	2019	2018		2018	2017	
01 Osiguranje od posljedica nezgode	923.559	1.004.396	92,0	1.004.396	879.599	114,2
02 Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	397.896	343.023	116,0	343.023	9.063	3.784,8
03 Osiguranje motornih vozila	1.815.364	1.734.230	104,7	1.734.230	1.405.686	123,4
04 Osiguranje šinskih vozila	9.104					
05 Osiguranje vazduhoplova	59.037					
06 Osiguranje plovnih objekata	17.801	24.834	71,7	24.834		
07 Osiguranje robe u prevozu	22.411	23.075	97,1	23.075	19.758	116,8
08 Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	347.007	407.017	85,3	407.017	376.885	108,0
09 Ostala osiguranja imovine	251.130	246.534	101,9	246.534	270.013	91,3
10 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	7.804.223	7.304.412	106,8	7.304.412	7.050.209	103,6
11 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	9.027					
12 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovnih objekata	19.495	18.433	105,8	18.433	24.712	74,6
13 Osiguranje od opšte odgovornosti	153.589	128.829	119,2	128.829	152.785	84,3
14 Osiguranje kredita						
15 Osiguranje jemstva						
16 Osiguranje finansijskih gubitaka	36.134	26.370	137,0	26.370	29.364	89,8
17 Osiguranje troškova pravne zaštite	32	58	55,2	58	74	78,2
18 Osiguranje pomoći na putovanju	227.047	171.403	132,5	171.403	228.948	74,9
Ukupno:	12.092.856	11.432.614	105,8	11.432.614	10.447.097	109,4

3. Odnos premije u samopridržaju i ukupne bruto fakturisane premije

	Premija u samopridržaju		Indeks	Uk. bruto premija		Indeks
	2019	2018		2019	2018	
01 Osiguranje od posledica nezgode	923.559	939.675	98,3	1.004.396	1.014.641	99,0
02 Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	397.896	397.896	100,0	343.023	344.128	99,7
03 Osiguranje motornih vozila	1.815.364	1.843.919	98,5	1.734.230	1.755.325	98,8
04 Osiguranje šinskih vozila	9.104	56.041	16,2	0	0	
05 Osiguranje vazduhoplova	59.037	241.427	24,5	0	0	
06 Osiguranje plovni objekata	17.801	28.147	63,2	24.834	37.606	66,0
07 Osiguranje robe u prevozu	22.411	61.949	36,2	23.075	73.406	31,4
08 Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	347.007	755.915	45,9	407.017	841.808	48,4
09 Ostala osiguranja imovine	251.130	674.325	37,2	246.534	719.627	34,3
10 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	7.804.223	8.027.690	97,2	7.304.412	7.513.797	97,2
11 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	9.027	115.854	7,8	0	0	
12 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovni objekata	19.495	49.216	39,6	18.433	48.228	38,2
13 Osiguranje od opšte odgovornosti	153.589	254.549	60,3	128.829	207.580	62,1
14 Osiguranje kredita	0	0		0	0	
15 Osiguranje jemstva	0	0		0	0	
16 Osiguranje finansijskih gubitaka	36.134	85.021	42,5	26.370	76.680	34,4
17 Osiguranje troškova pravne zaštite	32	32	100,0	58	58	100,0
18 Osiguranje pomoći na putovanju	227.047	227.047	100,0	171.403	171.403	100,0
Ukupno:	12.092.856	13.758.703	87,9	11.432.614	12.804.286	89,3

4. Kretanje bruto šteta (umenjenih za regrese)

	Bruto štete		Indeks 2019/2018	Bruto štete		Indeks 2018/2017
	2019	2018		2018	2017	
01 Osiguranje od posledica nezgode	756.056	690.842	109,4	690.842	639.026	108,1
02 Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	215.585	120.510	178,9	120.510	545	22.112,3
03 Osiguranje motornih vozila	999.640	921.353	108,5	921.353	713.062	129,2
04 Osiguranje šinskih vozila						
05 Osiguranje vazduhoplova					31.525	0,0
06 Osiguranje plovni objekata						
07 Osiguranje robe u prevozu	2.346	1.697	138,3	1.697		
08 Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	190.354	132.583	143,6	132.583	221.614	59,8
09 Ostala osiguranja imovine	98.846	274.125	36,1	274.125	150.581	182,0
10 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	3.609.257	2.479.916	145,5	2.479.916	2.490.878	99,6
11 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova						
12 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovni objekata						
13 Osiguranje od opšte odgovornosti	10.876	4.246	256,1	4.246	49.677	8,5
14 Osiguranje kredita						
15 Osiguranje jemstva						
16 Osiguranje finansijskih gubitaka	984	2.269	43,4	2.269	500	453,8
17 Osiguranje troškova pravne zaštite						
18 Osiguranje pomoći na putovanju	54.774	44.318	123,6	44.318	16.778	264,1
Ukupno:	5.938.717	4.671.859	127,1	4.671.859	4.314.186	108,3

5. Neto rashodi za štete

	Neto rashodi za štete		Indeks 2019/2018	Neto rashodi za štete		Indeks 2018/2017
	2019	2018		2018	2017	
01 Osiguranje od posledica nezgode	661.722	783.478	84,5	783.478	708.562	110,6
02 Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	254.595	147.693	172,4	147.693	545	27.100,2
03 Osiguranje motornih vozila	997.265	924.450	107,9	924.450	708.795	130,4
04 Osiguranje šinskih vozila						
05 Osiguranje vazduhoplova		-315	0,0	-315	-1.497	21,1
06 Osiguranje plovni objekata						
07 Osiguranje robe u prevozu	898	626	143,4	626		
08 Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	103.626	53.069	195,3	53.069	226.733	23,4
09 Ostala osiguranja imovine	109.171	186.851	58,4	186.851	140.806	132,7
10 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	2.734.100	2.077.594	131,6	2.077.594	2.334.238	89,0
11 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova						
12 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovni objekata		0	0,0	0	103.680	0,0
13 Osiguranje od opšte odgovornosti	28.816	-1.394	-2.067,1	-1.394	-96.463	1,4
14 Osiguranje kredita						
15 Osiguranje jemstva						
16 Osiguranje finansijskih gubitaka	1.060	2.497	42,4	2.497	500	499,4
17 Osiguranje troškova pravne zaštite		-8.566	0,0	-8.566	8.566	-100,0
18 Osiguranje pomoći na putovanju	91.211	49.596	183,9	49.596	14.564	340,5
Ukupno:	4.982.465	4.215.579	118,2	4.215.579	4.149.029	101,6

6. Odnos neto rashoda za štete i ukupnih bruto šteta (umanjenih za regrese)

	Neto rashodi za štete		Indeks	Neto rashodi za štete		Indeks
	2019	2018		2018	2017	
01 Osiguranje od posljedica nezgode	661.722	756.056	87,5	783.478	690.842	113,4
02 Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	254.595	215.585	118,1	147.693	120.510	122,6
03 Osiguranje motornih vozila	997.265	999.640	99,8	924.450	921.353	100,3
04 Osiguranje šinskih vozila	0	0		0	0	
05 Osiguranje vazduhoplova	0	0		-315	0	
06 Osiguranje plovnih objekata	0	0		0	0	
07 Osiguranje robe u prevozu	898	2.346	38,3	626	1.697	36,9
08 Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	103.626	190.354	54,4	53.069	132.583	40,0
09 Ostala osiguranja imovine	109.171	98.846	110,4	186.851	274.125	68,2
10 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	2.734.100	3.609.257	75,8	2.077.594	2.479.916	83,8
11 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	0	0		0	0	
12 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovnih objekata	0	0		0	0	
13 Osiguranje od opšte odgovornosti	28.816	10.876	265,0	-1.394	4.246	-32,8
14 Osiguranje kredita	0	0		0	0	
15 Osiguranje jemstva	0	0		0	0	
16 Osiguranje finansijskih gubitaka	1.060	984	107,7	2.497	2.269	110,0
17 Osiguranje troškova pravne zaštite	0	0		-8.566	0	
18 Osiguranje pomoći na putovanju	91.211	54.774	166,5	49.596	44.318	111,9
Ukupno:	4.982.465	5.938.717	83,9	4.215.579	4.671.859	90,2

7. Broj riješenih šteta

	Broj riješenih šteta		Indeks 2019/2018	Broj riješenih šteta		Indeks 2018/2017
	2019	2018		2018	2017	
01 Osiguranje od posljedica nezgode	1.447	1.586	91,2	1.586	1.187	133,6
02 Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	4.167	1.963	212,3	1.963	11	17.845,5
03 Osiguranje motornih vozila	797	751	106,1	751	569	132,0
04 Osiguranje šinskih vozila						
05 Osiguranje vazduhoplova					1	0,0
06 Osiguranje plovnih objekata	1					
07 Osiguranje robe u prevozu	22	12	183,3	12	1	1.200,0
08 Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	130	70	185,7	70	125	56,0
09 Ostala osiguranja imovine	185	200	92,5	200	186	107,5
10 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	2.709	2.513	107,8	2.513	2.335	107,6
11 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova						
12 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovnih objekata	1	1	100,0	1		
13 Osiguranje od opšte odgovornosti	2	21	9,5	21	54	38,9
14 Osiguranje kredita						
15 Osiguranje jemstva						
16 Osiguranje finansijskih gubitaka	104	6	1.733,3	6	1	600,0
17 Osiguranje troškova pravne zaštite						
18 Osiguranje pomoći na putovanju	672	180	373,3	180	79	227,8
Ukupno:	10.237	7.303	140,2	7.303	4.549	160,5

8. Prosječna šteta (umanjena za regrese)

	Bruto štete	Broj riješenih šteta	Prosječna šteta	Bruto štete	Broj riješenih šteta	Prosječna šteta
	2019	2019		2018	2018	
01 Osiguranje od posljedica nezgode	756.056	1.447	522	690.842	1.586	436
02 Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	215.585	4.167	52	120.510	1.963	61
03 Osiguranje motornih vozila	999.640	797	1.254	921.353	751	1.227
04 Osiguranje šinskih vozila	0	0		0	0	
05 Osiguranje vazduhoplova	0	0		0	0	
06 Osiguranje plovnih objekata	0	1	0	0	0	
07 Osiguranje robe u prevozu	2.346	22	107	1.697	12	141
08 Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	190.354	130	1.464	132.583	70	1.894
09 Ostala osiguranja imovine	98.846	185	534	274.125	200	1.371
10 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	3.609.257	2.709	1.332	2.479.916	2.513	987
11 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	0	0		0	0	
12 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovnih objekata	0	1	0	0	1	0
13 Osiguranje od opšte odgovornosti	10.876	2	5.438	4.246	21	202
14 Osiguranje kredita	0	0		0	0	
15 Osiguranje jemstva	0	0		0	0	
16 Osiguranje finansijskih gubitaka	984	104	9	2.269	6	378
17 Osiguranje troškova pravne zaštite	0	0		0	0	
18 Osiguranje pomoći na putovanju	54.774	672	82	44.318	180	246
Ukupno:	5.938.717	10.237	580	4.671.859	7.303	640

9. Štetni rezultat

	Bruto štete	Bruto premija	Štetni rezultat	Bruto štete	Bruto premija	Štetni rezultat
	2019	2019		2018	2018	
01 Osiguranje od posljedica nezgode	756.056	939.675	80,5%	690.842	1.014.641	68,1%
02 Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	215.585	397.896	54,2%	120.510	344.128	35,0%
03 Osiguranje motornih vozila	999.640	1.843.919	54,2%	921.353	1.755.325	52,5%
04 Osiguranje šinskih vozila	0	56.041	0,0%	0	0	
05 Osiguranje vazduhoplova	0	241.427	0,0%	0	0	
06 Osiguranje plovnih objekata	0	28.147	0,0%	0	37.606	0,0%
07 Osiguranje robe u prevozu	2.346	61.949	3,8%	1.697	73.406	2,3%
08 Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	190.354	755.915	25,2%	132.583	841.808	15,7%
09 Ostala osiguranja imovine	98.846	674.325	14,7%	274.125	719.627	38,1%
10 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	3.609.257	8.027.690	45,0%	2.479.916	7.513.797	33,0%
11 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	0	115.854	0,0%	0	0	
12 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovnih objekata	0	49.216	0,0%	0	48.228	0,0%
13 Osiguranje od opšte odgovornosti	10.876	254.549	4,3%	4.246	207.580	2,0%
14 Osiguranje kredita	0	0		0	0	
15 Osiguranje jemstva	0	0		0	0	
16 Osiguranje finansijskih gubitaka	984	85.021	1,2%	2.269	76.680	3,0%
17 Osiguranje troškova pravne zaštite	0	32	0,0%	0	58	0,0%
18 Osiguranje pomoći na putovanju	54.774	227.047	24,1%	44.318	171.403	25,9%
Ukupno:	5.938.717	13.758.703	43,2%	4.671.859	12.804.286	36,5%

10. Pregled broja i iznosa bruto riješenih šteta (umanjenih za regrese)

	Broj riješenih šteta		Indeks 2019/2018	Bruto štete		Indeks 2019/2018
	2019	2018		2019	2018	
01 Osiguranje od posljedica nezgode	1.447	1.586	91,2	756.056	690.842	109,4
02 Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	4.167	1.963	212,3	215.585	120.510	178,9
03 Osiguranje motornih vozila	797	751	106,1	999.640	921.353	108,5
04 Osiguranje šinskih vozila	0	0		0	0	
05 Osiguranje vazduhoplova	0	0		0	0	
06 Osiguranje plovnih objekata	1	0		0	0	
07 Osiguranje robe u prevozu	22	12	183,3	2.346	1.697	138,3
08 Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	130	70	185,7	190.354	132.583	143,6
09 Ostala osiguranja imovine	185	200	92,5	98.846	274.125	36,1
10 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	2.709	2.513	107,8	3.609.257	2.479.916	145,5
11 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	0	0		0	0	
12 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovnih objekata	1	1	100,0	0	0	
13 Osiguranje od opšte odgovornosti	2	21	9,5	10.876	4.246	256,1
14 Osiguranje kredita	0	0		0	0	
15 Osiguranje jemstva	0	0		0	0	
16 Osiguranje finansijskih gubitaka	104	6	1.733,3	984	2.269	43,4
17 Osiguranje troškova pravne zaštite	0	0		0	0	
18 Osiguranje pomoći na putovanju	672	180	373,3	54.774	44.318	123,6
Ukupno:	10.237	7.303	140,2	5.938.717	4.671.859	127,1

11. Pregled broja i iznosa rezervisanih šteta

	Broj rezervisanih šteta		Rezervisane štete		Rezervisane štete	
	nastale prijavljene		nastale prijavljene		nastale neprijavljene	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018
01 Osiguranje od posljedica nezgode	74	92	55.902	44.079	327.553	433.821
02 Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	145	138	13.885	8.745	52.308	18.439
03 Osiguranje motornih vozila	81	33	111.287	104.203	304.477	313.935
04 Osiguranje šinskih vozila	0		0		0	
05 Osiguranje vazduhoplova	0		0		0	
06 Osiguranje plovnih objekata	0		0		0	
07 Osiguranje robe u prevozu	0		0		154	57
08 Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	8	17	24.073	31.985	136.111	101.695
09 Ostala osiguranja imovine	22	30	101.371	83.080	210.938	181.278
10 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	386	333	1.541.950	1.856.330	6.111.254	6.070.007
11 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	0		0		0	
12 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovnih objekata	0		0		0	
13 Osiguranje od opšte odgovornosti	5	3	122.048	25.107	15.194	3.954
14 Osiguranje kredita	0		0		0	
15 Osiguranje jemstva	0		0		0	
16 Osiguranje finansijskih gubitaka	0		0		304	228
17 Osiguranje troškova pravne zaštite	0		0		0	
18 Osiguranje pomoći na putovanju	4	6	31.488	1.028	11.107	5.131
Ukupno:	725	652	2.002.005	2.154.556	7.169.402	7.128.545

12. Pregled broja prijavljenih šteta

	Broj prijavljenih šteta		Indeks 2019/2018	Broj prijavljenih šteta		Indeks 2018/2017
	2019	2018		2018	2017	
01 Osiguranje od posledica nezgode	1.429	1.633	87,5	1.633	1.167	139,9
02 Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	4.174	2.101	198,7	2.101	11	19.100,0
03 Osiguranje motornih vozila	845	741	114,0	741	575	128,9
04 Osiguranje šinskih vozila						
05 Osiguranje vazduhoplova						
06 Osiguranje plovni objekata	1					
07 Osiguranje robe u prevozu	22	12	183,3	12	1	1.200,0
08 Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	121	74	163,5	74	126	58,7
09 Ostala osiguranja imovine	177	199	88,9	199	197	101,0
10 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	2.762	2.557	108,0	2.557	2.371	107,8
11 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova						
12 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovni objekata	1	1	100,0	1		
13 Osiguranje od opšte odgovornosti	4	18	22,2	18	35	51,4
14 Osiguranje kredita						
15 Osiguranje jemstva						
16 Osiguranje finansijskih gubitaka	104	6	1.733,3	6	1	600,0
17 Osiguranje troškova pravne zaštite						
18 Osiguranje pomoći na putovanju	670	180	372,2	180	83	216,9
Ukupno:	10.310	7.522	137,1	7.522	4.567	164,7

13. Operativni troškovi (bez promjene razg. troškova)

	Operativni troškovi (bez promjene razg. troškova)		Indeks 2019/2018	Operativni troškovi (bez promjene razg. troškova)		Indeks 2018/2017
	2019	2018		2018	2017	
01 Osiguranje od posledica nezgode	536.692	435.554	123,2	435.554	398.460	109,3
02 Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	315.001	125.320	251,4	125.320	110	114.332,6
03 Osiguranje motornih vozila	640.486	721.844	88,7	721.844	612.348	117,9
04 Osiguranje šinskih vozila						
05 Osiguranje vazduhoplova					939	0,0
06 Osiguranje plovni objekata	695	22.618	3,1	22.618		
07 Osiguranje robe u prevozu	124.750	21.985	567,4	21.985	26.483	83,0
08 Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	414.531	330.148	125,6	330.148	332.591	99,3
09 Ostala osiguranja imovine	351.577	289.969	121,2	289.969	432.303	67,1
10 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	2.840.779	3.655.948	77,7	3.655.948	3.576.634	102,2
11 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova						
12 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovni objekata	103.666	17.249	601,0	17.249	18.605	92,7
13 Osiguranje od opšte odgovornosti	164.066	73.750	222,5	73.750	94.197	78,3
14 Osiguranje kredita						
15 Osiguranje jemstva						
16 Osiguranje finansijskih gubitaka	118.887	24.497	485,3	24.497	30.855	79,4
17 Osiguranje troškova pravne zaštite	6	4	135,7	4	16	27,2
18 Osiguranje pomoći na putovanju	225.089	79.181	284,3	79.181	85.180	93,0
Ukupno:	5.836.223	5.798.069	100,7	5.798.069	5.608.720	103,4

14. Učešće operativnih troškova (bez promjene razg. troškova) u ukupnoj fakturiranoj premiji

	Operativni troškovi		Učešće	Operativni troškovi		Učešće
	2019	Bruto premija 2019		2018	Bruto premija 2018	
01 Osiguranje od posledica nezgode	536.692	939.675	57,1%	435.554	1.014.641	42,9%
02 Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	315.001	397.896	79,2%	125.320	344.128	36,4%
03 Osiguranje motornih vozila	640.486	1.843.919	34,7%	721.844	1.755.325	41,1%
04 Osiguranje šinskih vozila	0	56.041	0,0%	0	0	
05 Osiguranje vazduhoplova	0	241.427	0,0%	0	0	
06 Osiguranje plovni objekata	695	28.147	2,5%	22.618	37.606	60,1%
07 Osiguranje robe u prevozu	124.750	61.949	201,4%	21.985	73.406	29,9%
08 Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	414.531	755.915	54,8%	330.148	841.808	39,2%
09 Ostala osiguranja imovine	351.577	674.325	52,1%	289.969	719.627	40,3%
10 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	2.840.779	8.027.690	35,4%	3.655.948	7.513.797	48,7%
11 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	0	115.854	0,0%	0	0	
12 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovni objekata	103.666	49.216	210,6%	17.249	48.228	35,8%
13 Osiguranje od opšte odgovornosti	164.066	254.549	64,5%	73.750	207.580	35,5%
14 Osiguranje kredita	0	0		0	0	
15 Osiguranje jemstva	0	0		0	0	
16 Osiguranje finansijskih gubitaka	118.887	85.021	139,8%	24.497	76.680	31,9%
17 Osiguranje troškova pravne zaštite	6	32	18,2%	4	58	7,4%
18 Osiguranje pomoći na putovanju	225.089	227.047	99,1%	79.181	171.403	46,2%
Ukupno:	5.836.223	13.758.703	42,4%	5.798.069	12.804.286	45,3%

15. Troškovi sticanja

	Troškovi sticanja		Indeks 2019/2018	Troškovi sticanja		Indeks 2018/2017
	2019	2018		2018	2017	
01 Osiguranje od posledica nezgode	252.064	227.839	110,6	227.839	198.900	114,5
02 Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	112.202	67.387	166,5	67.387		
03 Osiguranje motornih vozila	391.200	370.931	105,5	370.931	297.968	124,5
04 Osiguranje šinskih vozila						
05 Osiguranje vazduhoplova						
06 Osiguranje plovni objekata	649	9.516	6,8	9.516		
07 Osiguranje robe u prevozu	19.565	13.120	149,1	13.120	17.067	76,9
08 Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	277.917	206.280	134,7	206.280	199.051	103,6
09 Ostala osiguranja imovine	166.734	166.314	100,3	166.314	243.158	68,4
10 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	2.399.357	2.274.870	105,5	2.274.870	2.165.240	105,1
11 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova						
12 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovni objekata	15.546	10.808	143,8	10.808	11.239	96,2
13 Osiguranje od opšte odgovornosti	54.215	46.815	115,8	46.815	52.722	88,8
14 Osiguranje kredita						
15 Osiguranje jemstva						
16 Osiguranje finansijskih gubitaka	14.664	15.040	97,5	15.040	16.009	93,9
17 Osiguranje troškova pravne zaštite	6	4	134,3	4	1	432,0
18 Osiguranje pomoći na putovanju	104.928	48.438	216,6	48.438	49.605	97,6
Ukupno:	3.809.048	3.457.364	110,2	3.457.364	3.250.960	106,3

16. Učešće troškova sticanja u ukupnoj bruto fakturisanjoj premiji

	Troškovi sticanja	Bruto premija	Učešće	Troškovi sticanja	Bruto premija	Učešće
	2019	2019		2018	2018	
01 Osiguranje od posledica nezgode	252.064	939.675	26,8%	227.839	1.014.641	22,5%
02 Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	112.202	397.896	28,2%	67.387	344.128	19,6%
03 Osiguranje motornih vozila	391.200	1.843.919	21,2%	370.931	1.755.325	21,1%
04 Osiguranje šinskih vozila	0	56.041	0,0%	0	0	
05 Osiguranje vazduhoplova	0	241.427	0,0%	0	0	
06 Osiguranje plovni objekata	649	28.147	2,3%	9.516	37.606	25,3%
07 Osiguranje robe u prevozu	19.565	61.949	31,6%	13.120	73.406	17,9%
08 Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	277.917	755.915	36,8%	206.280	841.808	24,5%
09 Ostala osiguranja imovine	166.734	674.325	24,7%	166.314	719.627	23,1%
10 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	2.399.357	8.027.690	29,9%	2.274.870	7.513.797	30,3%
11 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	0	115.854	0,0%	0	0	
12 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovni objekata	15.546	49.216	31,6%	10.808	48.228	22,4%
13 Osiguranje od opšte odgovornosti	54.215	254.549	21,3%	46.815	207.580	22,6%
14 Osiguranje kredita	0	0		0	0	
15 Osiguranje jemstva	0	0		0	0	
16 Osiguranje finansijskih gubitaka	14.664	85.021	17,2%	15.040	76.680	19,6%
17 Osiguranje troškova pravne zaštite	6	32	18,1%	4	58	7,5%
18 Osiguranje pomoći na putovanju	104.928	227.047	46,2%	48.438	171.403	28,3%
Ukupno:	3.809.048	13.758.703	27,7%	3.457.364	12.804.286	27,0%

17. Bruto štetne rezerve

	Bruto štetne rezerve		Indeks 2019/2018	Bruto štetne rezerve		Indeks 2018/2017
	2019	2018		2018	2017	
01 Osiguranje od posledica nezgode	383.455	477.900	80,2	477.900	385.803	123,9
02 Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	66.194	27.184	243,5	27.184		
03 Osiguranje motornih vozila	415.764	418.138	99,4	418.138	415.041	100,7
04 Osiguranje šinskih vozila						
05 Osiguranje vazduhoplova						
06 Osiguranje plovni objekata						
07 Osiguranje robe u prevozu	154	57	269,7	57		
08 Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	160.184	133.680	119,8	133.680	164.132	81,4
09 Ostala osiguranja imovine	312.310	264.358	118,1	264.358	210.605	125,5
10 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	7.653.205	7.926.337	96,6	7.926.337	8.119.379	97,6
11 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova						
12 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovni objekata						
13 Osiguranje od opšte odgovornosti	137.242	29.060	472,3	29.060	34.701	83,7
14 Osiguranje kredita						
15 Osiguranje jemstva						
16 Osiguranje finansijskih gubitaka	304	228	133,5	228		
17 Osiguranje troškova pravne zaštite						
18 Osiguranje pomoći na putovanju	42.595	6.159	691,6	6.159	9.446	65,2
Ukupno:	9.171.407	9.283.100	98,8	9.283.100	9.339.107	99,4

18. Re i saosiguravajuće štetne rezerve

	Re i saosiguravajuće štetne		Indeks 2019/2018	Re i saosiguravajuće štetne		Indeks 2018/2017
	2019	2018		2018	2017	
01 Osiguranje od posledica nezgode		111	0,0	111	650	17,1
02 Dobrovoljno zdravstveno osiguranje						
03 Osiguranje motornih vozila						
04 Osiguranje šinskih vozila						
05 Osiguranje vazduhoplova					31.201	0,0
06 Osiguranje plovni objekata						
07 Osiguranje robe u prevozu						
08 Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	10.193	13.516	75,4	13.516	53.130	25,4
09 Ostala osiguranja imovine	8.762	7.606	115,2	7.606	23.559	32,3
10 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	236.964	317.812	74,6	317.812	146.801	216,5
11 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova						
12 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovni objekata						
13 Osiguranje od opšte odgovornosti	90.240					
14 Osiguranje kredita						
15 Osiguranje jemstva						
16 Osiguranje finansijskih gubitaka						
17 Osiguranje troškova pravne zaštite						
18 Osiguranje pomoći na putovanju						
Ukupno:	346.159	339.045	102,1	339.045	255.341	132,8

19. Neto štetne rezerve

	Neto štetne rezerve		Indeks 2019/2018	Neto štetne rezerve		Indeks 2018/2017
	2019	2018		2018	2017	
01 Osiguranje od posledica nezgode	383.455	477.789	80,3	477.789	385.153	124,1
02 Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	66.194	27.184	243,5	27.184	0	
03 Osiguranje motornih vozila	415.764	418.138	99,4	418.138	415.041	100,7
04 Osiguranje šinskih vozila	0	0		0	0	
05 Osiguranje vazduhoplova	0	0		0	-31.201	0,0
06 Osiguranje plovni objekata	0	0		0	0	
07 Osiguranje robe u prevozu	154	57	269,7	57	0	
08 Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	149.991	120.164	124,8	120.164	111.002	108,3
09 Ostala osiguranja imovine	303.547	256.752	118,2	256.752	187.046	137,3
10 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	7.416.241	7.608.525	97,5	7.608.525	7.972.577	95,4
11 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	0	0		0	0	
12 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovni objekata	0	0		0	0	
13 Osiguranje od opšte odgovornosti	47.002	29.060	161,7	29.060	34.701	83,7
14 Osiguranje kredita	0	0		0	0	
15 Osiguranje jemstva	0	0		0	0	
16 Osiguranje finansijskih gubitaka	304	228	133,5	228	0	
17 Osiguranje troškova pravne zaštite	0	0		0	0	
18 Osiguranje pomoći na putovanju	42.595	6.159	691,6	6.159	9.446	65,2
Ukupno:	8.825.247	8.944.056	98,7	8.944.056	9.083.766	98,5

20. Neto prihodi od premije

	Neto prihodi od premije		Indeks 2019/2018	Neto prihodi od premije		Indeks 2018/2017
	2019	2018		2018	2017	
01 Osiguranje od posledica nezgode	936.680	965.115	97,1	965.115	811.209	119,0
02 Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	400.102	315.490	126,8	315.490	9.063	3.481,0
03 Osiguranje motornih vozila	1.739.610	1.573.284	110,6	1.573.284	1.315.090	119,6
04 Osiguranje šinskih vozila	6.566					
05 Osiguranje vazduhoplova	58.317					
06 Osiguranje plovni objekata	25.665	2.041	1.257,4	2.041		
07 Osiguranje robe u prevozu	21.402	17.896	119,6	17.896	11.213	159,6
08 Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	256.359	222.999	115,0	222.999	226.949	98,3
09 Ostala osiguranja imovine	218.305	283.387	77,0	283.387	263.355	107,6
10 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	7.445.874	7.263.624	102,5	7.263.624	7.201.977	100,9
11 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	8.736					
12 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovni objekata	18.726	20.908	89,6	20.908	19.689	106,2
13 Osiguranje od opšte odgovornosti	144.665	131.476	110,0	131.476	238.129	55,2
14 Osiguranje kredita						
15 Osiguranje jemstva						
16 Osiguranje finansijskih gubitaka	32.118	22.710	141,4	22.710	25.145	90,3
17 Osiguranje troškova pravne zaštite	40	71	56,1	71	40	177,9
18 Osiguranje pomoći na putovanju	209.465	136.768	153,2	136.768	212.183	64,5
Ukupno:	11.522.629	10.955.770	105,2	10.955.770	10.334.042	106,0

21. Odnos neto rezervacija za štete i neto prihoda od premije

	Neto štetne rezerve	Neto prihodi od premije	Učešće	Neto štetne rezerve	Neto prihodi od premije	Učešće
	2019	2019		2018	2018	
01 Osiguranje od posljedica nezgode	383.455	936.680	40,9%	477.789	965.115	49,5%
02 Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	66.194	400.102	16,5%	27.184	315.490	8,6%
03 Osiguranje motornih vozila	415.764	1.739.610	23,9%	418.138	1.573.284	26,6%
04 Osiguranje šinskih vozila	0	6.566	0,0%	0	0	
05 Osiguranje vazduhoplova	0	58.317	0,0%	0	0	
06 Osiguranje plovnih objekata	0	25.665	0,0%	0	2.041	0,0%
07 Osiguranje robe u prevozu	154	21.402	0,7%	57	17.896	0,3%
08 Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	149.991	256.359	58,5%	120.164	222.999	53,9%
09 Ostala osiguranja imovine	303.547	218.305	139,0%	256.752	283.387	90,6%
10 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	7.416.241	7.445.874	99,6%	7.608.525	7.263.624	104,7%
11 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	0	8.736	0,0%	0	0	
12 Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovni objekata	0	18.726	0,0%	0	20.908	0,0%
13 Osiguranje od opšte odgovornosti	47.002	144.665	32,5%	29.060	131.476	22,1%
14 Osiguranje kredita	0	0		0	0	
15 Osiguranje jemstva	0	0		0	0	
16 Osiguranje finansijskih gubitaka	304	32.118	0,9%	228	22.710	1,0%
17 Osiguranje troškova pravne zaštite	0	40	0,0%	0	71	0,0%
18 Osiguranje pomoći na putovanju	42.595	209.465	20,3%	6.159	136.768	4,5%
Ukupno:	8.825.247	11.522.629	76,6%	8.944.056	10.955.770	81,6%

22. Prinos investicija na prosječan portfolio

	Prinos	Prosječan portfolio	Prinos u %	Prinos	Prosječan portfolio	Prinos u %
	2019	2019		2018	2018	
Ukupno inv. portfolio sa rashodima fin. obaveza	644.358	18.180.694	3,5%	995.797	17.992.559	5,5%

23. Učešće bruto dobiti u neto prihodima od premije

	Dobit prije oporezivanja	Neto prihodi od premije	Učešće	Dobit prije oporezivanja	Neto prihodi od premije	Učešće
	2019	2019		2018	2018	
Ukupno:	1.356.801	11.522.629	11,8%	2.104.176	10.955.771	19,2%

24. Učešće bruto dobiti u prosječnom kapitalu

	Dobit prije oporezivanja	Prosječan kapital	Učešće	Dobit prije oporezivanja	Prosječan kapital	Učešće
	2019	2019		2018	2018	
Ukupno:	1.356.801	6.986.202	19,4%	2.104.176	6.053.457	34,8%

25. Učešće bruto dobiti u prosječnoj aktivi

	Dobit prije oporezivanja	Prosječna aktiva	Učešće	Dobit prije oporezivanja	Prosječna aktiva	Učešće
	2019	2019		2018	2018	
Ukupno:	1.356.801	25.292.456	5,4%	2.104.176	23.571.969	8,9%

26. Bruto dobit po akciji

	Dobit prije oporezivanja	Broj akcija	Dobit po akciji	Dobit prije oporezivanja	Broj akcija	Dobit po akciji
	2019	2019		2018	2018	
Ukupno:	1.356.801	19.402	70	2.104.176	19.402	108

27. Učešće neto dobiti u prosječnom kapitalu

	Dobit posle oporezivanja	Prosječan kapital	Učešće	Dobit posle oporezivanja	Prosječan kapital	Učešće
	2019	2019		2018	2018	
Ukupno:	1.233.918	6.986.202	17,7%	1.943.279	6.053.457	32,1%

28. Učešće raspoloživog kapitala u neto prihodima od premije

	Raspoloživ kapital	Neto prihodi od premije	Učešće	Raspoloživ kapital	Neto prihodi od premije	Učešće
	2019	2019		2018	2018	
Ukupno:	6.033.814	11.522.629	52,4%	4.309.193	10.955.771	39,3%

29. Odnos raspoloživog i minimalnog zahtjevanog kapitala

	Raspoloživ kapital	Minimalni zahtjevan kapital	Indeks	Raspoloživ kapital	Minimalni zahtjevan kapital	Indeks
	2019	2019		2018	2018	
Ukupno:	6.033.814	3.000.000	201,13	4.309.193	3.000.000	143,64

30. Učešće raspoloživog kapitala u neto tehničkim rezervacijama

	Raspoloživ kapital		Učešće	Raspoloživ kapital		Učešće
	2019	NTR 2019		2018	NTR 2018	
Ukupno:	6.033.814	15.774.966	38,2%	4.309.193	15.338.867	28,1%

31. Odnos premije u samoprizržaju i prosječnog kapitala i bruto tehničkih rezervi

	Premija u samoprizržaju	Prosječan kapital i BTR	Indeks	Premija u samoprizržaju	Prosječan kapital i BTR	Indeks
	2019	2019		2018	2018	
Ukupno:	12.092.856	23.490.990	51,48	11.432.614	22.122.224	51,68

32. Odnos premije u samoprizržaju i prosječnog kapitala

	Premija u samoprizržaju	Prosječan kapital	Indeks	Premija u samoprizržaju	Prosječan kapital	Indeks
	2019	2019		2018	2018	
Ukupno:	12.092.856	6.986.202	173,10	11.432.614	6.053.457	188,86

33. Odnos prosječnog stanja NTR i neto prihoda od premije

	Prosječne NTR	Neto prihodi od premije	Indeks	Prosječne NTR	Neto prihodi od premije	Indeks
	2019	2019		2018	2018	
Ukupno:	15.556.916	11.522.629	135,01	15.186.542	10.955.771	138,62

34. Odnos kapitala i neto prenosne premije

	Kapital	Neto PP	Indeks	Kapital	Neto PP	Indeks
	2019	2019		2018	2018	
Ukupno:	7.660.274	6.767.323	113,20	6.312.130	6.197.096	101,86

35. Učešće kapitala u ukupnoj pasivi

	Kapital	Pasiva	Učešće	Kapital	Pasiva	Učešće
	2019	2019		2018	2018	
Ukupno:	7.660.274	26.477.687	28,9%	6.312.130	24.107.225	26,2%

36. Učešće neto tehničkih rezervi u ukupnoj pasivi

	NTR	Pasiva	Učešće	NTR	Pasiva	Učešće
	2019	2019		2018	2018	
Ukupno:	15.774.966	26.477.687	59,6%	15.338.867	24.107.225	63,6%

37. Bruto fakturisana premija po zaposlenom (FTE)

	Bruto premija	Prosječan broj zaposlenih	Premija po zaposlenom	Bruto premija	Prosječan broj zaposlenih	Premija po zaposlenom
	2019	2019		2018	2018	
Ukupno:	13.758.703	127	108.550	12.804.286	130	98.227

38. Pokazatelj likvidnosti

	Opis	Iznos
1	Likvidna sredstva	10.927.502
2	Gotovinska sredstva na računima	542.594
3	Gotovinska sredstva u blagajni i odmah unovčive vrijednosti	47
4	Depoziti po viđenju, depoziti s rokom dospjeća od 14 dana	
5	Hartije od vrijednosti izdate od strane Crne Gore, centralne banke, vlada i centralnih banaka stranih zemalja koje je moguće unovčiti u roku od 14 dana	9.810.935
6	Hartije od vrijednosti kojima se trguje na organizovanom tržištu i koje je moguće unovčiti	
7	Udjeli u privrednim društvima koje je moguće unovčiti u roku od 14 dana	
8	Potraživanja s klirinških računa koja dospijevaju u roku od 14 dana	
9	Neiskorišćeni dio okvirnih bankarskih kredita odobrenih društvu, kojima je moguće raspolagati	
10	Realno očekivani prilivi u narednih 14 dana po osnovu premija, imajući u vidu prosječan dnevni priliv	566.899
11	Realno očekivani prilivi od strane reosiguravača i saosiguravača u narednih 14 dana	7.027
12	Obaveze	397.901
13	Kratkoročne obaveze iz neposrednih poslova osiguranja	3.235
14	Kratkoročne obaveze za premije iz saosiguranja i reosiguranja	25.650
15	Kratkoročne obaveze za udjele u iznosima šteta	
16	Kratkoročne obaveze iz finansiranja	23
17	Kratkoročne obaveze prema zaposlenima	504
18	Druge kratkoročne obaveze iz poslova osiguranja i druge kratkoročne obaveze	368.488
19	Ostale obaveze	
20	Obaveze i svi drugi odloženi izdaci koji nijesu iskazani kao obaveza u bilansu stanja, ali za koje je izvjesno da će nastupiti u roku od 14 dana	
	Pokazatelj likvidnosti	27,46

39. Pregled premije, prijavljenih, riješenih i rezervisanih šteta po vrstama osiguranja (utvrđenih Pravilnikom Agencije za nadzor osiguranja kojim se uređuje raspored vrsta rizika po vrstama osiguranja)

ANO šifra	Grupe/vrste osiguranja po rizicima	Bruto fakturirana premija Iznos	Riješene štete		Prijavljene štete Broj	Rezervisane štete 31.12.2018.		Rezervisane štete 31.12.2019.	
			Broj	Iznos		Broj	Iznos	Broj	Iznos
01	Osiguranje od posljedica nezgode	939.675	1.447	745.386	1.429	92	40.585	74	47.183
01.1	Osiguranje lica od posljedica nezgode u toku i van radnog vremena (redovnog zanimanja)	615.724	1.244	711.865	1.228	82	39.541	66	42.404
01.2	Osiguranje lica od posljedica nezgode u motornim vozilima i pri obavljanju posebnih djelatnosti	26.959	13	709	12	1	111		
01.3	Osiguranje djece i djece školskog uzrasta od posljedica nezgode i posebna osiguranja mladih od posljedica nezgode	38.128	165	12.791	162	8	822	5	1.609
01.4	Osiguranje gostiju, posjetilaca priredbi, izletnika i turista od posljedica nezgode	137.307	5	8.317	6			1	1.350
01.6	Ostala posebna osiguranja od nezgode	4.553							
01.7	Obavezno osiguranje putnika u javnom saobraćaju od posljedica nezgode	117.004	20	11.705	21	1	111	2	1.820
02	Zdravstveno osiguranje	397.894	4.167	213.956	4.174	138	8.193	145	9.604
02.4	Privatno zdravstveno osiguranje	397.894	4.167	213.956	4.174	138	8.193	145	9.604
03	Osiguranje motornih vozila	1.843.920	797	1.065.393	845	33	97.331	81	103.484
03.1	Kasko osiguranje motornih vozila na sopstveni pogon	1.843.920	797	1.065.393	845	33	97.331	81	103.484
04	Osiguranje šinskih vozila	56.041	0	0	0	0	0	0	0
04.1	Kasko osiguranje šinskih vozila	56.041							
05	Osiguranje vazduhoplova	241.426	0	0	0	0	0	0	0
05.1	Kasko osiguranje vazduhoplova.	241.426							
06	Osiguranje plovih objekata	28.147	1	0	1	0	0	0	0
06.1	Kasko osiguranje plovila u pomorskoj plovidbi	28.147	1		1				
07	Osiguranje robe u prevozu	61.949	22	2.346	22	0	0	0	0
07.3	Osiguranje robe u kopnenom prevozu	61.949	22	2.346	22				
08	Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	755.916	130	191.291	121	17	29.586	8	22.816
08.1	Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti van industriji i zanatstvu	687.719	118	164.703	109	16	29.409	7	22.640
08.2	Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti u industriji i zanatstvu	68.196	12	26.588	12	1	176	1	176
09	Ostala osiguranja imovine	674.325	185	98.667	177	30	78.252	22	82.563
09.1	Osiguranje mašina od loma	88.312	48	39.941	40	12	6.200	4	10.557
09.2	Osiguranje od krađe	77.781	15	14.066	15	5	2.862	5	7.195
09.3	Osiguranje stakla od loma	36.840	22	3.962	24	1	678	3	2.100
09.4	Osiguranje domaćinstva	99.387	84	25.624	81	11	68.401	8	55.461
09.5	Osiguranje građevinskih objekata u izgradnji	153.425	1			1	111		
09.9	Osiguranje informatičke opreme	1.195							
09.10	Osiguranje zaliha u hladnjačama	1.989							
09.0	Ostala osiguranja imovine	215.396	15	15.075	17			2	7.250
10	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	8.027.692	2.709	3.728.570	2.762	333	1.694.814	386	1.448.249
10.1	Obavezno osiguranje vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete prouzrokovane trećim licima	7.492.621	2.677	3.664.496	2.725	327	1.675.931	375	1.410.071
10.2	Osiguranje od odgovornosti prevoznika za robu primljenu na prevoz u kopnenom prevozu	67.122	9	44.000	11	4	8.573	6	21.078
10.3	Ostala osiguranja od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	467.949	23	20.074	26	2	10.310	5	17.100
11	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	115.854	0	0	0	0	0	0	0
11.1	Obavezno osiguranje vlasnika, odnosno korisnika vazduhoplova od odgovornosti za štete prouzrokovane trećim licima	115.854							
12	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovih objekata	49.216	1	0	1	0	0	0	0
12.1	Obavezno osiguranje vlasnika, odnosno korisnika plovih objekata od odgovornosti za štete prouzrokovane trećim licima	49.216	1		1				
13	Osiguranje od opšte odgovornosti za štetu	254.549	2	10.850	4	3	25.004	5	119.984
13.1	Osiguranje od odgovornosti izvođača građevinskih radova	6.676							
13.3	Osiguranje od odgovornosti proizvođača za proizvode	450							
13.7	Osiguranje od odgovornosti projektnih i drugih društava za štete na objektima zbog neispravne tehničke dokumentacije	55.078							
13.8	Osiguranje od odgovornosti advokata	2.251							
13.9	Osiguranje od odgovornosti notara	5.154							
13.10	Osiguranje od odgovornosti revizorskih društava	3.942							
13.0	Ostala osiguranja od odgovornosti	180.997	2	10.850	4	3	25.004	5	119.984

ANO šifra	Grupe/vrste osiguranja po rizicima	Bruto fakturisana premija Iznos	Riješene štete		Prijavljene štete	Rezervisane štete 31.12.2018.		Rezervisane štete 31.12.2019.	
			Broj	Iznos	Broj	Broj	Iznos	Broj	Iznos
16	Osiguranje finansijskih gubitaka	85.021	104	984	104	0	0	0	0
16.1	Osiguranje finansijskih gubitaka zbog prekida rada zbog požara i drugih opasnosti	1.211							
16.5	Osiguranje rizika od otkazivanja turističkih putovanja	33.025	99		99				
16.0	Ostala osiguranja finansijskih gubitaka	50.785	5	984	5				
17	Osiguranje troškove pravne zaštite	32	0	0	0	0	0	0	0
17.1	Osiguranje troškove pravne zaštite i troškova sudskog postupka	32							
18	Putno osiguranje	227.046	672	54.774	670	6	905	4	21.673
18.1	Turističko osiguranje	140.021	95	16.371	93	6	905	4	21.673
18.3	Osiguranje pomoći za vrijeme puta izvan mjesta boravka ili neaktiviteta	86.538	577	38.404	577				
18.0	Ostala osiguranja turističkih rizika	487							
UKUPNO:		13.758.703	10.237	6.112.217	10.310	652	1.974.669	725	1.855.556

Izvršni direktor:

Nebojša Ščekić